

**AKTUALIZACE KONCEPCE ROZVOJE ZEMĚDĚLSTVÍ A VENKOVA
V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI**

POPISNÁ ČÁST - ZEMĚDĚLSTVÍ

2008

I.1 ZÁKLADNÍ HODNOCENÍ ÚZEMÍ.....	4
I.2 PŘÍRODNĚ KLIMATICKÉ PODMÍNKY.....	6
I.2.1 KLIMATICKÉ PODMÍNKY.....	7
I.2.2 PŮDA.....	12
I.2.3 ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ.....	13
I.2.4 NATURA 2000.....	14
I.2.5 CHRÁNĚNÉ OBLASTI PŘIROZENÉ AKUMULACE VOD (=CHOPAV).....	18
I.2.6 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉHO ÚZEMÍ.....	19
I.2.6.1 Zemědělské výrobní oblasti.....	19
I.2.6.2 Oblasti s příznivými podmínkami pro zemědělství.....	20
I.2.6.3 Oblasti s méně příznivými podmínkami pro zemědělství.....	21
I.2.6.4 Nitrátově zranitelné oblasti.....	23
I.2.7 ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND.....	27
I.2.7.1 Kvalita zemědělského půdního fondu.....	31
I.2.7.2 Agrochemické vlastnosti zemědělských půd.....	33
I.2.7.3 Vodohospodářská zařízení.....	35
I.3 ROSTLINNÁ VÝROBA.....	36
I.3.1 OBILOVINY, LUSKOVINY, OKOPANINY, TECHNICKÉ PLODINY A PÍCNINY.....	36
I.3.2 OVOCE A ZELENINA.....	39
I.3.3 INTENZITA ROSTLINNÉ PRODUKCE.....	41
I.4 ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA.....	42
I.4.1 STAVY ZVÍŘAT.....	42
I.4.2 VČELAŘSTVÍ.....	47
I.4.2.1 Podpůrná opatření z prostředků ČR.....	48
I.5 EKONOMICKÉ PODMÍNKY HOSPODAŘENÍ.....	49
I.5.1 EKONOMICKÁ ZÁKLADNA.....	49
I.5.2 ODVĚTVOVÁ STRUKTURA.....	56
I.5.3 VELIKOSTNÍ STRUKTURA PODNIKŮ.....	59
I.5.4 PRÁVNÍ FORMA PODNIKÁNÍ V ZEMĚDĚLSTVÍ.....	59
I.5.5 CENY ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY.....	62
I.5.6 VÝSLEDKY ZEMĚDĚLSKÉHO HOSPODAŘENÍ V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI.....	64
I.5.7 VÝVOJ CEN.....	70
I.5.8 DOTAČNÍ PROGRAMY PRO ZEMĚDĚLSTVÍ.....	72
I.5.8.1 Hlavní institucionální nástroje	73
I.5.8.2 Prováděcí předpisy.....	74
I.5.9 PODPŮRNÉ PROGRAMY V ZEMĚDĚLSTVÍ V PŘEDVSTUPNÍM OBDOBÍ.....	74
I.5.9.1 Podpůrné programy podle „Nařízení vlády 505/2000 Sb.,“	75
I.5.9.2 Hodnocení podpor z regionálního hlediska.....	76
I.5.9.3 Hodnocení podpor z hlediska podnikatelských forem.....	77
I.5.10 SYSTÉM PODPOR V ZEMĚDĚLSTVÍ 2004-2006.....	80
I.5.10.1 SAPS - jednotná platba na plochu.....	80
I.5.10.2 TOP UP - doplňkové přímé platby.....	81
I.5.10.3 Národní podpory.....	82
I.5.10.3.1 State aid.....	82
I.5.10.4 HRDP.....	83
I.5.10.5 Operační program multifunkční zemědělství a rozvoj venkova.....	85
I.5.11 SYSTÉM PODPOR V ZEMĚDĚLSTVÍ OD ROKU 2007.....	86
I.5.11.1 SAPS - jednotná platba na plochu.....	86
I.5.11.2 TOP UP - doplňkové přímé platby.....	87
I.5.11.3 Program rozvoje venkova.....	87
CHARAKTERISTIKA PODOPATŘENÍ.....	108
KATEGORIE PŘÍJEMCŮ PODPORY.....	113

OBCE DO 2000 OBYVATEL (AGLOMERACE DO 2000 E.O.).....	116
I.6 ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL.....	125
I.6.1 REGIONÁLNÍ STRUKTURA ODVĚTVÍ	130
I.6.1.1 Mlékárenství.....	130
I.6.1.2 Masný průmysl.....	132
I.6.1.3 Zpracování cukrové řepy.....	137
I.6.1.4 Konzervárenství.....	141
I.6.1.5 Mlynářství.....	141
I.6.1.6 Výroba krmiv a krmných směsí.....	142
I.6.1.7 Výroba piva.....	142
I.7 FORMY ZEMĚDĚLSKÝCH PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTŮ.....	144
I.8 PRACOVNÍ SÍLY V ZEMĚDĚLSTVÍ.....	146
I.8.1 ZEMĚDĚLSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ A ŠKOLSTVÍ	150
I.9 PEDOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA.....	157
I.9.1 GEOGRAFICKÉ A HYDROLOGICKÉ POMĚRY.....	157
I.10 LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ.....	162
I.10.1 PŘÍRODNÍ LESNÍ OBLASTI.....	168
I.10.2 MAJETKOVÉ POMĚRY.....	171
I.10.3 LES A VENKOV.....	173
I.11 RYBNÍKÁŘSTVÍ A RYBÁŘSTVÍ.....	175
I.12 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ.....	177
I.12.1 ZÁSADY EKOLOGICKÝCH ZEMĚDĚLCŮ:.....	178
I.12.2 CÍLE EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ:.....	178
I.12.3 KONTROLNÍ SYSTÉM V EKOLOGICKÉM ZEMĚDĚLSTVÍ.....	181

I.1 ZÁKLADNÍ HODNOCENÍ ÚZEMÍ

Moravskoslezský kraj leží v severovýchodní části České republiky, na severu a severovýchodě sousedí s Polskem (Slezské a Opolské vojvodství), na východě se Slovenskem (Žilinský kraj), na jihu se dotýká Zlínského kraje a na východě má hranici s Olomouckým krajem. Řadí se mezi nejdlehlší regiony ČR.

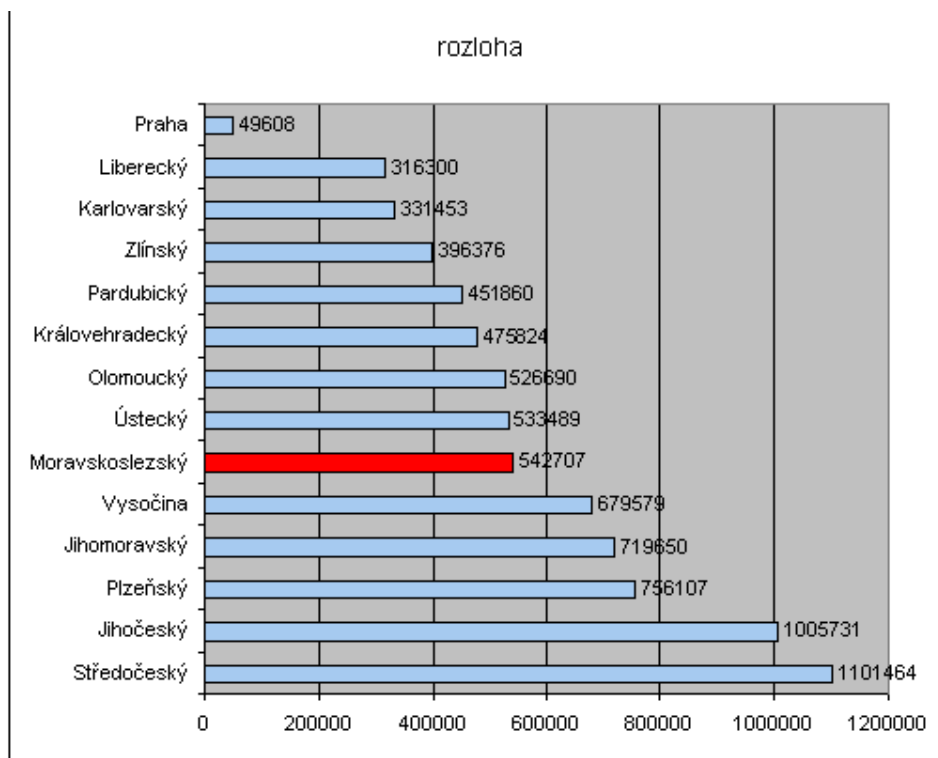
Rozloha: 5 427 km² – 6. místo mezi kraji

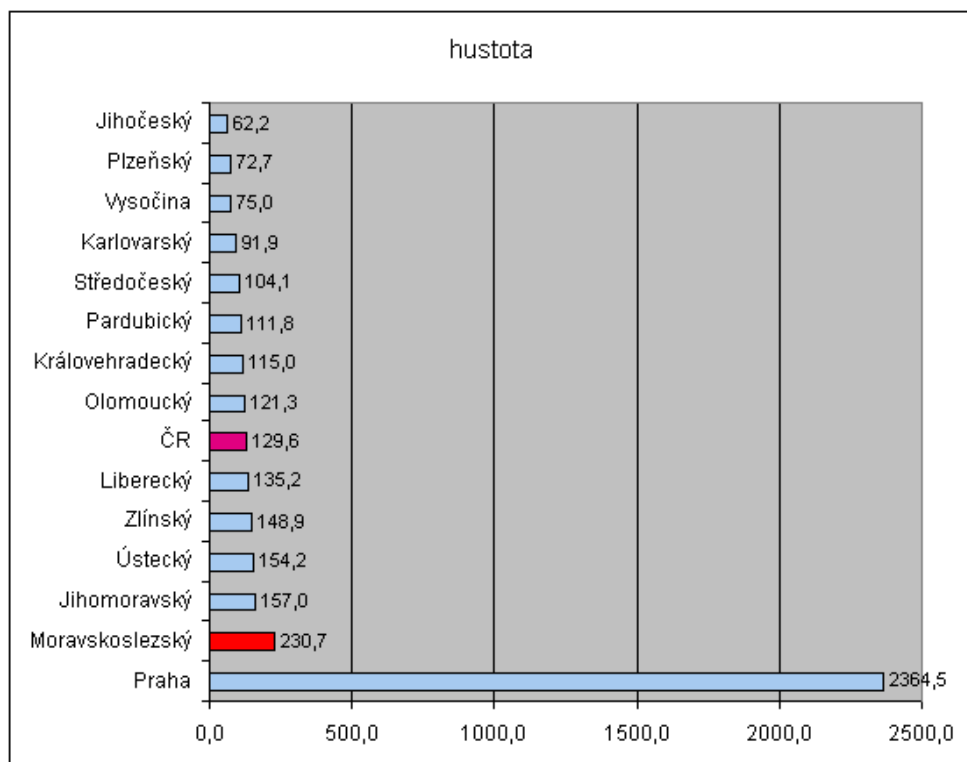
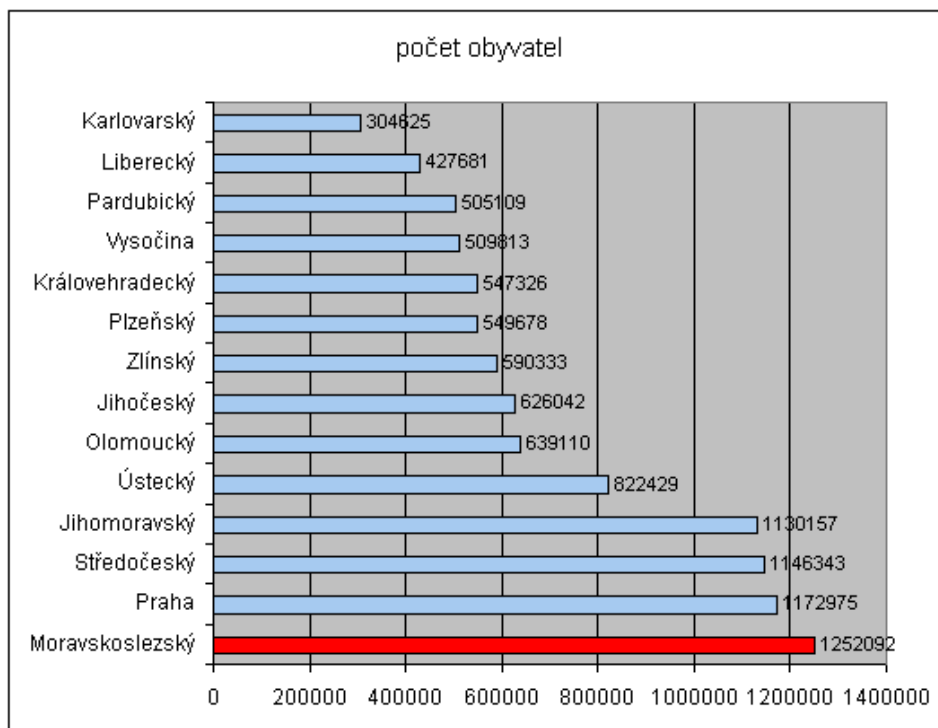
Tab I. 1 Postavení kraje v ČR

	Měřicí jednotka	Moravsko-slezský kraj	Podíl na ČR (%)
ÚZEMÍ (k 1. 1. 2007)			
Rozloha	km ²	5 427	6,9
Počet obcí		299	4,8
Hustota obyvatelstva	osoby/km ²	230,3	¹⁾ 130
Podíl městského obyvatelstva	%	76,6	¹⁾ 70,1
OBYVATELSTVO			
Počet obyvatel celkem (k 31. 12.2007)	osoby	1 249 981	12,1
PRÁCE A MZDY			
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyzické osoby	319 542	9,9

Zdroj: ČSÚ

Graf č. I.1: Porovnání krajů ČR (rozloha, počet obyvatel, hustota obyvatelstva) stav k 1. 1. 2005

I.2PŘÍRODNĚ KLIMATICKÉ PODMÍNKY

Region představuje území sevřené na **západě** masívem hornatiny Hrubého Jeseníku, jenž postupně přechází ve výškově nižší Nízký Jeseník a Oderské vrchy (náhorní plošiny). Na **jihovýchodě** ohraničují toto území Moravskoslezské Beskydy a Slezské Beskydy. **Střední** část daného teritoria je snížena mezi Karpatskou soustavou a Českou vysočinou otevřená na sever do Polské nížiny – Opavská nížina a Ostravská pánev - spojená s jihem úzkým koridorem, Moravskou bránou. Tato část je také hustě osídlena.

Reliéf je poměrně členitý, neboť nejvyšším místem je Praděd s 1492 m n.m., nejnižší bod je ve výšce 195 m n.m.

Půdní kryt tvoří převážně půdy hlinité a hlinitopísčité, z půdních typů převažují hnědé půdy, podél toku řeky Odry a jejích přítoků se nacházejí illimerizované a oglejené půdy. Podhorské a horské oblasti jsou zalesněné převážně smrkovým porostem, který je doplňován listnatými druhy, především bukem. Podél toku řeky Odry jsou jedinečné porosty lužních lesů. Půdy vhodné pro zemědělství jsou hlavně na severu. V Ostravské pánvi jsou však znehodnocené průmyslovou činností.

V kraji jsou bohaté zásoby nerostných surovin: černé uhlí, zemní plyn, vápenec, žula, mramor, břidlice, sádrovec, štěrkopísky, písky a cihlářské jíly.

Více než polovinu území tvoří zemědělská půda a dalších 35 % lesní pozemky.

Většina území patří do úmoří Baltského moře, Rýmařovsko a drobné části okresu Nový Jičín, odvodňované Moravou náleží pak do úmoří Černého moře. Nejvýznamnějším vodním tokem je řeka Odra a její přítoky: Opava, Ostravice, Olše.

Hlavní zdroje pitné vody jsou vodárenské nádrže Šance a Morávka (Moravskoslezské Beskydy) Kružberk (Nízký Jeseník) a Slezská Harta.

Tab I. 2 Nadmořská výška regionu:

Nadmořská výška	m n. m.	místo
Střední	450	
Nejvyšší	1 492	vrchol Pradědu
Nejnižší	195	Soutok Odry a Olše

Zdroj: ČSÚ

Geomorfologické jednotky

Území kraje je součástí 3 geomorfologických celků - provincií (celé území ČR je rozděleno do 4 provincií): České vysočiny, Středoevropské nížiny a Západních Karpat.

Provincie Česká vysočina:

- Krkonošsko-jesenická subprovincie:
 - oblast Jesenická
 - celky: Zlatohorská vrchovina
 - Hrubý Jeseník (Praděd 1492 m)
 - Nízký Jeseník

Provincie Středoevropská nížina:

- Středopolské nížiny:
 - oblast Slezská nížina
 - celek: Opavská pahorkatina

Provincie Západní Karpaty:

- Vněkarpatské sníženiny:
 - oblast Západní Vněkarpatské sníženiny
 - celek: Moravská brána
 - oblast Severní Vněkarpatské sníženiny
 - celek: Ostravská pánev
- Vnější Západní Karpaty:
 - oblast Západobeskydské podhůří
 - celek: Podbeskydská pahorkatina

Západní Beskydy:

celky: Rožnovská brázda

Moravskoslezské Beskydy (Lysá hora 1323 m)

Jablunkovská brázda

Slezské Beskydy

Jablunkovské mezihorí

I.2.1 KLIMATICKÉ PODMÍNKY

Hlavním činitelem podnebí v Moravskoslezském kraji je jako v celé ČR výšková členitost (s nadmořskou výškou klesá teplota a zvyšují se srážky). Hornatiny mají podstatně nižší průměrné teploty a vyšší srážky, zejména Beskydy vykazují vysoké roční úhrny (patří k oblastem s nejvyššími ročními úhrny srážek v ČR: 800-1500 mm). Severní nížinné oblasti mají podnebí mírnější.

mírně teplá podnebná oblast:

- Ostravská pánev a Moravská brána – s počtem 40-50 letních dnů (kdy max. teplota je vyšší nebo rovna 25°C), 30-40 ledových dnů (kdy min. teplota je rovna nebo je nižší než -0,1°C), s 90-120 dny se srážkami 1 mm a více, srážkový úhrn ve vegetačním období zde dosahuje v průměru 350-450 mm, v zimním období 200-300 mm.

- Podhůří Jeseníků a Beskyd – s počtem 30-40 letních dnů, 30-50 ledových dnů, 350-500 mm srážek ve vegetačním období

chladná podnebná oblast:

- Jeseníky, Beskydy – 10-30 letních dnů, 40-70 ledových dnů, 120-140 dnů se srážkami 1 mm a více, 500-700 mm srážek ve vegetačním období, v zimním období 300-500 mm

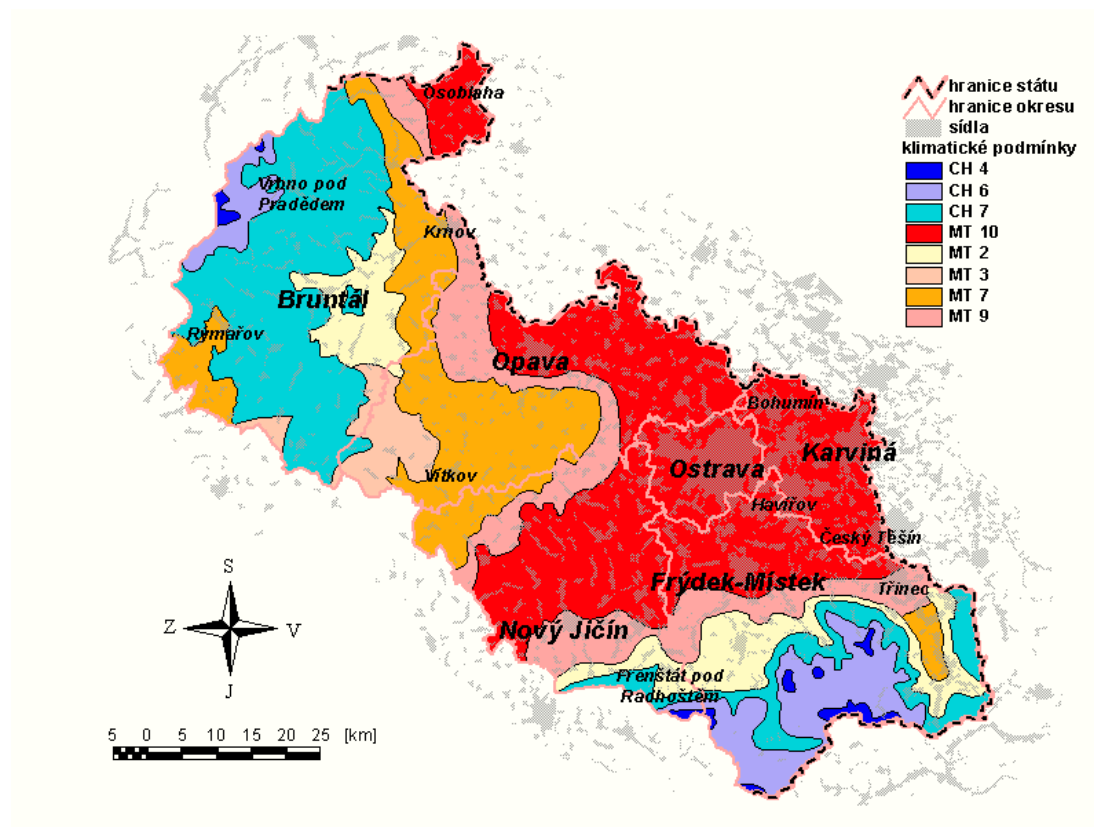
Moravskoslezské Beskydy.

Tab I. 3 Klimatické hodnoty v kraji v roce 2003

Meteorologická stanice	Měsíc												Rok celkem
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
Průměrná teplota vzduchu (°C)													
Lysá hora	-7,4	-8,0	-1,8	1,1	10,5	13,6	12,8	14,8	8,9	-0,6	1,5	-3,6	3,5
Mošnov	-2,6	-4,2	3,3	8,0	16,2	20,7	19,8	20,4	14,4	6,4	6,1	0,9	9,1
Úhrn srážek (mm)													
Lysá hora	76,3	37,0	82,0	86,8	99,6	33,1	215,0	38,0	87,1	154,4	27,2	82,8	1019,3
Mošnov	15,4	4,2	14,6	25,0	54,5	30,5	109,0	19,8	40,8	87,9	35,8	32,1	469,6
Trvání slunečního svitu (h)													
Lysá hora	61,6	145,7	168,4	182,8	231,5	269,8	152,9	297,4	199,7	66,8	96,7	84,7	958,0
Mošnov	39,3	104,2	148,4	180,1	188,3	303,6	205,4	313,9	198,2	92,4	60,5	69,3	903,6

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav Praha

Obr. 1 Klimatické regiony v Moravskoslezském kraji

Tab I. 4 Klimatické hodnoty v kraji v roce 2003

Meteorologická stanice	Měsíc												Rok celkem
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
	Průměrná teplota vzduchu (°C)												
Lysá hora	-7,4	-8,0	-1,8	1,1	10,5	13,6	12,8	14,8	8,9	-0,6	1,5	-3,6	3,5
Mošnov	-2,6	-4,2	3,3	8,0	16,2	20,7	19,8	20,4	14,4	6,4	6,1	0,9	9,1
	Úhrn srážek (mm)												
Lysá hora	76,3	37,0	82,0	86,8	99,6	33,1	215,0	38,0	87,1	154,4	27,2	82,8	1 019,3
Mošnov	15,4	4,2	14,6	25,0	54,5	30,5	109,0	19,8	40,8	87,9	35,8	32,1	469,6
	Trvání slunečního svitu (h)												
Lysá hora	61,6	145,7	168,4	182,8	231,5	269,8	152,9	297,4	199,7	66,8	96,7	84,7	1 958,0
Mošnov	39,3	104,2	148,4	180,1	188,3	303,6	205,4	313,9	198,2	92,4	60,5	69,3	1 903,6

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav Praha

Tab I. 5 Extrémní hodnoty meteorologických prvků v roce 2003

Meteorologická stanice	Nejvyšší denní maximální teplota vzduchu		Nejnižší denní minimální teplota vzduchu		Nejvyšší denní úhrn srážek		Nejvyšší denní výška sněhové pokrývky	
	°C	datum měření	°C	datum měření	mm	datum měření	cm	datum měření
Lysá hora	28,3	1.7.	-21,4	8.1.	44,7	29.7.	109	12.4.
Mošnov	35,0	13.8.	-22,7	12.1.	37,2	5.10.	12	11.1.

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav Praha

Tab I. 6 Průměrné srážky v roce 2003 ve srovnání s dlouhodobým srážkovým úhrnem za roky 1961-1990

Území	Ukazatel	Měsíc												Rok celkem
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
ČR	Sr	55	13	15	29	77	40	82	31	31	65	22	55	516
	N	42	38	40	47	74	84	79	78	52	42	49	48	674
	%	132	34	36	61	104	48	104	40	60	153	45	115	77
MSK	Sr	49	17	29	42	87	35	120	41	43	93	35	59	652
	N	42	44	43	59	94	108	105	98	63	50	58	52	816
	%	117	38	67	71	93	33	114	42	68	187	59	114	80

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav Praha

Vysvětlivky:

Sr - průměrný úhrn srážek v mm

N - dlouhodobý srážkový úhrn za období 1961 až 1990 v mm

% - průměrný úhrn srážek v roce 2003 v procentech dlouhodobého srážkového úhrnu ($Sr/N \cdot 100$)

Tab I. 7 Průměrné srážky v roce 2003 ve srovnání s dlouhodobým teplotním průměrem za roky 1961-1990

Území	Ukazatel	Měsíc												Rok celkem
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	
ČR	T	-2,4	-4,3	3,6	7,2	15,2	19,6	18,5	20,2	13,3	5,0	4,7	-0,5	8,4
	N	-2,8	-1,1	2,5	7,3	12,3	15,5	16,9	16,4	12,8	8,0	2,7	-1,0	7,5
	O	0,4	-3,2	1,0	-0,1	2,9	4,1	1,6	3,8	0,4	-3,0	2,0	0,5	0,9
MSK	T	-3,3	-4,8	2,2	6,5	15,0	18,7	18,2	19,1	13,1	4,9	5,3	-0,1	7,9
	N	-3,2	-1,7	1,9	6,7	11,9	15,0	16,3	15,9	12,5	8,0	2,7	-1,4	7,0
	O	-0,1	-3,2	0,3	-0,2	3,1	3,7	1,9	3,2	0,7	-3,1	2,6	1,3	0,9

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav Praha

Vysvětlivky:

T - průměrná měsíční teplota vzduchu (°C)

N - dlouhodobý teplotní průměr za období 1961 až 1990 (°C)

O - odchylka od dlouhodobého teplotního průměru (°C)

Na základě přibližně shodných klimatických podmínek pro růst a vývoj zemědělských plodin bylo území republiky rozděleno do tzv. **klimatických regionů**. Mezi rozhodující použítá kritéria pro vymezení byly zařazeny:

- roční sumy průměrných denních teplot vzduchu
- průměrné roční teploty a průměrné teploty ve vegetačním období (IV.-IX.)
- průměrný úhrn ročních srážek ve vegetačním období (IV.-IX.)
- pravděpodobný výskyt suchých vegetačních období v % (IV.-IX.)
- vláhová jistota ve vegetačním období
- výpočty hranic sucha ve vegetačním období a další faktory, nadm. výška, údaje o známých klimatických zvláštlostech, faktor mezoreliéfu

V Moravskoslezském kraji jsou klimatické regiony zastoupeny:

9 – CH (chladný, vlhký) – nejvyšší oblasti Jeseníků a Beskyd

8 – MCH (mírně chladný, vlhký) – převážná část okresu Bruntál – Nízký Jeseník, severovýchod Moravskoslezských Beskyd

7 – MT 4 (mírně teplý, vlhký) – podhůří Beskyd a Nízkého Jeseníku

6 – MT 3 (mírně teplý až teplý, vlhký) – oblast Moravské brány a Ostravské pánve

5 – MT 2 (mírně teplý, mírně vlhký) – sever okresu Opava a nejsevernější část okresu Bruntál- Opavská pahorkatina

Klimatický region charakterizuje první číslice kódu BPEJ.

Tab I. 8 Charakteristiky zastoupených klimatických regionů

znak	suma teplot nad 10°	průměrná roční teplota (°C)	průměrný roční úhrn srážek (mm)	pravděpodobnost suchých vegetačních období (%)	vláhová jistota
MT2	2200-2500	7,8	550-650 (700)	15-30	4.10
MT3	2500-2700	7,5-8,5	700-900	0-10	>10
MT4	2200-2400	6,7	650-750	5-15	>10
MCH	2000-2200	5,6	700-800	0-5	>10
CH	<2000	<5	>800	0	>10

Zdroj: VÚMOP Praha

I.2.2PŮDA

Půdní podmínky

Půda je významnou složkou životního prostředí rostlin. Je to nejsvrchnější porézní vrstva pevné zemské kůry, která je složena s minerálních částic různé velikosti, živých organismů, odumřelých zbytků a organických látek v různém stupni rozkladu a syntézy a je prostoupena vodou a vzduchem. Půdy se mohou třídit podle různých kritérií (matečná hornina, klima, vegetace, ...) Nejvhodnějším principem pro třídění půd je půdní geneze, tzn. kritériem pro třídění je způsob jakým půda vzniká. Takovéto genetické klasifikace používají ke třídění vnitřní znaky půd – půdní horizonty. Jednotky které se takovouto genetickou klasifikací vymezují se nazývají – **půdní typy**.

Půdní typ je souhrn půd stejného vývojového stupně, jejichž půdotvorné procesy byly vyvolány a řízeny obdobnými půdotvornými faktory, a které tudíž mají souhlasné znaky a tím i horizonty.

Území ČR se vyznačuje relativně velkou rozmanitostí stanovištních podmínek. Díky tomu se vytvořilo velké množství půdních typů a přechodů mezi nimi. Dle komplexního průzkumu půd se na území ČR vyskytuje 12 hlavních půdních typů, z nichž 9 je nejvíce zastoupeno.

V Moravskoslezském kraji mají největší zastoupení:

kambizemě – KM (hnědá půda) – patří do skupiny půd hnědých, nejrozšířenější půdní typ v ČR, kvalita půd a základní fyzikální, chemické a biologické vlastnosti jsou velmi rozdílné, v závislosti na substrátu

pseudogleje – PG – patří do skupiny půd hydromorfních, vyskytují se na rovinách, plošinách, mírně skloněných úpatích svahů, převažují sušší půdní stavy, proschnutí půdy bývá spojeno s jejím zatvrdnutím

luvizemě – LM – patří do skupiny půd illimerických, jsou to půdy kyselé až mírně kyselé, dobře zásobené živinami, hůře vodou, mají méně příznivé fyzikální vlastnosti (jsou uléhavé)

fluvizemě – FM (nivní půda) – patří do skupiny půd nivních, jsou v blízkosti vodních toků, mají velmi příznivý vodní režim, dobře obdělávatelné, ale při glejových procesech výrazně zhoršená obdělávatelnost

hnědozemě – HM – patří do skupiny půd illimerických, obvykle jde o hluboké půdy, mírně až středně humózní, jde o nejlepší obilnářskou půdu s vysokou agronomickou hodnotou

podzoly – PZ – patří do skupiny půd podzolových, vyvinuly se v nejvyšších horských polohách ve vlhkém a chladném klimatu

Úrodnost půdy je její schopnost poskytovat rostlinám takové životní podmínky, které mohou uspokojit jejich požadavky na vodu, živiny a půdní vzduch po celé vegetační období a tak zabezpečit jejich úrodu. Je to souhrnná vlastnost, která je dána celým souborem fyzikálních, biologických a chemických charakteristik celého půdního profilu. Úrodnost půdy není absolutní veličinou, ale je relativní hodnotou vzhledem k daným podmínkám, pěstovaným plodinám a vkladům do půdy při procesu jejího obhospodařování.

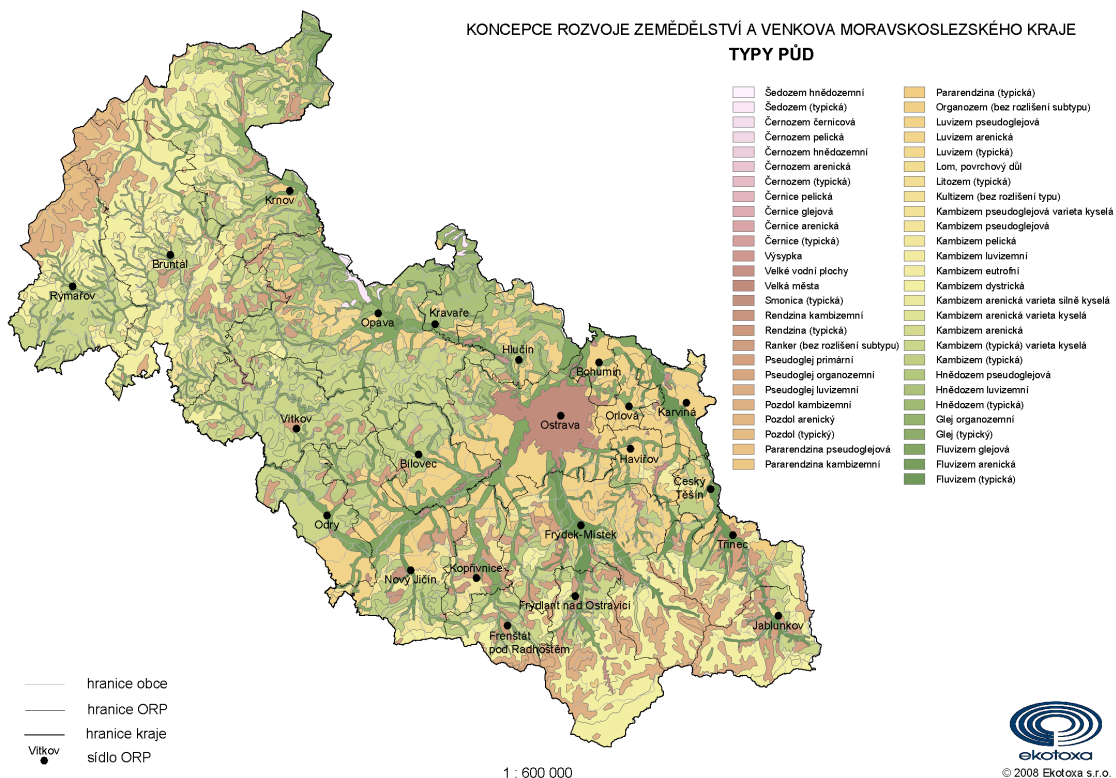
Potenciální úrodnost je dána přírodními podmínkami, ve kterých půda vznikla a vyvíjela se. Potenciálně úrodná je i půda více méně bez vegetace, či půda ponechána ladem.

Efektivní úrodnost hospodářsky využívaných půd je skutečná úrodnost, která je odrazem přímých a nepřímých zásahů člověka (pozitivních i negativních) a vyjadřuje se konkrétními výnosy.

Z hlediska úrodnosti jsou v kraji zastoupeny půdy:

- velmi úrodné: hnědozemě
- středně úrodné: illimerické půdy
- méně úrodné: hnědé půdy a podzoly (většina území).

Obr. 2 Půdní typy v Moravskoslezském kraji

I.2.3ZVLÁŠTĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

Legislativa ČR

zákon 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny

Významnou plochu – **16 % rozlohy** – **889,8 km²** zaujímají chráněné krajinné oblasti. Jde o rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, s výrazným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě dochovanými historickými památkami. Na území Moravskoslezského kraje se nenachází žádný národní park, jsou zde ale 3 chráněné krajinné oblasti (CHKO):

CHKO Poodří – 81,5 km², vyhlášena v roce 1991

CHKO Jeseníky – celkem rozloha 743,91 km², v MSK jen část- zhruba 1/3 – 247,9 km², vyhlášena v roce 1969

CHKO Beskydy – celkem rozloha 1 200 km² (největší CHKO v ČR) – v MSK 46,7 % - 560,4 km², vyhlášena v roce 1973

Maloplošné ZCHÚ: celkem **136** o rozloze 5 752 ha – 1 % rozlohy, z toho

Omezení zemědělské činnosti na území chráněných krajinných oblastí:

- na území první a druhé zóny chráněné krajinné oblasti je zakázáno hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů nebo nevratně poškozovat půdní povrch, používat biocidy, měnit vodní režim či provádět terénní úpravy
- na území první zóny chráněné krajinné oblasti je zakázáno hnojit, používat kejdu, silážní šťávy a tekuté odpady

Na území národních přírodních rezervací a přírodních rezervací je zakázáno hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů nebo nevratně poškozovat půdní povrch, používat biocidy, měnit vodní režim či provádět terénní úpravy.

Je-li třeba zabezpečit zvláště chráněná území před rušivými vlivy z okolí, může být pro ně vyhlášeno ochranné pásmo. V tomto ochranném pásmu je ke stavební činnosti, terénním a vodohospodářským úpravám, k použití chemických prostředků, změnám kultury pozemku a způsobu hospodaření v lesích nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody.

I.2.4 NATURA 2000

Jde o soustavu evropsky významných chráněných území a to lokality chránící nejvíce ohrožené druhy rostlin, živočichy a přírodní stanoviště (např. rašelinisté, skalní stepi nebo horské smrčiny apod.).

V ČR odpovídá za přípravu MŽP, které pověřilo přípravou Agenturu ochrany přírody a krajiny ČR.

Legislativa ES:

Směrnice Rady 79/409/EHS z roku 1979 o ochraně volně žijících ptáků

Ptačí druhy se dle této směrnice dělí do 4 kategorií:

- druhy ohrožené vyhoubením
- druhy zranitelné v důsledku specifických změn v jiných obývaných stanovištích
- druhy považované za vzácné, protože jejich populace dosahuje nízké početnosti nebo protože mají omezený areál rozšíření
- ostatní druhy vyžadující zvláštní pozornost protože mají zvláštní nároky na prostředí a obývají specifická stanoviště

V přílohách směrnice jsou seznamy 181 chráněných druhů a podruhů ptáků, které jsou předmětem zvláštních ochranných opatření, seznamy druhů ptáků které mohou být za určitých podmínek loveny, seznam zařízení a mechanismů, které lze k lovu použít.

Směrnice Rady 92/43/EHS z roku 1992 o ochraně přírodních stanovišť volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin

Směrnice ukládá povinnost zabezpečit ochranu druhům ohroženým, zranitelným, vzácným a endemickým.

V přílohách směrnice jsou uvedeny: typy přírodních stanovišť (253 typů), druhy rostlin a živočichů jejichž ochrana vyžaduje zvláštní ochranu (200 druhů živočichů kromě ptáků a 434 druhů rostlin), druhy vyžadující přísnou ochranu, kritéria pro výběr významných lokalit.

Evropa je rozdělena do 9 biogeografických oblastí, ČR zasahují 2 tyto oblasti: kontinentální (většina území ČR – i Moravskoslezský kraj) a panonská (jižní Morava)

Soustavu NATURY tvoří v ČR:

- ptačí oblasti
- evropsky významné lokality

V současné době bylo vládou ČR schváleno:

38 ptačích oblastí – 8,9 % území (v celé EU 3200) – v Moravskoslezském kraji **5**

864 evropsky významných lokalit – 9,6 % území (v EU 15577) –
v Moravskoslezském kraji **27**

Nařízení vlády s národním seznamem vyšlo dnes ve Sbírce zákonů pod číslem **132/2005 Sb.** a dnem vydání nabývá účinnosti.

Zástupci ČR národní seznam předali Evropské komisi počátkem února do Bruselu.

Ptačí lokality se mnohdy překrývají s evropsky významnými lokalitami a se zvláště chráněnými územími. Obě soustavy (Natura i ZCHÚ) vznikají na základě odlišných právních předpisů, mají odlišné předměty ochrany a jsou na sobě nezávislé i když se budou značně překrývat.

Hlavní cíle Naturey v ČR:

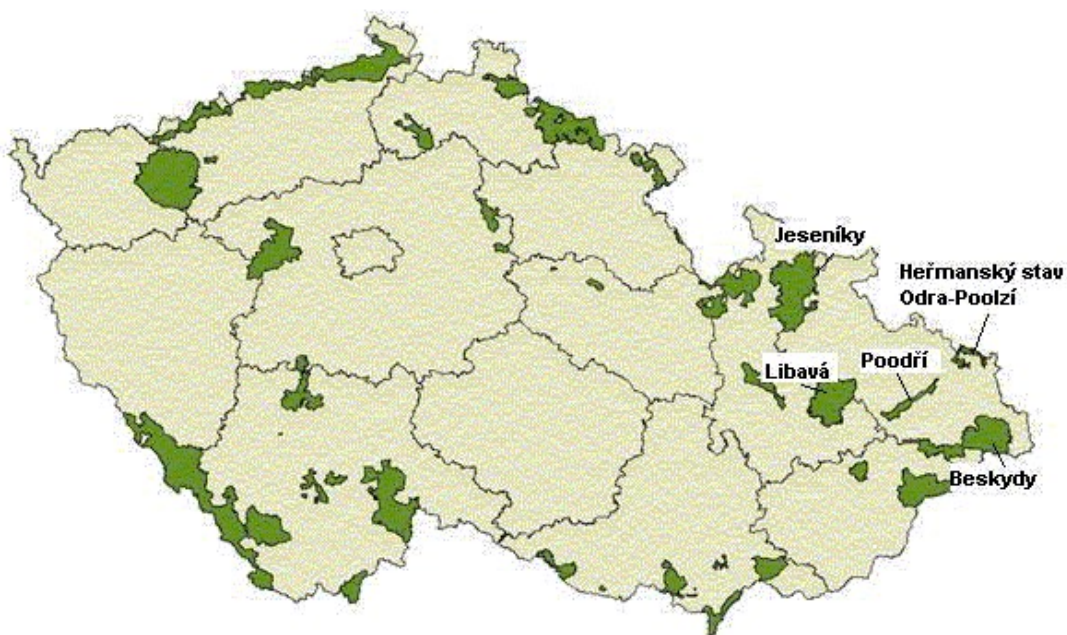
- ochrana biologické rozmanitosti prostřednictvím nejhodnotnějších přírodních lokalit na území EU
- ochrana nejvíce ohrožených druhů rostlin, živočichů a přírodních stanovišť v rámci EU
- zachování popřípadě zlepšení celkového stavu přírodních stanovišť a druhů rostlin a živočichů na území ČR
- sladění zájmů ochrany přírody šetrným hospodařením v příslušných lokalitách
- začlenění cenných přírodních lokalit v ČR do celoevropského přírodního dědictví

Tab I. 9 Navržené ptačí lokality v Moravskoslezském kraji

název lokality	rozloha v ha	druhy jež jsou hlavním předmětem ochrany
Jeseníky *	52 228,12	Chřástal polní, Jeřábek lesní
Libavá *	32 727,52	Chřástal polní
Poodří	8 063,04	Bukáč velký, Kopřivka obecná, Ledňáček říční, Moták pochop
Heřmanský stav – Odra - Poolší	5 041,39	Bukáček malý, Ledňáček říční, Moták pochop, Slavík modráček
Beskydy *	41 906,91	Čáp černý, Datel černý, Datlík tříprstý, Jeřábek lesní, Kulíšek nejmenší, Lejsek malý, Puštík bělavý, Strakapoud bělohřbetý, Tetřev hlušec, Žluva šedá

* oblast Jeseníky a Libavá zasahuje i do Olomouckého kraje, Beskydy do Zlínského kraje

Obr. 3 Ptačí lokality v ČR

zdroj: internet: NATURA 2000

Ochranný režim v ptačích oblastech bude méně přísný než v současných chráněných území, budou zde podporovány takové způsoby hospodaření, které přispějí k zachování stávajících přírodních podmínek, možnosti extenzivního hospodaření.

Stanoviště:

- 3- Sladkovodní stanoviště
- 4- Vřesoviště a křoviny mírného pásu
- 6- Přirozené a polopřirozené travinné formace
- 7- Vrchoviště, rašeliniště, slatiniště
- 8- Skalní stanoviště a jeskyň
- 9- Lesy

Tab I. 10 Navržené Evropsky významné lokality v Moravskoslezském kraji

název lokality	rozloha v ha	hlavní předmět ochrany		
		stanoviště	živočichové	rostliny
Praděd*	6 070,77	4, 6, 7, 8, 9	střevlík	lipnice, šikoušek, zvonek
Beskydy*	120 307,00	6, 7, 8, 9	čolek, kuňka, lesák, medvěd hn., netopýr, rys, vlk, střevlík, vydra, velevrup	oměj, šikoušek
Niva Morávky	367,36	3, 9		
Sovinec*	2 561,33	6, 9		
Cihelna Kunín	26,88		čolek	
Děhylovský potok - Štěpán	80,17		kuňka, piskoř	
Dolní Marklovice	41,22		kuňka	
Heřmanický rybník	478,96		čolek	
Heřmanovice	18,69		čolek	
Hukvaldy	200,28		páchník	
Jakartovice	13,75		modrásek	
Jilešovice-Děhylov	20,77		modrásek	
Karlova Studánka	24,69		čolek	
Karviná –rybníky	14,60		páchník	
Lom u Marburku	1,57		čolek	
Mokřad u Rondelu	14,80		čolek	
Moravice	273,67		vydra	
Niva Olše-Věřnovice	554,00		kuňka, páchník	
Osoblažský výběžek	96,12		kuňka	
Ostrava-Silheřovice	101,47		páchník	
Řeka Ostravice	47,60		vranka	
Paskov	16,86		páchník	
Pílíky	11,93		hořavka	
Sokolí potok	49,96		střevlík	
Staré Hniliště	4,68		čolek	
Štěrbův rybník Malý Bystrý potok	11,96		kuňka	
Stonávka-nádrž Halama	4,59		hořavka	
Suchá Rudná-Zlatý lom	3,33		čolek	
Údolí Moravice	129,63		přástevník, střevlík, vranka	
Václavovice-pískovna	6,86		čolek	
Žernovický lom	6,10		čolek	
Olše	47,68		mihule, vydra	
Černý Důl	0,04		netopýr	
Důl Ruda I	0,04		netopýr	
Javorový vrch	83,06		netopýr, vrápenec	
Staré Oldřůvky	0,04		netopýr	
Štola Franz-Franz	0,04		netopýr, vrápenec	
Štola Jakartovice	0,04		netopýr	
Zálužná	0,20		netopýr	
Černná-důl Potlachový	0,02		netopýr	
Horní Odra	9,49		vranka	
Poodří	5 235,03	3, 6, 7, 9	čolek, kuňka, modrásek,	

			ohniváček, páchník, piskoř, svinutec, velevrup	
Meandry Dolní Odry	115,61	9	kuňka, lesák, páchník	
Skalské rašeliniště	45,53		srpnatka	

Vysvětlivky:

* včetně výměry v jiném kraji (Praděd a Sovinec – zasahují do Olomouckého kraje, Beskydy do Zlínského kraje)

Podrobné informace o národním seznamu Natura 2000 jsou na internetové adrese:

<http://www.natura2000.cz>

I.2.5 CHRÁNĚNÉ OBLASTI PŘIROZENÉ AKUMULACE VOD (=CHOPAV)

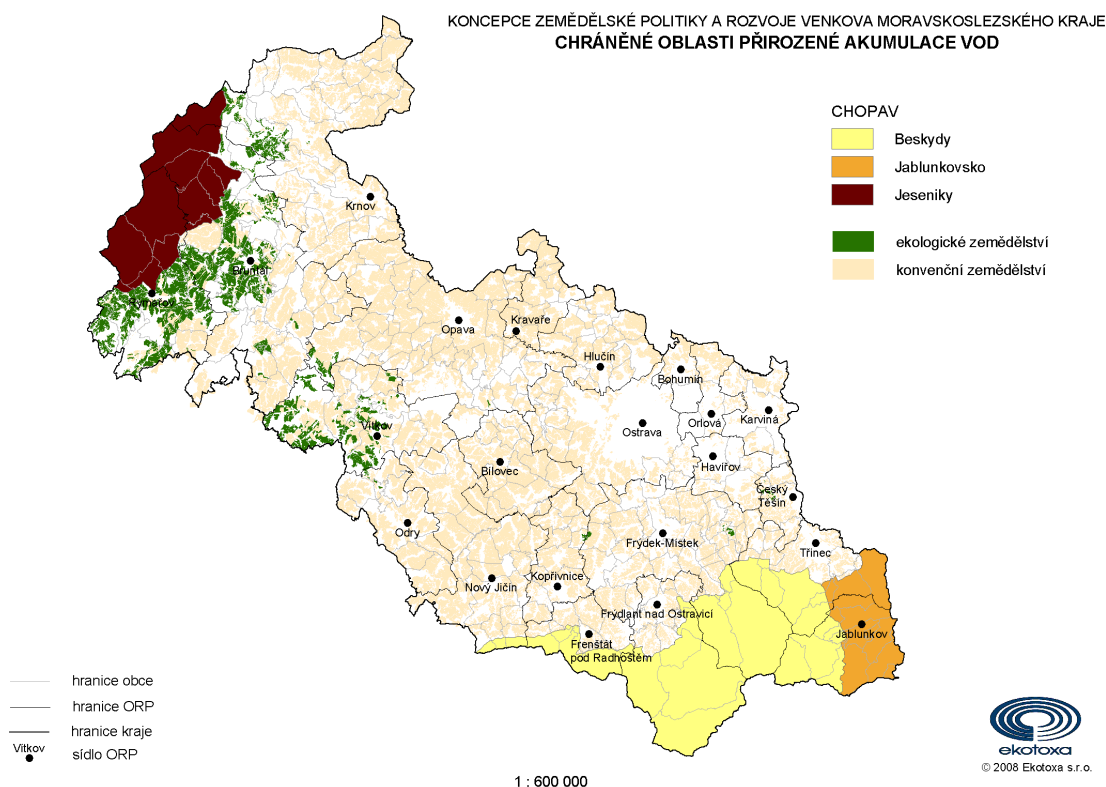
Jde o chráněné vodohospodářské oblasti, většinou jde o pramenné oblasti, popřípadě jejich části, nebo celá povodí vodárenských či vodohospodářsky významných vodních toků, z nichž se odebírá nebo bude odebírána voda pro hromadné zásobování obyvatelstva. V těchto oblastech jsou zakázány: zmenšovat rozsah lesních pozemků, odvodňovat lesní pozemky, odvodňovat zemědělské pozemky, těžit rašelinu, těžit nerosty povrchovým způsobem nebo provádět jiné zemní práce, které by vedly k odkrytí souvislé hladiny podzemní vody, těžit a zpracovávat radioaktivní suroviny, ukládat radioaktivní odpady. MŽP může povolit výjimku z uvedených zákazů. V rámci ČR bylo stanoveno 19 CHOPAV.

Na území kraje zasahují 3 CHOPAV:

- Beskydy – 557 km² (10,1 % rozlohy kraje)
- Jeseníky – 278 km² (5 % rozlohy kraje)
- Jablunkovsko – 146 km² (2,6 % rozlohy kraje).

Hranice prvních dvou je totožná s CHKO, Jablunkovsko navazuje na Beskydy

Obr. 4 CHOPAV v Moravskoslezském kraji

I.2.6 KATEGORIZACE ZEMĚDĚLSKÉHO ÚZEMÍ

V současnosti jsou uplatňovány tři typy kategorizace zemědělského území:

1. zemědělské výrobní oblasti
2. méně příznivé oblasti - LFA (= less favoured areas)
3. zranitelné oblasti

I.2.6.1 Zemědělské výrobní oblasti

Jde o nejstarší kategorizaci, kdy byly zařazeny jednotlivá katastrální území do 4 výrobních typů a 11 podtypů a původně toto členění sloužilo pro účely stanovení zemědělské daně, později posloužila pro rajonizaci zemědělské výroby. V současnosti je tato kategorizace používána jako třídící základna pro účely zemědělské statistiky pro hodnocení podnikatelských subjektů a analýzy jejich produkčních a ekonomických výsledků.

Z hlediska zemědělské výroby je v Moravskoslezském kraji zastoupena řepařská, bramborářská a horská výrobní oblast. Rozmanitost oblastí je dána rozdílným reliéfem kraje.

Tab I. 11 Rozdělení zemědělské půdy do výrobních oblastí (k 31.12.2002)

	řepařská			bramborářská			horská	
	Ř1	Ř2	Ř3	B1	B2	B3	H1	H2
Bruntál	6 242	1 331	1 254	10 421	6 922	23 745	14 397	13 937
Frýdek-Místek	0	0	1 771	10 510	6 835	7 402	4 016	19 648
Karviná	0	0	1 068	3 796	8 595	4 201	0	0
Nový Jičín	0	0	25 573	9 345	11 184	10 062	881	3 055
Opava	18 777	10 711	8 648	17 432	6 374	6 431	0	1 747
Ostrava-město	0	0	7 868	0	743	0	0	0
Moravskoslezský kraj	25 019	12 042	46 182	51 504	40 653	51 841	19 294	38 387
% podíl v kraji	8,8	4,2	16,2	18,1	14,3	18,2	6,8	13,5
% podíl v ČR	14,6	10,9	8,8	24,3	11,7	15,9	3,7	4,6

Zdroj: ČUZK, 2003, dopočet EKOTOXA s.r.o.

Kukuřičná výrobní oblast není v kraji zastoupena. Polovina zemědělské půdy - 50,5 % zemědělské půdy v kraji se nachází v bramborářské oblasti, 29 % je v řepařské oblasti, většina v podoblasti Ř3, a 20 % v horské výrobní oblasti.

I.2.6. Oblasti s příznivými podmínkami pro zemědělství

Tyto oblasti jsou na základě produktivity zemědělské půdy vyjádřeny výnosovostí a je možné je dále rozdělit na oblasti:

- s nejvyšší produktivitou (nejsou zastoupeny v Moravskoslezském kraji) – 33,6 % území ČR.
- s vysokou produktivitou – 17 % území ČR.

Oblasti s vysokou produktivitou zahrnují intenzivní zemědělské území ČR (s dřívější klasifikací jde o oblasti řepařské a nejintenzivnější oblasti obilnářské). Nadmořská výška těchto oblastí je v průměru do 300 m n.m. (v rozmezí 250-350 m n.m.). Reliéf terénu je převážně rovinný s mírně zvlněnými plochami. Zemědělské území jednotlivých obcí a okresů ve svažitosti nad 7° je do 20 %. Klimaticky je oblast charakterizována sumou teplot nad 10° C Průměrné roční srážky jsou od 550-650 mm (v okrese Opava až 700 mm). Převažují půdy hlinité a hlinito-písčité. Normativní výnosovost zemědělských půd podle BPEJ je v rozmezí 35,1 bodů do 49,9 bodů, tj. výnosovost rostlinné produkce je v rozmezí 1 450-3 500 Kč/ha. Tyto oblasti tvoří z celkové výměry ČR zhruba 17 %. Z Moravskoslezského kraje se tyto oblasti nachází v okresech: **Nový Jičín a Opava**

I.2.6.3 Oblasti s méně příznivými podmínkami pro zemědělství

Hospodaření v méně příznivých podmínkách bylo v ČR dlouhodobě podporováno diferencovanými příplatky, daňovými úlevami i jiným zvýhodněním. Od roku 2000 byl systém pomoci zakotven v Nařízení vlády 505/2000 Sb. a byl přizpůsoben kritériím EU (s výjimkou demografických kritérií). Po vstupu ČR do EU byl tento systém plně podřízen kritériím NR 1257/99. Pro rok 2004-2006 jsou méně příznivé oblasti v ČR vymezeny nařízením vlády **241/2004 Sb.** Od roku 2007 jsou méně příznivé oblasti vymezeny dle Nařízení vlády č. 75/2007 Sb.

Méně příznivé oblasti se člení dle Nařízení vlády **241/2004 Sb** na :

- **horské oblasti - H** – vymezeny nadmořskou výškou obce (nad 600 m n. m. nebo 500- 600 m n. m. a zároveň sklonitost 50 % výměry zem. půdy je nad 7°
- **ostatní méně příznivé oblasti – O** – vymezeny výnosností zemědělské půdy (<34 bodů), hustotou obyvatelstva (< nebo = 75 obyvatel /km²) a podílem pracovníků v zemědělství, lesnictví a rybolovu na ekonomicky aktivním obyvatelstvu (> nebo = 8 %)
- **oblasti se specifickými omezeními** – S vymezeny výnosovostí (< 34 bodů nebo 34-37 a zároveň sklonitost 50 % výměry zem. půdy má sklonitost vyšší než 7°)

Na hospodaření v LFA (méně příznivých podmínkách) je poskytován tzv. **vyrovnávací příspěvek** na ha travního porostu nacházející se v oblasti LFA.

Sazby vyrovnávacího příspěvku:

oblast typu H^A – **4 680 Kč** / ha travních porostů
oblast typu H^B – **4 014 Kč** / ha travních porostů
oblast typu O^A – **3 490 Kč** / ha travních porostů
oblast typu O^B – **2 820 Kč** / ha travních porostů
oblast typu S - **3 420 Kč** / ha travních porostů

Od roku 2007 jsou jednotlivé méně příznivé oblasti stanoveny Nařízením vlády č. 75/2007 Sb na základě kritérií daných Nařízením Rady (ES) č. 1698/2005 následujícím způsobem:

Horské oblasti (značení H)

- průměrná nadmořská výška území obce nebo katastrálního území (k.ú.) větší nebo rovna 600 m n.m.
- nebo průměrná nadmořská výška území obce nebo k.ú. větší nebo rovna 500 a menší než 600 m n.m. a zároveň svažítost nad 15 % na ploše větší než 50 % výměry celkové půdy v obci nebo k.ú.

Ostatní méně příznivé oblasti (značení O)

- v rámci okresu (NUTS IV) průměrná výnosnost zemědělské půdy nižší než 34 bodů (80 % průměru ČR)
- v rámci kraje (NUTS III): hustota obyvatel menší než 75 obyvatel na km², podíl pracovníků v zemědělství, lesnictví a rybolovu na ekonomicky aktivním obyvatelstvu větší než 8 %

Oblasti se specifickými omezeními (značení S)

- Území obcí nebo katastrálních území v podhorských oblastech na severozápadě a východě ČR, s průměrnou výnosností půdy nižší než 34 bodů. Zemědělství v těchto příhraničních oblastech má dlouhodobě specifické postavení v rámci ČR a je nezbytné jej zde podporovat pro udržení a obnovení kulturního rázu krajiny, jako rekreační zázemí měst a pro rozvoj turistiky.
- Jednotlivá území obcí a katastrálních území s výnosností půdy nižší než 34 bodů nebo katastrální území s výnosností půdy vyšší nebo rovnou 34 bodů a nižší než 38 bodů a zároveň sklonitostí nad 7° na ploše větší než 50 % výměry zemědělské půdy území obcí a katastrálního území, která se nacházejí uvnitř příznivých (nezařazených) oblastí. Na těchto územích je třeba zachovat zemědělskou výrobu za účelem udržení venkovské krajiny, turistického potenciálu a ochrany životního prostředí.

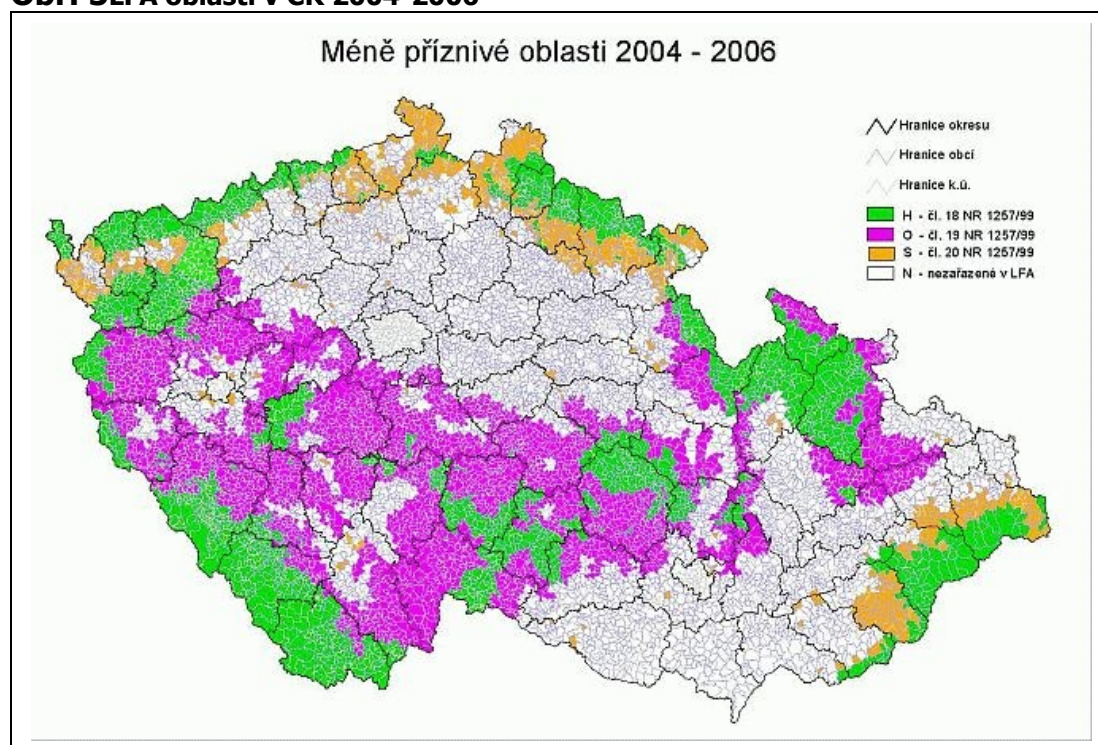
- Území obcí, která byla zařazena v LFA v období 2004 - 2006 a vlivem aktualizace vstupních dat již nesplňují kritéria pro vymezení LFA, zůstávají v LFA do roku 2010, z důvodu zachování možnosti splnit závazek provozování zemědělské činnosti po dobu minimálně 5 let od první platby vyrovnávacího příspěvku, žadatelům hospodařícím v LFA oblastech vymezených pro období 2004 - 2006, kteří by byli v rámci aktualizace vstupních dat vyřazení. O vyrovnávací příspěvek v těchto oblastech může požádat pouze ten žadatel, který již žádal o vyrovnávací příspěvek na půdní bloky/díly v předchozím kalendářním roce.

Od roku 2007 jsou stanoveny platby ve výši:

- a) v oblasti typu HA 157 EUR na 1 ha travních porostů,
- b) v oblasti typu HB 134 EUR na 1 ha travních porostů,
- c) v oblasti typu OA 117 EUR na 1 ha travních porostů,
- d) v oblasti typu OB 94 EUR na 1 ha travních porostů,
- e) v oblasti typu S 114 EUR na 1 ha travních porostů,
- f) v oblasti typu SX 91 EUR na 1 ha travních porostů.

V případě Moravskoslezského kraje jsou zastoupeny všechny 3 typy:

Obr. 5 LFA oblasti v ČR 2004-2006

Zdroj: HRDP, 2004

Tab I. 12 Pozemky v katastrech se zvláštním režimem hospodaření v roce 2003 v ha

ČR, kraje	Ochrana přírody		Ochrana vod		Méně příznivá oblast - LFA
	obhospodařovaná zem. půda	z toho orná	obhospodařovaná zem. půda	z toho orná	
Česká republika	118 457	41 931	82 195	53 365	523 777
Hl. město Praha	497	347	1 450	1 433	6 291
Středočeský	6 754	4 835	8 333	6 228	49 626
Jihočeský	18 800	6 438	5 905	4 398	123 705
Plzeňský	3 435	589	6 605	4 426	70 035
Karlovarský	6 778	1 460	2 637	1 868	23 820
Ústecký	14 849	4 701	592	107	17 824
Liberecký	3 926	496	759	343	19 098
Královéhradecký	11 768	3 916	5 143	2 874	17 832
Pardubický	3 109	1 195	9 202	6 891	32 111
Vysočina	19 860	10 748	21 664	12 868	71 810
Jihomoravský	8 535	4 443	7 075	5 093	20 626
Olomoucký	2 442	1 111	4 273	2 984	16 673
Zlínský	11 028	933	4 921	2 680	16 056
Moravskoslezský	6 676	721	3 637	1 172	38 270
% podíl MSK z ČR	5,6	1,7	4,4	2,2	7,3

Zdroj: ČSÚ

I.2.6.4 Nitrátově zranitelné oblasti

V souladu s právem ES (směrnice Rady 91/676 EHS) bylo vydáno Nařízení vlády č. **103/2003 Sb.** o stanovení zranitelných oblastí a o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření v těchto oblastech. Cílem je ochrana vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů, tj. z hnojení průmyslovými či přírodními hnojivy, a to jednak pro zajištění dodávek kvalitní pitné vody, jednak k ochraně povrchové vody před eutrofizací.

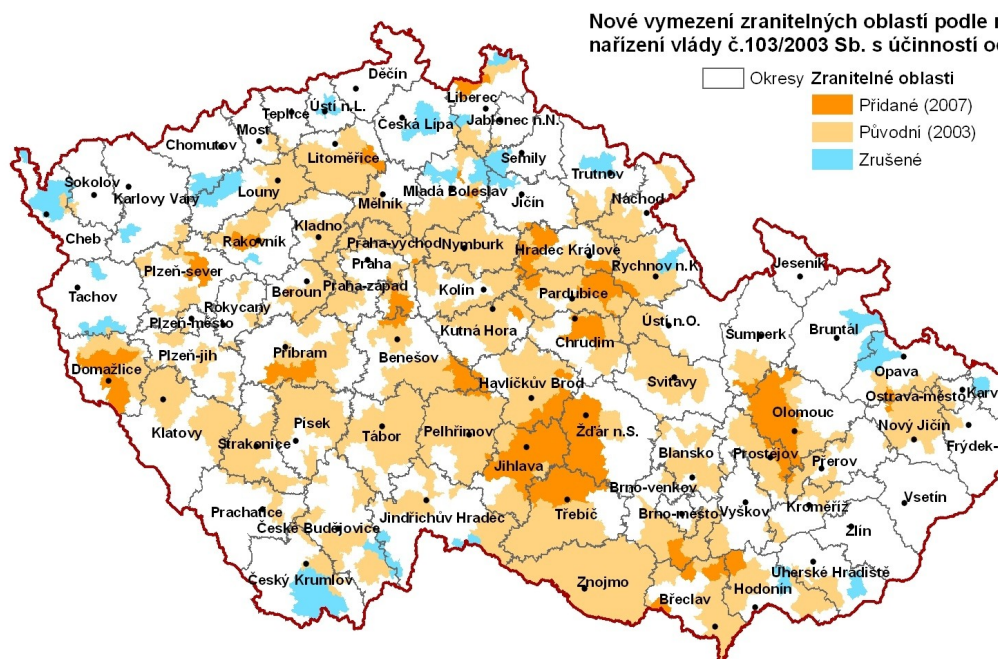
V roce 2007 došlo k novelizaci nařízení novým Nařízením vlády č. 219/2007 Sb., kde jsou nově vymezeny zranitelné oblasti dusičnany s platností od 1.9.2007. Nový akční plán bude schválen v roce 2008.

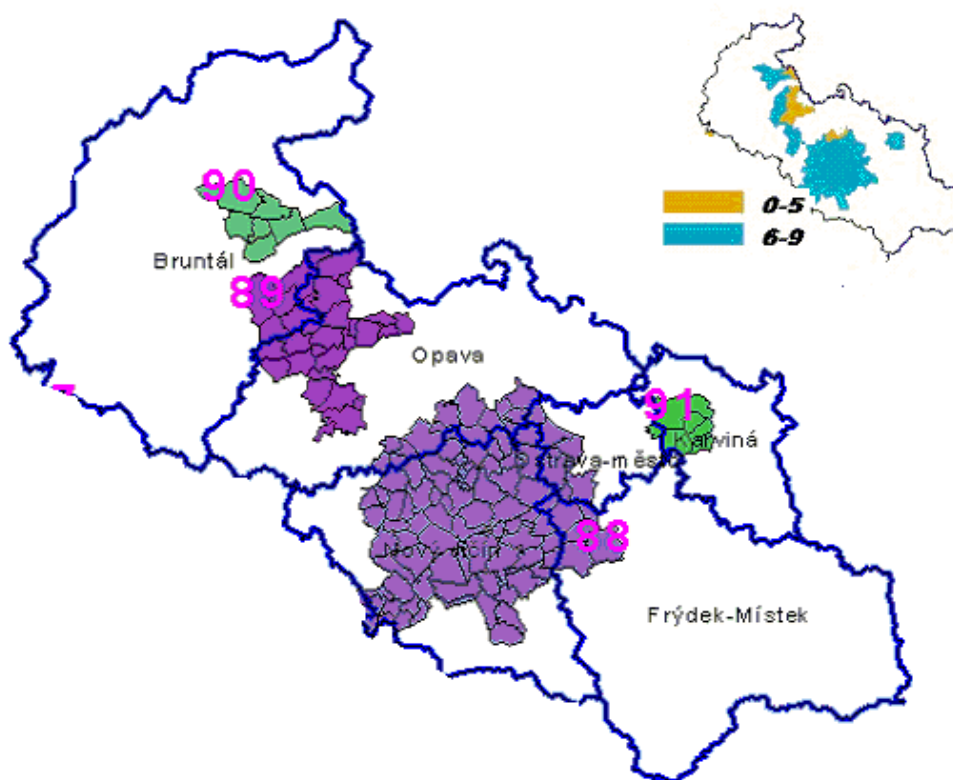
Výsledné stanovení zranitelných oblastí v ČR, charakterizované přírodními hranicemi povodí 4. řádu tj. povodí s plochou cca 20-25 km² představuje 36 % rozlohy České republiky a 42,5 % výměry zemědělské půdy. Klimatické regiony 0 - 5 jsou převážně suššího a teplejšího charakteru (kratší období zákazu hnojení), klimatické regiony 6 - 9 jsou spíše vlhčí a chladnější (delší období zákazu hnojení).

Zranitelné oblasti byly územně vymezeny katastrálními územími ČR. Byly vymezeny VÚV Praha na základě monitoringu znečištění drobných vodních toků a jakosti podzemních vod přičemž byla zohledněna eutrofizace vod a provedena homogenizace oblastí a jejich převedení na hranice katastrálních území

První vymezení ZOD bylo schváleno 3.3.2003, s účinností **od 11.4.2003** a podléhá přezkoumání a úpravám každé čtyři roky. Přezkoumání se provádí na základě vyhodnocení účinnosti opatření vyplývajících z přijatého akčního programu.

Obr. 6 Mapa nitrátově zranitelných oblastí ČR

Obr. 7NZO a klimatické regiony v Moravskoslezském kraji 2004-2007

Zastoupení zranitelných oblastí na zemědělské půdě jednotlivých okresů se v rámci celé ČR různí v závislosti na rozdílných půdních a klimatických podmínkách. Tyto rozdíly jsou patrné i v rámci území Moravskoslezského kraje. Moravskoslezský kraj má ve zranitelných oblastech **29 % zemědělské půdy** (celá ČR 44 %) a **36 % orné půdy** (v ČR 49 %). V rámci okresů je nejvíce postižen okres Nový Jičín – 70 % zemědělské půdy a 75 % orné půdy se nachází v NZO a naopak nejlépe je na tom okres Frýdek –Místek: 9 % ZP v NZO a 13 % OP. Pouze 4 okresy v rámci celé ČR mají nulové zastoupení nitrátově zranitelných oblastí.

Tab I. 13 Podíl ZP a OP ve zranitelných oblastech v kraji

	počet k.ú.		výměra ve zranitelných oblastech			
	celkem	zranitelné oblasti	ZP		OP	
			ha	%	ha	%
Bruntál	165	12	8 581	10,97	5 733	16,74
Frýdek-Místek	113	5	4 700	9,37	3 201	13,00
Karviná	50	6	2 640	14,95	1 602	13,10
Opava	142	43	21 512	30,68	18 400	31,89
Ostrava	39	7	3 966	46,06	2 734	50,61
Nový Jičín	117	75	42 068	70,00	33 630	74,81
Moravskoslezský kraj	626	148	83 467	29,29	65 300	36,45
ČR	13051	5104	1 873 363	43,8	1 501 668	48,9

Zdroj: Nařízení vlády 103/2003 Sb., propočty VÚZE, Ekotoxa Opava s.r.o

Hlavní nástroje pro uplatnění nitrátové směrnice v ČR jsou:

- akční program (opatření vyžadovaná od podniků hospodařících ve zranitelných oblastí)
- zásady správné zemědělské praxe zaměřené na ochranu vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů (na bázi dobrovolnosti, na celém území ČR)

Všechny fyzické i právnické osoby, které provozují zemědělskou výrobu ve zranitelných oblastech jsou povinny dodržovat opatření akčního programu, který byl vyhlášen k 1.1.2004 podle nařízení vlády 103/2003 Sb. Nejpozději do 4 let by měly být zranitelné oblasti přezkoumány a účinnost akčního programu je průběžně hodnocena.

Přehled hlavních opatření akčního programu nitrátové směrnice dle nařízení vlády 103/03 Sb.:

- zákaz hnojení v mimovegetační období (podle zařazení do klimatických regionů)
- omezení hnojení v letním a podzimním období (podle aplikačních pásem pro dusík)
- omezení organického dusíku do půdy (při započtení půdy vhodné k aplikaci je v průměru podniku omezen přívod dusíku organického (živočišného) původu na **170 kg/ha** za rok)
- stanovení pravidel aplikace hnojiv na půdu na velmi strmých, zmrzlých nebo sněhem pokrytých pozemcích a v blízkosti vodních toků
- skladování hnojiv a statkových hnojiv
- střídání plodin
- protierozní opatření (omezení doby bez porostu)
- omezení hospodaření v okolí povrchových vod

Část požadavků nitrátové směrnice EU řeší i zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech a vyhláška č. 274/1998 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv.

Hnojiva a statková hnojiva, pomocné látky a upravené kaly nesmějí být používány na zemědělské půdě a lesních pozemcích, pokud:

- způsob jejich použití neumožňuje rovnoměrné pokrytí pozemku
- jejich použití může vést ke vzniku škody na zemědělské půdě, lesním pozemku nebo na pozemku sousedícím s tímto pozemkem, popřípadě i v jeho širším okolí
- půda, na kterou mají být aplikovány, je přesycena vodou, pokrytá vrstvou sněhu vyšší než 5 cm nebo promrzlá do hloubky větší než 8 cm

Požadavky na skladování a používání hnojiv:

- kapacita skladovacích prostor musí odpovídat skutečné produkci hnoje za 6 měsíců (nevztahuje se na hnůj uložený na zemědělské půdě)
- kapacita jímky musí odpovídat minimálně 4 měsíční produkci u kejdy, 3 měsíční u močůvky a hnojůvky
- uložení hnoje na zemědělské půdě ve zranitelných oblastech pouze v případě, že nedojde ke znečištění nebo ohrožení jakosti vod a to nejdéle po dobu 9 měsíců, umístění hnoje na stejném místě lze nejdříve po 4 letech kultivace půdy
- při používání hnojiv nesmí dojít k jejich přímému vniknutí do povrchových vod nebo na sousední pozemek
- při aplikaci na orné půdě je třeba kejdu a močůvku zapravit do 24 hodin, hnůj do 48 hodin

povinnost vést evidenci hnojení (o množství, druhu, době použití dle jednotlivých pozemků, plodin a let) – uchovávat nejméně 7 let

Nejnáročnější část zavádění nitrátové směrnice představuje požadavek na dostatečné skladovací kapacity, tzn. nejen dobudovat potřebné skladovací kapacity, ale i rekonstruovat část stávajících skladů včetně nutných úprav stájí (podlahy, hnojné koncovky, kanalizace apod.). Obecně platí, že s množstvím statkových hnojiv přesahujícím kapacitu skladovacích prostor musí být nakládáno způsobem, který neohroží životní prostředí.

Od roku 2004 existuje možnost využít dotací z Operačního programu Zemědělství, kde je možné získat dotaci na úpravy stájí a vybudování skladů statkových hnojiv, tzn. na výstavbu a rekonstrukci jímek a pevných hnojišť.

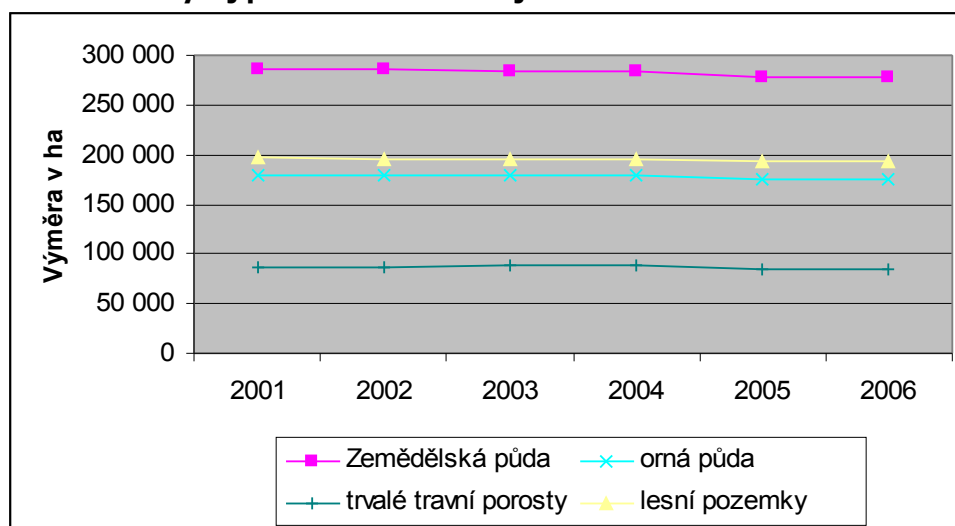
V rámci HRDP je od roku 2004 možné získat podporu na tzv. agroenvironmentální opatření, rovněž omezující znečištění vod (zatravnování, ošetřování travních porostů, travnaté pásy, pěstování meziplodin).

I.2.7 ZEMĚDĚLSKÝ PŮDNÍ FOND

Zemědělský půdní fond okresů kraje v ha, v letech 2001-2006

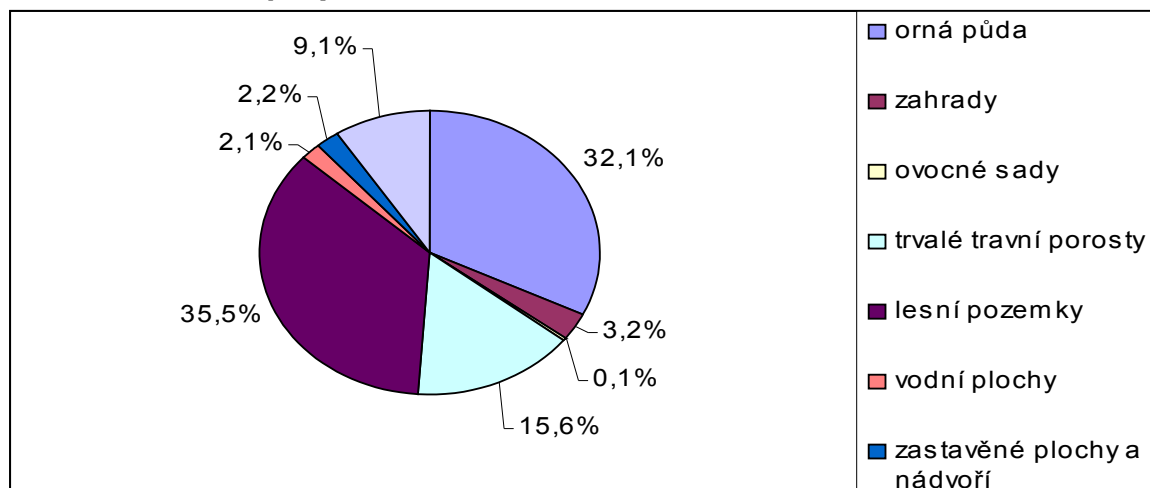
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Celková výměra	555 441	553 535	553 520	553 505	542705	542698
Zemědělská půda	285 348	284 923	284 714	284442	277658	277183
v tom:						
orná půda	179 923	179 143	178 728	178386	175376	174326
zahrady	17 614	17 596	17 599	17608	17581	17581
ovocné sady	728	727	714	711	706	705
trvalé travní porosty	87 083	87 457	87 673	87737	83995	84571
chmelnice	-	-	-			
vinice	-	-	-			
Nezemědělská půda	270 093	268 612	268 807	269 063	265 047	265 515
v tom:						
lesní pozemky	196 602	196 038	196 139	196257	192678	192725
vodní plochy	11 341	11 346	11 349	11343	11318	11410
zastavěné plochy a nádvoří	12 539	12 503	12 445	12392	12111	12071
ostatní plochy	49 611	48 725	48 874	49071	48940	49309

Graf č. I.2: Vývoj půdního fondu v kraji

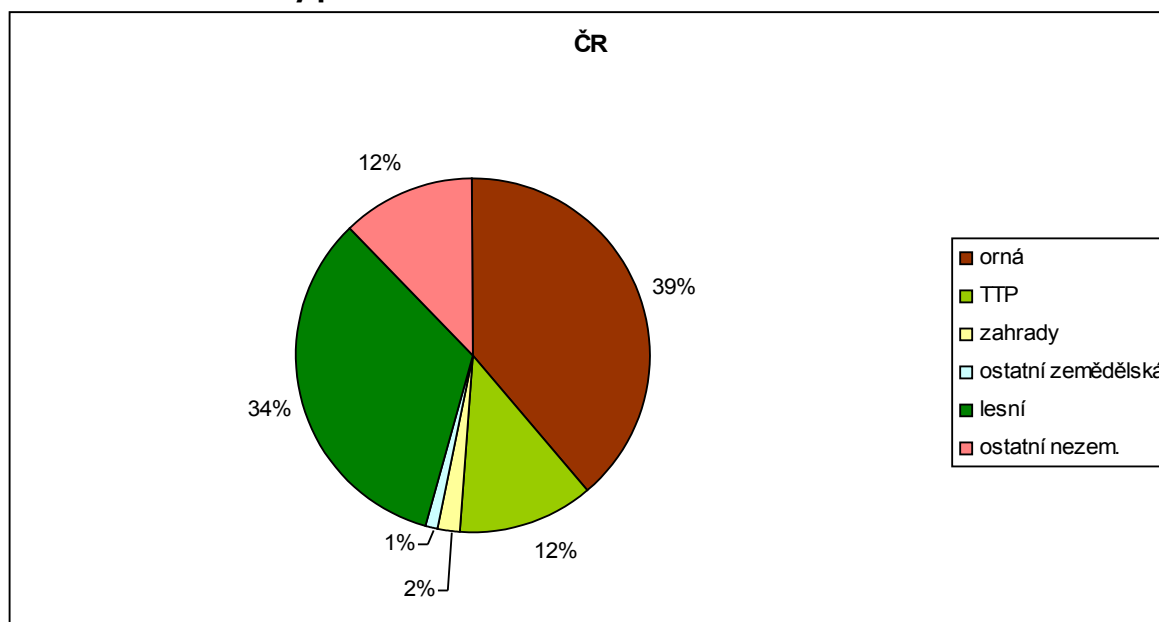

Plocha zemědělské půdy se v letech 2001 až 2006 snížila o 8165 ha, výměra orné půdy ve stejném období klesla o 5597 ha. Jediný druh pozemků ze zemědělské půdy, který zaznamenává nárůst jsou **trvalé travní porosty**. Vliv na to má rozhodně i dotační politika – dotace na zatravnění a příplatky na údržbu trvalých travních porostů v méně příznivých oblastech.

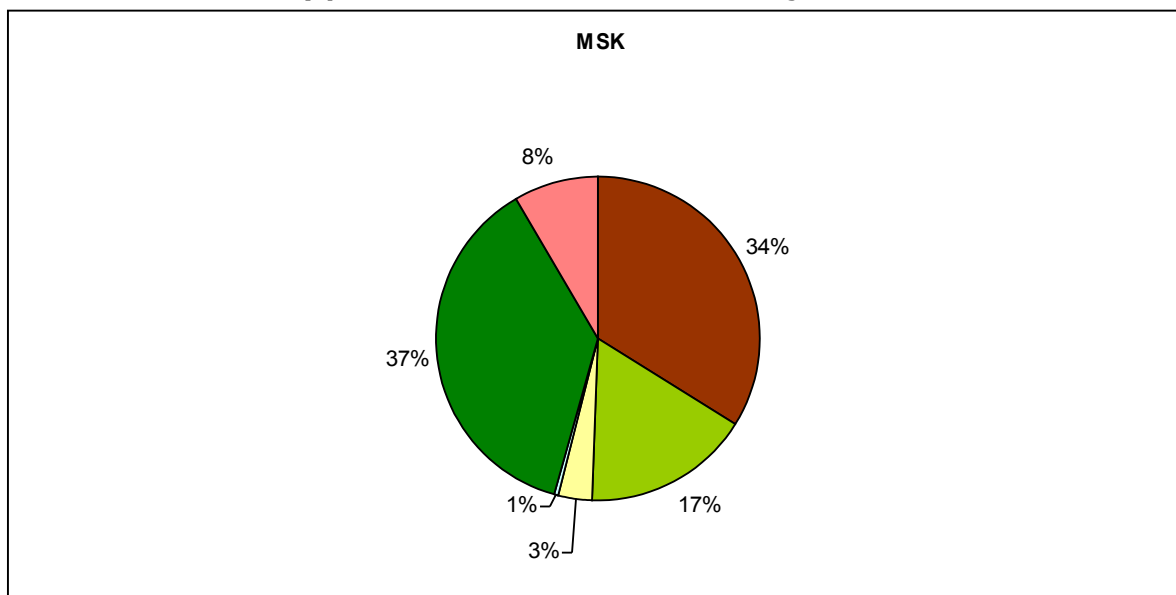
Graf č. I.3: Bilance půdy v MSK

Graf č. I.4: Zemědělský půdní fond ČR v %

Graf č. I.5: Zemědělský půdní fond Moravskoslezského kraje v %

Tab I. 14 Výměry na obyvatele

	výměra ZP na obyvatele v ha	výměra OP na obyvatele v ha	výměra ZP v ha na pracovníka v zemědělství	výměra OP v ha na pracovníka v zemědělství	% zornění	% zatravnění	% zalesnění
Bruntál	0,74	0,33	22,27	9,75	43,78	53,59	44,70
Frýdek-Místek	0,22	0,11	14,11	6,92	49,05	41,21	49,36
Karviná	0,06	0,04	17,98	12,45	69,25	13,58	14,05
Nový Jičín	0,38	0,28	15,78	11,8	74,79	18,86	22,64
Opava	0,39	0,32	14,43	11,88	82,28	13,86	27,64
Ostrava-město	0,03	0,02	9,04	5,67	62,73	16,12	10,88
Moravskoslezský kraj	0,22	0,14	16,12	10,14	62,87	30,69	35,42
ČR	0,42	0,30	18,54	13,31	71,81	22,66	33,51

Zdroj: ČUZK 2003, demografické údaje z ČSÚ – SLDB 2001

Výměrou **0,22 ha** zemědělské půdy na obyvatele se kraj pohybuje hluboko pod úrovní ČR (0,42 ha/obyv.). Způsobují to jednak nízké výměry zemědělské půdy v okresech Ostrava a Karviná a jednak vysoká lidnatost v těchto okresech. Ještě větší rozdíl oproti republikovému průměru je v podílu orné půdy na obyvatele, který v kraji činí **0,14 ha** /obyvatele. Zde kromě výše uvedených důvodů je to způsobeno i vyšším % zatravnění horských okresů Bruntál a Frýdek –Místek. Pro porovnání tento podíl v EU činil v roce 2000 (původních 15 zemí) 0,37 ha zemědělské a 0,20 ha orné půdy na obyvatele.

V přepočtu zemědělské půdy (orné půdy) na pracovníka v zemědělství vykazuje kraj zhruba o 2 ha menší výměru než-li je v průměru celé ČR.

Tab I. 15 Struktura pozemků v rámci obvodů obcí s rozšířenou působností

ORP	Výměra půdy celkem (ha)	v tom (%)							
		zemědělská půda	z toho			lesní půda	vodní plochy	zastavěné plochy	ostatní plochy
orná půda	zahrad, sady		trvalé travní porosty						
Bílovec	17 154	72,1	78,2	4,7	17,1	14,5	4,2	2,0	7,1
Bohumín	4 809	55,6	74,2	16,1	9,8	4,9	11,0	8,2	20,2
Bruntál	70 312	45,8	44,9	1,8	53,2	45,0	1,9	1,0	6,3
Český Těšín	5 452	65,6	64,0	12,9	23,1	15,3	2,0	3,9	13,3
Frenštát pod Radhoštěm	11 885	46,8	47,3	12,7	40,0	42,2	1,1	1,9	8,0
Frýdek-Místek	48 033	47,7	58,7	9,2	32,1	38,6	2,7	2,3	8,8
Frýdlant nad Ostravicí	29 716	21,9	27,0	9,9	63,1	70,9	2,0	1,0	4,3
Haviřov	8 820	52,3	67,2	15,7	17,2	17,1	5,9	5,0	19,7
Hlučín	16 534	60,7	81,9	6,0	12,2	25,0	2,7	2,8	8,7
Jablunkov	17 615	32,8	26,9	7,2	65,8	59,0	1,0	1,4	5,8
Karviná	10 559	42,2	72,1	15,2	12,7	14,0	7,6	4,8	31,5
Kopřivnice	12 127	66,4	72,9	9,5	17,6	14,2	1,8	3,1	14,5
Kravaře	10 057	79,1	88,7	3,4	7,9	10,4	1,1	3,0	6,5
Krnov	57 429	50,2	57,8	3,8	38,4	41,5	1,0	1,2	6,1
Nový Jičín	32 546	68,5	75,1	5,5	19,4	20,8	1,5	1,9	7,3
Odry	17 392	61,6	79,0	4,3	16,7	30,4	1,5	1,2	5,3
Opava	55 792	64,3	84,5	4,2	11,2	25,6	1,4	2,3	6,4
Orlová	6 996	54,3	69,3	21,7	9,0	14,9	3,5	5,6	21,8
Ostrava	33 153	48,1	67,1	16,1	16,8	15,8	3,6	7,3	25,3
Rýmařov	36 665	44,7	15,2	1,5	83,3	49,4	0,5	0,8	4,6
Třinec	22 458	40,4	46,8	11,9	41,3	47,1	1,4	2,9	8,1
Vítkov	28 016	54,0	74,2	2,1	23,8	38,6	1,4	1,1	4,9
Kraj celkem	553 521	51,4	62,8	6,4	30,8	35,4	2,1	2,2	8,8

Zdroj: ČSÚ

Velký rozdíl v zastoupení jednotlivých druhů pozemků je v jednotlivých obvodech obcí s rozšířenou působností. Největší % zastoupení zemědělské půdy mají ORP: Kravaře (79,1%), Bílovec (72,1 %) a Nový Jičín (68,5 %). Polovina území kraje má v rámci ORP zastoupení zemědělské půdy pod 50 %. V absolutním vyjádření mají nejvíce ha zemědělské půdy velké obvody ORP: Krnov, Bruntál a Frýdek-Místek.

Nejvyšší % zornění – nad 80 % mají obvody: Kravaře, Opava, Hlučín

nad 70 %: Odry, Bílovec, Nový Jičín, Bohumín, Vítkov, Kopřivnice a Karviná

Naopak nejvyšší podíl TTP – nad 60 % rozlohy: Rýmařov (83,3 %), Jablunkov a Frýdlant.

Nevyšší % zastoupení lesů mají Frýdlant (70,9 %), Jablunkov (59 %) a Rýmařov (49,4 %).

V absolutním vyjádření mají největší výměru lesů obvody: Bruntál, Krnov a Frýdlant.

I.2.7.1 Kvalita zemědělského půdního fondu

Ekonomické hodnocení půd

Kvalita zemědělského půdního fondu v ČR je měřena na základě bonitace. Bonitační kvalifikace byla zpracována pro veškerou zemědělskou půdu bez rozlišení druhů pozemků. Výchozím podkladem byl komplexní průzkum půd zpracovaný v 70. letech minulého století a i v současnosti probíhá aktualizace a další upřesňování (rebonitace) a dobonitace dosud neohodnocených pozemků, kterou mají na starosti pozemkové úřady. Základní jednotkou bonitační soustavy je bonitovaná půdně-ekologická jednotka (=BPEJ), která je přiřazena územnímu celku, který má shodnou hodnotu produkčního potenciálu vzhledem ke svému stanovišti. Konkrétní vlastnosti určitého areálu BPEJ jsou vyjádřeny pětimístným číselným kódem, který charakterizuje:

- klimatický region (1. číslice) – přibližně shodné klimatické podmínky pro růst a vývoj zemědělských plodin
- hlavní půdní jednotku (2.a 3. číslice) – půdní formy příbuzných vlastností (genetický půdní typ, subtyp, půdotvorný substrát, zrnitost, hloubka půdy, hydromorfismus, výrazná sklonitost nebo morfologie terénu a zúrodňovací opatření)
- sklonitost a expozici ke světovým stranám (4.)
- skeletovitost (podíl obsahu šterku a kamene) a hloubku půdy (5. číslice).

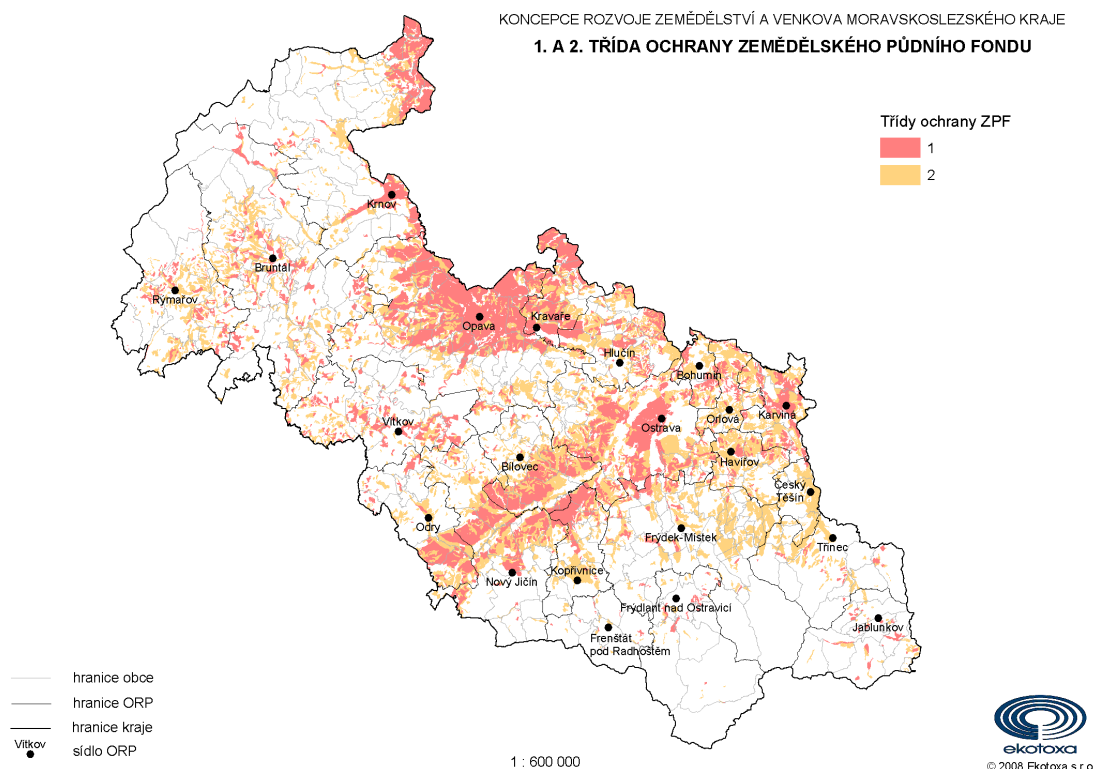
Systém BPEJ velmi dobře vyjadřuje stanovištní podmínky ČR v celé variabilitě a tím je zárukou zohlednění rozdílných půdně-klimatických podmínek jednotlivých oblastí. Způsob vedení a aktualizace BPEJ je stanovena ve vyhlášce 327/1998 Sb., ve znění vyhlášky č. 546/2002 Sb. Správcem systému BPEJ je Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy Praha-Zbraslav. Systém je platný pro celou ČR, je digitalizován a zaveden do katastru nemovitostí. V současné době tato soustava obsahuje 2 199 BPEJ

V Moravskoslezském kraji je 167 433 ha v 1. a 2. třídě ochrany. Tyto půdy by měly být především chráněny před zábury. Nevhodné aktivity jsou výstavba (marketů), zalesňování.

- 1. třída na ZPF 77182,37 ha
- 2. třída na ZPF 90250,40 ha

celkem 167432,77 ha

Obr. 8 Třídy ochrany ZPF

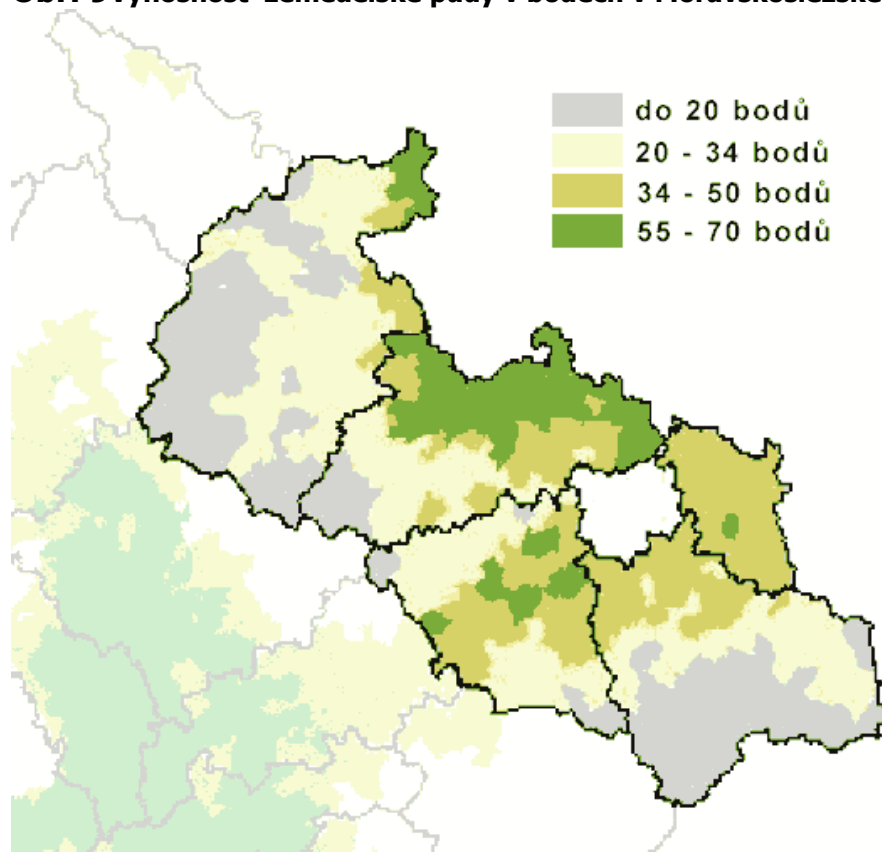
Výnosová metoda

Přiřazením parametrizovaných údajů o produkčním ekonomickém potenciálu je určena výnosová metoda BPEJ, která byla i využita pro zařazení území do méně příznivých oblastí v rámci HRDP.

Byly užity dlouhodobé údaje o výnosech hlavních plodin (obiloviny, kukuřice, cukrovka, brambory, řepka, krmné plodiny, travní porosty) pro dané půdně- klimatické podmínky – skupiny BPEJ. Produkce připadající na ha určité BPEJ byla vyjádřena v cenách hlavních zemědělských plodin (stanoveno VÚZE na základě dlouhodobých relací). Na druhé straně byly vyjádřeny náklady na ha těchto plodin potřebné pro dosažení daného výnosu. Rozdíl mezi hodnotou produkce z 1 ha v Kč při dané struktuře plodin a daných ha výnosech a souhrnem vstupů pro jejich výrobu byl nazván hrubý roční rentní efekt. Jeho rozpětí (-2 500 Kč až +10 750 Kč) se stalo základem pro stanovení bodové (indexní) hodnoty zemědělské půdy, která má stupnici od 6-100 bodů. Nejnižší hodnotě 6 bodů odpovídá půda na příkrých svazích (nad 30 %) ve velmi nepříznivých klimatických podmínkách, pokrytý travním porostem. Nejvyšší hodnotu 100 bodů má černozem na spraši, středně těžká, hluboká více než 60 cm, s příznivým vodním režimem, v teplém, mírně vlhkém klimatickém regionu, na úplné rovině. Národní průměr bodové hodnoty výnosnosti veškeré půdy ČR je 42,2 bodu.

Bodová hodnota jednotlivých BPEJ je uvedena v Příloze č. 1 nařízení vlády 241/2004 Sb., o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními.

Obr. 9 Výnosnost zemědělské půdy v bodech v Moravskoslezském kraji

Zdroj: VÚZE Praha, 2004

I.2.7.2 Agrochemické vlastnosti zemědělských půd

Nedílnou součástí ukazatelů kvality zemědělské půdy jsou její agrochemické vlastnosti. Agrochemické zkoušení zemědělských půd (=AZZP) metodicky a organizačně zabezpečuje Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský (=ÚKZUZ). Jde o pravidelné zjišťování vybraných parametrů půdní úrodnosti v důsledku používání hnojiv, statkových hnojiv a pomocných látek s cílem usměrňovat jejich používání. Provádí se v šestiletých intervalech a zahrnuje odběr vzorků půd, jejich chemický rozbor (případně i mikrobiologický a fyzikální) a vyhodnocení výsledků těchto rozborů. Základní soubor zjišťovaných půdních vlastností zahrnuje stanovení hodnoty půdní reakce (pH výměnné) a obsahu přístupných živin – fosforu, draslíku, hořčíku a vápníku. V tabulce Výsledky AZZP jsou shrnuty výsledky zkoušení od roku 1990 do roku 2004.

Tab I. 16 Výsledky agrochemického zkoušení zemědělských půd

orná půda								
	cyklus zkoušení	přezkoušená výměra v ha	pH	P	K	Mg	Ca	Poměr K:Mg
				mg/kg půdy				
Moravskoslezský kraj	A: 1990-1992	162 318	6,4	105	286	144	2349	1,99
	B: 1993-1998	106 907	6,2	111	255	131	2342	1,95
	C: 1999-2002	128443	6,1	88	200	149	2178	1,34
	rozdíl C-A		-0,3	-17	-86	5	-171	-0,65
Česká republika	A: 1990-1992	2 727 315	6,4	108	279	178	3216	1,57
	B: 1993-1998	2 240 430	6,4	101	253	186	3235	1,36
	C: 1999-2004	2535519	6,3	95	225	184	3031	1,22
	rozdíl C-A		-0,1	-13	-54	6	-185	-0,35
ovocné sady								
	cyklus zkoušení	přezkoušená výměra v ha	pH	P	K	Mg	Ca	Poměr K:Mg
				mg/kg půdy				
Moravskoslezský kraj	A: 1990-1992	131	5,9	196	641	118	1733	5,43
	B: 1993-1998	37	5,7	176	368	188	2091	1,96
	C: 1999-2004	316	6,2	97	295	239	2166	1,23
	rozdíl C-A		0,3	-99	-346	121	433	-4,20
Česká republika	A: 1990-1992	21 417	6,7	143	428	266	4621	1,61
	B: 1993-1998	14 021	6,8	126	390	287	4803	1,36
	C: 1999-2004	14 506	6,7	124	353	274	4528	1,29
	rozdíl C-A		0	-19	-75	8	-93	-0,32
TTP								
	cyklus zkoušení	přezkoušená výměra v ha	pH	P	K	Mg	Ca	Poměr K:Mg
				mg/kg půdy				
Moravskoslezský kraj	A: 1990-1992	20 037	6,1	81	230	197	3000	1,17
	B: 1993-1998	5 413	6,2	73	201	199	3138	1,01
	C: 1999-2004	46017	5,7	72	214	155	2079	1,38
	rozdíl C-A		-0,4	9	-16	-42	-921	0,21
Česká republika	A: 1990-1992	348 529	6,0	77	213	213	2874	1,00
	B: 1993-1998	163 559	5,9	76	190	223	2812	0,85
	C: 1999-2004	490808	5,7	77	209	212	2311	1,18
	rozdíl C-A		-0,3	0	-4	-1	-563	0,18

Zdroj: ÚKZÚZ Brno

Trend okyselování půd v kraji i v celé ČR je způsoben zejména vlivem snížením používání vápenatých hnojiv (pokles zhruba na 1/10 stavu používaného před rokem 1990). U orné půdy pokleslo pH o 0,3 stupně (výraznější okyselení než je republikový průměr). Ještě výraznější je tento trend poklesu půdní reakce u TTP. V Moravskoslezském kraji je posun ploch jak orné půdy tak u TTP do kyselejších kategorií nad republikovým průměrem (zhruba 16 % výměry s neutrální reakcí bylo přešlo do kategorie slabě kyselých-kyselých půd). Celkově lze půdní reakci v kraji charakterizovat: ornou půdu - slabě kyselou, TTP – slabě kyselé - kyselé.

Obsah přístupného fosforu se u orných půd v kraji snížil od roku 1990 o 13 mg.kg⁻¹ půdy (v průměru ČR o 11) – tzn. mírně se zhoršující tendence.

Obsah přístupného draslíku zaznamenal v kraji od roku 1990 pokles na orné půdě o 86 mg. kg⁻¹ - největší pokles v rámci všech krajů ČR. U TTP je zásobenost draslíkem příznivější.

Také obsah vápníku má trend mírného snižování a souvisí s tendencí okyselování půd a značnou absencí vápnění.

Celkově se ukazuje násobenost půd živinami v Moravskoslezském kraji na horší úrovni, než jak činí průměr celé ČR.

I.2.7.3 Vodohospodářská zařízení

Kvalita ZPF byla v minulosti značně ovlivňována a mnohdy zhodnocována výstavbou investičních vodohospodářských zařízení (odvodňovací a závlahové systémy). V Moravskoslezském kraji bylo provedeno odvodnění a následné rekultivace na **83 tis. ha**, tj. téměř na 30 % zemědělské půdy. Rozsah vybudovaných závlah činil pouze 680 ha, tj. 0,2 % zemědělské půdy. Rozsah odvodnění a závlah se od roku 1990 nezměnil, neboť všechny projekty a stavby po roce 1990 byly zastaveny. Značná část odvodněných a rekultivovaných ploch se vlivem špatné nebo žádné údržby drenážních systémů v současnosti pozvolna vrací ke svému původnímu stavu. Přirozenou cestou se tak zvyšují plochy mokřadů.

Tab I. 17 Stav odvodnění a závlah v okresech k 31.12.2000

	odvodněno ha	% ze zemědělské půdy	zavlaženo ha	% ze zemědělské půdy
Bruntál	18 524,34	23,58	45,00	0,06
Frydek-Místek	17 485,16	34,74	80,90	0,16
Karviná	4 555,24	25,63	0,00	0
Nový Jičín	23 410,17	38,91	0,00	0
Opava	18 261,32	26,00	438,76	0,62
Ostrava-město	1 142,61	13,14	120,00	1,38
Moravskoslezský kraj	83 378,84	29,18	684,66	0,24
ČR	1 084 421,89	25,31	155 437,61	3,63

Zdroj: SMS Praha, 2001

I.3 ROSTLINNÁ VÝROBA**I.3.1 OBILOVINY, LUSKOVINY, OKOPANINY, TECHNICKÉ PLODINY A PÍCNINY**

Obiloviny v kraji se pěstují zhruba na 45 % orné půdy. Jejich struktura odpovídá struktuře v ČR. Téměř na polovině (v roce 2004 - 48 %) se pěstuje pšenice. Vyšší podílem oproti ČR je zastoupeno tritikale – pěstuje se hlavně v rámci ekologického zemědělství, které je v kraji nadprůměrně zastoupeno. Na **celkové produkci obilovin se kraj podílí 4,9 %** a je mezi kraji na 10. místě. Vyšší zastoupení má zmiňované tritikale (8,4 %) a oves (5,8 %). V mezikrajovém srovnání je v produkci těchto plodin kraj na 6. místě. Z ostatních plodin je třeba zmínit cukrovku, která v roce 2004 tvořila 8,4 % z celkové produkce v ČR – 5. místo mezi kraji a řepku: 6,4 % - 9. místo.

Vzhledem k vyššímu zatravnění v kraji představují **trvalé travní porosty** významný podíl v ploše i sklizni. V produkci v sena je to 9,3 %, tj. **4. místo** mezi kraji.

Tab I. 18 Osevní plochy a sklizeň zemědělských plodin v Moravskoslezském kraji

Plodina	osevní plochy v ha						sklizeň v t					
	2001 ¹⁾	2002	2003	2004	2005	2006	2001 ¹⁾	2002	2003	2004	2005	2006
Obiloviny celkem	82 152	83 513	74 631	81 145	81 274	74 708	333 487	351 300	291 900	428 112	382 430	304 265
Pšenice	43 179	43 611	32 635	40 876	40 656	36 663	190 764	196 892	129 898	234 324	203 558	162 221
Žito	1 405	815	1 190	1 450	1 565	391	4 230	2 827	4 605	7 460	6 444	1 230
Ječmen	26 996	25 854	26 932	24 308	25 312	26 035	97 875	92 766	100 974	118 740	105 132	91 680
Oves	3 758	4 110	5 425	3 465	2 882	3 713	9 499	11 268	16 524	13 063	8 341	9 931
Triticale	3 406	3 583	3 137	5 382	5 671	2 247	11 857	13 027	10 787	25 504	21 783	7 028
Kukuřice na zrno	2 269	4 600	4 413	4 312	3 951	4 323	18 268	32 988	27 102	26 357	35 414	30 364
Ostatní obiloviny	1 140	940	899	1 352	1 237	1 336	994	1 532	2 010	2 664	1 758	1 811
Luskoviny celkem	533	507	586	504	933	614	809	857	1 052	1 518	1 951	1 285
Hrách setý	438	314	429	303	463	332	679	579	889	1 032	1 235	873
Fazol jedlý	4	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-
Ostatní luskoviny	90	193	156	201	470	282	126	278	163	486	716	412
Okopaniny celkem	8 752	8 161	7 835	7 067	7 082	7 521	x	x	x	324 781	343 364	353 822
Brambory rané	225	238	247	220	44	36	3 774	4 530	3 998	4 565	674	480
Brambory pozdní konzumní	1 573	837	763	741	1 087	851	27 632	20 288	15 069	17 530	29 781	18 612
Cukrovka technická	6 071	6 976	6 756	6 056	5 894	6 575	254 901	339 999	304 734	301 010	310 875	332 598
Krmná řepa	815	63	44				26 183	2 356	1 435			
Ostatní okopaniny	68	9	3				1 665	104	17			
Technické plodiny celkem	26 016	23 580	24 500	25 343	25 766	28 976	x	x	x	69 588	58 240	64 146
Řepka	18 177	16 703	13 633	16 394	15 802	18 066	46 433	37 911	20 946	59 439	45 448	54 369

Slunečnice na semeno	130	52	210	183	357	482	163	113	500	406	846	1050
Sója	107	164	1 074	1 692	2 066	2 037	170	312	1 493	2 335	4 035	3 655
Mák	4 704	3 088	4 060	3 153	5 127	6 335	2 099	1 674	2 017	2 893	5 059	3 384
Hořčice na semeno	1 209	1 672	3 595	2 003	1 102	998	867	1 352	2 785	1 823	888	683
Len setý olejní	7	47	43	31	123	184	1	40	39	35	144	164
Len setý přádný	1 097	845	554	458	401	21	3 123	2 179	1 247	1535	1151	59
Kořeninové rostliny	320	186	229	240	85	45	127	128	144	90	41	36
Léčivé rostliny	213	587	854	1016	280	501	102	417	470	919	255	499
Ostatní technické plodiny	48	92	191	173	423	307	59	31	116	113	373	247
Pícniny na orné půdě celkem	49 344	26 496	26 776	23 179	22 998	21 909	x	x	x	x	x	x
Kukuřice na zeleno a na siláž	10 324	9 485	9 275	8 409	8 685	8 170	340 867	331 635	252 379	252 275	279 469	262 036
Ostatní jednoleté pícniny	6 377	2 059	2 604	2 698	2 127	1 612	88 767	31 744	31 314	44 249	30 934	23 046
Jetel červený	4 224	1 678	1 504	1 562	1 311	1 188	24 202	13 876	9 432	12 184	10 217	8 603
Vojtěška	3 242	2 884	3 087	3 283	3 125	3 586	22 346	22 871	18 962	26 207	25 442	29 482
Ostatní víceleté pícniny	25 178	10 390	10 306	7 227	7 750	7 353	96 759	47 716	36 645	31 096	32 129	29 679

Zdroj: ČSÚ, 1) včetně drobných pěstitelů

Tab I. 19 Sklizeň v MSK kraji v roce 2006 v porovnání s ČR

plodina	sklizeňová plocha v ha			sklizeň v t		
	MSK	ČR	% kraje z ČR	MSK	ČR	% kraje z ČR
pšenice oz.	33 984	719 528	4,7	153 559	3 297 658	4,7
pšenice jar	2 679	61 991	4,3	8 662	208 594	4,2
ječmen oz.	4 912	102 510	4,8	17 620	384 852	4,6
ječmen jar.	21 123	425 635	5,0	74 060	1 512 851	4,9
žito	391	22 481	1,7	1 230	74 811	1,6

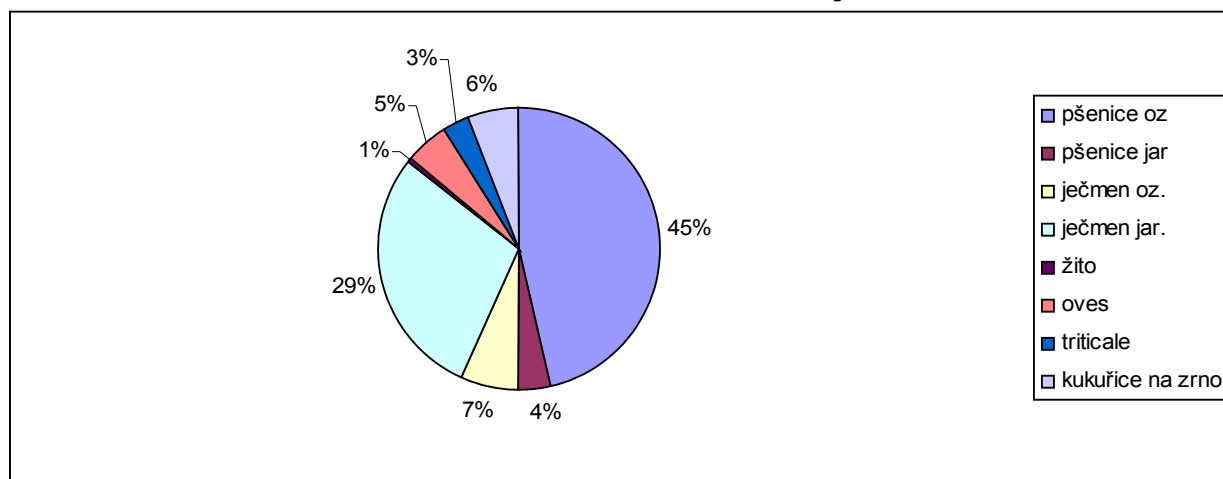
oves	3 713	57 697	6,4	9 931	154 906	6,4
triticale	2 247	41 023	5,5	7 028	131 353	5,4
kukuřice na zrno	4 323	84 900	5,1	30 364	606 366	5,0
ostatní	1 337	11 339	11,8	1811	14687	12,3
obiloviny celkem	74 708	1 527 104	4,9	304 265	6 386 078	4,8
luskoviny	614	39 023	1,6	1 285	87 510	1,5
brambory pozdní konzumní	730	24 416	3,0	16 328	583 586	2,8
cukrovka	6 575	60 959	10,8	332 598	3 138 326	10,6
řepka	18 066	292 246	6,2	54 369	880 172	6,2
kukuřice na zel. a siláž	8170	190 600	4,3	262 036	6 065 651	4,3
pícniny na o.p. - v seně	21 909	459 344	4,8	124 780	2 791 913	4,5
TTP - v seně	80 948	889 389	9,1	251 368	2 793 477	9,0

Zdroj: ČSÚ, dopočet EKOTOXA s.r.o

Celková produkce jednotlivých plodin vychází z osevních ploch zjišťovaných v květnu 2006 a z vývoje vegetačních podmínek. Extrémní výkyvy letošního počasí (horký a suchý červenec, studený srpen) způsobily, že nejen u obilovin, ale i u většiny dalších plodin nedosáhl hektarový výnos úrovně roku 2005.

Sklizňová **plocha obilovin** činila v kraji 74 708 ha.

Graf č. I.6: Struktura osevu obilovin v Moravskoslezském kraji v roce 2004

Výnosem obilovin **4,06 t/ha** v roce 2006 je kraj těsně pod průměrem republiky (4,14 t/ha) – na 6. místě mezi kraji.). Výnosy jsou nižší v průměru o 0,1 t/ha a je způsobeno vyšším podílem méně příznivých oblastí a extenzivním zemědělstvím v horských oblastech. Rovněž ostatní plodiny – luskoviny, okopaniny a technické plodiny mají nižší výnosy než je republikový průměr. Pouze výnosy **řepky** dosahují úrovně průměru ČR a to v průměru 2,5 t/ha v období let 2001-2004 a výnosy **kukuřice na zeleno a na siláž** jsou dokonce vyšší - 32,24 t/ha v letech 2001-2004 než v ČR, kde dosahovaly ve stejném období 30,75 t/ha.

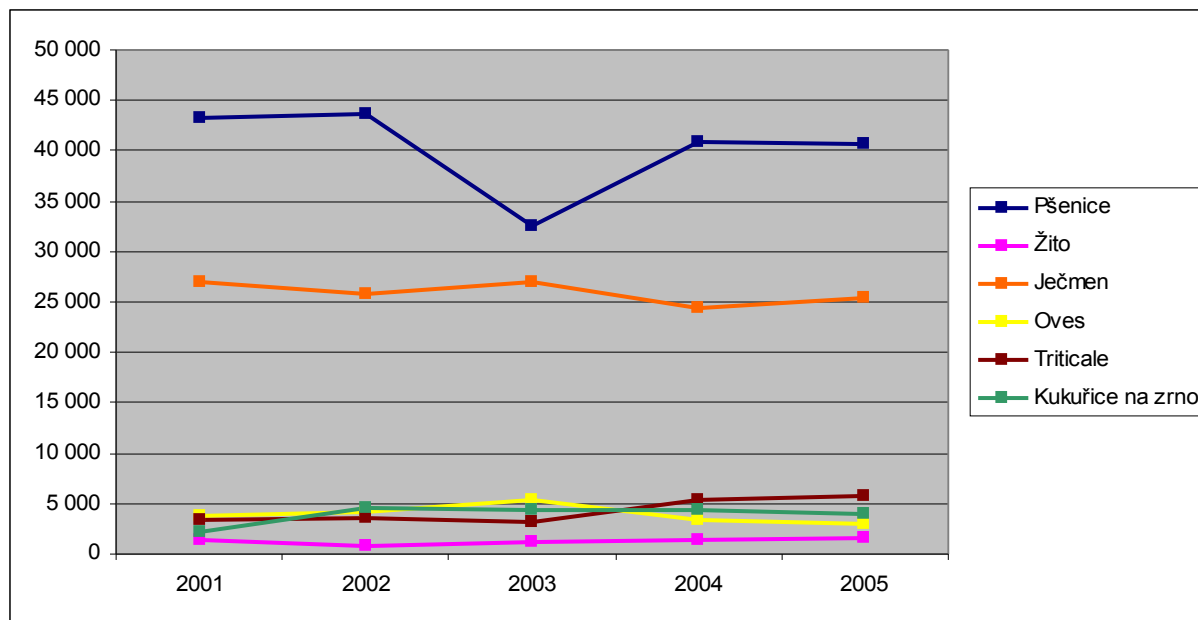
Tab I. 20 Výnosy vybraných plodin v kraji a ČR

plodina	2001		2002		2003		2004		průměr 2001-04	
	MSK	ČR	MSK	ČR	MSK	ČR	MSK	ČR	MSK	ČR
obiloviny	4,05	3,91	4,24	4,33	3,88	3,95	5,27	5,46	4,35	4,41
luskoviny	1,53	2,13	1,70	1,91	1,80	1,98	3,02	3,11	2,01	2,28
brambory	17,56	22,96	24,24	24,34	19,75	20,08	23,54	24,43	21,27	22,95

cukrovka	42,12	45,83	48,75	49,45	45,11	45,20	49,70	50,34	46,42	47,71
řepka	2,56	2,84	2,27	2,27	1,54	1,55	3,63	3,60	2,50	2,57
kukuřice na zel. a siláž	34,23	32,81	34,96	32,39	29,29	27,55	30,48	30,26	32,24	30,75

Zdroj: ČSÚ, dopočet EKOTOXA s.r.o

Graf č. I.7: Vývoj ploch obilovin v MSK

Zdroj: ČSÚ, dopočet EKOTOXA s.r.o

I.3.2OVOCE A ZELENINA

Pěstování zeleniny má v ČR trvale sestupnou tendenci, snižují se pěstební plochy, objemy produkce jednotlivých druhů a klesá i celkový počet pěstitelů a narůstá dovoz zeleniny. Tento sektor je velmi ovlivňován klimatickými podmínkami v průběhu let. Rok 2004 byl pro produkci zeleniny velmi příznivý nejen v ČR, ale i celé Evropě.

V Moravskoslezském kraji se v roce 2003 vyprodukovalo 10 371 t zeleniny, což představuje **4,1 % celkové produkce** v ČR. Z jednotlivých druhů zeleniny mají největší osevňovací plochy zelí, mrkev a kapusta. Zelí s kapustou se také výrazněji podílí na celkové produkci ČR (zelí – 11 %, kapusta – 5 %).

V celkové **produkci ovoce** je Moravskoslezský kraj **na 11 místě** mezi kraji. Produkce v roce 2006 činila v kraji **2 054 t**, z toho 88 % tvořila produkce jablek.

Tab I. 21 Osevňovací plochy a sklizeň zeleniny v Moravskoslezském kraji

Plodina	osevní plochy v ha						sklizeň v t					
	2001 ¹⁾	2002	2003	2004	2005	2006	2001 ¹⁾	2002	2003	2004	2005	2006
Zelenina konzumní celkem	1 519	332	383	375	301	357	27 091	9 017	10 371	11 233	11 491	10 097
Celer	74	13	10	14	12	17	1 207	183	213	-	-	-
Mrkev	205	43	48	47	46	47	3 846	1 201	1 205	-	-	-
Petržel	107	12	8	12	7	10	1 440	122	61	-	-	-
Kedlubny	90	4	2	2	1	2	1 471	49	29	-	-	-
Kapusta	24	8	12	10	10	10	404	132	203	-	-	-
Květák	51	4	2	4	4	3	434	50	33	-	-	-

Zelí	335	194	228	223	169	203	13 691	6 568	7 864	8128	8506	7736
Okurky nakladačky	53	4	4	2	5	3	281	119	130	-	-	-
Okurky salátové	36	4	1	1	1	0	294	67	24	-	-	-
Rajčata	54	1	-	1	0	0	355	14	5	-	-	-
Cibule	231	18	10	29	24	38	1 799	318	80	693	619	634
Česnek	126	1	1	1	2	1	737	4	3	-	-	-
Hrách dřevový	23	5	4	0	0	0	58	9	1	1	1	0
Ostatní zelenina	110	22	52	29	21	23	1 075	181	520	-	-	-
Květiny a okrasné rostliny	180	74	99	102	90	149	x	x	x	-	-	-
Jahody	270	5	11	7	9	8	1 578	22	23	30	22	28

zdroj: ČSÚ, 1) včetně drobných pěstitelů

Tab I. 22 Počty ovocných stromů a keřů v ks v roce 2006 – mezikrajské srovnání

Kraje, ČR	Jabloně	Hrušně	Broskvoně	Meruňky	Švestky pravé	Třešně	Rybíz
Hl. m. Praha	88 746	593	189	46	70	1 670	188
Středočeský	2 573 386	128 280	87 242	16 043	31 771	111 789	727 346
Jihočeský	475 829	17 631	435	277	34 457	39 116	628 626
Plzeňský	225 250	3 196	298	109	13 273	3 502	27 798
Karlovarský	32 475	625	-	-	7 633	4 605	15
Ústecký	1 161 330	103 137	17 205	27 879	17 763	24 130	107 605
Liberecký	393 112	17 175	194	93	4 592	20 795	376 945
Královéhradecký	1 434 564	59 298	14 216	4 975	20 280	55 251	670 463
Pardubický	213 457	4 964	851	453	8 248	7 041	427 288
Vysočina	24 072	4 311	596	1 510	8 760	4 224	8 095
Jihomoravský	1 635 702	69 552	351 378	394 923	90 302	45 481	220 177
Olomoucký	1 353 200	40 474	6 205	9 787	41 464	25 491	793 181
Zlínský	501 497	9 996	16 434	27 970	103 388	12 698	37 935
Moravskoslezský	257 038	5 024	576	197	13 175	3 560	210 999
Česká republika	10 369 658	464 256	495 820	484 262	395 176	359 353	4 236 661
% podíl MSK z ČR	2,5	1,1	0,1	0,0	3,3	1,0	5,0

Tab I. 23 Produkce ovoce v t v roce 2006 – mezikrajské srovnání

Kraje, ČR	Jabloně	Hrušně	Broskvoně	Meruňky	Švestky pravé	Třešně	Rybíz
Hl. m. Praha	1 100	4	1	0	1	12	0
Středočeský	35 565	817	446	78	289	768	408
Jihočeský	8 092	119	4	0	269	224	443
Plzeňský	3 831	22	2	0	105	19	20
Karlovarský	570	4	-	-	16	8	0
Ústecký	13 086	711	95	102	144	144	71
Liberecký	6 304	114	1	0	31	123	315
Královéhradecký	20 121	387	84	21	186	473	478
Pardubický	2 816	30	6	1	69	39	275
Vysočina	287	24	5	5	39	13	6

Jihomoravský	18 585	302	2 747	2 677	815	206	175
Olomoucký	19 056	259	28	38	396	187	477
Zlínský	5 167	45	118	97	196	44	31
Moravskoslezský	1 805	29	4	1	56	11	148
Česká republika	136 385	2 867	3 541	3 020	2 612	2 271	2 846
% podíl MSK z ČR	1,3	1,0	0,1	0,0	2,1	0,5	5,2

zdroj: ČSÚ, dopočet EKOTOXA s.r.o

I.3.3 INTENZITA ROSTLINNÉ PRODUKCE

Tab I. 24 **Produkce některých plodin v kg v přepočtu na 1 ha zemědělské půdy v roce 2004**

	ČR	Moravskoslezský kraj
obiloviny	2057	1504
z toho pšenice	1181	823
z toho ječmen	546	417
cukrovka	838	1057
řepka	219	209
brambory	129	59

zdroj: ČSÚ, dopočet EKOTOXA s.r.o

I.4ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA**I.4.1STAVY ZVÍŘAT**

V období let 2000-2005 klesaly v kraji v průměru **stavy skotu** o 2,4 % ročně. Stejný trend, ale je v rámci celé ČR. K 1.1.2005 bylo v kraji **80 661 ks skotu** (5,8 % z celkového počtu v ČR) a představuje to 8. místo mezi kraji. Vyšší zastoupení má v kraji kategorie **krav – 35 960 ks** (6,3 % z počtu v ČR). Počty krav jsou ve stejném období vyrovnanější, ve stejném období jejich stavy klesaly v průměru o 1 % ročně. Kategorie, která zaznamenává vzrůst jsou krávy bez tržní produkce mléka (=KBTPM). Opět jde o celorepublikový trend a realizuje se tím záměr využít specializovaných masných plemen k údržbě znevýhodněných oblastí ČR a produkovat kvalitní hovězí maso. Skot se zásadním podílem podílel na údržbě krajiny a to především v podhorských a horských oblastech.

Stavy prasat byly nejvyšší v roce 2003 a od té doby klesají meziročně o 14 %, tj. zhruba o 25 000 ks. Tento trend je celorepublikový, projevil se zde pokles rentability tohoto odvětví, kdy se snižovala cena jatečných prasat, stagnovala spotřeba vepřového masa v ČR a snížil se vývoz, naopak došlo ke zvýšení dovozu vepřového masa. V roce 2005 bylo v kraji **149 142 ks prasat** - 5,2 % z celkového počtu v ČR a představuje to 10. místo mezi kraji.

Chov ovcí prošel v průběhu posledních čtrnácti let výrazným útlumem. V roce 1990 se na území ČR chovalo 429 tis. kusů ovcí, v roce 2000 již jen 84 tis. kusů, tj. jen 19,6 % původních stavů. Po roce 1989 došlo k rozpadu trhu s produkty a drastickému snížení stavů. Obrat nastal v roce 2001, kdy poprvé od roku 1990 stavy ovcí stoupají. Také v Moravskoslezském kraji prudce stouply stavy ovcí v posledních dvou letech. V roce 2005 je v kraji evidováno **11 837 ks ovcí**, což je 8,4 % z ČR a znamená **to 6. místo** mezi kraji. Početní nárůst je koncepčním záměrem zvyšovat stavy ovcí zejména v horských a podhorských oblastech. Chov ovcí je zaměřen na plemena s masnou a kombinovanou užitkovostí a na plodná plemena.

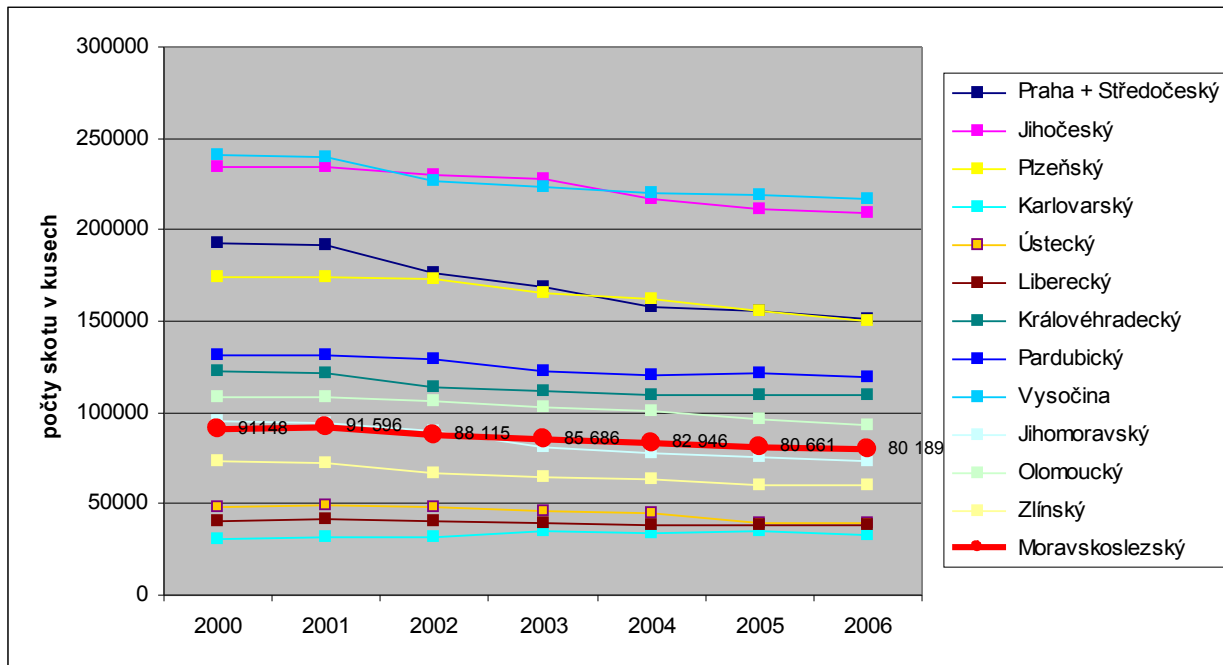
Tab I. 25 Stavy hospodářských zvířat v ks dle jednotlivých krajů– stavy k 1. 4. 2007

ČR, kraje	Koně *	Skot celkem	z toho krávy	Prasata celkem	z toho prasnice	Ovce celkem	Drůbež celkem	z toho slepice
Hl. m. Praha a Středočeský	2 797	154 934	60 072	415 646	33 301	12 247	4 907 240	1 154 603
Jihočeský	2 886	211 413	88 415	348 209	28 678	21 244	4 647 242	793 592
Plzeňský	1 249	155 285	62 905	212 974	17 434	14 547	1 869 222	281 654
Karlovarský	1 236	34 689	15 285	42 349	3 384	13 276	249 401	121 988
Ústecký	1 033	39 652	16 436	116 604	9 434	10 379	1 530 870	635 894
Liberecký	1 292	38 051	17 831	43 166	3 033	7 529	112 016	29 392
Královéhradecký	1 458	109 527	44 947	209 737	16 608	8 863	1 519 845	659 505
Pardubický	1 731	121 379	49 365	193 783	15 152	8 678	1 559 590	607 381
Vysočina	728	218 625	86 364	391 482	30 245	7 655	1 231 383	137 720
Jihomoravský	1 257	75 511	29 715	433 761	37 176	4 104	4 303 093	589 801
Olomoucký	1 208	96 851	39 679	215 185	17 030	5 517	613 279	212 780
Zlínský	1 615	60 730	26 750	104 796	8 970	14 321	1 184 033	173 011
Moravskoslezský	1 881	80 661	35 960	149 142	12 054	11 837	1 645 119	543 650
Česká republika	20 371	1 397 308	573 724	2 876 834	232 499	140 197	25 372 333	5 940 971
% MSK z ČR	9,2	5,8	6,3	5,2	5,2	8,4	6,5	9,2

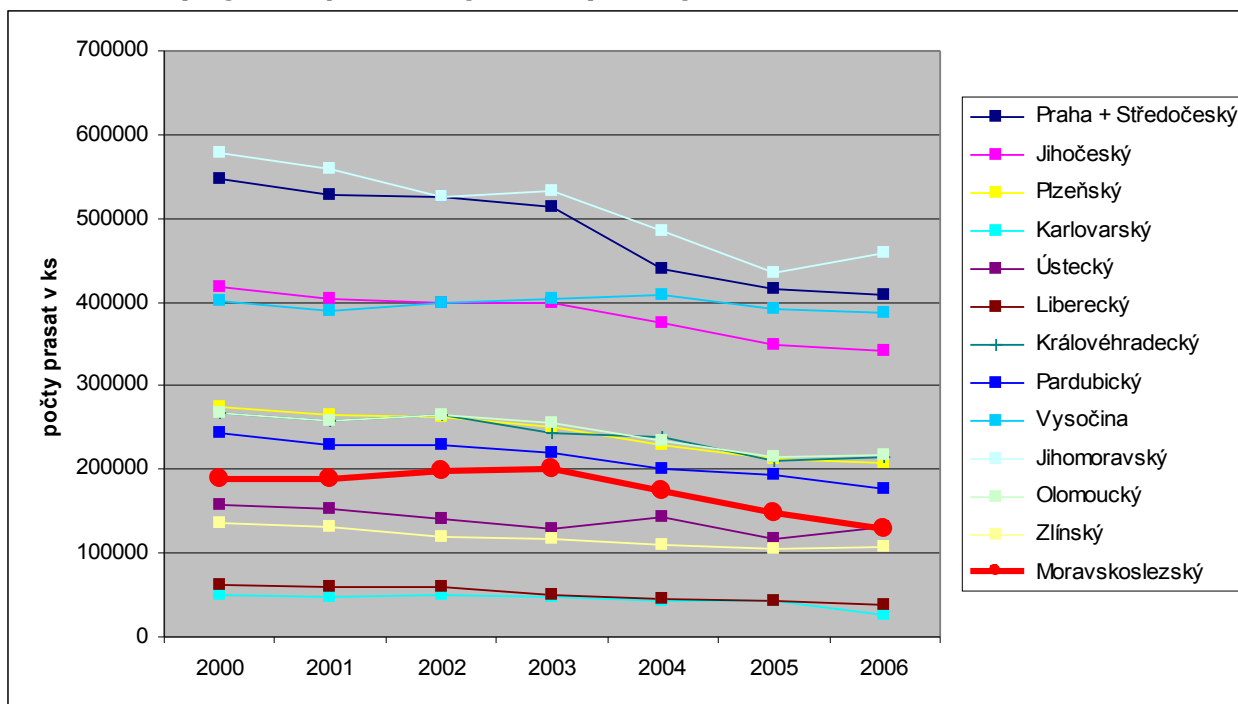
Zdroj: ČSÚ, * koně – stav k 1.4.2007

Stavy drůbeže mají v kraji v letech 2000-2005 mírně klesající trend. Opět to odpovídá celorepublikovému vývoji, ale dlouhodobější pokles je v kraji mírnější. V roce 2005 má kraj 1 **645 119 ks drůbeže**, z toho 543 650 slepic (33 %). Počet drůbeže v kraji představuje 6,5 % z ČR a **5 místo** mezi kraji.

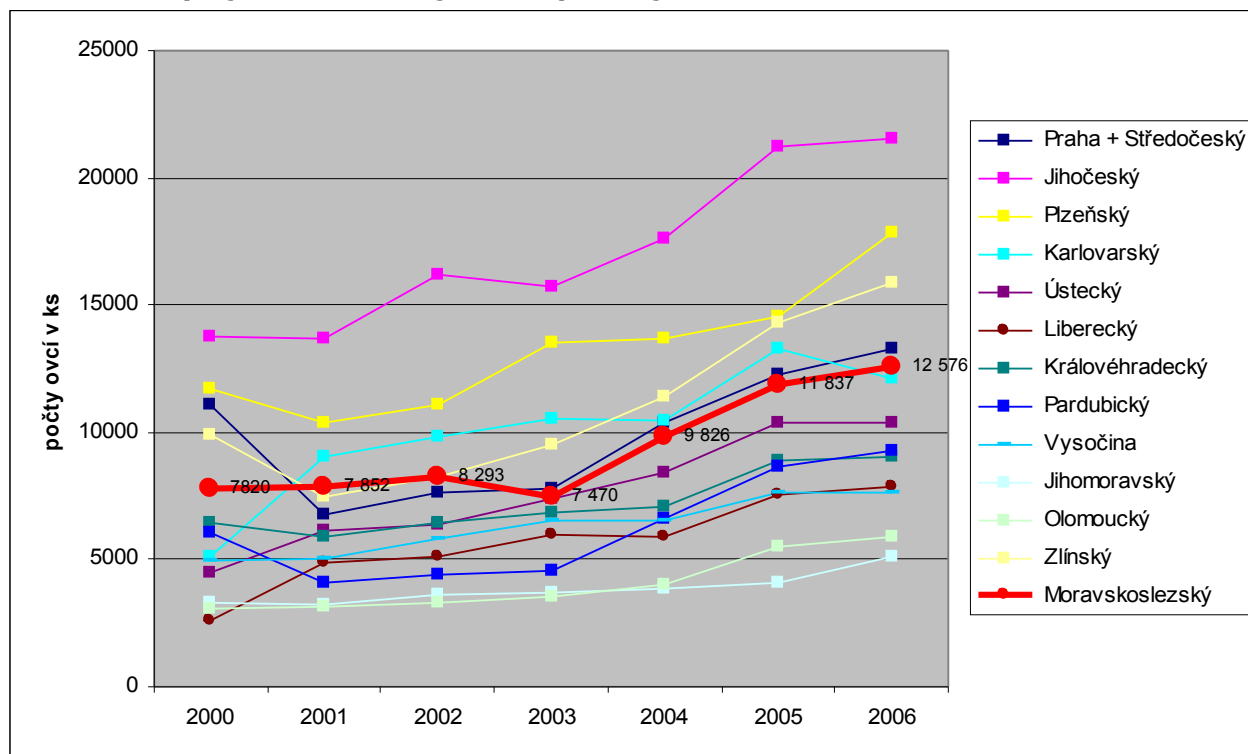
Graf č. I.8: Vývoj stavů skotu dle jednotlivých krajů ČR

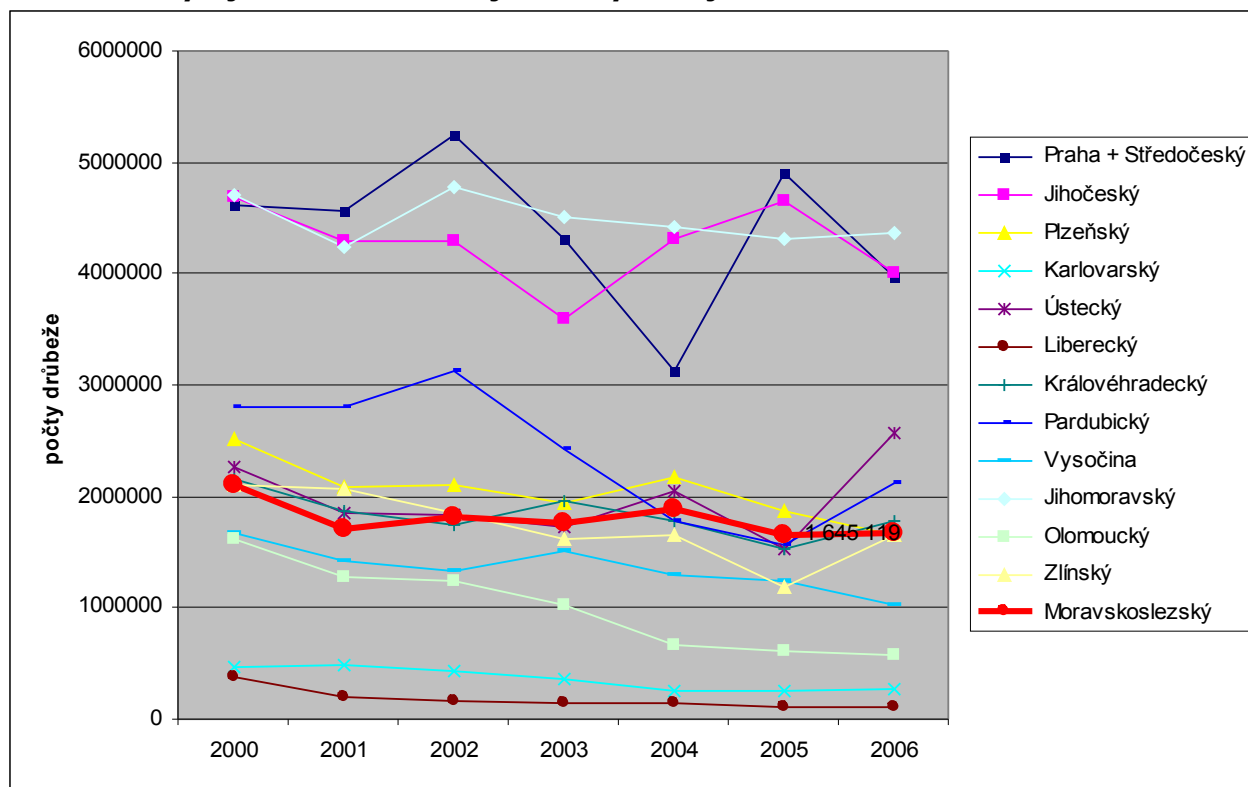
Graf č. I.9: Vývoj stavů prasat dle jednotlivých krajů ČR

Graf č. I.10: Vývoj stavů ovcí dle jednotlivých krajů ČR

Graf č. I.11: Vývoj stavů drůbeže dle jednotlivých krajů ČR

Tab I. 26 Intenzita chovu hospodářských zvířat podle krajů v roce 2006

ČR, kraje	na 100 ha zemědělské půdy připadá				na 100 ha orné půdy připadá			
	koní	skotu	z toho krav	ovcí a beranů	prasat	z toho prasníc	drůbeže	z toho slepíc
Česká republika	0,7	39,0	15,8	4,7	107,7	8,6	935,5	239,2
Hl. m. Praha a Středočeský	0,7	26,5	10,0	2,9	85,4	6,8	1 146,1	290,7
Jihočeský	0,8	48,9	20,1	5,6	123,1	10,1	1 275,3	263,4
Plzeňský	0,5	48,4	19,8	6,3	94,4	7,5	831,8	123,9
Karlovarský	1,4	35,4	16,3	11,5	63,4	4,8	620,1	304,6
Ústecký	0,6	18,4	7,4	4,8	63,9	4,8	708,0	206,1
Liberecký	1,7	42,4	19,4	11,0	96,7	7,4	203,7	48,4
Královéhradecký	0,8	46,3	18,4	4,6	127,8	10,1	664,0	289,0
Pardubický	0,8	51,9	20,6	4,5	94,2	7,3	1 210,5	663,7
Vysočina	0,3	58,7	22,6	2,2	146,7	11,4	377,0	43,2
Jihomoravský	0,4	20,4	7,8	2,0	132,4	10,7	1 293,7	178,6
Olomoucký	0,5	39,1	16,3	2,4	117,8	9,2	304,0	112,5
Zlínský	1,0	38,8	17,2	11,9	122,9	10,8	1 186,9	191,1
Moravskoslezsk ý	0,9	36,0	16,2	6,4	75,4	5,5	1 165,7	385,2

Zdroj: ČSÚ

Moravskoslezský kraj je v intenzitě chovu koní nadprůměrným krajem – 4 nejvyšší zatížení mezi kraji, intenzitou chovu skotu se přibližuje republikovému průměru, stejně jako počtem krav. Intenzita chovu ovcí a drůbeže je nadprůměrná. Intenzita chovu prasat klesla oproti roku 2004 o 37,5 %.

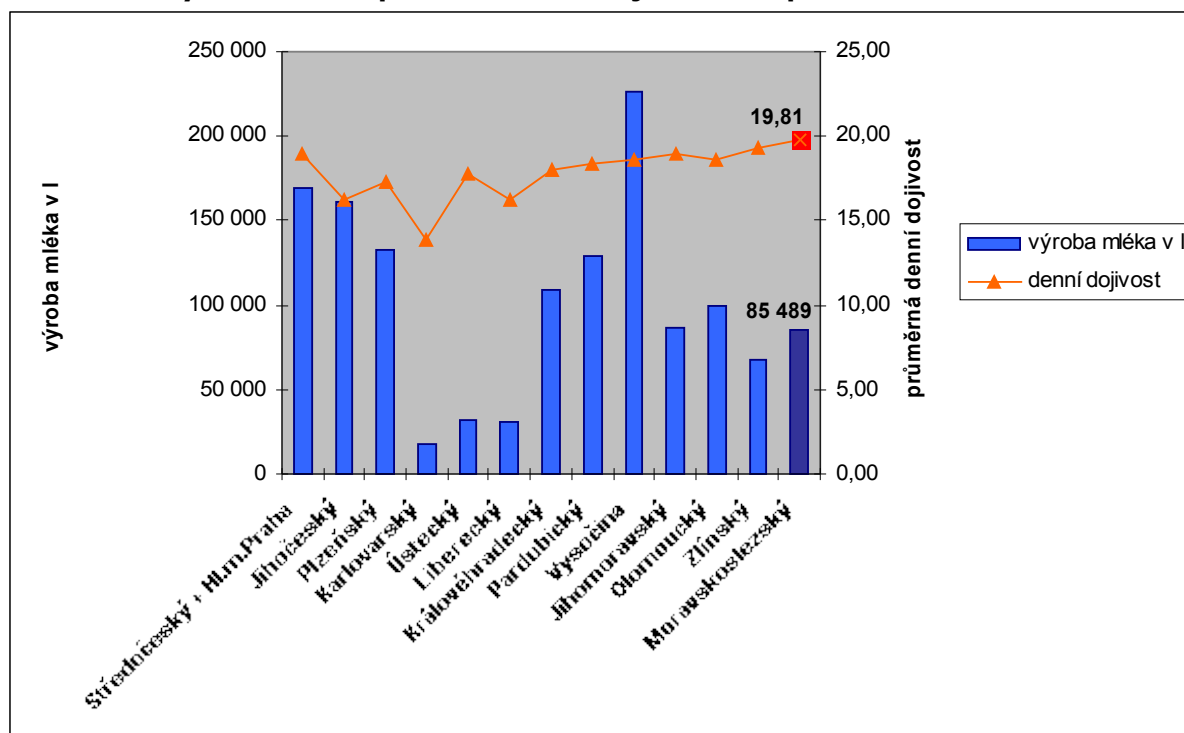
Tab I. 27 Užítkovost hospodářských zvířat podle krajů v roce 2006

ČR, kraje	průměrná roční dojivost 1 krávy (l)	na 100 krav připadá telat (kusy)		úhyn telat (%)	na 1 prasnici připadá selat (kusy)		úhyn selat (%)	průměrná roční snáška 1 slepice (kusy)
		Naro- zených	odcho- vaných		naro- zených	odcho- vaných		
Česká republika	6 370	95,1	86,1	9,5	21,9	19,5	11,0	277,9
Hl. m. Praha a Středočeský	6 610	94,9	85,5	9,9	21,9	19,4	11,4	276,3
Jihočeský	5 769	93,0	83,6	10,1	21,8	19,1	12,3	286,4
Plzeňský	6 037	94,9	85,8	9,7	22,2	19,5	12,2	239,5
Karlovarský	4 940	91,8	82,3	10,3	21,2	18,9	10,6	289,1
Ústecký	6 205	92,6	84,1	9,2	24,4	21,2	13,3	308,9
Liberecký	5 752	92,3	84,3	8,6	21,6	19,1	11,7	209,5
Královéhradecký	6 441	97,8	89,5	8,5	22,1	19,5	11,5	292,5
Pardubický	6 439	99,1	90,3	9,0	21,1	18,9	10,3	251,0
Vysočina	6 548	94,6	85,0	10,1	21,1	19,3	8,9	231,9
Jihomoravský	6 686	98,4	88,2	10,4	22,3	19,7	11,5	297,6
Olomoucký	6 633	95,9	87,6	8,6	21,3	19,4	8,8	287,4
Zlínský	6 893	95,9	88,7	7,6	21,0	19,1	9,2	302,2
Moravskoslezsk ý	6 913	92,9	85,0	8,4	21,8	19,5	10,7	255,7

Zdroj: ČSÚ

V kraji je velmi dobrá užitkovost, zejména **průměrná roční dojivost**, která v roce 2006 dosáhla **6 913 l/ krávu** - nejvyšší mezi kraji. Rovněž s počtem 21,8 narozených a 19,5 odchovaných selat připadajících na 1 prasnici je kraj na předních místech mezi kraji.

Graf č. I.12: Výroba mléka a průměrná denní dojivost za 1. pololetí 2007

Tab I. 28 Výroba masa v jatečné hmotnosti dle krajů v roce 2006 v t

ČR, kraje	Maso celkem	v tom						
		hovězí	telecí	vepřové	skopové	jehněčí	kozí	koňské
Česká republika	414 684	79 233	479	334 695	49	146	4	77
Hl. m. Praha a Středočeský	57 837	9 381	78	48 331	15	18	1	12
Jihočeský	57 983	11 425	54	46 465	6	33	0	1
Plzeňský	31 507	8 592	27	22 871	5	3	-	9
Karlovarský	4 078	763	5	3 308	0	1	-	1
Ústecký	16 426	2 595	9	13 794	6	20	1	1
Liberecký	4 247	1 794	4	2 443	3	2	0	2
Královéhradecký	26 947	5 592	45	21 290	2	8	0	10
Pardubický	30 459	11 264	125	19 029	7	23	0	11
Vysočina	48 102	10 283	47	37 759	1	3	0	9
Jihomoravský	54 220	5 289	21	48 889	3	14	1	3
Olomoucký	33 580	3 585	15	29 968	1	9	-	3
Zlínský	19 152	5 747	37	13 349	1	5	0	13
Moravskoslezský	30 146	2 924	11	27 200	1	8	-	3

Zdroj: ČSÚ

V kraji bylo v roce 2006 vyrobeno **30 146 t masa** (7,3 % z ČR), z toho 90 % bylo maso vepřové – 27 200 t (8,1 % z ČR – 6. místo), 9,7 % maso hovězí – 2 924 t (3,7 % z ČR 10. místo).

I.4.2VČELAŘSTVÍ

Chov včel patří k velmi významnému odvětví zemědělství. Podle uváděného hrubého odhadu je pro dobré opylení entomofilních (hmyzosubných) rostlin je v ČR potřeba do 700 tisíc včelstev. Stav včelstev se v roce 2006 stabilizovaly. Současný stav 525 560 včelstev je oproti optimu tedy 700 tis. včelstev na území celé České republiky o 25% nižší. Od roku 1990, kdy bylo v ČR chováno nejvíce včelstev, a to 808 000, poklesl do konce roku 2006 stav včelstev o 35 %.

Počty včelařů se v roce 2006 pohybovaly okolo 47 468 což představuje pokles zájmových včelařů v tomto oboru. Základní příčinou poklesu počtu včelstev a počtu včelařů v České republice je nízká rentabilita této činnosti. Postupně dochází k postupné koncentraci chovu včel u větších chovatelů, nichž již v roce 2006 bylo 81 možno označit za profesionální chovatele podle pravidel Evropského společenství.

V Moravskoslezském kraji bylo chováno v roce 2006 celkem 44 tis. včelstev.

Tab I. 29 Počty včelstev, průměrný výnos medu a vosku v roce 2006

Okres	Počet včelstev	Průměrný výnos medu	Průměrný výnos vosku
Bruntál	8264	16,75	0,551
Frydek-Místek	12045	12,99	0,441
Karviná	3244	10,99	0,480
Nový Jičín	9178	18,46	0,476
Opava	9409	18,80	0,511
Ostrava	2308	11,65	0,584
MSK celkem	44448	14,94	0,507167

Zdroj: Český svaz včelařů

I.4.2.1 Podpůrná opatření z prostředků ČR

Českému svazu včelařů je poskytována jako občanskému sdružení neinvestiční dotace podle § 14 odst. 3 zákona č. 218/2000 Sb. Tato dotace se poskytuje podle „Zásad vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy“, které jsou přílohou k usnesení vlády ze dne 7. února 2001 č. 114. Především se financují aktivity spojené s prací s mládeží a činnosti, které nejsou podporovány z prostředků ES. Dotace ze státního rozpočtu v roce 2006 činila 25 mil. Kč.

Včelařství v rámci podpůrných programů je dotováno z národních zdrojů podle „Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2006 na základě § 2 a 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů“. V roce 2006 je poskytována podpora do 180 Kč na zazimované včelstvo a celková výše podpory dosahuje částky 80 mil. Kč.

Dotace na udržování a využívání genetických zdrojů podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů a prováděcích zásad ministerstva zemědělství ve výši cca 400 tisíc Kč je určena chovatelům včelích matek, udržujících a zlepšujících genetické zdroje včely medonosné kraňské.

I. SEKONOMICKÉ PODMÍNKY HOSPODAŘENÍ

I.5.1 EKONOMICKÁ ZÁKLADNA

Ekonomické aktivity v Moravskoslezském kraji prošly v devadesátých letech značnými změnami, přičemž proces transformace a restrukturalizace původní odvětvové a strukturální orientace není dovršen. Teprve v posledních letech, kdy do kraje vstupují zahraniční investoři významněji, je místní produkční prostředí konfrontováno s prvky mezinárodní dělby práce a globalizace. Protože přirozené dispozice jednotlivých částí kraje jsou dosti odlišné, je zapotřebí veřejné působení přiměřeně k tomu modifikovat.

Moravskoslezský kraj je svou povahou přírodní, ekonomickou i sociální značně nehomogenní. Jeho centrum – ostravsko-karvinská aglomerace je silně průmyslová, okrajové části tvořené horskými masívy Jeseníků a Beskyd představují ideální oblasti pro turistiku a jsou typicky venkovskými oblastmi. Moravskoslezský kraj zůstává i přes nepříznivý ekonomický vývoj v řadě ukazatelů v posledních letech a probíhající restrukturalizací klíčových průmyslových podniků jedním z hospodářsky nejvýznamnějších regionů v České republice. Ve struktuře ekonomiky kraje dominuje průmysl, ve kterém jsou zastoupena téměř všechna odvětví, ale převládá zejména pokud jde o zaměstnanost průmysl těžby uhlí, hutnický, energetický, z nichž první dva procházejí významnou restrukturalizací a útlumem. Proti jiným krajům ČR je v kraji poddimenzován sektor služeb.

Mnoho podniků produkujících v regionu je založeno na technologiích, které vyžadují modernizaci. V průmyslu existují velké podniky, jejichž privatizace zatím není zcela ukončena. Řada podniků je v obtížné finanční situaci vlivem vysoké zadluženosti a neproduktivního majetku. Obtížně hledají strategického partnera s kapitálem nutným pro restrukturalizaci a modernizaci výroby.

Většinu zaměstnavatelů v kraji tvoří malé a střední podniky do 250 zaměstnanců, jejich podíl na tvorbě HDP je však pod průměrem v ČR. Na druhé straně je v kraji (proti jiným krajům ČR) stále velký počet velkých firem s významným podílem na tvorbě HDP a zaměstnanosti.

V kraji je nejnižší podíl soukromých podnikatelů na 1000 obyvatel v ČR. Málo je zastoupen zahraniční kapitál, i když v kraji existují rozsáhlé možnosti investic jak na zelené louce (tzv. green-fields) tak s využitím existujících průmyslových území (tzv. brown-fields).

Značně rozdílná je ekonomická struktura území – okresy Ostrava, Karviná a Frýdek-Místek tvoří průmyslové jádro kraje, s větší koncentrací negativních dopadů restrukturalizace tradičních průmyslových podniků, především na zaměstnanost, zatímco v okresech Bruntál, Opava a Nový Jičín je výraznější zastoupení zemědělství a podstatně menší podíl velkých firem v restrukturalizaci.

To má také za následek rozdílný exportní potenciál – okresy Bruntál a Opava se podílejí výrazně méně na celkovém exportu kraje než ostatní okresy s dopadem na další rozvoj. Připravenost průmyslových zón pro investory podle jednotlivých okresů se značně liší. Nejhorší situace je v okrese Opava.

Hospodářsky slabé mikroregiony – jedná se především o oblast Vítkovska v okrese Opava a oblast Osoblažska v okrese Bruntál - jsou charakterizovány:

- dlouhodobě nízkým počtem pracovních příležitostí, který má i historickou povahu související s poválečným vysídlováním a přesídlováním obyvatelstva (v oblasti není sídlo žádné významnější firmy, malá kupní síla obyvatel, vysoký podíl romského obyvatelstva a nízká vzdělanostní úroveň v oblasti),
- špatnou úroveň infrastruktury a dopravních služeb (vzdálenost do většího města, izolovanost)
- nízkou konkurenceschopností průmyslu a zemědělství (horší klimatické podmínky, slabá úrodnost).

Tyto rozdíly jsou vyjádřeny řadou ukazatelů jako je například daňová výtěžnost obcí v jednotlivých okresech (Bruntál 4816 Kč na obyvatele a Ostrava 9697 Kč na obyvatele), podílu okresu na tvorbě HDP či na exportu kraje případně i počtem soukromých podnikatelů na 1000 obyvatel, kdy je tento nejmenší v okrese Karviná (112) proti nejvyššímu v Ostravě (152).

Moravskoslezský kraj se vyznačuje polycentricností a ve srovnání např. s krajinně a urbanisticky homogenní střední Moravou také výskytem významně rozdílných krajinných typů. Ty jsou zastoupeny v bohaté škále, od dramatických terénních reliéfů velmi řídké obydlených pohoří Jeseníků a Beskyd,

přes podhorské a rozptýleně osídlené oblasti Slezska až k silně urbanizovaným a industrializovaným částem městských a průmyslových aglomerací v ostravsko-karvinské části kraje.

Pro část Moravskoslezského kraje je typická tzv. slezská zástavba, vyznačující se rozptýlenou urbanizací venkova s poměrně rozsáhlými intravilány obcí a s jednotlivými sídly značně mezi sebou vzdálenými. To zvyšuje investiční náročnost výstavby technické infrastruktury a vedení inženýrských sítí.

Moravskoslezský kraj má společnou hranici s Polskem a Slovenskem, přičemž zejména hraniční přechody na severovýchodě jsou zatíženy intenzivními obousměrnými dopravními pohyby přes státní hranice. Dopravní zátěž v oblasti hraničních přechodů je značná a způsobuje dopravní a bezpečnostní komplikace. Rušení autobusových linek a útlum provozu na železnici se projevil zhoršením dopravní obslužnosti v okrajových a méně lidnatých podhorských a venkovských oblastech kraje.

Intenzivní důlní činnost v průmyslové části Moravskoslezského kraje se projevuje zvýšením nároků na rekultivaci území a také ztíženými podmínkami pro zakládání staveb. Značná energetická potřeba ostravské průmyslové aglomerace se negativně projevuje ve zvýšené imisní zátěži.

Míra nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji patří k nejvyšším mezi regiony ČR a je vysoká ve všech okresech kraje (vyjma okresu Opava). V kraji se nachází 20 % všech nezaměstnaných České republiky. Vysoká nezaměstnanost je i v Ostravě, která není s to čelit jejímu růstu ani jako významné regionální centrum s rozvinutými službami regionálního i nadregionálního významu.

V důsledku restrukturalizace řady výrobních podniků dochází k redukci tradičních pracovních míst a stagnuje tvorba nových pracovních míst. Projevuje se výrazný nesoulad mezi strukturou kvalifikace uchazečů o zaměstnání a požadavky zaměstnavatelů.

Rozdíly v oblasti lidských zdrojů vyplývají jak ze stupně osídlení jednotlivých oblastí kraje, tak i z úrovně zprůměrnění dané lokality. Nadprůměrná koncentrace městského obyvatelstva a jeho hustota se projevuje v okresech Ostrava a Karviná. Nejvyšší podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva je naopak v okresech Bruntál a Nový Jičín, kde nepřevažuje průmyslová činnost. Kraj vykazuje rovněž velké rozdíly v hustotě obyvatel od 1493 obyvatel na km² v Ostravě po 63 obyvatel na km² v okrese Bruntál. Charakter území z hlediska možností výdělků se projevuje i v úrovni příjmů ve formě průměrné mzdy, které je od 10 953 Kč v okrese Bruntál po 13 912 v Ostravě.

Moravskoslezský kraj není z hlediska stavu životního prostředí a vlivu negativních činitelů na jeho kvalitu homogenním útvarem. Tato skutečnost je podmíněna především rozdílnými přírodními podmínkami a odlišným ekonomickým vývojem (zejména rozvojem průmyslu) v jednotlivých částech kraje.

Moravskoslezský kraj patří z hlediska kvality životního prostředí mezi nejzatíženější regiony v ČR. V minulosti byly poškozeny všechny složky životního prostředí. V současné době patří mezi nejzávažnější problémy staré ekologické zátěže v lokalitách bývalých i dosud provozovaných průmyslových podniků, kontaminace půdy, následky těžby uhlí a jejího útlumu (devastace území, výstup důlních plynů) a znečištění ovzduší v důsledku koncentrace zdrojů a zvyšující se intenzity dopravy.

Zemědělská výroba má celoplošný charakter. Hospodaření v horských oblastech (cca 20 %) je závislé na státní zakázce, neboť bez podpory státu hrozí pokles zájmu o hospodaření a údržbu krajiny. Prosperita a rozvoj zemědělství jsou významně limitovány neúměrným poměrem mezi růstem cen vstupů a farmářskými odbytovými cenami. V souvislosti s existencí CHKO a oblastí PHO má své opodstatnění ekologický způsob hospodaření a alternativní zemědělství.

Venkovské oblasti Moravskoslezského kraje jsou charakterizovány rozmanitostí podmínek. Venkovská sídla lze členit podle následujících charakteristik. Při popisu jednotlivého sídla může být použito i více znaků.

- **Venkovské oblasti, ve kterých dochází k vyliďňování**, charakterizované prohlubujícím se úbytkem obyvatelstva, nevyvážeností věkového složení obyvatelstva, zhoršující se kvalitou služeb a infrastruktury a odumíráním výrobního potenciálu.
- **Venkovské oblasti, prodávající rychlé změny v zemědělském sektoru**, charakterizované problémy v nezaměstnanosti a hospodářským úpadkem. Dochází k ústupu od intenzivního zemědělství k neproduktivním a krajinnotvorným programům.
- **Venkovské oblasti čelící tlakům městských center** – jsou vystaveny vážným tlakům plynoucím z rozvoje městských aglomerací. Na jedné straně města poskytují cenné pracovní příležitosti pro ty, kteří mají odpovídající kvalifikaci a prostředky na dojíždění, na druhé straně skrývají často větší problémy nezaměstnanosti a sociální situace. Výsledkem může být, že lidé, kteří by jinak mohli zůstat ve venkovských oblastech, založit tam rodinu a tím zachovat poptávku a nabídku služeb na venkově – školy, zdravotní střediska, doprava, obchod a služby – mají tendenci stěhovat se natrvalo do města.
- **Venkovské oblasti, které jsou z hlediska sociálně-ekonomického profilu převážně zemědělské** – některé části kraje jsou z hlediska sociálně-ekonomického profilu převážně zemědělské a je pravděpodobné, že se budou muset vyrovnávat s dalšími změnami v důsledku procesu integrace do vnitřního trhu EU a se zásadami reformované Společné zemědělské politiky. Tato hospodářství se budou rozvíjet podle podmínek na vnitřním a vnějším trhu; s rostoucí efektivností a ohledem na životní prostředí budou potřebovat čím dál méně zemědělských dělníků a mají potenciál stát se významným hnacím prvkem regenerace venkova tím, že rozšíří základnu místních příjmů a budou potřebovat širší rozsah místních služeb.
- **Venkovské oblasti čelící problémům v životním prostředí** – některá místa v kraji se vyznačují vážným poškozením životního prostředí, způsobeným v důsledku dřívějších praktik, používaných v zemědělství i v celé ekonomice. Tyto oblasti se staly nezajímavými pro investice do zemědělství a v některých z nich je vyšší nezaměstnanost.
- **Venkovské oblasti s rekreačním potenciálem v přírodě nebo s bohatou a dynamickou kulturou a tradicí** – kladnou stránkou mnoha venkovských oblastí kraje je fakt, že se zde zachovala krásná krajina nebo že je zde bohatá a dynamická kultura a tradice – obojí jako součást národního bohatství a atraktivní skutečnost využitelná prostřednictvím turistiky pro širší světovou veřejnost, představuje významný základ budoucího rozvoje.

Podmínky pro zemědělskou výrobu jsou v kraji zastoupeny v obou hraničních polohách, od intenzivního až po extenzivní hospodaření a mají svůj význam pro krajinnotvorbu a údržbu krajiny. Nízká konkurenceschopnost zemědělských podniků, které jsou v mnoha případech zatíženy staršími dluhy, představuje největší problém v ekonomice zemědělství. Zemědělskou prvovýrobu jen ve velmi omezeném množství doplňují přidružené výroby at' už agrárního či neagrárního charakteru, které by dokázaly stabilizovat zemědělské podniky. Mezi negativní jevy se dále řadí nízký cash-flow, hospodaření na dluh, zastaralé technické vybavení a menší ochota sdružovat se do větších celků, které by byly lépe schopné obstát v konkurenci.

Výraznou plochu zabírají v Moravskoslezském kraji velkoplošné chráněné krajinné oblasti – CHKO Beskydy, Jeseníky a Poodří – rozkládající se především na území okresů Frýdek-Místek (jižní část), Nový Jičín a Bruntál, které podléhají zvláštnímu režimu hospodaření na nich, což představuje limitující faktory pro zemědělskou, ale i ostatní produkci. Na druhou stranu si tyto oblasti v menší či větší míře dokázaly podržet svůj přirozený charakter. Potenciál těchto oblastí je dále možné využít zejména v oblasti cestovního ruchu a v rámci takových ekonomických aktivit, které jsou obzvláště šetrné k životnímu prostředí.

Jedním z nejvýznamnějších ukazatelů při hledání rozdílů mezi regiony je hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele. Jeho hodnocení jsme zaměřili na podrobnější (krajskou) úroveň NUTS 3, přestože pro mezinárodní srovnání je vyžadována pouze agregace do tzv. „oblastí“ (NUTS 2), jež byly vytvořeny seskupením vybraných krajů, které samostatně nesplňovaly stanovené velikostní kritérium stanovené EU.

Vzhledem k tomu, že Český statistický úřad ani jiná instituce v současné době nemá ze statistických ani jiných dostupných zdrojů k dispozici některé potřebné krajsky členěné informace o tvorbě hrubé přidané hodnoty, řeší tuto problematiku cestou klíčování údajů z národní úrovně do nižších regionálních celků s využitím regionálně statisticky zjišťovaných údajů o pracovnících a mzdách. Tento přístup byl akceptován Statistickým úřadem Evropské unie (Eurostat). Pro účely mezinárodního srovnání jsou přitom využívány mezinárodní klasifikace, metodika a doporučení používané v členských zemích EU.

Na základě vypočtených údajů o regionálně členěném hrubém domácím produktu na 1 obyvatele je zřejmé, že rozdíly mezi čtrnácti kraji (NUTS 3) z roku na rok vzrůstají. Je však třeba říci, že tento jev prohlubující se diferenciaci regionů zcela zásadním způsobem ovlivňuje odlišný vývoj za hlavní město Prahu. V případě, že provedeme statistické porovnání krajů bez Prahy, tj. pouze za zbývajících 13 krajů, nejenže variabilita mezi kraji výrazně poklesne, ale dokonce se ve sledovaném období změni i trendy, jak je patrné i z následující tabulky.

Tab I. 30 Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele (v Kč)

Území Region	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika celkem	213 110	230 064	241 593	252 617	275 770	291 938	314 765
Česká republika bez Prahy	185 467	198 478	207 693	216 923	238 102	250 536	269 412
Regions - NUTS2							
Praha	425 316	475 750	506 109	530 334	567 946	610 799	662 815
Střední Čechy	200 538	213 711	230 393	238 328	262 192	268 915	284 594
Jihozápad	197 820	211 898	219 549	230 436	255 481	266 674	288 754
Severozápad	175 024	182 700	192 974	206 543	223 541	232 280	250 197
Severovýchod	191 784	202 999	211 205	216 150	234 492	247 385	265 908
Jihovýchod	191 165	209 999	218 416	229 105	246 683	259 572	279 624
Střední Morava	173 681	184 614	192 651	200 069	217 705	227 924	243 667
Moravskoslezsko	166 891	179 745	186 132	195 867	226 089	249 017	270 360
Regions - NUTS3							
Hl. m. Praha	425 316	475 750	506 109	530 334	567 946	610 799	662 815
Středočeský kraj	200 538	213 711	230 393	238 328	262 192	268 915	284 594
Jihočeský kraj	195 948	207 727	217 511	225 621	246 523	261 068	283 701
Plzeňský kraj	199 944	216 637	221 866	235 913	265 681	273 058	294 501
Karlovarský kraj	178 465	183 083	196 232	202 270	214 218	220 265	240 082
Ústecký kraj	173 756	182 559	191 766	208 128	226 991	236 728	253 939
Liberecký kraj	190 641	201 861	211 426	204 456	221 558	245 506	266 553
Královéhradecký kraj	201 667	212 580	219 043	226 640	247 572	255 610	273 541
Pardubický kraj	182 033	193 575	202 533	214 667	231 273	240 064	257 090
Vysočina kraj	178 550	203 264	209 301	217 107	235 264	246 426	265 339
Jihomoravský kraj	196 834	213 039	222 538	234 532	251 841	265 504	286 079
Olomoucký kraj	169 573	179 067	186 312	193 844	216 033	220 896	233 705
Zlínský kraj	178 119	190 616	199 507	206 803	219 514	235 529	254 466

Zdroj: ČSÚ

Z tabulky je patrný vývoj HDP v kupních cenách v přepočtu na jednoho obyvatele v jednotlivých krajích za roky 2002 až 2006. Nejvyšší dynamika (v běžných cenách) byla zaznamenána v Praze, k druhému nejvyššímu nárůstu došlo v Jihomoravském a Královéhradeckém kraji. Naopak nejnižší přírůstky byly ve Zlínském a v Ústeckém kraji. Tyto údaje potvrzují dominantní postavení Prahy nejen mezi regiony v rámci České republiky na úrovni krajů, nýbrž i mezi regiony všech kandidátských zemí.

Tab I. 31 Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v PPS

Území Region	2002	2003	2004	2005	2006
ČESKÁ REPUBLIKA	7 841	7 933	8 644	9 802	11 106
Praha	16 426	16 654	17 802	20 508	23 385
Středočeský kraj	7 477	7 484	8 218	9 029	10 041
Jihozápad	7 125	7 236	8 008	8 954	10 188
Jihočeský kraj	7 059	7 085	7 727	8 765	10 010
Plzeňský kraj	7 201	7 408	8 328	9 168	10 391
Severozápad	6 263	6 486	7 007	7 799	8 827
Karlovarský kraj	6 369	6 352	6 714	7 395	8 471
Ústecký kraj	6 224	6 536	7 115	7 948	8 959
Severovýchod	6 855	6 788	7 350	8 306	9 382
Liberecký kraj	6 862	6 421	6 945	8 243	9 405
Královéhradecký kraj	7 109	7 117	7 760	8 582	9 651
Pardubický kraj	6 573	6 741	7 249	8 060	9 071
Jihovýchod	7 089	7 195	7 732	8 715	9 866
Vysočina	6 793	6 818	7 374	8 274	9 362
Jihomoravský kraj	7 222	7 365	7 894	8 914	10 093
Střední Morava	6 252	6 283	6 824	7 653	8 597
Olomoucký kraj	6 047	6 087	6 771	7 417	8 246
Zlínský kraj	6 475	6 494	6 880	7 908	8 978
Moravskoslezsko	6 041	6 151	7 087	8 361	9 539

Zdroj: ČSÚ

Rozdílnost Prahy a ostatních krajů jak co do úrovně HDP a jeho struktury, tak i přírůstků ve sledovaných letech, je dána řadou vlivů; např. odlišnou odvětvovou strukturou ve srovnání s ostatními kraji. Zatímco mimo Prahu je rozhodujícím odvětvím průmysl, kde se vytváří někde i více než 40 procent hrubé přidané hodnoty, v Praze se jeho podíl pohybuje pouze okolo deseti procent. Pro Prahu jsou nejvýznamnější odvětví komerční služby, obchod včetně oprav spotřebního zboží a také peněžnictví a pojišťovnictví. Tato tři odvětví se zde podílejí na tvorbě přidané hodnoty z více než poloviny.

V zájmu mezinárodního srovnání úrovně HDP na 1 obyvatele se výsledky získané v jednotlivých zemích přepočítávají z národních měn do jediné měny, obvykle do tzv. „mezinárodních EUR“. Pro toto srovnání má rozhodující význam propočet HDP na 1 obyvatele nikoli podle nominálního kurzu, nýbrž v paritě kupní síly (PPS – Purchasing Parity Standard), tj. po očištění o odchylky směnného kurzu od reálné kupní síly dané měny, což v mnoha zemích hraje značnou roli. Tento přepočet se prováděl vždy jednou za tři roky v rámci rozsáhlého a náročného mezinárodního srovnávacího programu, do něhož

je prostřednictvím ČSÚ zapojena i Česká republika. Po reformě tohoto programu se nyní přechází ke každoročním výpočtům, jejichž definitivní výsledky se publikují zhruba až 2 roky po sledovaném období. Vývoj relace HDP na 1 obyvatele přepočítaného do jednotek PPS uvádí tabulka.

Vlivem snížení reálného HDP v ČR koncem devadesátých let a naopak růstu tohoto ukazatele v členských státech EU poklesl podíl HDP na 1 obyvatele (měřeno k průměru EU) i ve všech našich krajích (s výjimkou Prahy a Středočeského kraje) a dosáhl v úhrnu za celou republiku 60 % průměrné úrovně EU. Následující tabulka umožňuje vzájemné porovnání našich 14 krajů s průměrem Evropské unie.

HDP na jednoho obyvatele je v ČR na úrovni 60 % průměru EU.

Tab I. 32 Regionální HDP na 1 obyvatele v PPS, EU 27 = 100 (v %)

Území	2002	2003	2004	2005	2006
ČESKÁ REPUBLIKA	70,7	73,9	75,9	77,2	79,2
Praha	148,1	155,1	156,4	161,5	166,8
Středočeský kraj	67,4	69,7	72,2	71,1	71,6
Jihozápad	64,2	67,4	70,4	70,5	72,7
Jihočeský kraj	63,6	66,0	67,9	69,0	71,4
Plzeňský kraj	64,9	69,0	73,2	72,2	74,1
Severozápad	56,5	60,4	61,6	61,4	63,0
Karlovarský kraj	57,4	59,1	59,0	58,2	60,4
Ústecký kraj	56,1	60,9	62,5	62,6	63,9
Severovýchod	61,8	63,2	64,6	65,4	66,9
Liberecký kraj	61,9	59,8	61,0	64,9	67,1
Královéhradecký kraj	64,1	66,3	68,2	67,6	68,9
Pardubický kraj	59,3	62,8	63,7	63,5	64,7
Jihovýchod	63,9	67,0	67,9	68,6	70,4
Vysočina	61,2	63,5	64,8	65,1	66,8
Jihomoravský kraj	65,1	68,6	69,4	70,2	72,0
Střední Morava	56,4	58,5	60,0	60,3	61,3
Olomoucký kraj	54,5	56,7	59,5	58,4	58,8
Zlínský kraj	58,4	60,5	60,4	62,3	64,1
Moravskoslezsko	54,5	57,3	62,3	65,8	68,1

Zdroj: ČSÚ

Tab I. 33 Regionální HDP na 1 obyvatele, ČR = 100 (v %)

Území Region	2002	2003	2004	2005	2006
ČESKÁ REPUBLIKA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Praha	209,5	209,9	205,9	209,2	210,6
Středočeský kraj	95,4	94,3	95,1	92,1	90,4
Jihozápad	90,9	91,2	92,6	91,3	91,7
Jihočeský kraj	90,0	89,3	89,4	89,4	90,1
Plzeňský kraj	91,8	93,4	96,3	93,5	93,6
Severozápad	79,9	81,8	81,1	79,6	79,5
Karlovarský kraj	81,2	80,1	77,7	75,4	76,3
Ústecký kraj	79,4	82,4	82,3	81,1	80,7
Severovýchod	87,4	85,6	85,0	84,7	84,5
Liberecký kraj	87,5	80,9	80,3	84,1	84,7
Královéhradecký kraj	90,7	89,7	89,8	87,6	86,9
Pardubický kraj	83,8	85,0	83,9	82,2	81,7
Jihovýchod	90,4	90,7	89,5	88,9	88,8
Vysočina	86,6	85,9	85,3	84,4	84,3
Jihomoravský kraj	92,1	92,8	91,3	90,9	90,9
Střední Morava	79,7	79,2	78,9	78,1	77,4
Olomoucký kraj	77,1	76,7	78,3	75,7	74,2
Zlínský kraj	82,6	81,9	79,6	80,7	80,8
Moravskoslezsko	77,0	77,5	82,0	85,3	85,9

Zdroj: ČSÚ

Tab I. 34 Regionální HDP v běžných cenách v Kč

Území Region	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Česká republika celkem	2 189 169	2 352 214	2 464 432	2 577 110	2 814 762	2 987 722	3 231 576
Česká republika bez Prahy	1 685 637	1 798 117	1 877 953	1 960 941	2 152 754	2 269 352	2 447 084
Regions - NUTS2							
Praha	503 532	554 097	586 479	616 169	662 008	718 370	784 492
Střední Čechy	223 229	240 276	259 362	269 645	298 308	309 287	331 990
Jihozápad	232 961	249 167	257 783	270 592	300 097	313 912	341 229
Severozápad	198 055	205 379	216 748	232 140	251 336	261 911	282 163
Severovýchod	285 557	301 786	313 209	320 163	346 951	366 543	395 068
Jihovýchod	316 897	345 641	358 360	375 559	404 479	425 771	459 171
Střední Morava	216 077	228 645	237 981	246 672	268 009	280 216	299 538
Moravskoslezsko	212 862	227 223	234 510	246 170	283 574	311 712	337 926
Regions - NUTS3							
Hl. m. Praha	503 532	554 097	586 479	616 169	662 008	718 370	784 492
Středočeský kraj	223 229	240 276	259 362	269 645	298 308	309 287	331 990
Jihočeský kraj	122 662	129 912	135 896	141 004	154 181	163 629	178 400
Plzeňský kraj	110 299	119 255	121 886	129 589	145 916	150 283	162 829
Karlovarský kraj	54 360	55 637	59 608	61 506	65 063	67 090	73 122
Ústecký kraj	143 695	149 742	157 141	170 634	186 273	194 821	209 041
Liberecký kraj	81 807	86 416	90 367	87 322	94 693	105 142	114 565
Královéhradecký kraj	111 179	117 037	120 189	124 135	135 420	140 036	150 207
Pardubický kraj	92 571	98 333	102 654	108 705	116 838	121 365	130 295
Vysočina kraj	91 765	104 045	106 930	110 837	120 038	125 677	135 618
Jihomoravský kraj	225 131	241 596	251 430	264 721	284 441	300 094	323 553
Olomoucký kraj	109 552	115 254	119 582	124 182	138 214	141 149	149 436
Zlínský kraj	106 525	113 391	118 399	122 489	129 796	139 067	150 102
Moravskoslezský kraj	212 862	227 223	234 510	246 170	283 574	311 712	337 926

Zdroj: ČSÚ

Výše hrubého domácího produktu na jednoho obyvatele v paritě kupní síly má zásadní význam v rámci pravidel uplatňovaných pro regionální politiku v zemích Evropské unie. Ukazuje se, že u tohoto ukazatele nejsou v České republice (s výjimkou Prahy) zásadní regionální rozdíly. Pozice Prahy je přitom dána řadou objektivních, ale i subjektivních specifik.

I.5.2ODVĚTOVÁ STRUKTURA

Mezi nejvýznamnější lokální zaměstnavatele na venkově patří zemědělské podniky a malé a střední průmyslové podniky, kterých je ovšem velmi málo. V důsledku toho jsou lidé nuceni dojíždět za prací do větších sídel a měst, kde je soustředěna většina výrobních a zpracovatelských podniků. Následkem politických a ekonomických změn na přelomu osmdesátých a devadesátých let došlo k zániku mnoha malých a středně velkých podniků, které existovaly ve formě přidružených výrobních jednotek a které poskytovaly lidem práci v místě jejich bydliště. Ztrátu těchto pracovních míst se přitom nepodařilo uspokojivě nahradit. Venkovské oblasti jsou ve větší míře než oblasti městské znevýhodněné při získávání informací, jejich zpracování a využití. Drobní živnostníci a malé podniky mají omezený přístup

k marketingovým informacím a vlastní propagaci, což se následně projevuje v jejich nižší konkurenceschopnosti a úspěšnosti na trhu.

Tab I. 35 Zaměstnaní v NH podle skupin odvětví v Moravskoslezském kraji (struktura v %)

Skupiny odvětví	1998		2001		2004	
	kraj	ČR	kraj	ČR	kraj	ČR
Zemědělství a lesnictví	3,2	5,5	2,6	4,8	3,0	4,3
Průmysl	37,6	31,2	36,0	30,1	35,9	29,9
Stavebnictví	8,5	9,7	7,5	9,0	8,3	9,2
Doprava a telekomunikace	7,6	7,8	8,1	7,7	6,8	7,7
Peněžnictví, pojišť. a nemovitosti	5,2	7,1	5,8	7,6	5,5	8,0
Veř. správa, školství a zdravotnictví	18,0	18,1	20,9	20,0	19,9	19,6
Ostatní	19,9	20,6	19,1	20,8	20,6	21,3

Zdroj: ČSÚ

Dominantní postavení zpracovatelského průmyslu se projevuje samozřejmě i v zaměstnanosti. Nejvíce zaměstnanců je v odvětvích všeobecného strojírenství, kovodělného průmyslu a v odvětvích elektrických a optických přístrojů. **Neustále se snižuje zaměstnanost v sektoru zemědělství.** Negativním jevem je nízká úroveň průměrné mzdy. Její výše představuje zhruba dvě třetiny výdělku v Praze. Nízká úroveň příjmů omezuje růst spotřeby, jenž by mohl být impulsem pro zvýšení výroby.

Porovnáváme-li zatížení půdy počtem pracovníků v zemědělství, je ČR se svými 20,3 ha/1 prac., na 113% průměru EU (více vykazuje z kandidátských zemí Maďarsko a průměr kandidátských zemí je 5,9 ha/prac.), což neodpovídá postavení ČR v Evropě z hlediska celkového ekonomického a společenského rozvoje ani z hlediska přírodních podmínek (SRN má 13 ha/prac. a Rakousko dokonce jen 6,3 ha/prac.). EU rozlišuje dva základní typy zemědělství (jižní a severský). Protože pro ČR je odpovídajícím typem severské zemědělství (střední farmy), odpovídajícím postavením by bylo umístění mezi SRN a Rakouskem - tedy cca 400 - 450 tis. pracovníků v zemědělství.

primární sektor: zemědělství, lesnictví, rybářství

sekundární sektor: dobývání a úprava nerostných surovin, zpracovatelský průmysl, výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, stavebnictví

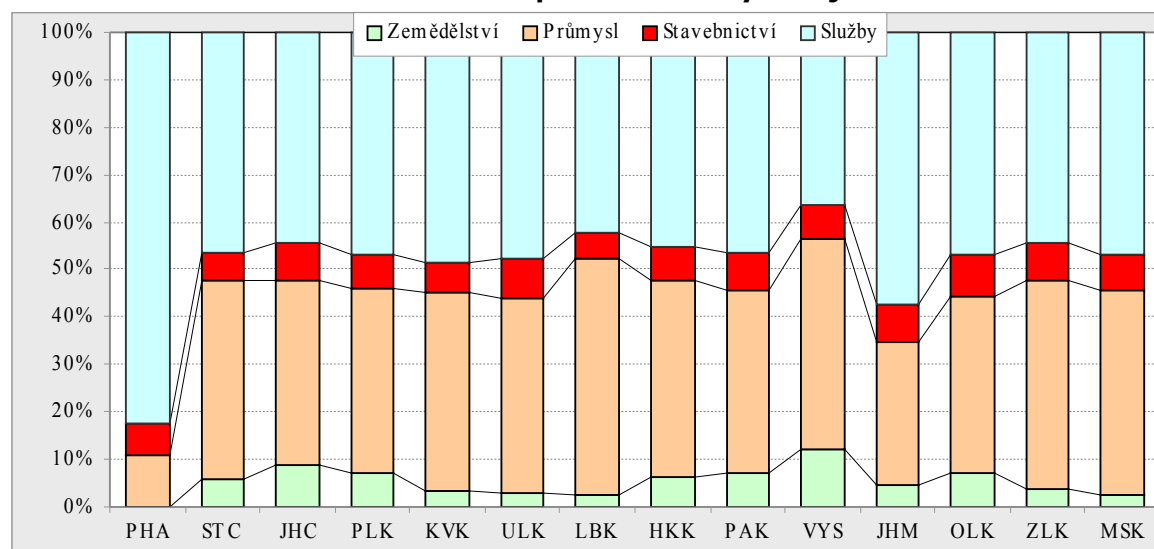
tercierní sektor: tržní i netržní služby

Tab I. 36 Základní ukazatele struktury zaměstnanosti v krajích za rok 2003

kraj	podíl zaměstnaných v sektoru (%)		
	primárním	sekundárním	terciárním
Hl.m. Praha	0,2	20,1	79,6
Středočeský kraj	6,5	47,4	46,1
Jihočeský kraj	9,6	46,6	43,8
Plzeňský kraj	8,1	46,6	45,3
Karlovarský kraj	3,2	49,2	47,6
Ústecký kraj	3,0	47,2	49,8
Liberecký kraj	2,8	54,7	42,5
Královéhradecký kraj	6,3	49,5	44,2
Pardubický kraj	7,6	48,6	43,8
Vysočina	12,8	50,4	36,8
Jihomoravský kraj	5,7	40,8	53,5
Olomoucký kraj	7,5	44,9	47,6
Zlínský kraj	4,4	53,7	41,9
Moravskoslezský kraj	3,1	49,5	47,4
Česká republika	5,1	43,6	51,2

Zdroj dat: Evidenční počty zaměstnanců a jejich mzdy za rok 2000 (bez dopočtů)

Graf č. I.13: Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v krajích ČR v roce 2003

Zdroj: ČSÚ

Ve svém úhrnu je Moravskoslezský kraj na základě údajů z roku 2003 charakterizován jako průmyslový s relativně nižším zastoupením primárního výrobního sektoru než je tomu v celorepublikovém kontextu.

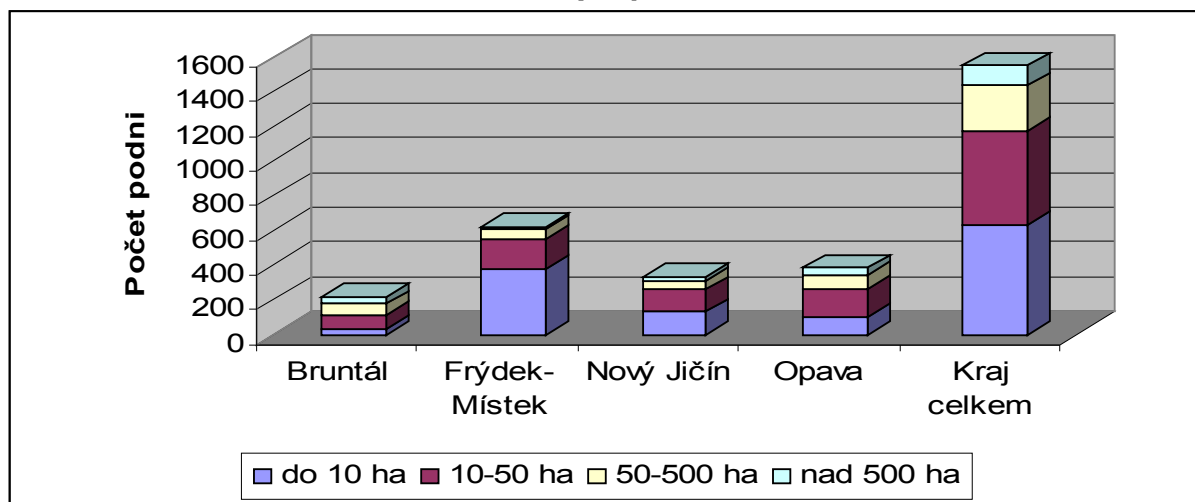
Tab I. 37 Průměrný evidenční počet zaměstnanců v Moravskoslezském kraji podle odvětví OKEČ

	Celkem	Zeměděl.	Průmysl	Staveb.	Služby	Zeměděl.	Průmysl	Staveb.	Služby
	absolutní hodnoty					relativní hodnoty v %			
2002	536 500	14 900	192 200	41 100	288 000	2,8	35,8	7,7	53,7
2003	524 300	16 000	191 300	44 700	272 100	3,1	36,5	8,5	51,9
2004	522 711	15 900	190 200	44 100	272 000	3,0	36,4	8,4	52,0

Zdroj: ČSÚ

I.5.3 VELIKOSTNÍ STRUKTURA PODNIKŮ

Velikostní struktura podniků, stanovená na základě výměry zemědělské půdy na kterou podnik obdržel přímé platby (SAPS), se v rámci kraje místně značně liší. Zatímco v okrese Frýdek-Místek je značné množství menších zemědělců do 10 ha a v rozmezí 10 až 50 ha a průměrná velikost podniku je 54 ha, v okrese Bruntál převažují velké podniky s průměrnou rozlohou 274 ha. V okrese Bruntál je pouze 111 zemědělců do 50 ha, zatímco v okrese Frýdek-Místek jich hospodaří 548. Velikostní struktura zemědělských podniků v okresech Opava a Nový Jičín se nachází mezi těmito hodnotami. V okrese Nový Jičín je průměrná velikost podniku 138 ha a v okrese Opava 173 ha.

Graf č. I.14: Velikostní struktura zemědělských podniků dle okresů v roce 2006

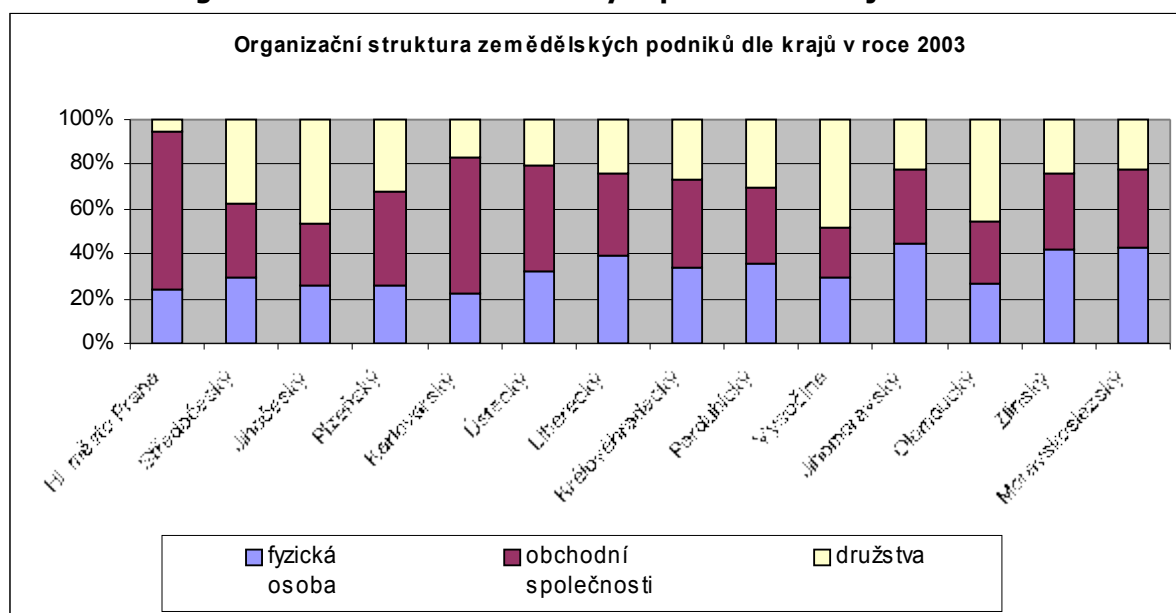
Zdroj: SZIF

I.5.4 PRÁVNÍ FORMA PODNIKÁNÍ V ZEMĚDĚLSTVÍ

Z následujících tabulek a grafů vyplývá, že poměrné zastoupení právních forem podnikání v zemědělství se v krajích v posledních letech výrazně nemění. 70 – 80 % zemědělské půdy obhospodařují různé formy právnických osob, z nichž převažují obchodní společnosti a družstva. Pouze v Praze, Karlovarském a Ústeckém kraji hospodaří fyzické osoby na více než 40 % zemědělské půdy. V Moravskoslezském kraji co do počtu subjektů výrazně převažuje počet fyzických osob, které z 30 % hospodaří na vlastní půdě, ale převážně obhospodařují pouze nízké výměry do 50 ha a v mnoha případech ani nejsou zapojeni do dotačních programů. V rámci bývalých okresů je nejvíce fyzických osob registrováno v okrese Bruntál a nejméně v okresech Ostrava a Karviná což je logicky dáno přírodními a klimatickými podmínkami v těchto regionech.

Právnícké osoby v Moravskoslezském kraji obhospodařují cca 65 % zemědělské půdy a z toho jenom 5 % vlastní. Procenticky nejvyšší plochu zemědělské půdy obhospodařují právnícké osoby v okrese Bruntál (cca 85 %).

Graf č. I.15: Organizační struktura zemědělských podniků dle krajů v roce 2003

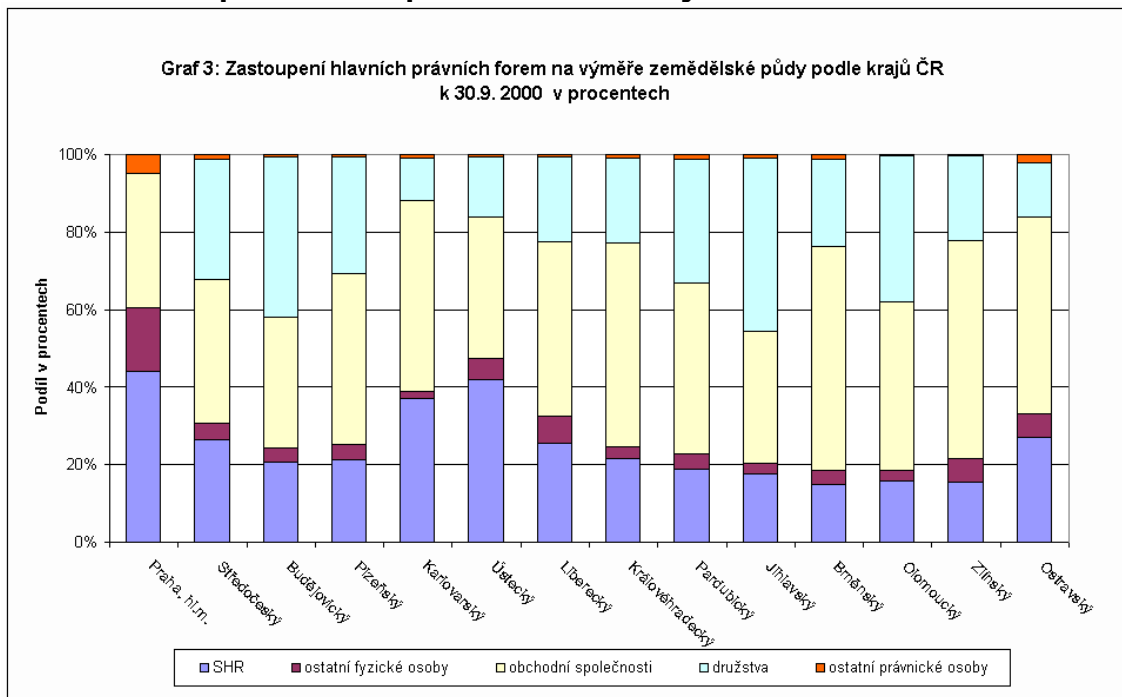

Tab I. 38 Počty subjektů aktivně hospodařících na více než 50 ha v roce 2003

	a.s.	s.r.o.	v.o.s.	družstva	SHR	celkem činných subjektů
Ostrava	4	3	0	2	11	20
Karviná	0	4	0	2	13	18
Frýdek Místek	4	9	0	5	40	58
Nový Jičín	9	4	0	5	53	71
Opava	8	20	0	13	55	96
Bruntál	5	23	0	0	75	103
celkem- kraj	30	63	0	27	247	366

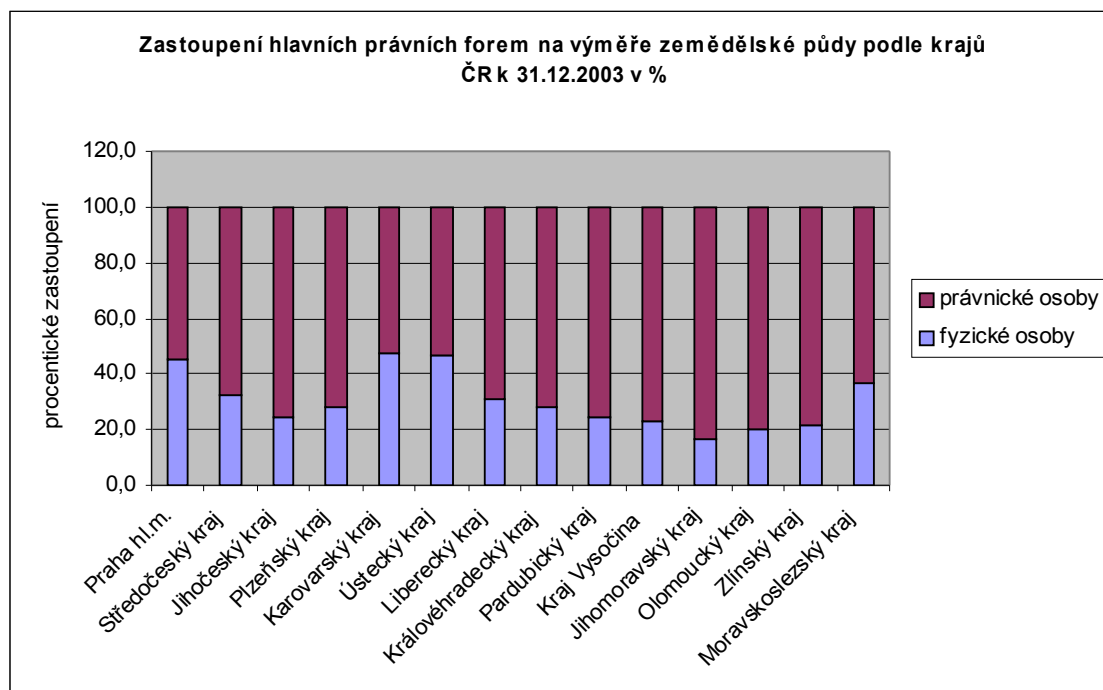
Zdroj: RPB, EKOTOXA

Graf č. I.16: Zastoupení hlavních právních forem v krajích ČR k 30.9.2002

Zdroj: ČSÚ

Graf č. I.17: Zastoupení hlavních právních forem v krajích ČR k 31. 12. 2003

Zdroj: ČSÚ

I.5. SCENY ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY

V ČR se uplatňují dva druhy cen zemědělské půdy:

1) ceny úřední

Používají se pro daňové účely (daň z pozemků), pro prodej a koupi pozemků ve vlastnictví státu a pro provádění pozemkových úprav. Mohou také sloužit i ke stanovení výše sazby nájmu ze zemědělské půdy. Tyto průměrné ceny zemědělských pozemků jsou vypočteny jako vážený aritmetický průměr z cen BPEJ a jsou přiřazeny jednotlivým katastrálním územím. Poslední cenovou úpravu zahrnuje vyhláška MZe č. 463/2002 Sb.

Tab I. 39 Průměrné ceny zemědělských pozemků v okresech Moravskoslezského kraje

	cenová vyhláška (průměrné ceny zemědělských pozemků v k.ú. v Kč/m ²)		
	č.279/97 Sb.	č.298/99 Sb.	č.380/01Sb.
Bruntál	2,65	2,54	2,41
Frýdek Místek	3,14	3,26	3,26
Karviná	5,48	5,49	5,28
Nový Jičín	4,51	4,11	4,15
Opava	5,01	4,84	5,48
Ostrava	5,7	5,42	5,41
Moravskoslezský	4,42	4,28	4,33

Zdroj: cenové vyhlášky, dopočet EKOTOXA s.r.o

Nejnižší průměrná cena v kraji je v katastrálním území Ludvíkov pod Pradědem (obec Ludvíkov, okres Bruntál) – **0,72 Kč /m²**. Nejvyšší průměrná cena je **9,86 Kč /m²** v k.ú. Jarkovice (obec Opava, okres Opava).

Průměrná cena zemědělských pozemků v Moravskoslezském kraji dle vyhlášky č. 287/2007 Sb. činí **4,04 Kč/m²**, což je **9 místo** mezi kraji ČR. Při porovnání z hlediska časového, došlo jak v rámci Moravskoslezského kraje, tak v rámci celé ČR ke snížení průměrné ceny půdy.

Tab I. 40 Srovnání průměrné ceny půdy jednotlivých krajů

kraj	průměrná cena půdy v k.ú. [Kč/m ²]	
	Dle vyhlášky č. 463/2002 Sb	vyhlášce č. 287/2007 Sb
Hl. m. Praha	8,07	7,12
Jihomoravský	8,05	6,88
Olomoucký	7,19	6,52
Středočeský	6,62	6,24
Královéhradecký	6,16	5,96
Zlínský	8,87	5,69
Pardubický	5,46	5,41
Ústecký	5,46	4,73
Karlovarský	2,75	2,71
Moravskoslezský	4,58	4,04
Liberecký	3,68	3,41
Vysočina	3,55	3,34
Jihočeský	3,35	3,17
Plzeňský	3,38	3,09
ČR	5,24	4,73

Zdroj: příloha k vyhlášce č. 463/2002 Sb.

Dopčet: EKOTOXA

2) ceny tržní

Používají se pro účely trhu se zemědělskými pozemky, tj. koupě a prodeje, jakož i pro stanovení daně z příjmu z prodeje pozemků. Na výši tržní ceny má prvořadý vliv poloha pozemku, velikost pozemku a účel využití kupovaného pozemku. V roce 2002 byla v ČR průměrná tržní cena 34,56 Kč/m², tj. 6,9x větší než úřední cena. Na tržní ceně má vliv velikost prodáváného pozemku (nejvyšší ceny jsou u pozemků do 0,10 ha), kategorizace dle kultury (nejvyšší ceny u zahrad a ovocných sadů, nejnižší u TTP) a jsou také značné regionální rozdíly.

Tab I. 41 Tržní ceny zemědělské půdy podle velikosti pozemku v roce 2000 - 2002 (Kč/m²)

Okres	Období	Velikost pozemku v ha								Průměrná TC Kč / m ²
		do 0,10	0,10 - 0,25	0,25 - 0,5	0,5 - 1,0	1,0 - 2,0	2,0 - 5,0	5,0 - 10,	nad 10,0	
Nový Jičín	2000	47,10	48,86	29,37	19,08	11,64	21,67	16,37	5,39	16,55
	2001	68,08	50,60	26,83	16,19	19,82	9,92	2,74	4,81	16,14
	2002	81,54	61,44	38,37	8,59	26,13	15,85	3,37	2,33	17,68
Opava	2000	124,92	77,50	33,64	22,80	35,36	13,72	2,52	2,26	17,31
	2001	143,92	123,05	43,12	24,91	26,91	18,69	4,18	7,82	25,74
	2002	144,23	115,22	43,64	43,01	15,40	6,63	3,02	3,30	11,52

Zdroj: MZe - Situační a výhledová zpráva 2003.

Tab I. 42 Tržní ceny půdy ve vybraných okresech 2000-2005

Okres	Tržní cena Kč/m ²			Úřední cena Kč/m ² dle vyhlášky 456/2005 Sb.
	průměrná	Maximální	minimální	průměrná
Nový Jičín	14,49	1166	0,03	4,16
Opava	13,34	4422	0,01	5,23

Zdroj: Mze: Situační a výhledová zpráva půda 2006

I.5.6 VÝSLEDKY ZEMĚDĚLSKÉHO HOSPODAŘENÍ V MORAVSKOSLEZSKÉM KRAJI

Vybrané položky výsledku hospodaření fyzických a právnických osob v Moravskoslezském kraji v Kč na 1 ha zemědělské půdy za roky 1999 až 2003 zpracoval VÚZE v rámci programu FADN CZ.

Tab I. 43 Vybrané položky výsledku hospodaření právnických osob v Moravskoslezském kraji v Kč na 1 ha zemědělské půdy

	Zemědělská družstva		Obchodní společnosti		Právnícké osoby celkem	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005
A. Náklady vynaložené na prodané zboží	141	369	1417	446	1056	374
B. Výkonová spotřeba	20924	24213	25906	19659	24221	20518
C. Osobní náklady	8373	9546	9729	7388	9067	7723
D. Daně a poplatky	526	581	543	349	518	400
E. Odpisy dlouhodobého hmot. a nehmot. majetku	3848	4626	3148	2769	3190	3276
H. Ostatní provozní náklady	527	898	740	444	673	584
I. Tržby za prodej zboží	173	410	1447	463	1088	408
II. Výkony	32931	33318	37375	25373	35218	26637
II.1. Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	29902	31647	34102	23942	32075	25111
III. Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	1717	2258	2234	2238	2043	2107
IV. Ostatní provozní výnosy	5953	6233	5603	6377	5727	6580
Provozní výsledek hospodaření	4201	311	3167	1715	3380	1348
Finanční výsledek hospodaření	60	49	-481	-418	-335	-231
Výsledek hospodaření za běžnou činnost	4261	235	2545	1162	2946	985
Mimořádný výsledek hospodaření	57	304	198	80	146	138
Náklady celkem	36989	42723	44495	33481	41537	35151
Výnosy celkem	41307	43262	47238	34723	44629	36273
Výsledek hospodaření za účetní období	4318	539	2743	1242	3092	1123
Přidaná hodnota	12040	9146	11500	5731	11029	6153

Pramen: VÚZE, Síť testovacích podniků FADN – CZ

Tab I. 44 Výsledky hospodaření fyzických osob v Moravskoslezském kraji v Kč na 1 ha zemědělské půdy

	2004	2005
Výdaje celkem	15273	16403
Nákup materiálů	6655	8168
Mzdy	1945	1399
Platby do fondů	906	887
Provozní režie	1724	1871
Odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku	2280	2309
Příjmy celkem	17455	18523
Prodej výrobků a služeb celkem	13579	13167
z toho: rostlinné výroby	7779	7835
živočišné výroby	5301	5135
zpracovatelských činností	-	-
nezemědělských činností	-	-

prodej služeb	485	196
Ostatní příjmy	3876	5356
Rozdíl příjmů a výdajů	2182	2119

Pramen: VÚZE, Síť testovacích podniků FADN – CZ

Výsledky hospodaření fyzických osob v roce 2003 jsou podle krajů velice rozdílné, ale žádný z krajů nevykazuje, jak tomu bylo v dřívějších letech, na 1 ha ztrátu.

Při dlouhodobějším pohledu na výsledky hospodaření podle jednotlivých krajů jsou hodnoty opět velice rozdílné. Pouze u některých krajů je možno vysledovat dlouhodobější pozitivní či negativní vývoj. Moravskoslezský kraj lze z tohoto dlouhodobějšího porovnání hodnotit jako průměrný.

Tab I. 45 Výsledky hospodaření fyzických osob podle krajů ČR v Kč na 1 ha v letech 2000 - 2003

Kraje	Rozdíl příjmů a výdajů			
	2000	2001	2002	2003
Středočeský kraj	1872	2626	- 308	678
Jihočeský kraj	670	2975	2771	534
Plzeňský kraj	1377	1574	538	528
Karlovarský kraj	1009	685	- 1171	688
Ústecký kraj	626	902	- 1379	1278
Liberecký kraj	1415	1102	1378	884
Královéhradecký kraj	1507	2033	226	3162
Pardubický kraj	2586	2933	1450	3843
Kraj Vysočina	1154	3555	1246	2897
Jihomoravský kraj	846	3578	327	1987
Olomoucký kraj	3779	5967	2434	3140
Zlínský kraj	491	- 217	71	1251
Moravskoslezský kraj	3420	1823	338	1241

Pramen: VÚZE, Síť testovacích podniků FADN – CZ

Hospodářské výsledky právnických osob Moravskoslezského kraje v letech 2000 – 2003 jsou vyjádřeny v následujících tabulkách. V roce 2002 se nepříznivý rok více negativně odrazil u zemědělských družstev. Roky 2000 a 2001 byly pro hospodářský výsledek příznivější, zde je však vidět výrazně lepší výsledek zemědělských družstev.

Celkově je možno vyhodnotit hospodářský výsledek zemědělských družstev v průběhu sledovaných let jako výrazně pozitivnější. Srovnáním hospodářských výsledků fyzických a právnických osob Moravskoslezského kraje v čtyřletém cyklu docházíme k závěru, že lepších výsledků na 1 ha dosahovali po celé toto období fyzické osoby.

Tab I. 46 Hospodářský výsledek právnických osob v Moravskoslezském kraji v Kč na 1 ha zemědělské půdy v letech 2000 - 2003

Právnické osoby	Hospodářský výsledek za účetní období			
	2000	2001	2002	2003
Zemědělská družstva	2594	1395	-1991	-996
Obchodní společnosti	1275	678	-471	565
Celkem	1651	1183	-749	203

Pramen: VÚZE, Síť testovacích podniků FADN – CZ

Tab I. 47 Vybrané položky výsledku hospodaření právnických osob v Moravskoslezském kraji v Kč na 1 ha zemědělské půdy v letech 2000 - 2001

	Zemědělská družstva		Obchodní společnosti		Právnické osoby celkem	
	2000	2001	2000	2001	2000	2001
A. Náklady vynaložené na prodané zboží	374	1575	1994	899	1457	1301
B. Výkonová spotřeba	23226	27157	27937	17607	26073	23254
C. Osobní náklady	9661	10865	9660	6944	9539	9285
D. Daně a poplatky	581	781	546	547	545	684
E. Odpisy dlouhodobého hmot. a nehmot. majetku	4185	4421	3664	3184	3762	3906
I . Ostatní provozní náklady	983	882	850	497	869	732
I. Tržby za prodej zboží	419	2135	2217	1027	1621	1695
II. Výkony	37953	43300	41133	26730	39458	36519
II.1. Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	34264	38742	38004	24747	36173	32952
III. Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	2855	1895	3940	1519	3540	1730
VI. Ostatní provozní výnosy	3330	2259	3114	2237	3230	2347
Provozní výsledek hospodaření	2982	1656	1620	493	2019	1288
Finanční výsledek hospodaření	-552	-761	-746	-266	-684	-568
Výsledek hospodaření za běžnou činnost	2358	794	874	234	1313	652
Mimořádný výsledek hospodaření	236	601	401	444	339	531
Náklady celkem	43464	50195	51619	32053	48347	42838
Výnosy celkem	46058	51590	52894	32731	49998	44021
Výsledek hospodaření za účetní období	2594	1395	1275	678	1651	1183
Přidaná hodnota	14773	16703	13419	9250	13549	13659

Pramen: VÚZE, Síť testovacích podniků FADN – CZ

Tab I. 48 Vybrané položky výsledku hospodaření právnických osob v Moravskoslezském kraji v Kč na 1 ha zemědělské půdy v letech 2002 - 2003

	Zemědělská družstva		Obchodní společnosti		Právnické osoby celkem	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003
A. Náklady vynaložené na prodané zboží	427	595	1447	1372	1159	1116
B. Výkonová spotřeba	22731	19288	27251	23591	25877	22218
C. Osobní náklady	8283	8066	9578	9162	9150	8682
D. Daně a poplatky	560	549	491	592	495	558
E. Odpisy dlouhodobého hmot. a nehmot. majetku	4180	3963	3462	3170	3553	3244
I. Ostatní provozní náklady	332	1399	652	616	568	804
I. Tržby za prodej zboží	524	663	1473	1411	1202	1160
II. Výkony	31740	28730	38622	33092	36423	31248
II.1. Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	30240	27442	35211	29926	33426	28522
III. Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	1683	1941	2152	3455	1982	2963
VI. Ostatní provozní výnosy	2285	3295	2065	3901	2243	3854
Provozní výsledek hospodaření	-1737	-844	-405	655	-488	301
Finanční výsledek hospodaření	-570	-272	-511	-657	-513	-537
Výsledek hospodaření za běžnou činnost	-2308	-1087	-621	5	-941	-224
Mimořádný výsledek hospodaření	316	91	150	560	191	427
Náklady celkem	39560	36352	46180	42328	43955	39960
Výnosy celkem	37569	35357	45709	42893	43206	40163
Výsledek hospodaření za účetní období	-1991	-996	-471	565	-749	203
Přidaná hodnota	9106	9510	11397	9540	10588	9075

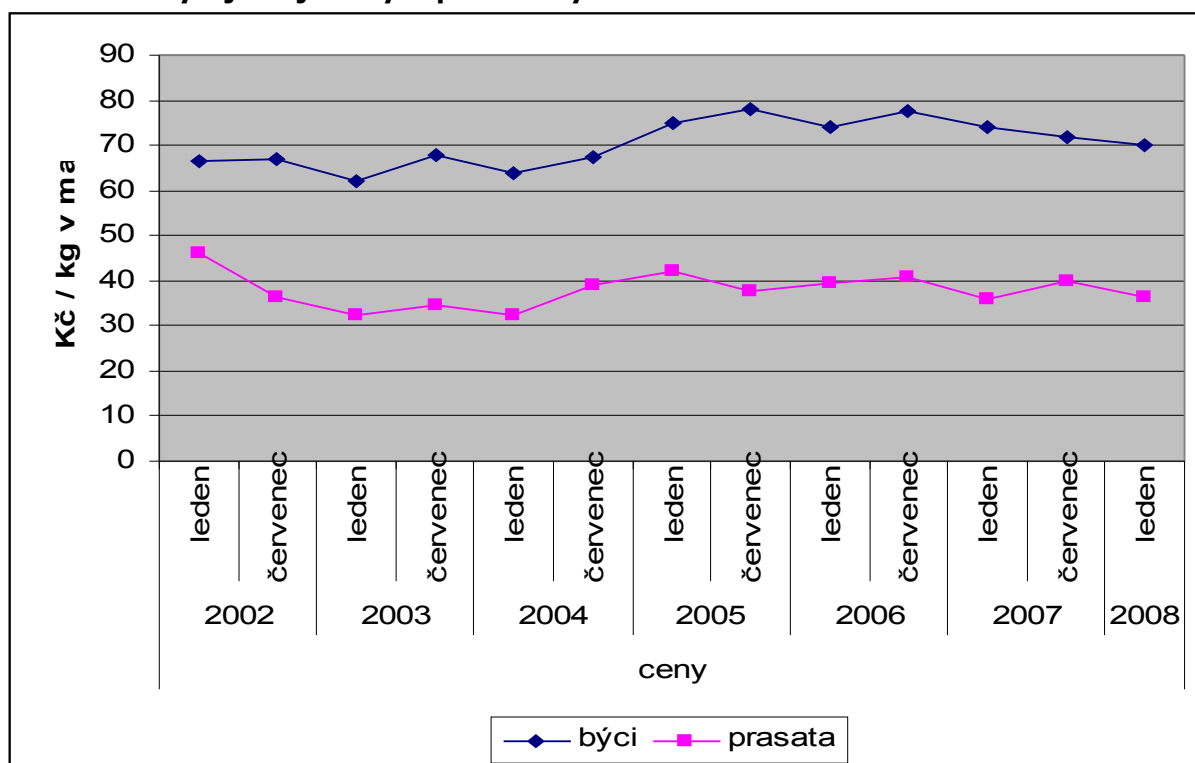
Pramen: VÚZE, Síť testovacích podniků FADN – CZ

I.5.7 VÝVOJ CEN

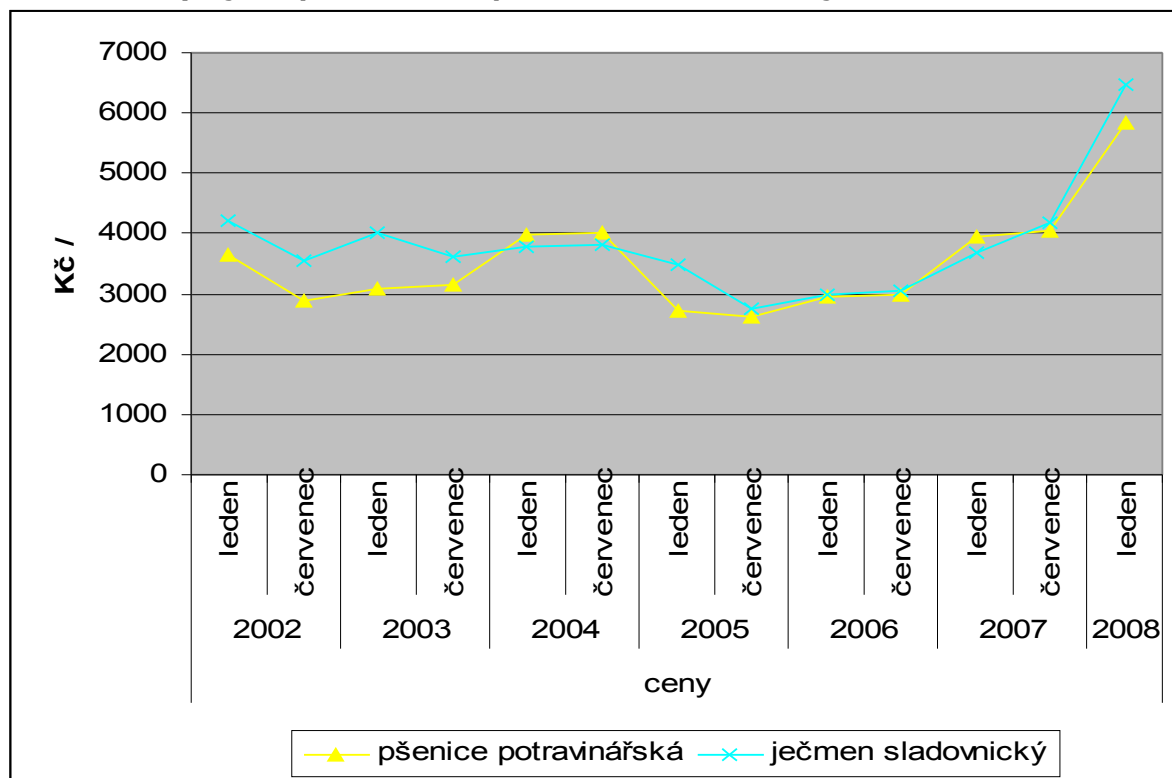
V grafech jsou znázorněny vývoje cen vybraných zemědělských komodit. Ceny jatečných prasat a býků v dlouhodobém porovnání stagnují, nebo v případě prasat mírně klesají. Schématický přehled však neznázorňuje silné výkyvy cen v průběhu roku. Toto kolísání se týká zejména prasat.

Ceny vybraných obilovin (sladovnického ječmene a potravinářské pšenice) v průběhu let kolísají. K značnému poklesu došlo po sklizni v roce 2004. tento pokles trval až do roku 2006. Naopak v roce 2007 došlo u obilovin a řepky k značnému zvýšení ceny.

Graf č. I.18: Vývoj cen jatečných prasat a býků

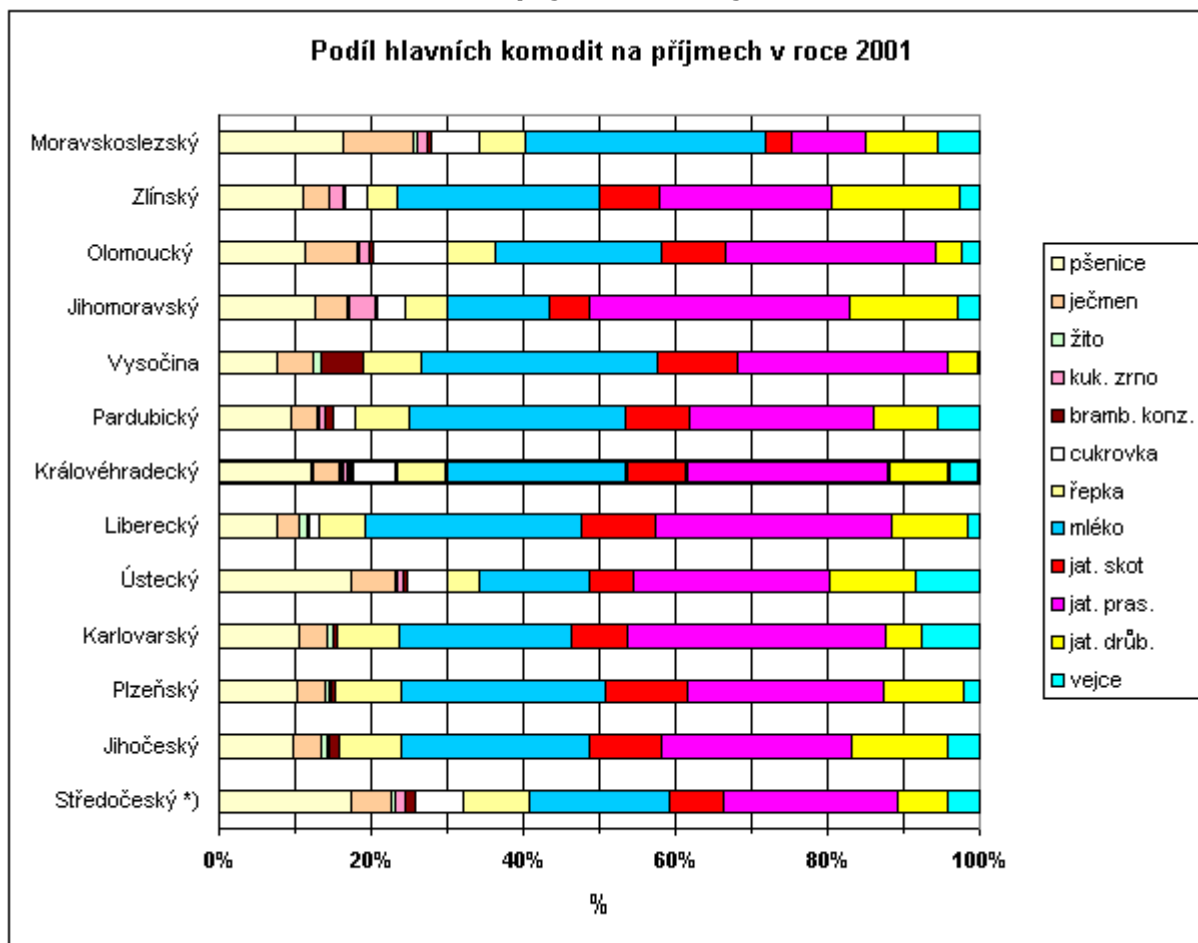

Graf č. I.19: Vývoj cen potravinářské pšenice a sladovnického ječmene

Dominantní úlohu příjmu zemědělců Moravskoslezského kraje podle jednotlivých komodit má mléko a výroba obilovin, což odpovídá situaci v celé ČR. Oproti ostatním krajům představuje výrazně nižší podíl výroba jatečných prasat. V přehledu, který zpracoval VÚZE chybí příjmy z ovoce a zeleniny, které budou v Moravskoslezském kraji představovat rovněž dosti nevýznamný podíl.

Graf č. I.20: Podíl hlavních komodit na příjmech dle krajů v roce 2001

Zdroj: VUZE

Pozn.: Graf též v sekci XLS na CD

I.5.8DOTAČNÍ PROGRAMY PRO ZEMĚDĚLSTVÍ

Zemědělství ve všech vyspělých zemích je dotováno z veřejných prostředků a to nejen z důvodu produkce potravin, ale stále více převládají dotační tituly na mimoprodukční funkci zemědělství a podpory půdy do klidu.

Vstupem ČR do EU v roce 2004 došlo k zásadním změnám v systému dotací do zemědělství a pro analýzu dotačních programů Moravskoslezského kraje jsou k dispozici pouze výsledky do roku 2003, které zde můžeme podrobně vyhodnotit. V další části pak bude pouze obecně popsána základní struktura dotačních programů používaná od roku 2004.

I.5.8.1 Hlavní institucionální nástroje

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF)

Jeho hlavní náplní je regulace trhu s hlavními komoditami. Byl založen na základě zákona č. 256/2000 Sb., o Státním zemědělském intervenčním fondu a nahradil tak Státní fond tržní regulace. Nástroje regulace trhu se postupně sblíží s tržními opatřeními používanými v rámci Společné zemědělské politiky EU. Jde o kvotaci výroby mléka a cukru, intervenční nákupy obilovin a subvencování exportu mléčných výrobků, sladu, jatečného skotu a škrobu. Kromě toho za účelem posílení příjmů zemědělců a sblížení mechanismu dotační politiky se systémem EU byly zavedeny přímé platby na mléko a přímé platby na plodiny na orné půdě ve vazbě na uvádění 5-10 % orné půdy do klidu podle Nařízení vlády ČR č.86/2001 Sb. Splní-li subjekt podmínku uvedení požadované orné půdy do klidu, má nárok na dotaci na veškerou ostatní výměru orné půdy do klidu neuvedené.

Podpůrný garanční rolnický a lesnický fond, a.s. (PGRLF)

Náplní PGRLF je usnadňovat tok investičních prostředků do zemědělství a potravinářství s cílem zvýšit jeho konkurenceschopnost. Hlavními nástroji jsou dotace úroků a garance jistiny úvěrů. Kromě toho PGRLF zlevňuje provozní úvěry na překlenutí dočasného nedostatku finančních zdrojů. PGRLF bude transformován do podoby bankovní instituce podporující dlouhodobými levnými úvěry nákup půdy tuzemskými zemědělci. Předpokládá se, že podpora modernizace zemědělství a potravinářství prostřednictvím PGRLF bude pokračovat v upravené podobě, ale hlavním nástrojem se stane OP Zemědělství.

Nesplacené úvěry za TOZ činily v ČR k listopadu roku 2002 celkem 1,7 miliardy Kč. V současné době řeší nesplacené TOZ částečně Usnesení vlády ze dne 13. ledna 2003.

Pozemkový fond České republiky (PF ČR)

Působnost PF ČR jako právnické osoby zřízené zákonem č. 569/1991 Sb., o Pozemkovém fondu České republiky, je dána především zákonem o půdě č. 229/1991 Sb. a spočívá ve správě zemědělského majetku ve vlastnictví státu. Z tohoto titulu PF ČR poskytuje restituční náhrady vzniklé vůči státu podle zákona o půdě, privatizuje spravovaný majetek ve smyslu zákona č. 92/1991 Sb., převádí majetek státu na obce, kraje a veřejné vysoké školy a na základě zákona č. 95/1999 Sb., v platném znění, prodává státní zemědělské pozemky fyzickým osobám.

Program SAPARD

V rámci programu SAPARD byl do agrární politiky ČR poprvé zapojen nástroj používaný v EU. Cílem je připravit zemědělce a potravináře na způsob čerpání prostředků na strukturální opatření v sektoru zemědělství a venkova. Kromě toho je cílem programu zvýšit úroveň welfare zvířat v zemědělské výrobě ČR, zlepšit úroveň zpracování zemědělských komodit, urychlit realizaci pozemkových úprav a zavést pilotní agroenvironmentální opatření v ČR.

I.5.8.2 Prováděcí předpisy

Základní předpisy pro jednotlivé podpory:

- a) **Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství**, ve znění pozdějších předpisů
- b) **Nařízení vlády č. 505/2000 Sb.**, kterým se stanoví podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny, programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí a kritéria pro jejich posuzování
- c) **Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování finančních podpor formou dotací na základě podpůrných programů stanovených podle § 32 odst. 1 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství pro rok 2003**
- d) **Zásady Ministerstva zemědělství, kterými se stanovují podmínky pro poskytování a čerpání finančních podpor formou dotací na udržování a využívání genetických zdrojů pro zemědělství v roce 2003**
- e) **Zásady, kterými se stanovují podmínky poskytování dotace** – vydáno na základě usnesení vlády ze dne 2. prosince 2002 č. 1220, o použití prostředků na zmírnění škod způsobených povodněmi v roce 2002
- f) **Pravidla pro podávání žádostí, rozdělování a uvolňování finančních prostředků podle § 15 odst. na zmírnění škod vzniklých v důsledku nepříznivých povětrnostních podmínek – zaorávky ozimů, škody na školkách, škody na chmelnicích**
- g) **Nařízení vlády č. 420/2000 Sb.**, kterým se stanoví podmínky pro poskytnutí státní finanční podpory ke zmírnění následků škod na porostech způsobených suchem v roce 2000.

I.5.9 PODPŮRNÉ PROGRAMY V ZEMĚDĚLSTVÍ V PŘEDVSTUPNÍM OBDOBÍ

V souladu se záměry koncepce agrární politiky Ministerstva zemědělství ČR na období před vstupem ČR do Evropské unie byl rok 2003 pro české zemědělství již třetím rokem fáze „Adaptace“ na Společnou zemědělskou politiku Evropské unie. Od roku 2001 se ve struktuře podpor v souladu s koncepcí agrární politiky Mze prosazuje zesílená orientace zemědělské politiky na podporu mimoprodukčních funkcí zemědělství a cílevědomá podpora znevýhodněných oblastí venkova.

V souvislosti s hodnocením účinnosti podpor poskytovaných na základě nařízení vlády je nutné zdůraznit některé aspekty, které jsou výsledkem těchto podpor, nebo zavádění těchto podpor provádějí. Je to především:

- podpora ekonomické stability zemědělských podniků v méně příznivých oblastech a tím i udržení osídlení venkova v těchto oblastech,
- žádoucí rozšiřování výměr ploch travních porostů a tím i snižování zornění zemědělských půd,
- zalesňování méně hodnotných zemědělských půd,
- rozšiřování pastevních technologií,
- rozšiřování rozsahu ekologického zemědělství, diversifikace činnosti
- upevňování dodržování zásad správné zemědělské praxe,
- rozšíření nepotravinářského využití zemědělské produkce,
- přispění k zavádění evidence hospodářských zvířat.

Tab I. 49 Finanční zabezpečení

Ukazatel	2001		2003	
	v tis. Kč	%	v tis. Kč	%
Celkový objem prostředků	11 453 919	100	8 595 861	100,00
z toho: PGRLF	1 355 103	11,83	730 000	8,49
Přímé podpory APK	9 541 560	83,30	7 182 384	83,56
z toho: nařízení vlády č. 505/2000 Sb.	2 868 841	25,04	2 808 000	39,10
nařízení vlády č.420/2000 Sb.	4 139 183	36,14	-	-
podpory podle „Zásad“	2 533 536	36,14	3 874 384	53,94
SAPARD	-	22,12	500 000	5,82
Podpory v LH	469 120	4,10	598 030	6,96
Odbahnění rybníků	88 136	0,77	25 447	0,29
Vinařský fond	4 139 183	-	60 000	0,70

Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky schválila finanční prostředky na poskytování podpor poskytovaných podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství při schvalování zákona o státním rozpočtu na rok 2001 a 2003.

Další finanční prostředky schválila PS podle zákona č. 115/1995 Sb., o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících právních předpisů, ve znění pozdějších předpisů a podle zákona č. 282/2003 Sb., k částečné kompenzaci dopadů nepříznivých povětrnostních podmínek v zemědělství (zaorávky).

Přehled finančních prostředků na rok 2003 – upravený rozpočet

Zdroj: Analýza dotační politiky MZe v roce 2001 a 2003

I.5.9.1 Podpůrné programy podle „Nařízení vlády 505/2000 Sb.,“

Nařízení vlády č. 505/2000 Sb., kterým se stanovují podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, k podpoře aktivit podílejících se na udržení krajiny a program pomoci k podpoře méně příznivých oblastí, ve znění nařízení vlády č. 500/2001 Sb.

Toto nařízení vlády upravuje podpory mimoprodukčních funkcí (agroenvironmentální programy včetně zalesnění) a pomoc méně příznivým oblastem. Prostřednictvím nařízení vlády č. 505/2000 Sb. jsou MZe ročně poskytovány podpory ve výši cca 3 mld. Kč do méně příznivých oblastí, čímž je v těchto oblastech zajišťována údržba krajiny v kulturním stavu a existence zemědělského podnikání šetrného k životnímu prostředí, a tím (synergický efekt) je udržováno i osídlení těchto venkovských oblastí. Proto je nařízení vlády považováno za klíčový nástroj udržení stability podhorských a horských oblastí a programy uplatňované v rámci tohoto nařízení se stanou základem pro horizontální opatření rozvoje venkova v rámci HRDP.

V roce 2002 bylo na podpory v zemědělství vyplaceno 2 717 mil. Kč, což je přibližně stejný objem finančních prostředků jako v roce 2001. Včetně včelařství a zalesnění celkové podpory v roce 2002 činily 2 883 mil. Kč, což bylo o 0,5 % méně než v roce 2001. Největší část finančních prostředků byla vynaložena na podpory méně příznivých oblastí (zhruba dvě třetiny) a na údržbu TTP pastvou. Na podporu ekologického zemědělství je vynakládáno zhruba 7 % z celkových podpor.

V roce 2002 došlo ke změně struktury těchto podpor, kdy došlo k částečnému snížení podpor pro méně příznivé oblasti a na druhé straně se zvýšily podpory pro agroenvironmentální programy a z toho zejména na údržbu TTP pastvou a na ekologické zemědělství. Z ostatních podpor je větší částka vynakládána na ochranu životního prostředí (0,6 % z celkových podpor).

Tab I. 50 Čerpání finančních prostředků podle nařízení vlády za rok 2001 a 2002

Dotační titul		2001		2002		Index 2002/2001
		tis.Kč	%	tis..Kč	%	
1.	Méně příznivé oblasti	1 736 888		1 642 287		0,95
2.	Chráněné krajinné oblasti	10 119		8 701		0,86
3.	Celkem méně příznivé oblasti (1+2)	1 747 007	64	1 650 989	60,8	0,95
4.	Zatrávnění	23 225	0,8	9 682	0,3	0,42
5.	Údržba TTP - pasení	762 496	28,1	827 592	30,5	1,09
6.	Ekologické zemědělství	167 966	6,2	210 861	7,8	1,26
7.	Agroenvironmentální programy (4 až 6)	953 687	35,1	1 048 135	38,6	1,10
8.	Ochrana životního prostředí	16 435	0,6	17 338	0,6	1,05
9.	Reprodukční porosty RRD	196	0,0	106	0,0	0,54
10.	Produkční porosty RRD					
	- první výsadba	343	0,0	338	0,0	0,99
	- opakovaná výsadba	0	0,0	8	0,0	-
11.	Ochrana produkčních porostů	27	0,0	22	0,0	0,81
12.	Celkem podpora změn struktury (9 až 11)	566	0,0	474	0,0	0,84
13.	Celkem podpora mimoprod. funkcí (7+8+12)	970 688	35,7	1 065 947	39,2	1,10
14.	Celkem zemědělství (3+13)	2 717 695	100,0	2 716 936	100,0	1,00
15.	Podpora včel	80 175		77 218		0,96
16.	Zalesnění	99 800		89 008		0,89
17.	Celkem NV 505 (14+15+16)	2 897 670		2 883 162		0,99

zdroj: MZe ČR

I.5.9.2 Hodnocení podpor z regionálního hlediska

Z hlediska jednotlivých krajů nejvíce podpor podle NV č. 505/2000 Sb. bylo čerpáno v Jihočeském kraji (16,9 %), a to jak podpor pro méně příznivé oblasti, tak i podpor mimoprodukčních funkcí zemědělství. Naopak nejméně podpor z tohoto hlediska čerpal Jihomoravský kraj. Druhým největším příjemcem podpor byl kraj Plzeňský a byl následován krajem Moravskoslezským.

Tab I. 51 Přehled čerpání podpor podle nařízení vlády v krajích v letech 2001-2002 (tis Kč)

Kraj (NUTS 3)	méně příznivé oblasti - § 8			mimoprod. fce zem. - § 12			celkem § 8 + §12		
	2001 tis Kč	2002 tis Kč	index 02/01	2001 tis Kč	2002 tis Kč	index 02/01	2001 tis Kč	2002 tis Kč	index 02/01
Praha	22 218	21 985	0,99	19 860	23 858	1,20	42 079	45 843	1,09
Středočeský	66 870	63 030	0,94	30 282	30 178	1,00	97 152	93 208	0,96
Jihočeský	333 239	301 701	0,91	141 775	158 004	1,11	475 014	459 706	0,97
Plzeňský	207 691	200 800	0,97	132 979	140 548	1,06	340 670	341 347	1,00
Karlovarský	142 791	136 221	0,95	104 763	121 981	1,16	247 555	258 201	1,04
Ústecký	100 629	96 647	0,96	63 952	81 413	1,27	164 581	178 060	1,08
Liberecký	87 447	76 883	0,88	57 579	59 969	1,04	145 026	136 852	0,94
Královéhradecký	101 560	97 799	0,96	53 486	55 915	1,05	155 045	153 714	0,99
Pardubický	88 097	83 000	0,94	47 205	50 993	1,08	135 302	133 992	0,99
Vysočina	178 973	171 333	0,96	48 388	48 547	1,00	227 362	219 880	0,97
Jihomoravský	26 983	24 129	0,89	16 056	20 090	1,25	43 039	44 219	1,03
Olomoucký	96 867	104 564	1,08	69 248	72 233	1,04	166 115	176 797	1,06
Zlínský	108 145	97 723	0,90	68 582	73 087	1,07	176 727	170 810	0,97
Moravskoslezský	185 496	175 176	0,94	116 533	129 130	1,11	302 029	304 306	1,01
ČR - 505Z.	1 747 007	1 650 989	0,95	970 688	1 065 947	1,10	2 717 695	2 716 936	1,00

I.5.9.3 Hodnocení podpor z hlediska podnikatelských forem

Podklady pro toto hodnocení bylo možno získat jen za rok 2002. Z celkové plochy 4 184 667 ha ZP v ČR je obhospodářováno 3 152 041 ha právníky osobami a 1 032 626 ha fyzickými osobami. Podnikatelské subjekty právníků osob se na čerpání prostředků pro méně příznivé oblasti a na podporu mimoprodukčních funkcí zemědělství podílejí 60,4 %, což je relativně málo vzhledem k podílu jimi obhospodářované půdy, tj. 75,3 %.

Tab I. 52 Čerpání podpor podle forem vlastnictví v r.2002 v tis. Kč a v přepočtu na 1 ha ZP

dotační titul		fyzické osoby		právníkové osoby		celkem	
		Kč/ha	tis Kč	Kč/ha	tis Kč	Kč/ha	celkem tis Kč
8.1.a.	Horské oblasti 1.typu	289	298 549	130	409 431	169	707 980
8.1.b.	Horské oblasti 2.typu	45	46 505	25	78 282	30	124 787
celkem horské oblasti		334	345 054	155	487 713	199	832 767
8.1.c.	Ostatní méně příznivé oblasti 1.typu	41	42 648	24	77 029	29	119 677
8.1.d.	Ostatní méně příznivé oblasti 2.typu	142	146 912	80	253 712	96	400 624
8.1.e.	Ostatní méně příznivé oblasti 3.typu	69	71 048	53	165 979	57	237 027
8.1.f.	Ostatní méně příznivé oblasti 4.typu	13	13 639	11	34 620	12	48 258
celkem ostatní méně příznivé		266	274 248	169	531 339	193	805 586
8.1.g.	Oblasti se specifickými omezeními 1.typu	0	60	0	8	0	68
8.1.h.	Oblasti se specifickými omezeními 2.typu	1	1 023	1	2 843	1	3 866
celkem specifické		1	1 083	1	2 851	1	3 934
8.2.a.	V 1. zóně NP a CHKO	0	284	1	1 072	1	2 256
8.2.b.	V 2. zóně NP a CHKO	1	1 342	1	3 520	1	4 871
8.2.c.	V 3. zóně NP a CHKO	0	483	0	1 091	0	1 574
celkem CHKO		2	2 109	2	6 502	2	8 701
celkem § 8 - méně příznivé oblasti		603	622 494	326	1 028 495	395	1 650 989
12.a.1.1.	změna struktury - zatravnění bez zaměření	3	2 728	1	1 606	1	4 333
12.a.1.2.	změna struktury - zatravnění se zaměřením	4	4 061	0	1 288	1	5 348
celkem zatravnění		7	6 789	1	2 893	2	9 682
12.a.2.1.a.	údržba TTP (0,400-0,800 VDJ/ha)	85	87 726	42	133 845	53	221 570
12.a.2.1.b.	údržba TTP - eko. zemědělství (0,250-0,450 VDJ/ha)	30	31 126	13	41 890	17	73 016
12.a.2.2a.	údržba TTP (0,801-1,500 VDJ/ha)	106	109 925	45	141 097	60	251 022
12.a.2.2b.	údržba TTP - eko. zemědělství (0,451-1,000 VDJ/ha)	64	66 092	26	83 299	36	149 391
12.a.2.3.	technické nebo organizační zajištění pastvy	61	62 497	22	70 095	32	132 592
celkem travní porosty - údržba		346	357 366	149	470 226	198	827 592
12.a.3.1.	sady, vinice, chmelnice	1	861	0	795	0	1 656
12.a.3.2.	orná půda	9	9 576	6	19 378	7	28 954
12.a.3.3.	pěstování zeleniny na orné půdě	0	129	0	103	0	232
12.a.3.4.	obhospodařování TTP	77	79 263	32	100 757	43	180 020
celkem ekologické hospodářství		87	89 829	38	121 033	50	210 861
CELKEM § 12 a) AGROENVIRON. PROGRAMY		440	453 983	188	594 152	250	1 048 135
12.b.1.	vápnění - s půdní reakcí do 5,5 pH	1	538	4	13 132	3	13 670
12.b.2.	územní systémy ekol. stability krajiny	0	0	1	3 668	1	3 668
CELKEM § 12 b) OCHRANA ŽP		1	538	5	16 800	4	17 338
12.c.1.1.	RRD - založení reprodukčních porostů	0	18	0	6	0	24
12.c.1.2.	RRD - ochrana (oplocenky)	0	30	0	42	0	72
12.c.2.	založení porostů RRD - ochrana proti zaplevelení	0	5	0	5	0	10
12.c.3.1.	první výsadba RP - topol, vrba	0	148	0	190	0	338
12.c.3.2.	první výsadba RP - jiné dřeviny	0	0	0	0	0	0
12.c.4.1.	opakovaná výsadba PP - topol, vrba	0	8	0	0	0	8
12.c.5.	ochrana produkčních porostů	0	23	0	0	0	23
CELKEM § 12 c) ZMĚNA STRUKTURY VÝROBY		0	232	0	243	0	475
celkem mimoprodukční čce zemědělství		440	454 753	194	611 195	255	1 065 947
Celkem 505Z		1 043	1 077 246	520	1 639 690	649	2 716 936

zdroj: MZe ČR

V přepočtu na 1 ha z. p. čerpaly podnikatelské subjekty fyzických osob podstatně více finančních prostředků pro méně příznivé oblasti i pro mimoprodukční funkce zemědělství, kde šlo zejména o údržbu TTP pasením, ekologické zemědělství a zatravnění. V těchto dotačních titulech vykazují fyzické osoby zhruba o 100 % vyšší čerpání finančních prostředků v přepočtu na 1 ha z. p. než je tomu u právnických osob. Ochrana životního prostředí vápněním a zakládáním územních systémů ekologické stability krajiny věnují fyzické osoby minimální pozornost. Změny struktury výroby realizované zakládáním a údržbou rychle rostoucích dřevin byly téměř z 50 % realizovány fyzickými osobami.

Struktura dotačních programů od roku 2004 navazující na vstup ČR do EU

V okamžiku vstupu ČR do EU bylo nutné se zapojit a integrovat do celé řady společných programů, kterými vytváří Evropská komise stabilnější ekonomické podmínky svým členům při těžké konkurenci v rámci světového globálního trhu.

Zemědělské podpory v EU jsou nenárokové a nezbytnou podmínkou jejich vyplácení v dané členské zemi je dnes funkční IACS a platební agentura. V souvislosti s požadavkem na účelnou administraci žádostí o podporu a zvýšení účinnosti kontrolních struktur pro vyplácení podpor z EAGGF bylo uloženo Radou EU v roce 1992 vytvoření IACS.

IACS je systém vícenásobné a křížové kontroly celkových podpor, ale současně je to velmi detailní systém kontroly soustavy zemědělských dotací – zajišťuje identifikaci a registraci až na úroveň jednotlivého osevu, plodiny, zvířete. Jako obecný kontrolní mechanismus EAGGF pro přímé platby je IACS postupně rozšiřován o další podpůrné programy (to platí zejména o jeho místě v kontrole opatření k rozvoji venkova obecně, a v kontrole agroenvironmentálních opatření).

IACS výrazně zefektivňuje výkon kontroly, administraci žádostí, vyplácení podpor, udělování sankcí atd. Lze jej současně využít i jako silný informační zdroj příp. jako podklad pro realizaci dalších činností v sektoru zemědělství např. nastavení rozsahu podpor, výrobní kvóty, odhady úrody nebo z hlediska potřeb krizového řízení.

IACS je tvořen soustavou sedmi základních registrů a dalších subregistrů a vícestupňovým systémem kontroly. Součástí IACS je také kategorizace přírodních a znevýhodňujících faktorů hospodaření pro diferencované přiznávání podpor farmářům v rámci jednotlivých podpůrných nebo kompenzačních programů ES. Svou povahou je IACS nástroj horizontální povahy a zasahuje do mnoha oblastí realizovaných programů podpor a kompenzací v EU. Největším úkolem při zavádění IACS bylo vytvoření zcela nového systému registrace a identifikace půdy založeného na skutečném užívání pozemků. Užívání půdy bylo zajišťováno na základě leteckého měřického snímkování území celé ČR (1999 – 2001) s komplexním využitím technologií digitální kartografie.

Zavedení funkčního IACS v ČR společně s akreditovanou národní platební agenturou vytvořilo základní předpoklady pro čerpání a řízení systému podpor z ES popřípadě i další úlohy řešené v sektoru zemědělství.

I.5.10 SYSTÉM PODPOR V ZEMĚDĚLSTVÍ 2004-2006

I.5.10.1SAPS - jednotná platba na plochu

*V rámci platby na plochu lze žádat na **ornou půdu, travní porost, vinice, chmelnice, ovocný sad či jinou kulturu, která je vedená v evidenci půdy podle uživatelských vztahů** (zákon 252/97). Nejmenší výměrou pro zemědělskou půdu, která je obhospodařovaná od 1.5. do 31.8., je **1 ha**. Žadatel musí hospodařit v souladu s dobrými zemědělskými a environmentálními podmínkami.*

Časový plán podávání žádostí

- Podání žádosti do **15. 5. 2004**
- Provedení platby 1.12. 2004 - 30.4.2005

I.5.10.2TOP UP - doplňkové přímé platby

přijímání žádostí bylo zahájeno **19. 1. 2004**, a příjem žádostí bylo ukončeno **27. 2. 2004** včetně,

1.A. ORNÁ PŮDA

Předmět dotace:

hektar orné půdy, která je vedena v Evidenci využití zemědělské půdy podle užívatelských vztahů

Výše dotace:

do **2 500,--** Kč/ha orné půdy vedené v evidenci k 31.12.2003.

Specifický obsah žádosti:

seznam půdních bloků a dílů - orná půda, zařazených do evidence k 31.12.2003, podepsaný žadatelem.

Specifické podmínky pro obdržení dotace:

minimální plocha pro obdržení dotace je v součtu deklarovaných půdních bloků/dílů **1 ha orné půdy**.

1.B. CHMELNICE

Předmět dotace:

hektar užívané chmelnice. Dotace bude poskytnuta na chmelnici, která je vedena v Evidenci využití zemědělské půdy podle užívatelských vztahů

Výše dotace:

4 320 Kč/ha chmelnice vedené v evidenci k 31.12.2003.

Obsah žádosti:

seznam půdních bloků a dílů - chmelnice, zařazených do evidence k 31.12.2003, podepsaný žadatelem.

Specifické podmínky pro obdržení dotace:

minimální plocha pro obdržení dotace v součtu deklarovaných půdních bloků/dílů je **0,5 ha** chmelnic.

1.C. BAHNICE A KOZY

Předmět dotace:

bahnice, koza chovaná k 31.12.2003 chovatelem, který je držitelem individuálních limitů práv na prémie pro chovatele bahnic, koz dle §2 písm. e) Nařízení vlády č. 241/2003 Sb.

Výše dotace:

700 Kč na 1 bahnici, kozu chovanou ve stavu k 31.12.2003.

1.D. KRÁVY BEZ TRŽNÍ PRODUKCE MLÉKA

Předmět dotace:

kráva chovaná v systému chovu KBTPM k 31.12.2003 chovatelem, který je držitelem individuálních limitů práv na prémie pro chovatele KBTPM dle §2 písm. d) Nařízení vlády č. 242/2003 Sb.

Výše dotace:

4 225 Kč na 1 krávu chovanou v systému chovu KBTPM k 31.12.2003.

1. E. SKOT

Předmět dotace:

velká dobytčí jednotka vypočtená ze stavu skotu chovaného žadatelem k 31.12.2003 (dále jen VDJ).

Pro výpočet VDJ je použito následujících přepočítávacích koeficientů:

Kategorie skotu	přepočítávací koeficienty
tele do 3 měs. včetně	0,15
skot nad 3 měs. do 1 roku včetně	0,35
skot nad 1 rok do 2 let včetně	0,8
skot nad 2 roky	1,0

Výše dotace: 850 Kč/VDJ.

1.F. OSIVO PÍCNIN A LNU

Předmět podpory:

tuna certifikovaného osiva vybraných druhů pícnin a lnu vypěstovaná a uznaná na území České republiky.

Výše podpory:

- 1 600 Kč na jednu tunu vypěstovaného a uznaného osiva druhů zařazených v I. skupině,
- 7 000 Kč na jednu tunu vypěstovaného a uznaného osiva druhů zařazených ve II. skupině,
- 10 000 Kč na jednu tunu vypěstovaného a uznaného osiva druhů zařazených ve III. skupině,
- 15 000 Kč na jednu tunu vypěstovaného a uznaného osiva druhů zařazených ve IV. skupině.

I.5.10.3 Národní podpory

I.5.10.3.1 State aid

1.D. Podpora včelařství

1.F. Podpora nepotravinářského využití půdního fondu
- pěstování přádného lnu pro vlákno

1.I. Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích a vinicích.

1.R. Restrukturalizace vinic a ovocných sadů, obnova chmelnic, ovocných sadů a jejich prostorových izolátů

1.S. Podpora komplexní sklizně máku setého

1.T. Podpora integrovaných systémů pěstování ovoce, zeleniny a hroznů révy vinné.

- 2.A. Udržování a zlepšování genetického potenciálu vyjmenovaných hospodářských zvířat
- 3. Podpora ozdravování polních a speciálních plodin
- 8. Nákazový fond
- 9. Poradenství a vzdělávání
- 10. Podpora evropské integrace nevládních organizací
- 15. Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků

I.5.10.4HRDP

Priority Horizontálního plánu rozvoje venkova „Trvale udržitelný rozvoj zemědělství, venkova a jeho přírodních zdrojů“ bude dosaženo následujícími opatřeními, která jsou zpracována s odvoláním na příslušné kapitoly a články Nařízení Rady (ES) č. 1257/1999: Předčasné ukončení zemědělské činnosti, Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními, Agro-environmentální opatření, Lesnictví, Zakládání skupin výrobců a Technická pomoc.

a) Předčasné ukončení zemědělské činnosti

Fond poskytuje podporu, která umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost a zabezpečuje jim důstojné životní podmínky. Žádosti pro toto opatření budou přijímány celoročně, v roce 2004 od data, kdy nabude účinnosti příslušné nařízení vlády, na Regionálních pracovištích Fondu (SZIF). Žadatel musí podat tuto žádost osobně.

b) Méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními

Toto opatření je zaměřeno na podporu zemědělců hospodařících v oblastech s méně příznivými podmínkami s cílem přispět ke stabilizaci venkovského obyvatelstva v těchto oblastech a pomoci zajistit pro zemědělce odpovídající úroveň příjmů.

Podpora má formu vyrovnávacího příspěvku na hektar travního porostu kompenzujícího ze 100% újmu v hospodaření v daném typu méně příznivé oblasti a oblasti s environmentálními omezeními. Je stanovena základní průměrná výše vyrovnávacího příspěvku poskytovaného na hektar travního porostu pro každou méně příznivou oblast. V rámci těchto oblastí je vyrovnávací příspěvek dále diferencován.

c) Agro-environmentální opatření

Agro-environmentální opatření jsou součástí programového dokumentu HRDP. Jejich úkolem je podpořit způsoby využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností. Dále podporuje zachování obhospodařovaných území vysoké přírodní hodnoty, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a údržbu krajiny.

Jednotlivá opatření:

1/ Ekologické zemědělství

Základním posláním ekologického zemědělství je ochrana základních složek životního prostředí (půda, voda, ovzduší, organismy a agroekosystémy), včetně uchování a zvýšení biodiverzity. Dalším úkolem EZ je zajištění bioprodukce a nového biotruhu pro certifikované bioprodukty a biopotraviny, které budou uplatněny především na domácím trhu. Cílené podpory by měly pomoci tvorbě vyvážené

struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství a k dosažení podílu ekologického zemědělství na celkové výměře ZPF ve výši min. 8 % (v roce 2002 - 5,3 % ZPF).

2/ Ošetřování travních porostů

Cílem je podpořit a zachovat příznivou extenzifikaci na travních porostech využívaných pro zemědělskou produkci v rámci celého zemědělského podniku, které jsou ohroženy jak růstem intenzity hospodaření tak degradací v důsledku opouštění hospodaření. Současně je cílem zajistit údržbu kulturní krajiny zejména pastevním chovem zvířat a také podporu biologické různorodosti na cenných stanovištích.

3/ Zatravňování orné půdy

Tento titul má především zpomalit odtok vody z krajiny, který může vyvolávat sezónní nedostatek vody a krátkodobé zvětšené průtoky v tocích. Vzhledem k charakteru české krajiny (naprostá většina toků nacházejících se na území ČR zde také pramení) patří snížení povrchového odtoku k prioritním opatřením. Dalším efektem tohoto titulu bude také snížení rizika eroze půdy. Zvyšování podílu travních porostů v krajině chudé na trvalé kultury přispěje k zvyšování biologické různorodosti a ekologické stability krajiny.

4/ Tvorba travnatých pásů na svažitéch půdách

Tento titul je navržen, aby se zpomalil povrchový odtok na mírných svazích orné půdy a napomohl k protierozní ochraně a k tvorbě nových stanovišť pro rozvoj biologické různorodosti v oblastech s větším zorněním. Rozdělením svahů na kratší úseky se zvýší podíl vody, která se vsákne do půdy, a tím bude posílena i retenční schopnost krajiny. Tento titul navíc podpoří zvýšení ekologické rovnováhy alepší vzhled krajiny.

5/ Pěstování meziplodin

Hlavním cílem pěstování meziplodin je zpomalení povrchového odtoku vod na půdě a snížení odpovídajících environmentálních rizik na orné půdě bez vegetačního pokryvu.

6/ Trvale podmáčené louky a rašelinné louky

Titul se týká ploch na travních porostech, které jsou trvale podmáčené nebo rašelinné. Tato místa je obtížné obhospodařovat běžnou mechanizací, a proto patří mezi nejvíce ohrožená stanoviště ve smyslu zanechávání jejich obhospodařování (neslouží obvykle k produkci krmiv). Vlhké louky bývají v našich podmínkách zpravidla druhově bohaté a značná část rostlin a společenstev vlhkých luk je vzácných a ohrožených. Pravidelná péče o vlhké louky je významná zejména pro populace ptáků (např. bahňáků) a rovněž pro hmyz a obojživelníky. Používání hnojiv na vlhkých loukách prudce snižuje druhovou bohatost. Naopak při zanechání obhospodařování vede ke snížení jejich ekologické hodnoty.

7/ Ptačí lokality na travních porostech

Titul se týká pouze travních porostů identifikovaných jako hnízdní lokality chřástala polního (titul C5 A) a populací bahňáků (titul C5 B). Cílem je udržet a zvýšit populaci těchto ptačích druhů vytvořením vhodných hnízdních podmínek a dalších podmínek nezbytných pro existenci těchto cenných druhů na příslušných lokalitách.

8/ Biopásy

Jedním z negativních důsledků intenzivního hospodaření v krajině je pokles početnosti populací celé řady živočišných druhů. Hlavními příčinami poklesu je zejména nedostatek potravních zdrojů v období od sklizně plodin do jarních měsíců. Hlavním cílem tohoto titulu je zvýšení potravní nabídky a tím podpora rozvoje především ptačích společenstev, ale i ostatních živočišných druhů vázaných na polní stanoviště a ekosystémy spojené s polními lokalitami.

9/ Osevní postup v ochranných zónách jeskyní

Titul obsažený v tomto podopatření je zacílen pouze na konkrétní území ve vybrané chráněné krajinné oblasti a má za úkol řešit specifické požadavky dané lokality na její obhospodařování.

d) Lesnictví

1/ Zalesňování zemědělské půdy

Zalesňování zemědělských půd je podopatření, které umožňuje zemědělcům hospodářcím na zemědělské půdě, respektive vlastníkům zemědělské půdy, získat podporu na zalesnění těchto pozemků.

2/ Založení porostů rychle rostoucích dřevin určených pro energetické využití

Založení porostů rychle rostoucích dřevin určených pro energetické využití je podopatření, které umožňuje zemědělcům hospodářcím na zemědělské půdě, respektive vlastníkům zemědělské půdy, získat podporu na založení porostů rychle rostoucích dřevin na těchto pozemcích.

I.5.10.50 Operační program multifunkční zemědělství a rozvoj venkova

Navazuje na předvstupní program SAPARD a jeho cílem je, obdobně jako u programu SAPARD, zajištění trvale udržitelného rozvoje venkova, podpora zemědělské prvovýroby a zpracování zemědělských produktů. Navíc je zde zahrnuta i podpora lesního a vodního hospodářství.

Posilování konkurenceschopnosti resortu zemědělství se zaměřuje na zavádění nových úsporných technologií šetrných k životnímu prostředí, na zlepšování kvality produktů, na vyšší úroveň welfare, zlepšení situace v lesním a vodním hospodářství včetně ochrany před povodněmi a odstraňování následků přírodních katastrof. Rovněž tak je podporován rozvoj českého rybářství, důraz je kladen na rozvoj venkova a diverzifikaci jako zdroj dalších příjmů obyvatel venkova. Při realizaci všech opatření je kladen důraz na ochranu a zlepšení životního prostředí.

V rámci OP Zemědělství se budou financovat 3 priority, 7 opatření s celkem 14-ti podopatřeními.

Priorita 1. Podpora zemědělství, zpracování zemědělských produktů a lesnímu hospodářství

Investice do zemědělského majetku/zemědělských podniků

Investice do zemědělského majetku a podpora mladým začínajícím zemědělcům

Prohlubování diverzifikace zemědělských činností

Zlepšení zpracování zemědělských produktů a jejich marketing

Lesní hospodářství

Obnova lesního potenciálu poškozeného přírodními kalamitami a požárem a
zavádění příslušných ochranných preventivních opatření

Investice do lesů

Sdružování majitelů lesa

Zalesňování zem. nevyužívaných půd

Priorita 2. Rozvoj venkova, rybářství a odborné vzdělávání

Posílení přizpůsobivosti a rozvoje venkovských oblastí

Pozemkové úpravy

Obnova potenciálu a zachování zemědělské krajiny

Řízení a zajištění funkčnosti zemědělských vodních zdrojů

Rozvoj venkova LEADER+

Diverzifikace zemědělských aktivit a aktivit blízkých zemědělství

Odborné vzdělávání

Rybářství

Zpracování ryb a marketing výrobků z ryb

Chov vodních živočichů – akvakultura

Činnosti prováděné odborníky v rybářství a propagační opatření

Technická pomoc

Opatření Technická pomoc

I.5.11 SYSTÉM PODPOR V ZEMĚDĚLSTVÍ OD ROKU 2007

I.5.11.1 SAPS - jednotná platba na plochu

Žadatelem je fyzická nebo právnická osoba, obhospodařující zemědělskou půdu, která je na žadatele vedena v Evidenci využití zemědělské půdy podle užitelských vztahů (tzv. LPIS) podle §3a a 3b zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství (dále jen „Evidence“).

Žádost o poskytnutí podpory v rámci jednotné platby na plochu (SAPS) je možné podat na následující kultury (dle §3i zákona o zemědělství), přičemž na druhu kultury nezávisí výše podpory:

- orná půda
- travní porost
- vinice
- chmelnice
- ovocný sad
- školka
- zelinářská zahrada
- jiná kultura

Jednou z podmínek pro poskytnutí podpory je dodržení minimální výměry, na kterou může být poskytnuta podpora, která činí v součtu všech půdních bloků/dílů půdních bloků v Žádosti nejméně 1 ha zemědělské půdy (včetně). Dotčené půdní bloky/díly půdních bloků musí být uvedeny v Evidenci. Zemědělská půda, na kterou je požadováno poskytnutí finanční podpory, musí být na žadatele vedena v Evidenci nejméně od data podání žádosti do 31. 8. kalendářního roku, ve kterém žádá o podporu. Po celé období, po které je na žadatele vedena v Evidenci, musí být zemědělsky obhospodařována a udržována po celý kalendářní rok v souladu s podmínkami dobrého zemědělského a environmentálního stavu, kterými jsou:

- nerušení krajinných prvků, kterými jsou meze, terasy, skupiny dřevin, stromořadí a travnaté údolnice
- vyloučení pěstování kukuřice, brambor, řepy, bobu setého, sóji a slunečnice na půdních blocích, popřípadě dílech půdních bloků s průměrnou sklonitostí převyšující 12 stupňů
- zapravování kejdy nebo močůvky do půdy nejdéle do 24 hodin po jejich aplikaci, s výjimkou řádkového přihnojování porostů hadicovými aplikátory na půdních blocích, popřípadě dílech půdních bloků, s evidovaným druhem zemědělské kultury orná půda a s průměrnou sklonitostí převyšující 3 stupně, pokud tuto aplikaci nevyklučuje zvláštní právní předpis
- vyloučení změny zemědělské kultury travní porost na zemědělskou kulturu orná půda
- nepálení bylinných zbytků na půdních blocích popřípadě dílech půdních bloků

Podpora se poskytne na zemědělskou půdu, která je v Evidenci vedena jako způsobilá k poskytnutí platby podle čl. 143b, odst. 4 Nařízení Rady (ES) č. 1782/2003, tj. k 30.6.2003 byla uchována v dobrém zemědělském stavu.

Pro poskytnutí podpory v rámci jednotné platby na plochu (SAPS), se změna druhu zemědělské kultury travní porost na zemědělskou kulturu orná půda posuzuje jako porušení dobrého zemědělského a environmentálního stavu a celková podpora se sníží podle rozsahu daného porušení (viz kapitola č.14 „Platba a její výpočet“).

Žádost o poskytnutí podpory v rámci jednotné platby na plochu (SAPS) je nutno podat nejpozději do 15. května 2007.

I.5.11.2 TOP UP - doplňkové přímé platby

Národní doplňkové platby (Top-Up) jsou platby poskytované k jednotné platbě na plochu (SAPS) Režim národních doplňkových plateb podléhá pravidlům nastavených evropskou legislativou a národní doplňkové platby jsou každoročně předkládány Evropské komisi ke schválení. Česká republika musela reagovat na dokument Evropské komise s výkladem evropské legislativy, podle něhož jsou nové členské státy aplikující SAPS povinny zajistit oddělení platby od produkce (tzv. decoupling) u těch plateb Top-Up, které jsou v režimu SPS (platba na farmu) rovněž odděleny od produkce, tj. decouplovány.

Top-Up bude i nadále poskytován Státním zemědělským intervenčním fondem formou finančních podpor v následujících oblastech:

- a) lnu na vlákno na zemědělské půdě,
- b) chmele na zemědělské půdě,
- c) chovu skotu, ovcí, popřípadě koz (dále jen „chov přežvýkavců“)
- d) plodin (včetně množitelských porostů) na zemědělské půdě,
- e) brambor pro výrobu bramborového škrobu na zemědělské půdě

Systém vyplácení TOP-Up doplňkových přímých plateb dozná dalších změn v roce 2008.

I.5.11.3 Program rozvoje venkova

OSA I.

Osa I je zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení dynamiky podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství. Finanční alokace na osu I činí 22,39 % celkových prostředků EZFRV.

Podpory v rámci Osy I nepovedou ke zvýšení zemědělské prvovýroby. Prioritní oblastí je modernizace zemědělských podniků, pozemkové úpravy a přidávání hodnoty zemědělským produktům, proto je na tyto účely soustředěno největší množství finančních prostředků.

Modernizace zemědělských podniků

Finanční alokace na opatření 38,72 % z osy

Charakteristika podopatření

Podpora je zaměřena na investice, které zlepšují celkovou výkonnost zemědělského podniku za účelem zvýšení jeho konkurenceschopnosti. Podpora se vztahuje na činnosti související s produkcí, zpracováním nebo uváděním na trh produktů uvedených v příloze I. Smlouvy o založení ES.

Za účelem zajištění konkurenceschopného a perspektivního zemědělství jako celku a vytvoření potenciálu pro diverzifikaci zemědělských podniků, resp. řešení otázek rozvoje venkova, nebude Česká republika omezovat zaměření opatření na vybrané sektory. Nicméně prioritní oblastí je podpora welfare zvířat a biobezpečnost.

Doba pro zachování účelu podpory činí 5 let.

Cíle podopatření

Zlepšení ekonomické výkonnosti podniků prostřednictvím lepšího využití produkčních faktorů.

Zvýšení konkurenceschopnosti.

Vymezení podporovaných oblastí

Projekt je realizován na území České republiky, mimo území hl. města Prahy.

Podmínky poskytnutí podpory

- Projekt je v souladu s příslušnou právní úpravou,
- pro financování projektu lze využít pouze jeden zdroj financování ze zdrojů EU, zejména jsou vyloučeny akce, které lze podpořit dle Nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 a dle přílohy I nařízení Komise (ES) č. 1974/2006.

Kategorie příjemců podpory

- Zemědělský podnikatel, tzn. fyzická nebo právnická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku.
- Podnikatelský subjekt, který je z převážné většiny vlastněn zemědělskými prvovýrobcí, a předmětem jeho činnosti je poskytovat práce, výkony nebo služby, které souvisejí výhradně se zemědělskou výrobou a při kterých se využijí prostředky nebo zařízení sloužící zemědělské výrobě.
- mladým zemědělcem se pro účely zvýhodněné výše podpory rozumí: zemědělský podnikatel, tzn. fyzická nebo právnická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku, která nedosáhla věku 40 let a dosáhla minimální zemědělské kvalifikace.

V případě, že mladý zemědělec v rámci právnické osoby, musí tento podnik řídit a zároveň se podílet na základním jmění z více než 50 %.

Způsobilé výdaje

Podporu lze poskytnout na:

- investice do zemědělských staveb (rekonstrukce a výstavba nových staveb – využití brownfield upřednostňováno), včetně nezbytných manipulačních ploch, pro živočišnou výrobu – podpora se týká chovu skotu, prasat, ovcí, koz, koní a drůbeže:
 - i. výstavba nebo rekonstrukce ustájovacích prostor a chovatelských zařízení,
 - ii. výstavba nebo rekonstrukce skladovacích prostor pro druhotné produkty živočišné výroby,
 - iii. výstavba nebo rekonstrukce skladovacích prostor pro objemná krmiva,
- investice do techniky a technologií pro živočišnou výrobu – podpora se týká chovu skotu, prasat, ovcí, koz, koní a drůbeže,
- investice do zemědělských staveb (rekonstrukce a výstavba nových staveb) pro rostlinnou výrobu, včetně:
 - iv. výstavby či rekonstrukce skladovacích prostor pro produkty rostlinné výroby,
 - v. výstavby či rekonstrukce nosných konstrukcí trvalých kultur,
 - vi. nezbytných manipulačních ploch.

- investice do techniky a technologií pro rostlinnou výrobu, včetně pořízení a obnovy závlahových zařízení,
- stavební a technologické investice do zpracování a využití záměrně pěstované i zbytkové a odpadní biomasy pro energetické a materiálové účely, včetně nezbytných manipulačních ploch,
- investice do techniky pro tvorbu a údržbu krajiny,

Forma a výše podpory

Dotace bude poskytnuta formou příspěvku na vynaložené způsobilé výdaje, a to maximálně do výše:
60 % způsobilých výdajů na investice pořízené mladými zemědělci ve znevýhodněných oblastech
50 % způsobilých výdajů na investice pořízené ostatními zemědělci ve znevýhodněných oblastech
50 % způsobilých výdajů na investice pořízené mladými zemědělci v jiných oblastech, než znevýhodněných oblastech
40 % způsobilých výdajů pořízené ostatními zemědělci v jiných oblastech, než znevýhodněných oblastech

Příspěvek EU činí 75 % veřejných zdrojů.

Příspěvek ČR činí 25 % veřejných zdrojů.

Částka způsobilých výdajů na jeden projekt činí od 100 tis. Kč do 30 mil. Kč.

Maximální výše podpory na jednoho příjemce podpory činí 90 mil. Kč za období 2007-2013.

Spolupráce při vývoji nových produktů, postupů a technologií (resp. inovací) v zemědělství

Cíle podopatření

Využívání tržních příležitostí díky inovacím.

Restrukturalizace a rozvoj technického potenciálu a podpora inovačních procesů.

Zvýšení konkurenceschopnosti.

Vymezení podporovaných oblastí

Projekt je realizován na území České republiky, mimo území hl. města Prahy.

Podmínky poskytnutí podpory

- Projekt je v souladu s příslušnou právní úpravou,
- pro financování projektu lze využít pouze jeden zdroj financování ze zdrojů EU, zejména jsou vyloučeny akce, které lze podpořit dle Nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 a dle přílohy I nařízení Komise (ES) č. 1974/2006.

Kategorie příjemců podpory

Zemědělský podnikatel, který spolupracuje s výrobcí potravin nebo surovin, nebo s výzkumnými institucemi a aplikuje výsledky spolupráce při výzkumu a vývoji.

- Zemědělský podnikatel, tzn. fyzická nebo právnická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku.
- Podnikatelský subjekt, který je z převážné většiny vlastněn zemědělskými prvovýrobcí, a předmětem jeho činnosti je poskytovat práce, výkony nebo služby, které souvisejí výhradně se zemědělskou výrobou a při kterých se využijí prostředky nebo zařízení sloužící zemědělské výrobě.
- Mladým zemědělcem se pro účely zvýhodněné výše podpory rozumí: zemědělský podnikatel, tzn. fyzická nebo právnická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku, která nedosáhla věku 40 let a dosáhla minimální zemědělské kvalifikace.

V případě, že mladý zemědělec v rámci právnické osoby, musí tento podnik řídit a zároveň se podílet na základním jmění z více než 50 %.

Způsobilé výdaje

Podporu lze poskytnout na:

- investice spojené s vývojem a aplikací nových zemědělských produktů postupů a technologií v rostlinné nebo živočišné výrobě (způsobilé výdaje jsou hrazeny zemědělskému podnikateli, který aplikuje výsledky výzkumu a vývoje ve spolupráci s dalšími subjekty podílejícími se na tomto vývoji nebo výzkumu).

Forma a výše podpory

Dotace bude poskytnuta formou příspěvku na vynaložené způsobilé výdaje, a to maximálně do výše:
60 % způsobilých výdajů na investice pořízené mladými zemědělci ve znevýhodněných oblastech

50 % způsobilých výdajů na investice pořízené ostatními zemědělci ve znevýhodněných oblastech
50 % způsobilých výdajů na investice pořízené mladými zemědělci v jiných oblastech, než znevýhodněných oblastech
40 % způsobilých výdajů pořízené ostatními zemědělci v jiných oblastech, než znevýhodněných oblastech

Příspěvek EU činí 75 % veřejných zdrojů.

Příspěvek ČR činí 25 % veřejných zdrojů.

Částka způsobilých výdajů na jeden projekt činí od 100 tis. Kč do 30 mil. Kč.

Maximální výše podpory na jednoho příjemce podpory činí 90 mil. Kč za období 2007 - 2013.

Založení porostů rychle rostoucích dřevin pro energetické využití

Charakteristika podopatření

Založení porostů rychle rostoucích dřevin určených pro energetické využití je podopatření, které umožňuje zemědělcům hospodařícím na zemědělské půdě, získat podporu na založení porostů rychle rostoucích dřevin na těchto pozemcích. Tímto podopatřením se vytváří prostor pro diverzifikaci výroby, která by měla přispět k posílení ekonomické a sociální dimenze trvalé udržitelnosti zemědělství a venkova. Snižuje podíl zornění půdy, a to bez rizika zvýšení podílu neobhospodařované zemědělské půdy. Zároveň snížení produkce skleníkových plynů zvýšením podílu obnovitelných zdrojů na celkových zdrojích energie, které přispěje k řešení problémům s globálními změnami klimatu.

Cíle podopatření

Zajištění stabilnější finanční situace zemědělských farem změnou struktury příjmů formou diverzifikace podnikatelských aktivit, tím zároveň zajištění vyšší konkurenceschopnosti zemědělského podniku.

Vymezení podporovaných oblastí

Opatření lze realizovat na celém území České republiky s výjimkou hl.m. Prahy.

Podmínky poskytnutí podpory

- Projekt je v souladu s příslušnou právní úpravou.
- Pro financování projektu lze využít pouze jeden zdroj financování ze zdrojů EU.
- Vhodnost opatření, která jsou obsažena v projektu, např. fakt, že jsou přizpůsobena místním podmínkám a slučitelná s požadavky životního prostředí je doloženo souhlasným stanoviskem MŽP, které je součástí předložené žádosti o podporu.
- Z hlediska druhu se jedná o porost RRD, který je vymezen prováděcím předpisem.
- V případě, že je předmětem projektu produkce energie, tato musí být spotřebována zemědělským podnikatelem (příjemcem podpory) pro vlastní účely.
- Projekt není realizován v oblasti Natura 2000.
- Žadatel musí po přechodu ČR na plný systém přímých plateb dodržovat podmínky nařízení Rady (ES) č. 1782/2003, článků 4 a 5 a příloh III a IV

Kategorie příjemců podpory

- Zemědělský podnikatel, tzn. fyzická nebo právnická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku.
- Mladým zemědělcem se pro účely zvýhodněné výše podpory rozumí: zemědělský podnikatel, tzn. fyzická nebo právnická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku, která nedosáhla věku 40 let a dosáhla minimální zemědělské kvalifikace.

Forma a výše podpory

Dotace bude poskytnuta formou příspěvku na vynaložené způsobilé výdaje, a to maximálně do výše:

60 % způsobilých výdajů na investice pořízené mladými zemědělci ve znevýhodněných oblastech
50 % způsobilých výdajů na investice pořízené ostatními zemědělci ve znevýhodněných oblastech
50 % způsobilých výdajů na investice pořízené mladými zemědělci v jiných oblastech, než znevýhodněných oblastech
40 % způsobilých výdajů pořízené ostatními zemědělci v jiných oblastech, než znevýhodněných oblastech

Příspěvek z EU činí 75 % veřejných výdajů.

Příspěvek ze státního rozpočtu činí 25 % veřejných výdajů.

Investice do lesů

Finanční alokace na opatření 11,94 % z osy

Opatření sleduje strategický cíl zlepšení konkurenceschopnosti lesnictví, zejména se zaměřuje na podporu rozvoje dynamického podnikání v lesnictví, vyšší výkonnosti lesnických podniků, na restrukturalizaci lesnického sektoru a zlepšení ochrany životního prostředí v lesnictví.

Podporované akce by měly řešit problematické oblasti, jako nízkou úroveň investic v lesnickém sektoru a zastaralé a technicky nevyhovující vybavení lesnických podniků. Dále podpora napomáhá řešit problémy spojené s nedostatečnou infrastrukturou v lesnictví. Na základě zkušeností z implementace opatření 1.3. Lesní hospodářství v OP Zemědělství v programovacím období 2004 - 2006 se v rámci Osy I Programu rozvoje venkova i nadále podpoří opatření zaměřená na investice do lesnických strojů a stavební investice do lesní infrastruktury. Navíc se podpora doplní o technické vybavení pro finalizaci a pro tržní zhodnocení produktu v lesním hospodářství.

Opatření přispěje k plnění strategie Národního lesnického programu z roku 2001.

Charakteristika opatření

Podpora bude směřovat ke zlepšení lesnické techniky, která v současné době nesplňuje požadavky moderních technologií a nejsou tak splněny předpoklady pro konkurenceschopné hospodaření. Konkrétně se jedná o pořízení strojů a zařízení pro budování a údržbu lesních 65 cest, stezek a chodníků, meliorací, hrazení bystřin, retenčních nádrží, zařízení pro turistiku a strojů a zařízení sloužících pro obnovu a výchovu lesních porostů a prvotní zpracování dříví ekologickými technologiemi. Také přispěje k vytváření a udržení stávajících malých provozů, které s sebou přinesou vytvoření pracovních míst pro nekvalifikované i kvalifikované pracovníky ve venkovských oblastech a zvýšení podílu lokálního zpracování dřevní suroviny (dojde ke zkvalitnění technického vybavení pro finalizaci a pro tržní zhodnocení produktu v lesním hospodářství).

Zkvalitnění lesnické infrastruktury podpoří racionalizaci a ekologizaci v lesním hospodářství. Doba pro zachování účelu podpory činí 5 let.

Cíle opatření

Zvýšení diverzifikace a rozšíření tržních příležitostí.

Zlepšení zpracování a marketingu surovin.

Zlepšení infrastruktury.

Využívání tržních příležitostí díky inovacím.

Restrukturalizace a rozvoj technického potenciálu a podpora inovačních procesů.

Zvýšení konkurenceschopnosti.

Vymezení podporovaných oblastí

Projekt je realizován na území České republiky, mimo území hl.města Prahy.

Podmínky poskytnutí podpory

- Projekt je v souladu s příslušnou právní úpravou,
- pro každý schválený projekt se může použít pouze jeden zdroj financování ze zdrojů EU,
- projekt obsahuje souhlasné stanovisko Ministerstva životního prostředí, a to v případě podpory:
 - výstavby lesních cest,
 - výstavby, modernizace, rekonstrukce a celkové opravy zařízení upravujících vodní režim v lesích.
- v případě technického vybavení provozoven se podpora neposkytuje podnikům v nesnázích

Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům

Opatření navazuje na strategický cíl zlepšení konkurenceschopnosti zemědělskopotravinářského odvětví, zejména se zaměřuje na podporu výkonnosti zpracovatelských podniků, dále na rozvoj nových odbytišť pro zemědělské produkty, podporu marketingu zemědělských výrobků, rozvoje inovací v rámci zemědělsko–potravinářské výroby, a to spoluprací se subjekty podílejícími se na výzkumu a vývoji. Podporované akce by měly řešit problematické oblasti jako jsou nízká produktivita práce, nízký stupeň inovací, nízký podíl produkce s vyšší přidanou hodnotou a nedostatečná úroveň finalizace produktů včetně marketingového zaměření.

V programovacím období 2004 - 2006 byl obdobný typ podpory poskytován v rámci Operačního programu Zemědělství, opatření 1.2. Zlepšení zpracování zemědělských výrobků a jejich marketing. Podpora byla zaměřena na stavební a technologické investice do potravinářství. Finanční prostředky

tohoto opatření se čerpaly v plné výši finančního plánu programu a poptávka byla větší než disponibilní zdroje. Vzhledem ke zkušenostem z implementace Operačního programu bylo toto opatření přežato v rámci Osy I do Programu rozvoje venkova. Opatření navazuje na priority a cíle Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004 – 2013).

Charakteristika opatření

Podpora je zaměřena na hmotné a nehmotné investice, které se týkají zpracování, a/nebo uvádění na trh, a/nebo vývoje nových produktů, procesů a technologií vztahených k produktům uvedeným v Příloze I Smlouvy o založení ES (s výjimkou produktů rybolovu) a dodržují standardy ES vztahující se k dotyčné investici. Investice zlepšují celkovou výkonnost podniku a přispívají ke zvýšení konkurenceschopnosti zemědělskopotravinářského odvětví. Za účelem zajištění konkurenceschopného a perspektivního zemědělsko-potravinářského odvětví jako celku, resp. řešení otázek rozvoje venkova, nebude Česká republika omezovat zaměření opatření na vybrané sektory.

Pokud jde o investici prováděnou za účelem splnění standardů ES, může být podpora poskytnuta pouze na investice, které provádějí drobné podniky za účelem splnění nově zavedených standardů ES. V takovém případě lze pro splnění uvedených standardů poskytnout odklad v délce nejvýše 36 měsíců ode dne, kdy se standard stane pro podnik závazným.

Doba pro zachování účelu podpory činí 5 let.

Cíle opatření

Zlepšení zpracování a marketingu surovin a výrobků (popř. produktů).

Využívání tržních příležitostí díky inovacím.

Restrukturalizace a rozvoj technického potenciálu a podpora inovačních procesů.

Zvýšení konkurenceschopnosti.

Vymezení podporovaných oblastí

Projekt je realizován na území České republiky, mimo území hl.města Prahy.

Podmínky poskytnutí podpory

- Projekt je v souladu s příslušnou právní úpravou,
- pro každý schválený projekt se může použít pouze jeden zdroj financování ze zdrojů EU, zejména jsou vyloučeny akce, které lze podpořit dle Nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 a dle přílohy I nařízení Komise (ES) č. 1974/2006,
- soulad s normami Společenství použitelnými pro dotyčné investice,
- provádět investice za účelem dodržování nově zavedených norem Společenství mohou pouze mikropodniky a odklad k této normě lze poskytnout v délce nejvýše 36 měsíců ode dne, kdy se norma stane pro podnik závaznou.

Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy jsou jedním z klíčových faktorů pro rozvoj venkova. Prostřednictvím tohoto opatření je řešena problematika vlastnických vztahů pozemkové držby, nedostatečná zemědělská infrastruktura či absence prvků ekologické stability krajiny. Opatření také nepřímo napomáhá rozvoji podnikání a má nesporný efekt v oblasti udržitelného rozvoje krajiny.

V programovacím období 2004 - 2006 byla tato podpora poskytována v rámci Operačního programu Zemědělství, podopatření 2.1.1. Pozemkové úpravy. Pozemkové úpravy byly řešeny také prostřednictvím předvstupního programu SAPARD. Vzhledem k dobrým zkušenostem z předešlé implementace a velké absorpční kapacitě této oblasti byla podpora přežata v rámci Osy I do Programu rozvoje venkova. Opatření navazuje na priority a cíle Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004 – 2013).

Charakteristika opatření

Při provádění pozemkových úprav dochází k racionálnímu prostorovému uspořádání pozemků všech vlastníků půdy v daném katastrálním území a podle potřeby také k reálnému vytyčení těchto pozemků v terénu. Nedílnou součástí pozemkových úprav je i realizace tzv. „plánu společných zařízení“.

Doba pro zachování účelu podpory činí 5 let (netýká se geodetických projektů).

Cíle opatření

Zlepšení infrastruktury včetně zajištění přístupnosti pozemků.

Restrukturalizace pozemků a rozvoj půdního potenciálu.

Vývoj rozsahu realizovaných KPÚ.

Zvýšení konkurenceschopnosti.

Zlepšení životního prostředí a krajiny

Vymezení podporovaných oblastí

Projekt je realizován na území České republiky, mimo území hl.města Prahy.

Podmínky poskytnutí podpory

- Projekt je v souladu s příslušnou právní úpravou,
- pro každý schválený projekt se může použít pouze jeden zdroj financování ze zdrojů EU,
- rozsah geodetických prací musí být v souladu s potřebami vytvoření návrhu pozemkových úprav,
- vytyčování nově navržených pozemků musí být provedeno na základě schváleného návrhu pozemkových úprav,
- realizace společných zařízení musí být v souladu se schválenými návrhy pozemkových úprav, společná zařízení zahrnují územní systém ekologické stability (ÚSES), opatření zajišťující zpřístupnění pozemků, protierozní opatření pro ochranu půdního fondu, opatření sloužící k neškodnému odvedení povrchových vod a prevenci před povodněmi
- vyměřování pozemků na základě § 21 a) zákona č. 229/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů musí být provedeno na základě požadavků vlastníků.

Kategorie příjemců podpory

Pozemkové úřady

Způsobilé výdaje

Podporu lze poskytnout na následující typy projektů:

Realizace plánů společných zařízení na základě schváleného návrhu pozemkových úprav

- Realizace opatření ke zpřístupnění pozemků,
- realizace protierozních opatření pro ochranu půdního fondu,
- realizace vodohospodářských opatření sloužící k neškodnému odvedení povrchových vod a ochraně území před záplavami,
- realizace opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí a zvýšení ekologické stability krajiny.

Geodetické projekty

- Zaměření území a všech polohopisných prvků a další geodetické práce prováděné za účelem zpracování návrhu pozemkových úprav,
- vytyčení nově navržených pozemků na základě schváleného návrhu pozemkových úprav,
- vyměřování pozemků na základě § 21a zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů.

Forma a výše podpory

Druh podpory: přímá nenávratná dotace

Způsob financování: plné financování

Výše podpory: 100 % způsobilých výdajů

Příspěvek EU činí 75 % veřejných zdrojů.

Příspěvek ČR činí 25 % veřejných zdrojů.

Seskupení producentů

Opatření řeší zejména problém slabého postavení zemědělců na trhu, slabou vyjednávací pozici vůči zpracovatelům a odběratelům.

V programovacím období 2004 - 2006 byl obdobný typ podpory poskytován v rámci Horizontálního plánu rozvoje venkova, opatření Zakládání skupin výrobců. Podpora z Horizontálního plánu rozvoje venkova byla zaměřena na zakládání a zlepšení činnosti skupin výrobců. Vzhledem k přetrvávajícímu zájmu na straně potenciálních žadatelů bude opatření pokračovat v rámci Osy I Programu rozvoje venkova.

Charakteristika opatření

Podpora se poskytuje na zakládání a činnost organizací výrobců, zejména na následující činnosti:

- Přizpůsobení produkce členů seskupení požadavkům trhu,
- společné uvádění zboží na trh, včetně jeho přípravy k prodeji, centralizace prodeje a dodávky odběratelům,
- stanovení společných pravidel pro informace o produkci.

Cíle opatření

Zajištění žádané úrovně odbytových uskupení v nových členských státech.

Podpora nových členských států v oblasti přizpůsobení se evropskému trhu.

Zvýšení konkurenceschopnosti.

Vymezení podporovaných oblastí

Opatření se realizuje na území České republiky.

Podmínky poskytnutí podpory

- Podporovaná činnost je v souladu s příslušnou právní úpravou,
- pro financování může být použit pouze jeden zdroj financování ze zdrojů EU, zejména jsou vyloučeny akce, které lze podpořit dle Nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 a dle přílohy I nařízení Komise (ES) č. 1974/2006 založení seskupení producentů v období 2007 - 2013, seskupení producentů zajišťuje odbyt nezpracovaných zemědělských komodit, všichni členové seskupení producentů jsou fyzickými nebo právníckými osobami, které produkuje výrobky spadající do nezpracovaných zemědělských komodit.

Kategorie příjemců podpory

Právníká osoba splňující podmínky pro získání podpory. Příjemcem podpory nemůže být seskupení producentů, kteří mají společný odbyt vybraných výrobků upraven speciálními nařízeními Rady ES nebo podléhají regulaci, jako je např. nařízení Rady č. 2200/1996 pro společnou organizaci trhu s čerstvým ovocem a zeleninou, nařízení Rady č. 104/2000 o společné organizaci trhu s produkty rybolovu a akvakultury.

Schválení seskupení producentů provádí akreditovaná platební agentura – SZIF na základě posouzení žádosti, která se vyhodnocuje dle výše uvedených podmínek.

Forma a výše podpory

Podpora bude mít formu přímé nenávratné dotace na založení organizací výrobců nebo založení seskupení organizací výrobců a na zajištění jejich fungování v průběhu pěti let počínaje datem uznání seskupení producentů

Další odborné vzdělávání a informační činnost

Specifické charakteristiky zemědělské pracovní síly - špatná rekvalifikovatelnost a nízká mobilita, geriatrizace odvětví, podmíněná prvořadě nízkou úrovní mezd a přetrvávající disparitou mezd v zemědělství vůči jiným odvětvím, spolu s nízkou nabídkou zemědělských pracovních míst, nepříznivě podmiňují konkurenceschopnost zemědělské pracovní síly na agrárním i venkovském trhu práce i konkurenceschopnost odvětví jako takového. Proto bude podpora zaměřena na připravenost a informovanost v oblasti inovací vedoucích jak ke zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví tak k potřebné a různorodé diverzifikaci zemědělské činnosti. Opatření bude sledovat jeden ze strategických cílů Společenství, kterým jsou investice do lidského kapitálu.

V programovacím období 2004-2006 byl obdobný typ podpory poskytován v rámci Operačního programu Zemědělství, opatření 2.2. Odborné vzdělávání.

Charakteristika opatření

Opatření má průřezový charakter a kromě osy I bude využíváno také v rámci témat osy II. Podpora je cílena na vzdělávací projekty zaměřené na získávání, prohlubování a inovaci znalostí a dovedností a šíření informací k jednotlivým opatřením EAFRD a k cílům Společné zemědělské politiky a to především v oblasti:

- zákonných požadavků na hospodaření vztahujících se k nárokům na přímé platby (cross-compliance),
- osvětové činnosti k zavádění nových výrob, výrobních metod a technologií, které jsou slučitelné s trvale udržitelným rozvojem,
- zvyšování efektivity hospodaření subjektů působících v resortu,
- možností diverzifikace činnosti zemědělských podniků v rámci priorit osy I a II,
- zachování a údržby krajiny a ochrany životního prostředí, řešení problémů souvisejících s erozí půdy, znečišťováním vod, snižování energetické zátěže, zvyšování biodiverzity a rozmanitosti krajiny, oblastmi NATURA 2000, nitrátově a jinak zranitelnými oblastmi
- potravinářství,
- lesnického a lesnicko-environmentálního hospodaření.

Cíle opatření

Zajištění vzdělávání a znalostí v technické i ekonomické oblasti.

Rozvoj znalostí a zvýšení lidského potenciálu.

Zvýšení konkurenceschopnosti.

Vymezení podporovaných oblastí

Podporovány jsou vzdělávací akce, které jsou realizovány na území České republiky.

Podmínky poskytnutí podpory

- Projekt je v souladu s příslušnou právní úpravou,
- pro každý schválený projekt se může použít pouze jeden zdroj financování ze zdrojů EU,
- podporovaný projekt nezahrnuje výuku organizovanou v rámci školské vzdělávací soustavy.

Kategorie příjemců podpory

Fyzická nebo právnická osoba, která má vzdělávání v předmětu činnosti.

Konečnými příjemci (uživateli) dotace na Další odborné vzdělávání a informační činnost jsou zemědělci, potravináři a osoby hospodařící v lesích.

Způsobilé výdaje

Podporu lze poskytnout na zabezpečení a provádění vzdělávacích a informačních aktivit včetně konzultací a praxe, které odpovídají účelu podpory, tj na:

- zabezpečení výukových prostor a zařízení,
- technické zabezpečení včetně nákladů na pronájem techniky a dodávku technických služeb,
- přípravu a poskytnutí výukových a informačních materiálů,
- nákup kancelářských potřeb maximálně do výše 1 % způsobilých výdajů,
- vlastní organizaci vzdělávacích a informačních akcí – mzdové a režijní náklady organizátorů,
- výdaje na činnost odborných lektorů (přednášejících),
- náklady spojené se zajištěním překladů a tlumočení,
- náklady na propagaci vzdělávacích a informačních aktivit.

Forma a výše podpory

Druh podpory: přímá nenávratná dotace

Způsob financování: podílové financování

Výše podpory: 100 % způsobilých výdajů

Příspěvek EU činí 75 % veřejných zdrojů.

Příspěvek ČR činí 25 % veřejných zdrojů.

Způsobilé výdaje, na které může být poskytnuta podpora, jsou od 200 tis. Kč do 1mil. Kč na jeden projekt vzdělávacích a informačních činností.

Maximální výše podpory na jednoho předkladatele projektů je 50 mil. Kč pro období 2007 - 2013.

Zahájení činnosti mladých zemědělců

Zaměřuje se na podporu rozvoje dynamického podnikání u zemědělců v nižší věkové kategorii a tím bude příznivě ovlivňovat věkovou strukturu zemědělců. Bude tak působit proti odchodu mladých pracovníků ze zemědělství a zlepšovat procento zaměstnanosti ve venkovských oblastech.

V programovacím období 2004 - 2006 nebyl tento typ podpory poskytován, jedná se o nové opatření. Opatření navazuje na priority a cíle Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004 – 2013), respektuje cíle Lisabonské strategie a Národního lisabonského programu 2005 - 2008 (Národní program reforem ČR).

Charakteristika opatření

Podpora je zaměřena na stimulaci zahájení podnikání mladých zemědělců.

Doba pro zachování účelu podpory činí 5 let.

Podpora se poskytuje na základě podnikatelského záměru, jehož posouzení provádí akreditovaná platební agentura - SZIF.

Podporu na zahájení činnosti mladých zemědělců je možné doplňovat podporou z

Předčasné ukončení zemědělské činnosti.

Cíle opatření

Podpora mladých zemědělců a strukturálních změn.

Rozvoj znalostí a zvýšení lidského potenciálu.

Zvýšení konkurenceschopnosti.

Vymezení podporovaných oblastí

Projekt je realizován na území České republiky, mimo území hl. města Prahy.

Podmínky poskytnutí podpory

Projekt je v souladu s příslušnou právní úpravou,

- pro každý schválený projekt se může použít pouze jeden zdroj financování ze zdrojů EU,
- žadatel předloží podnikatelský záměr na rozvoj své zemědělské činnosti, ve kterém bude uvedeno minimálně:

1. Popis plánovaného rozvoje zemědělské činnosti
 - zaměření činnosti (předmět podnikání, hlavní podnikatelské aktivity a jejich struktura)
 - současná ekonomicko-finanční situace žadatele
 - místo podnikání
 - popis produktů a zajištění marketingu
2. Rozpočet podnikatelského záměru, včetně finančního plánu
3. Plán investic (zaměření a rozsah investic, harmonogram pořízení, případně uvažovaný leasing a doba splatnosti)
4. Časový harmonogram podnikatelského záměru
5. Personální zajištění (počet vytvářených pracovních míst, způsob řízení firmy apod.) a odborná způsobilost žadatele
6. Informace, zda podnikatelský záměr navazuje na podporu z opatření I.3.3.
 - žadatel splňuje odbornou způsobilost. V případě potřeby může být poskytnuta lhůta maximálně 36 měsíců od schválení podpory ke splnění podmínky odborné způsobilosti, pokud je toto uvedeno v podnikatelském záměru.

Kategorie příjemců podpory

Zemědělský podnikatel, tzn. fyzická nebo právnická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku, který nedosáhl věku 40 let a zahajuje zemědělskou činnost poprvé.

V případě, že mladý zemědělec zahajuje činnost v rámci právnické osoby, musí tento podnik řídit a zároveň se podílet na základním jmění z více než 50 %.

Způsobilé výdaje

Podporu lze poskytnout na:

- investice do zemědělských staveb (rekonstrukce a výstavba nových staveb), včetně nezbytných manipulačních ploch, pro živočišnou výrobu – podpora se týká chovu skotu, prasat, ovcí, koz, koní, drůbeže a včelařství,
 - i. výstavbu nebo rekonstrukci ustájovacích prostor a chovatelských zařízení,
 - ii. výstavbu nebo rekonstrukci skladovacích prostor pro druhotné produkty živočišné výroby,
 - iii. výstavbu nebo rekonstrukci skladovacích prostor pro objemná krmiva,
- investice do techniky a technologií pro živočišnou výrobu – podpora se týká chovu skotu, prasat, ovcí, koz, koní a drůbeže,
- investice do zemědělských staveb (rekonstrukce a výstavba nových staveb) pro rostlinnou výrobu, včetně:
 - iv. výstavby či rekonstrukce skladovacích prostor pro produkty rostlinné výroby,
 - v. výstavby či rekonstrukce nosných konstrukcí trvalých kultur,
 - vi. nezbytných manipulačních ploch,
- investice do techniky a technologií pro rostlinnou výrobu,

- stavební a technologické investice do zpracování a využití záměrně pěstované i zbytkové a odpadní biomasy pro energetické a materiálové účely, včetně nezbytných manipulačních ploch,
- nákup půdy,
- investice do techniky pro tvorbu a údržbu krajiny.

Forma a výše podpory

Podpora bude poskytnuta ve dvou splátkách, a to po schválení žádosti a po posouzení realizace podnikatelského záměru.

Příspěvek EU činí 75 % veřejných zdrojů.

Příspěvek ČR činí 25 % veřejných zdrojů.

Podpora bude poskytnuta do maximální výše 40 000 € za období 2007 - 2013

Předčasné ukončení zemědělské činnosti

Podporou je zejména řešen problém nepříznivé věkové struktury zemědělců a nízký příliv mladých pracovníků do zemědělství. Obdobně jako u opatření I.3.2. Programu rozvoje venkova má opatření za cíl zlepšení věkové struktury zemědělců a přispěje k vyšší výkonnosti zemědělských podniků a intenzivnějšímu zavádění inovací.

V programovacím období 2004 - 2006 byl obdobný typ podpory poskytován v rámci Horizontálního programu rozvoje venkova, opatření Předčasné ukončení zemědělské činnosti. Opatření navazuje na priority a cíle Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004 – 2013).

Charakteristika opatření

Opatření motivuje starší zemědělce po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost a vytvořit tak prostor pro nástup mladších zemědělců, což může přispět k posílení ekonomické a sociální dimenze trvalé udržitelnosti zemědělství a venkova.

Cíle opatření

Dosažení podstatných strukturálních změn v rámci sektoru zemědělství.

Rozvoj znalostí a zvýšení lidského potenciálu.

Zvýšení konkurenceschopnosti.

Vymezení podporovaných oblastí

Opatření je realizováno na území České republiky, mimo území hl. města Prahy.

Podmínky poskytnutí podpory:

postupitel (žadatel) - osoba předávající zemědělský podnik,

nabyvatel - osoba přebírající zemědělský podnik.

A. Postupitel (žadatel) zemědělského podniku (může být pouze fyzická osoba):

- musí být zemědělským podnikatelem (tzn. fyzická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku) a ukončí veškerou podnikatelskou činnost v zemědělství,
- ke dni podání žádosti dosahuje věku alespoň 55 let a v den podání žádosti nedosahuje věku potřebného pro nárok na starobní důchod, anebo nesmí být o více než deset let mladší, než je běžný věk odchodu do důchodu,
- po dobu alespoň 10 kalendářních let před podáním žádosti provozoval jako podnikatel zemědělskou výrobu, z toho nejméně poslední 3 kalendářní roky vlastním jménem a na vlastní odpovědnost v převáděném zemědělském podniku.

B. Nabyvatel zemědělského podniku může být fyzická nebo právnická osoba, která je

a) příjemcem dotace z opatření I.3.2. Zahájení činnosti mladých zemědělců nebo

b) zemědělský podnikatel, tzn. fyzická nebo právnická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku a převezme zemědělské hospodářství od převodce za účelem jeho zvětšení. V případě fyzické osoby se jedná o osobu, která nedosáhla věku 50 let.

Nabyvatel se musí zavázat, že bude nejméně po dobu 5 let podnikat v zemědělství (včetně obhospodařování zemědělských pozemků) na zemědělském podniku převedeném od postupitele (žadatele) a že nepřevéde tento zemědělský podnik (včetně zemědělských pozemků) po dobu minimálně pěti let, s výjimkou případů vyšší moci.

Využívání poradenských služeb

Opatření je určeno ke zlepšení informovanosti podnikatelů v zemědělství, lesnictví a vodním hospodářství, vlastníků lesa, sdružení vlastníků, nájemců lesa, odborných lesních hospodářů a dalších osob podílejících se na resortních a dalších činnostech ve venkovské krajině. Cílem je usnadnit orientaci a podpořit zavádění nových výrob, výrobních metod a technologií, které jsou zároveň slučitelné se zájmy zachování a zlepšení krajiny a ochrany životního prostředí.

Opatření nenavazuje na žádnou z podpor Operačního programu či HRDP, tzn. jedná se o nové opatření.

Opatření umožní naplnění cílu vycházející z Koncepce zemědělského poradenství na roky 2004-2010.

Charakteristika opatření

Opatření má průřezový charakter a kromě osy I bude využíváno také v rámci témat osy II.

Předmětem podpory je:

- finanční podpora pro zemědělce ke krytí nákladů při využívání služeb zemědělského poradenského systému, který bude zemědělcům poskytovat poradenské služby ke zvyšování manažerských schopností pro zvyšování výkonnosti jejich hospodaření a dodržování zásad společné zemědělské politiky, zejména cross-compliance a správné zemědělské praxe, nejméně v rozsahu povinných norem Společenství v oblasti životního prostředí, ochrany přírody a údržby krajiny, zdraví lidí, zvířat a rostlin a potravinové bezpečnosti a norem bezpečnosti práce. Finanční podpora bude dále sloužit k podpoře šetrného způsobu hospodaření v souvislosti např. s agro-environmentálními opatřeními,
- finanční podpora vlastníků lesa, nájemcům lesa a podnikatelským subjektům v lesním hospodářství pro poradenství v okruzích platné legislativy včetně příslušnosti orgánů státní správy a procesních lhůt (ochrana životního prostředí, pracovně právní vztahy, bezpečnost práce aj.), norem příslušného certifikačního systému, managementu a marketingu, logistiky, nových technologií. Finanční podpora bude dále sloužit k podpoře šetrného způsobu hospodaření v lesích v souvislosti např. s lesnicko-environmentálními opatřeními

Cíle opatření

Zlepšení trvale udržitelného managementu podniku.

Zlepšení a usnadnění managementu a zlepšení výkonu díky dalšímu rozvoji lidského potenciálu.

Rozvoj znalostí a zvýšení lidského potenciálu.

Zvýšení konkurenceschopnosti.

Vymezení podporovaných oblastí

Poradenská služba je realizována na území České republiky (mimo území hl. města Prahy).

Podmínky poskytnutí podpory

Poradenská služba je v souladu s příslušnou právní úpravou, pro každou schválenou žádost se může použít pouze jeden zdroj financování ze zdrojů EU, poradenské služby se týkají zákonných požadavků uvedených v nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 a odpovídají vodítkům VI/185/250/04 v platném znění.

Kategorie příjemců podpory

Zemědělský podnikatel, tzn. fyzická nebo právnická osoba, která provozuje zemědělskou výrobu jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost a za účelem dosažení zisku, právnická osoba podnikající v zemědělství.

Fyzická nebo právnická osoba hospodařící v lesích, které jsou ve vlastnictví soukromých osob nebo jejich sdružení, nebo ve vlastnictví obcí nebo jejich sdružení.

Způsobilé výdaje

Podporu lze poskytnout jako příspěvek na nákup poradenských a konzultačních služeb, které odpovídají účelu podpory.

Forma a výše podpory

Druh podpory: přímá nenávratná dotace

Způsob financování: podílové financování

Výše podpory: Podpora za poskytnuté poradenské služby bude poskytována max. do výše 80 % způsobilých výdajů.

Příspěvek EU činí 75 % veřejných zdrojů.

Příspěvek ČR činí 25 % veřejných zdrojů.

Způsobilé výdaje, na které může být poskytnuta podpora jsou stanoveny do 1500 €.

Maximální výše podpory na jednoho příjemce je 315 tis. Kč pro období 2007 – 2013.

Zlepšování životního prostředí a krajiny

Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA)

Podpory na opatření „Méně příznivé oblasti“ jsou v ČR vypláceny na travní porosty, mají nejen charakter ekonomicko-sociálních podpor, směřujících k udržení příjmové stability zemědělců hospodařících v horších přírodních podmínkách, ale také povahu restrukturalizačního opatření, které podporuje chov skotu a dalších hospodářských zvířat, využívajících travní porosty.

Charakteristika opatření

Toto opatření je zaměřeno na podporu zemědělců hospodařících v oblastech s méně příznivými podmínkami s cílem zachovat venkovskou krajinu, podpořit systémy šetrné k životnímu prostředí, přispět ke stabilizaci venkovského obyvatelstva v těchto oblastech a pomoci zajistit pro zemědělce odpovídající úroveň příjmů.

Cíle opatření

Přispět k zemědělskému využívání půdy ve znevýhodněných oblastech.

Trvale udržitelné využití zemědělské půdy.

Zlepšení životního prostředí a krajiny.

Podmínky poskytnutí podpory

Žadatel o podporu musí splňovat následující podmínky:

- Musí hospodařit nejméně na 1 ha zemědělské půdy s kulturou travní porost v méně příznivých oblastech (LFA).
- Musí vstoupit do opatření minimálně s 1 ha zemědělské půdy s kulturou travní porost.
- Musí se zavázat, že bude provozovat zemědělskou činnost nejméně po dobu 5 kalendářních let následujících po roce, za který mu bude poprvé poskytnuta platba, a to nejméně v rozsahu minimální výměry v LFA pro vstup do opatření.
- V oblastech Sx může o poskytnutí platby požádat pouze ten žadatel, kterému byl poskytnut byl poskytnut vyrovnávací příspěvek v programovém období 2004 - 2006.

Popis managementu

• Žadatel musí hospodařit v souladu s podmínkami dobrého zemědělského a environmentálního stavu stanovenými v souladu s článkem 5 a přílohou IV nařízení Rady (ES) č. 1782/2003. Tyto požadavky jsou uvedeny v příloze č.2.

• Žadatel musí v příslušném kalendářním roce po stanovené období užívat zemědělskou půdu, na kterou žádá poskytnutí podpory.

Žadatel je povinen zajistit, aby kultury travních porostů byly spásány nebo minimálně dvakrát ročně posečeny (v odůvodnitelných případech jedenkrát ročně) ve stanoveném termínu. Posečená hmota bude z pozemku odklizená.

• Žadatel musí dodržovat intenzitu chovu býložravců ke stanovenému dni v intervalu 0,2 DJ/ha travního porostu až 1,5 DJ/ha evidované zemědělské půdy obhospodařované žadatelem, nejde-li o hospodaření v ochranných pásmech 1. stupně stanovených k ochraně vydatnosti nebo zdravotní nezávadnosti vodních zdrojů povrchových nebo podzemních vod určených pro zásobování pitnou vodou

• Žadatel musí po přechodu ČR na plný systém přímých plateb splňovat v celém hospodářství závazné požadavky podle článků 4 a přílohy III nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 (Cross-compliance).

Kategorie příjemců podpory

Příjemcem podpory je fyzická nebo právnická osoba, která provozuje zemědělskou činnost vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost, obhospodařuje evidovanou zemědělskou půdu, splňuje kritéria pro vstup do opatření a plní podmínky pro poskytnutí podpory.

Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD)

V jádrových územích národních parků (NP) a chráněných krajinných oblastí (CHKO) se nachází lidskou činností podmíněná druhově bohatá společenstva luk a pastvin. Z důvodu minimalizace zásahu do okolních přírodních ekosystémů není na těchto lokalitách umožněno hnojení (výslovný zákaz dle § 16 odst. 2 písm. d) a § 26 odst. 2 písm. d) zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, v platném znění).

Z důvodu obtížných podmínek hospodaření (vzdálenost, náročný terén, nízká produkce biomasy v důsledku zákazu hnojení) existuje hrozba, že zemědělci upustí od hospodaření na loukách a pastvinách v jádrových zónách velkoplošných chráněných území a tyto druhově bohaté travní porosty závislé na zemědělském obhospodařování budou degradovat.

Podpora v oblastech Natura 2000 a současně v 1. zónách NP a CHKO (oblasti s environmentálními omezeními) v souladu s nařízením Rady (ES) č. 1257/1999 (čl.16) byla v ČR realizována od roku 2005 v návaznosti na vyhlášení oblastí dle směrnice Rady 79/409/EHS a oblastí dle směrnice Rady 92/43/EHS.

Platby související se Směrnicí 2000/60/ES Evropského parlamentu a Rady z 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky.

Cíle opatření

Pomoc zemědělcům při řešení specifického znevýhodnění vyplývajícího z implementace evropských směrnic pro soustavu Natura 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku ES.

Trvale udržitelné využití zemědělské půdy.

Zlepšení životního prostředí a krajiny.

Agroenvironmentální opatření

V rámci Horizontálního plánu rozvoje venkova (HRDP) se jednalo o opatření s největším objemem finančních prostředků poskytovaných do zemědělství. Agroenvironmentální opatření (AEO) byla v roce 2004 realizována na celkové ploše 1 166 tis. ha a v roce 2005 na celkové ploše 1 168 tis. ha. Z podopatření byl největší zájem o realizaci podopatření Ošetřování travních porostů, které bylo v roce 2005 uplatněno na 61 % celé plochy realizovaných AEO. Podíl podopatření Postupy šetrné k životnímu prostředí (20,6 % z celkové plochy AEO), které zahrnuje titul ekologické zemědělství (EZ) a titul integrovaná produkce (IP), mírně převyšuje podíl podopatření Péče o krajinu (18,3 % z celkové plochy AEO). Opatření navazuje na priority a cíle Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004 – 2013).

Charakteristika opatření

Opatření má za úkol podpořit způsoby využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností. Dále podporuje zachování obhospodařovaných území vysoké přírodní hodnoty, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a údržbu krajiny.

Všechna navržená podopatření v rámci AEO mají společných několik základních podmínek:

- Jsou realizována v podobě pětiletých závazků,
- vztahují se pouze na závazky nad rámec odpovídajících závazných norem stanovených podle článků 4 a 5 a příloh III a IV nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 v souladu s článkem 39 odstavec 3 nařízení Rady (ES) 1698/2005 (viz příloha č. 9) a na závazky nad rámec minimálních požadavků týkajících se používání hnojiv a používání přípravků na ochranu rostlin a dalších odpovídajících závazných požadavků stanovených vnitrostátními předpisy v souladu s článkem 39 odstavec 3 nařízení Rady (ES) 1698/2005.
- pokud příjemci AEO plateb přestanou v důsledku určitého jednání nebo opomenutí, které jim může být přímo přičítáno, splňovat v celém hospodářství závazné požadavky podle článku 5 a přílohy IV nařízení Rady (ES) č. 1782/2003 nebo minimální požadavky týkající se používání hnojiv a používání přípravků na ochranu rostlin, celková částka plateb, které jim mají být poskytnuty v kalendářním roce, kdy došlo k tomuto neplnění požadavků, se snižuje nebo ruší v souladu s článkem 51 odstavcem 1 a odstavcem 3 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005,
- žadatel dodržuje minimální požadavky, jež se týkají používání hnojiv a statkových hnojiv, a to tak, že vede a nejméně 7 let uchovává evidenci o množství, druhu a době použití hnojiv, statkových hnojiv,

pomocných látek a upravených kalů podle jednotlivých pozemků, plodin a let v souladu se zvláštním právním předpisem (zákon o hnojivech),

- žadatel, který má závazek v rámci AEO dodržuje kodex na ochranu vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů zavedený v rámci směrnice Rady 91/676/EHS, který obsahuje:

- a) období nevhodné k hnojení,
- b) způsob používání dusíkatých hnojiv a statkových hnojiv,
- c) způsob používání dusíkatých hnojiv a statkových hnojiv na svažitých půdách,
- d) způsob používání dusíkatých hnojiv a statkových hnojiv v blízkosti vodního toku,

- žadatel dodržuje minimální požadavky, jež se týkají používání přípravků na ochranu rostlin, a to tak, že dodržuje pravidla skladování a manipulace s chemickými látkami v souladu s příslušnými právními předpisy (zákon o rostlinolékařské péči) tak, aby nedocházelo ke kontaminaci složek životního prostředí,

- minimální výměra žadatelem obhospodařované půdy pro vstup do agroenvironmentálních opatření musí činit:

1. 5 ha zemědělské půdy vedené v LPIS, nejde-li o hospodaření podle bodů 2 až 8,
2. 2 ha zemědělské půdy vedené v LPIS, jde-li o hospodaření v územích národních parků nebo chráněných krajinných oblastí,
3. 1 ha zemědělské půdy vedené v LPIS, jde-li o hospodaření v systému ekologického zemědělství,
4. 0,5 ha zemědělské půdy vedené v LPIS, jde-li o pěstování zeleniny nebo speciálních bylin v systému ekologického zemědělství nebo pěstování zeleniny v systému integrované produkce,
5. 0,25 ha vinic, ovocných sadů nebo chmelnic vedených v LPIS, jde-li o hospodaření v systému ekologického zemědělství,
6. 1 ha ovocných sadů vedených v LPIS, jde-li o hospodaření v integrované produkci ovoce
7. 0,5 ha vinic vedených v LPIS, jde-li o hospodaření v integrované produkci révy vinné,
8. 1 ha orné půdy vedené v LPIS, jde-li o zatravňování orné půdy v rámci AEO • žadatel musí v souladu s čl. 51 odst. 3 nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 splňovat v celém hospodářství závazné požadavky podle článků 5 a přílohy IV nařízení Rady (ES) č. 1782/2003

Přehled podopatření

Podopatření A: Postupy šetrné k životnímu prostředí

Titul A1: Ekologické zemědělství

Titul A2: Integrovaná produkce

Podopatření B: Ošetřování travních porostů

Podopatření C: Péče o krajinu

Titul C1: Zatravňování orné půdy

Titul C2: Pěstování meziplodin

Titul C3: Biopásy

Kategorie příjemců podpory

Příjemcem podpory je fyzická nebo právnická osoba, která provozuje zemědělskou činnost vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost, obhospodařuje evidovanou zemědělskou půdu a splňuje kritéria pro vstup do opatření a plní podmínky poskytnutí podpory.

Titul ekologické zemědělství

Podmínky poskytnutí podpory

- Žadatel plní podmínky nařízení Rady (ES) č. 2092/1991, a to na celé výměře pozemků zemědělského podniku zařazeného do systému EZ po celou dobu platnosti závazku (5 let).

- Žadatel může žádat o podporu na travní porosty v případě, že intenzita chovu býložravců dosahuje nejméně 0,2 DJ/ha travního porostu, nejvýše však 1,5 DJ/ha zemědělské půdy. Tuto intenzitu je žadatel povinen splňovat ke stanovenému dni v příslušném roce pětiletého období. Přepočtové koeficienty jsou uvedeny v příloze č. 1. Žadatel je povinen zajistit, aby kultury travních porostů byly spásány nebo minimálně dvakrát ročně posečeny (v odůvodnitelných případech jedenkrát ročně) ve stanoveném termínu. Posečená hmota bude z pozemku odklizená.

Způsob stanovení podpory

- Hlavním východiskem pro stanovení platby je nižší výnos plodin a užitkovost hospodářských zvířat v ekologickém zemědělství v porovnání s konvenčními farmami, především díky vyloučení použití intenzifikačních faktorů, rozdílné struktury pěstovaných plodin a odlišnému systému chovu hospodářských zvířat.

- Jsou uvažovány zvýšené náklady na pracovní síly (zvýšený podíl ruční práce) a organizaci práce (zvýšený podíl agrotechnických opatření zaměřených na regulaci plevelů, chorob a škůdců).
- Osvědčenou bioprodukcí je, zejména v návaznosti na vybudování biotrhu, možné zpeněžit za vyšší cenu oproti stejné komoditě konvenčního původu, což se promítá do ekonomiky hospodaření.

Forma a výše podpory

Výše podpory

Orná půda: 155 EUR/ha (tj. 4 620 Kč/ha)

Travní porosty: 71 EUR/ha (tj. 2 120 Kč/ha)

Trvalé kultury: 849 EUR/ha (tj. 25 285 Kč/ha)

Zelenina a speciální byliny na orné půdě: 564 EUR/ha (tj. 16 790 Kč/ha)

Titul integrovaná produkce

Titul integrovaná produkce je členěn na tři typy managementů – integrovaná produkce ovoce, révy vinné a zeleniny.

Management integrovaná produkce ovoce

Podmínky poskytnutí podpory

Žadatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Vylučuje se souběžné pěstování ovoce v systému konvenčním a integrovaném u jednoho pěstitele.
- Nepoužívat stanovené chemické prostředky na ochranu rostlin.
- Používat povolené biologické prostředky na ochranu rostlin.
- Zajistit odběr vzorků půdy a odběr vzorků ovoce pro rozbor na vybrané chemické látky.
- Hodnoty sledovaných chemických látek nesmí překročit mezní limity stanovené MZe ČR, případně zvláštním právním předpisem.
- Minimální intenzita integrované produkce je dána průměrným počtem stromů (keřů) na 1 hektar sadů daného pozemku, na který má být poskytnuta podpora, a to u jádrovin 500 kusů, peckovin 200 kusů, bobulovin 2000 kusů.

Způsob stanovení podpory

- Východiskem pro stanovení platby byly nižší realizované výkupní ceny z důvodů nižší jakosti části produkce.
- Náklady spojené se signalizací a monitoringem škodlivých činitelů.
- Zvýšené náklady na pracovní síly a povinné rozborů.
- Ztráta je upravena o rozdíl nákladů na dražší povolené prostředky v IP v porovnání s běžnými.

Forma a výše podpory

Výše podpory:

Navrhovaná výše plateb: 435 EUR/ha (tj. 12 955 Kč/ha)

Management integrovaná produkce révy vinné

Podmínky poskytnutí podpory

Žadatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Vylučuje se souběžné pěstování révy vinné v systému konvenčním a integrovaném u jednoho pěstitele.
- Nepoužívat stanovené chemické prostředky na ochranu rostlin.
- Používat povolené biologické prostředky na ochranu rostlin.
- Lze aplikovat prostředky obsahující měď (Cu²⁺) pouze v celkové roční dávce nepřekračující stanovený limit.
- Aplikovat hnojiva a statková hnojiva lze maximálně do výše 50 kg N/ha.
- Nejméně každé druhé meziřadí musí být do 3 let po ukončení výsadby vinice trvale pokryté bylinným porostem.
- Minimální intenzita integrované produkce je dána průměrným počtem 1800 keřů na 1 hektar vinic daného pozemku, na který má být poskytnuta podpora.

Způsob stanovení podpory

- Východiskem pro stanovení platby byly snížené výnosy hroznů v souvislosti s uplatňovanými agrotechnickými opatřeními (porost bylin v meziřadí, omezené hnojení).
- Zvýšené náklady na pracovní síly.
- Ztráta je upravena o rozdíl nákladů na dražší povolené prostředky v IP v porovnání s běžnými.

Forma a výše podpory

Výše podpory:

Navrhovaná výše plateb: 507 EUR/ha (tj. 15 110 Kč/ha)

Management integrovaná produkce zeleniny

Podmínky poskytnutí podpory

Žadatel dodržuje minimálně tyto postupy požadovaného managementu:

- Vylučuje se souběžné pěstování zeleniny v systému konvenčním a integrovaném u jednoho pěstitele.
- Nepoužívat stanovené chemické prostředky na ochranu rostlin.
- Používat povolené biologické prostředky na ochranu rostlin.
- Používat uznané osivo.
- Zajistit odběr vzorků zeleniny pro rozbor na vybrané chemické látky.
- Hodnoty sledovaných chemických látek nesmí překročit mezní limity stanovené MZe ČR, případně zvláštním právním předpisem.
- Hnojení dusíkatými hnojivými a statkovými hnojivými provádět v souladu se stanovenými limity MZe.

Způsob stanovení podpory

- Výchoziskem pro stanovení platby byly snížené výnosy zeleniny v souvislosti s uplatňovanými agrotechnickými opatřeními (omezené hnojení).
- Zvýšené náklady na uznané osivo, vzorky a pracovní síly.
- Ztráta je upravena o rozdíl nákladů na dražší povolené prostředky v IP v porovnání s běžnými.

Forma a výše podpory

Výše podpory:

Navrhovaná výše plateb: 440 EUR/ha (tj. 13 110 Kč/ha)

Podopatření ošetřování travních porostů

Charakteristika podopatření

Zemědělci vstupující do titulů tohoto podopatření se zavazují plnit podmínky podopatření v rozsahu veškerých ploch travních porostů, které obhospodařují v době vstupu do tohoto podopatření. V rámci celofaremního přístupu mají žadatelé možnost zvolit cílené managementy na jednotlivé půdní bloky podle přírodních podmínek, popřípadě dle způsobu hospodaření na travních porostech v daném podniku. Je-li na půdním bloku uplatňován některý z programů Ministerstva životního prostředí (MŽP), není žadatel povinen je v rámci celofaremního přístupu zařadit. Nevyhovuje-li z hlediska ochrany přírody a krajiny žádný z titulů danému půdnímu bloku, je možno tento půdní blok na doporučení orgánu ochrany přírody (OOP) do podopatření nezařazovat.

Za travní porost se považuje stálá pastvina definovaná čl. 2 nařízení Komise (ES) č. 796/2004, v platném znění, popřípadě souvislý travní porost s převahou travin určený ke krmným účelům nebo k technickému využití, který může být nejvýše jednou za pět let rozorán.

Cíl podopatření

Cílem podopatření je podpořit a zachovat příznivou extenzifikaci na travních porostech využívaných pro zemědělskou produkci v rámci celého zemědělského podniku, které jsou. Současně je cílem zajistit údržbu kulturní krajiny zejména pastevním chovem zvířat a také podporu biologické různorodosti na cenných stanovištích. Titul ptačí lokality na travních porostech – hnízdiště bahňáků, popřípadě hnízdiště chřástala polního v rámci tohoto podopatření má za cíl udržet a zvýšit populaci těchto ptačích druhů vytvořením vhodných hnízdních podmínek a dalších podmínek nezbytných pro existenci těchto cenných druhů.

Podmínky poskytnutí podpory

- Žadatel může žádat o podporu v případě, že intenzita chovu býložravců dosahuje nejméně 0,2 DJ/ha travního porostu, nejvýše však 1,5 DJ/ha zemědělské půdy. Tuto intenzitu je žadatel povinen splňovat ke stanovenému dni v příslušném kalendářním roce pětiletého období. Přepočtové koeficienty jsou uvedeny v příloze č. 1. V případě, že žadatel bude mít zařazeny výlučně tituly B.4, B.5 nebo B.6, nemusí dodržet výše uvedenou intenzitu chovu.
- Žadatel je povinen veškeré jím obhospodařované travní porosty s výjimkou půdních bloků/dílů, na nichž je uplatňován některý z programů Ministerstva životního prostředí nebo jsou zařazeny v rámci titulu zatravňování orné půdy, zařadit do tohoto podopatření a zvolit příslušný management. Nevyhovuje-li z hlediska ochrany přírody a krajiny žádný

z managementů danému půdnímu bloku/dílu, je možno tento půdní blok/díl na doporučení OOP do podopatření nezařazovat.

- Žadatel nepoužívá k hnojení upravené kaly a neaplikuje odpadní vody.

Toto opatření je členěno na následující tituly:

- titul Louky
- titul Mezofilní a vlhkomilné louky
- titul Horské a suchomilné louky
- titul Trvale podmáčené a rašelinné louky
- titul Ptačí lokality na TP – hnízdiště bahňáků
- titul Ptačí lokality na TP – hnízdiště Chřástala polního
- titul Pastviny
- titul Druhově bohaté pastviny
- titul Suché stepní trávy a vřesoviště

Podopatření péče o krajinu

Toto podopatření zastřešuje tituly vhodné pro speciální podmínky jednotlivých stanovišť, pro které byl vždy vypracován management ošetřování odpovídající daným specifikám a potřebám. Jednotlivé managementy jsou přesně cíleny a mohou být uplatňovány jen na části zemědělcem obhospodařovaných ploch.

Cíl podopatření

Hlavním cílem u titulu zatravňování orné půdy a titulu pěstování meziplodin je zpomalení povrchového odtoku vod na orné půdě, což povede k minimalizaci sezónních nedostatků vody a zabrání krátkodobému zvýšení průtoků v tocích. Dalším efektem obou titulů je snížení rizika eroze půdy. Hlavním cílem titulu biopásy je zvýšení potravní nabídky a tím podpora rozvoje především ptačích společenstev, ale i ostatních živočišných druhů vázaných na polní stanoviště a ekosystémy spojené s polními lokalitami. Spolu s titulem zatravňování orné půdy tak přispívá ke zvyšování biologické různorodosti a ekologické stability krajiny.

Titul zatravňování orné půdy

Základní charakteristika

Titul zatravňování orné půdy (C.1) je členěn na čtyři typy managementů – zatravňování orné půdy (C.1.1), zatravňování orné půdy podél vodního útvaru (C.1.2), zatravňování orné půdy regionální směsí (C.1.3) a zatravňování orné půdy regionální směsí podél vodního útvaru (C.1.4).

Podmínky poskytnutí podpory

Do titulu může být zařazen půdní blok s kulturou orná půda, který splňuje alespoň jedno z následujících kritérií:

- » Více než 50 % půdního bloku představují půdy mělké, písčité, podmáčené, velmi těžké, obtížně obdělávatelné, nebo
- » půdní blok se nachází nejméně z 50 % své výměry ve zranitelných oblastech dle Směrnice Rady 91/676/EHS, nebo
- » půdní blok spadá jakoukoliv svou částí do oblasti LFA, nebo
- » půdní blok má střední svažitost vyšší než 10 stupňů
- » půdní blok sousedí s vodním útvarem (pouze management C. 1. 2 a C. 1. 4).

V případě managementu C. 1. 3 a C. 1. 4 může být zařazen půdní blok s kulturou orná půda, který splňuje alespoň jedno z výše uvedených kritérií a zároveň se nachází nejméně z 50 % své výměry na území ZCHÚ.

Do titulu zatravňování orné půdy může být zařazen půdní blok s kulturou orná půda, na kterém žadatel dodržuje minimálně postupy požadovaného managementu:

- Zatravnit lze celý půdní blok nebo jeho část o minimální výměře 0,1 ha. V případě managementů C. 1. 2 a C. 1. 4 je žadatel povinen zatravnit alespoň 15 metrů široký pás podél hranice s vodním útvarem.
 - Zatravnění je možné provést jak čistosevem, tak formou podsevu do krycí plodiny do stanoveného termínu. V případě managementů C. 1. 3 a C. 1. 4 je žadatel povinen použít při zatravnění regionální travní směs, která je schválena orgánem ochrany přírody (OOP).
 - V prvním roce po zatravnění nebude plocha hnojena ani pasena, bude alespoň dvakrát ročně sečena (v odůvodnitelných případech sečena pouze jedenkrát ročně) a posečená hmota bude z pozemku odklizená.
 - Likvidace plevelů bude zajištěna sečením, herbicidy lze použít jen po dobu prvních dvou let, a to formou bodové aplikace (zejména v případě výskytu vytrvalých a invazních plevelů). Zemědělci hospodařící v systému ekologického zemědělství nesmí použít ani bodovou aplikaci herbicidů.
 - Od druhého roku bude plocha ošetřována sečením minimálně dvakrát ročně ve stanoveném termínu, nebo pasením ve stanoveném termínu. Platí úplný zákaz aplikace hnojiv obsahujících dusík, statkových hnojiv a upravených kalů.
- Do titulu nemohou vstoupit plochy orné půdy, které byly v evidenci půdy vedeny v minulosti jako travní porost.

Titul pěstování meziplodin

Podmínky poskytnutí podpory

Do titulu může být zařazena stanovená výměra orné půdy, na které žadatel dodržuje minimálně postupy požadovaného managementu:

- V průběhu pětiletého závazku v rámci osevního postupu musí žadatel zajistit, že bude v každém roce vyseta stanovená meziplodina na stanovené výměře,
- zemědělec vyseje meziplodinu ve stanoveném termínu. Lze využít stanovené přezimující i vymrzající plodiny,
- do stanoveného termínu neprovede v porostu meziplodiny žádné chemické ani mechanické zásahy směřující k likvidaci porostu meziplodiny nebo k jeho redukci, po tomto termínu založí porost hlavní plodiny.

Titul biopásy

Podmínky poskytnutí podpory

Do titulu může být zařazen půdní blok s kulturou orná půda, na kterém žadatel dodržuje minimálně postupy požadovaného managementu:

- Vytvořit biopásy minimálně 6 metrů široké, které budou umístěny na okraji ploch orné půdy nebo uvnitř polí. Biopás nesmí přímo přiléhat k hranici půdního bloku, která bezprostředně přiléhá k dálnici, silnici I. a II. třídy dle zákona o pozemních komunikacích.
- Vzdálenost mezi jednotlivými biopásy uvnitř polí musí být nejméně 50 m.
- Žadatel je povinen osít biopásy směsí uznaného osiva stanovených plodin ve stanoveném termínu.
- Žadatel je povinen ponechat biopásy bez jakéhokoliv obhospodařování do jarního období následujícího roku a poté porost biopásů zapravit do půdy.
- Je zakázána aplikace pesticidů na biopás.
- Biopásy nesmí být používány k pojezdům zemědělské techniky ani jako souvratě
- Poloha biopásů se může v průběhu pětiletého období měnit v závislosti na osevním postupu.

Zalesňování zemědělské půdy

Cíle opatření

Rozšíření lesních porostů na zemědělské půdě

Trvale udržitelné využití lesní a zemědělské půdy

Zlepšení životního prostředí a krajiny

Jedná se o dlouhodobé opatření, které naplňuje cíle v průběhu životaschopnosti lesního porostu tzn. cca 60 let. V případě kratší doby závazku by hrozilo nedodržení stanovených environmentálních cílů opatření.

První zalesnění zemědělské půdy

Toto podopatření umožňuje zemědělcům, popřípadě vlastníkům zemědělské půdy, získat podporu na zalesnění jejich pozemků. Tímto podopatřením se vytváří prostor pro diverzifikaci výroby, která by měla přispět k posílení ekonomické a sociální dimenze trvalé udržitelnosti zemědělství a venkova. Snižuje podíl zornění půdy, a to bez rizika zvýšení podílu neobhospodařované zemědělské půdy. Zalesňování zemědělských pozemků je důležité s ohledem na využití půdy a ochranu životního prostředí. Lesní porosty jsou nejen důležitým zdrojem obnovitelné suroviny, ale i krajinnotvorným prvkem majícím vliv na vodní režim, na ochranu půdy, v menší míře mají i sanitární, rekreační, estetický a kulturní význam.

Cíle podopatření

Posílení biodiverzity krajiny rozšířením zalesněných ploch a zlepšení ekologické rovnováhy krajiny. Stabilizace hydrologických a klimatických podmínek v krajině, ochrana půdy a ochrana vod. Zvýšení schopnosti absorpce atmosférického CO₂ a tím přispět ke zmírnění klimatických změn.

Jedná se o dlouhodobé opatření, které naplňuje cíle v průběhu životaschopnosti lesního porostu tzn. cca 60 let. V případě kratší doby závazku by hrozilo nedodržení stanovených environmentálních cílů opatření.

Vymezení podporovaných oblastí

Opatření lze realizovat na celém území České republiky s výjimkou hl. m. Prahy.

Podmínky poskytnutí podpory

- Žadatel spolu s žádostí předloží projekt zalesnění zemědělské půdy, který je v souladu s platnou právní úpravou,
- pro každý schválený projekt se může použít pouze jeden zdroj financování Evropské unie,
- projekt musí být realizován na území České republiky,
- zemědělskou půdou se pro účely tohoto podopatření rozumí zemědělská půda evidovaná v LPIS na jméno žadatele dle zákona o zemědělství,
- podnikatelem v zemědělství se rozumí ten žadatel, který předloží osvědčení o evidenci zemědělského podnikatele dle zákona o zemědělství,
- projekt zalesnění s vyjádřením místně příslušného pracoviště Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů o typologickém zařazení pozemků,
- žadatel doloží rozhodnutí orgánu státní správy lesů, resp. pozemkového úřadu o prohlášení pozemku za pozemek určený k plnění funkcí lesa,
- podpora se neposkytne zemědělcům pobírajícím podporu při předčasném ukončení zemědělské činnosti,
- podpora se neposkytne na výsadbu vánočních stromků, žadatel se zavazuje pečovat o založený lesní porost a plnit podmínky opatření,
- minimální výměra bude stanovena prováděcím předpisem
- žadatel musí hospodařit v souladu s podmínkami dobrého zemědělského a environmentálního stavu, stanovenými v souladu s článkem 5 a přílohou IV nařízení Rady (ES) č. 1782/2003. Tyto požadavky jsou uvedeny v příloze č. 2.

Kategorie příjemců podpory

O podporu na zalesnění zemědělské půdy a na ochranu takto vzniklých lesních porostů za účelem zajištění po dobu pěti let a o náhradu ztráty příjmu vzniklé z důvodu ukončení zemědělské výroby, a to po dobu nejdéle 15-ti let může požádat

- vlastník nebo nájemce zemědělské půdy,
- sdružení s právní subjektivitou vlastníků nebo nájemců zemědělské půdy.

O podporu na ochranu takto vzniklých porostů za účelem zajištění po dobu pěti let a o náhradu ztráty příjmu vzniklé z důvodu ukončení zemědělské činnosti nemohou požádat veřejné orgány. Je-li však zemědělská půda, která má být zalesněna a jejímž vlastníkem je veřejný orgán pronajata fyzické nebo právnické osobě, lze poskytnout podporu na ochranu takto vzniklých lesních porostů za účelem zajištění po dobu pěti let a náhradu ztráty příjmu vzniklé z důvodu ukončení zemědělské činnosti, a to po dobu nejdéle 15-ti let.

Způsob stanovení podpory

Podpora má charakter sazby na technickou jednotku.

Podpora je poskytována na:

1. První založení lesního porostu na zemědělské půdě.
2. Péči o založený lesní porost po dobu pěti let.
3. Náhradu za ukončení zemědělské činnosti na zalesněném zemědělském pozemku po dobu 15 let za předpokladu, že zalesňovaný zemědělský pozemek byl před podáním žádosti o poskytnutí dotace na zalesnění zemědělsky obhospodařován.

Platby v rámci NATURA 2000 v lesích

Zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu

Charakteristika podopatření

Zachování stavu přírodních stanovišť chráněných podle evropské legislativy tím, že na vybraných územích bude podporováno zachování současné optimální druhové skladby základních dřevin lesních porostů nebo současného hospodářského tvaru lesa.

Cíle podopatření

Zachování stávajícího lesního hospodářského souboru s bohatou biodiverzitou při vypracování nového lesního hospodářského plánu (na místo jeho přeměny na lesní hospodářský soubor s nižší ekologickou hodnotou).

Vymezení podporovaných oblastí

Opatření lze realizovat na celém území České republiky dle vymezení oblastí Natura 2000.

Podmínky poskytnutí podpory

- Žadatel spolu s žádostí předloží projekt, který je v souladu s platnou právní úpravou • žadatel se zaváže, že zadá v rámci základního šetření zpracovateli nového lesnického hospodářského plánu (LHP) požadavek, aby v porostních skupinách lesního pozemku zařazených do podopatření byl zachován současný hospodářský soubor nebo současný hospodářský tvar lesa,
- lesní pozemek se nachází na území vymezeném jako evropsky významná lokalita nebo ptačí oblast,
- do podopatření se zařazuje celá porostní skupina lesního pozemku, ve které nový lesní hospodářský plán v plánu hospodářských opatření předepisuje obnovu lesa z plánované těžby nebo stávající holiny dle stanovených pravidel,
- žadatel se zaváže, že na zařazených lesních pozemcích bude plnit podmínky podopatření po dobu nejméně 20 let,
- příjemce podpory je povinen u porostní skupiny zařazené do podopatření, v případě provedení obnovy lesa i po celou dobu trvání závazku, dodržet doporučenou obnovní druhovou skladbu nebo způsob obnovy lesa pomocí výmladků,
- příjemce podpory je povinen předložit platební agentuře každoročně současně s žádostí o poskytnutí dotace oznámení potvrzené odborným lesním hospodářem, že na lesních pozemcích zařazených do opatření nebyla změněna stanovená druhová skladba nebo způsob obnovy lesa pomocí výmladků.

Kategorie příjemců podpory

Příjemcem podpory může být

- soukromý vlastník lesního pozemku,
- sdružení soukromých vlastníků lesních pozemků s právní subjektivitou.

Způsob stanovení podpory

Podpora má charakter sazby na technickou jednotku.

Podpora se poskytne každoročně po sjednanou dobu 20 let, ve formě kompenzace újmy vzniklé ze snížení hospodářského využití lesů.

Forma a výše podpory

Sazba dotace činí 60 EUR na 1 ha lesního pozemku na rok

Zlepšování druhové skladby lesních porostů

Charakteristika podopatření

Základní charakteristikou podopatření je důsledné naplňování základní strategické priority Národního lesnického programu (NLP)-obhospodařování lesů podle zásad trvale udržitelného hospodaření.

Cíle podopatření

Posílením zastoupení dřevin, které se vyznačují vyšší tolerancí ke škodlivým činitelům a melioračními účinky na půdu, optimálním využíváním produkčního potenciálu stanoviště. Pěstováním porostů odpovídající druhové a prostorové skladby, zajistit udržení a rozvoj biodiverzity lesních porostů.

Vymezení podporovaných oblastí

Podopatření lze realizovat na celém území České republiky s výjimkou hl.m. Prahy.

Podmínky poskytnutí podpory

- Žadatel spolu s žádostí předloží projekt zlepšování druhové skladby porostů, který je v souladu s platnou právní úpravou,
- zachování a zlepšování podílu melioračních a zpevňujících dřevin (MZD) při výchově lesních porostů,
- skutečný věk porostní skupiny (etáže) musí být v rozpětí 6 až 30 let,
- vypočtený podíl MZD z druhové skladby, uvedené pro porostní skupinu, musí převyšovat nejméně o 5 % hodnotu minimálního stanoveného podílu MZD, žadatel doloží při podání žádosti o zařazení výchozí podíl MZD,
- žadatel se zaváže, že na zařazených lesních pozemcích bude plnit podmínky podopatření po dobu nejméně 20 let,
- příjemce podpory je povinen po dobu trvání závazku provádět v porostní skupině zařazené do opatření výchovné zásahy tak, aby zachoval nebo zvýšil výchozí podíl MZD vypočtený z druhové skladby uvedené v lesním hospodářském plánu nebo lesní hospodářské osnově,
- příjemce podpory minimálně na konci 10. a 20. roku doloží podíl MZD, plnění podopatření se sleduje na ploše porostní skupiny zařazené do podopatření i v případě, že následující lesní hospodářský plán nebo lesní hospodářská osnova vymezí jiné hranice porostních skupin.

Kategorie příjemců podpory

Příjemcem podpory mohou být:

- subjekty (fyzické a právnické osoby včetně obcí a školních statků), hospodařící v lesích soukromých osob nebo jejich sdružení nebo obcí a jejich sdružení.

Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření

Charakteristika podopatření

Tato podpora umožní snížit rozsah škod způsobených přírodními kalamitami a požáry.

Kalamitou se rozumí:

- mimořádná opatření nad rámec běžné ochrany a prevence, či běžných technologických postupů, a řešení jejich následků. Tato skutečnost by měla být doložena stanoviskem Lesní ochranné služby nebo jiným prokazatelným způsobem (např. vyhlášením krizových stavů, kalamitních oblastí apod., s následným protokolárním zjištěním škod nezávislým orgánem), případně stanoviskem odborného lesního hospodáře.

Pokud však přes preventivní opatření k přírodní kalamitě nebo požáru dojde, umožní tyto podpory obnovu produkčního potenciálu lesa a jeho funkcí. Podpora je poskytována na ochranná opatření pro zamezení, resp. zmírnění škod způsobených kalamitami v lesích a mimořádná opatření při kalamitách způsobených biotickými činiteli, tj. zejména hmyzími a houbovými škůdci (např. pilatky, kůrovci, obaleči, píd'alky, sypavky apod.) i biotickými vlivy, rekonstrukci poškozených lesních porostů, obnovu lesa po kalamitních těžbách, provádění preventivních protipovodňových opatření na drobných vodních tocích a v jejich povodích a protierozní opatření na lesních půdách, odstraňování škod způsobených povodněmi na drobných vodních tocích a v jejich povodích, na lesních cestách, sanace nátrží, erozních rýh a hrazení a stabilizace strží na pozemcích určených k plnění funkcí lesa.

Cíle podopatření

Obnova lesního potenciálu po kalamitách a/nebo zavedení preventivních opatření v lesích

Trvale udržitelné využití lesní půdy

Zlepšení životního prostředí a krajiny

Vymezení podporovaných oblastí

Opatření lze realizovat na celém území České republiky s výjimkou hl.m. Prahy.

Podmínky poskytnutí podpory

- Žadatel spolu s žádostí předloží projekt, který je v souladu s platnou právní úpravou ,
- projekt je financován pouze z jednoho zdroje Evropské unie,
- projekt musí být realizován na území České republiky,
- v případě mimořádných opatření při kalamitách způsobených biotickými činiteli nebo abiotickými vlivy, a to pouze pokud půjde o velkoplošná opatření nebo o opatření ve zvláště chráněných územích a územích soustavy Natura 2000, dále při odstraňování škod způsobených povodněmi na drobných vodních tocích a v jejich povodích, na lesních cestách, likvidace erozních rýh, nátrží a strží, doloží žadatel souhlasné stanovisko MŽP,
- v případě preventivních protipovodňových opatření na drobných vodních tocích a v jejich povodích, protierozních opatřeních na lesních půdách, doloží žadatel souhlasné stanovisko MŽP.

Kategorie příjemců podpory

O podporu na obnovu lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření v lesích může požádat:

- vlastník nebo nájemce pozemku určeného k plnění funkcí lesa,
- sdružení s právní subjektivitou vlastníků nebo nájemců pozemků určených k plnění funkcí lesa.

Způsob stanovení podpory

Podpora je poskytována dle schváleného projektu.

Způsobitelné výdaje

Podporu lze poskytnout na:

- mimořádná opatření při kalamitách způsobených biotickými činiteli i abiotickými vlivy, tj. zejména hmyzími škůdci (např. pilatky, kůrovci, obaleči, píďalky, apod.), dřevokaznými houbami (sypavky, václavky apod.), klimatickými a dalšími faktory apod. (nelze uplatnit na běžnou ochranu a prevenci),
- odstraňování nevhodných nebo poškozených lesních porostů po kalamitách určených k rekonstrukci,
- přirozená obnova nebo umělá obnova sítí po kalamitách včetně přípravy těchto ploch před zalesněním,
- umělá obnova sadbou na plochách po kalamitních těžbách včetně přípravy těchto ploch před zalesněním,
- hnojení a vápnění poškozených lesních pozemků,
- odstraňování škod způsobených povodněmi na drobných vodních tocích a v jejich povodích, na lesních cestách a souvisejících zařízeních, sanace nátrží, erozních rýh a hrazení a stabilizace strží.
- preventivní ochranná opatření pro zamezení resp. zmírnění škod způsobených kalamitami v lesích,
- provádění preventivních protipovodňových opatření na drobných vodních tocích a v jejich povodích a protierozní opatření (např. výstavba a opravy objektů hrazení bystřin).

Forma a výše podpor

Forma dotace je úhrada způsobilých výdajů ve výši 100%.

Příspěvek z EU činí 80 % veřejných výdajů.

Příspěvek ze státního rozpočtu činí 20 % veřejných výdajů

Neproduktivní investice v lesích

Charakteristika podopatření

Podpora činností vedoucích ke zvyšování společenské hodnoty lesů, které zároveň přispívají k ochraně vod, půd a lesního prostředí před neukázněným pohybem návštěvníků lesa.

Cíle podopatření

Usměrnování návštěvnosti lesa tak, aby byly sníženy negativní dopady na lesní prostředí (ochrana biologické rozmanitosti, ochrana kulturních a přírodních památek)

Eliminace negativního dopadu návštěvnosti na lesní prostředí výstavbou vhodných objektů a zařízení

Budování objektů k zajištění bezpečnosti návštěvníků

Vymezení podporovaných oblastí

Opatření lze realizovat na celém území České republiky s výjimkou hl.m. Prahy.

Popis podopatření

Jednorázový příspěvek na neproduktivní investice na podporu činností vedoucích k usměrňování návštěvnosti lesa a bezpečnosti jeho návštěvníků, v jehož rámci budou podporovány zejména výstavba, rekonstrukce a modernizace cest sloužících jako stezky pro turisty do šířky 2 metrů, cyklostezky a objekty na nich pro zajištění bezpečnosti návštěvníků, např. mostky, zábradlí, parkovací místa, odpočinková stanoviště, přístřešky, informační tabule, lesní studánky apod.

Podmínky poskytnutí podpory

- Žadatel se zavazuje plnit cíle podopatření po dobu nejméně 5 let,
- žadatel spolu s žádostí předloží projekt, který je v souladu s platnou právní úpravou,
- projekt je financován pouze z jednoho zdroje Evropské unie,
- žadatel doloží souhlasné stanovisko MŽP s projektem,
- projekt musí být realizován na území České republiky.

Kategorie příjemců podpory

Příjemce podpory může být:

- vlastník nebo nájemce pozemku určeného k plnění funkcí lesa,
- sdružení s právní subjektivitou vlastníků nebo nájemců pozemků určených k plnění funkcí lesa.

Způsob stanovení podpory

Podpora je poskytována dle schváleného projektu.

Způsobitelné výdaje

Podporu lze poskytnout na:

- činnosti k posílení rekreační funkce lesa (výstavba stezek pro turisty do šíře 2 metrů, značení cyklostezek, apod.),
- činnosti k usměrňování návštěvnosti území, (zřizování parkovacích míst, odpočinkových stanovišť, přístřešků, lesních studánek, informačních tabulí, apod.),
- činnosti k zajištění bezpečnosti návštěvníků lesa (objekty pro zajištění bezpečnosti návštěvníků, např. mostky, zábradlí, stupně, apod.),
- činnosti k údržbě lesního prostředí,
- ostatní práce a činnosti přispívající ke zvyšování společenské hodnoty lesů.

Forma a výše podpory

Úhrada způsobilých výdajů ve výši 100 %.

Příspěvek z EU činí 80 % veřejných výdajů.

Příspěvek ze státního rozpočtu činí 20 % veřejných výdajů.

OSA III – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

Diverzifikace činností nezemědělské povahy

Venkovský prostor v současné době téměř nevytváří nová pracovní místa, protože zájem o zaměstnávání ze strany zemědělských podniků je velmi nízký. Se snižováním zemědělské výroby, především některých výrob náročných na ruční práce (chmel, ovoce, zelenina apod.), klesá i potřeba sezónních pracovníků. Pro venkov je aktuálním problémem řešení stabilizace venkovského obyvatelstva prostřednictvím diverzifikace činností zemědělských podniků směrem k nezemědělským činnostem. Cílem diverzifikace je udržet a vytvořit pracovní místa na venkově a udržet nebo zvýšit příjem hospodářství.

Opatření navazuje na opatření 2.2. programu SAPARD a na opatření 2.1.5 operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství. Opatření navazuje na priority a cíle Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004 – 2013) a respektuje cíle Lisabonské strategie a Národního lisabonského programu 2005 - 2008 (Národní program reformy ČR).

Charakteristika opatření

Podpora je zaměřena na diverzifikaci činností zemědělských subjektů směrem k nezemědělským činnostem zejména z oblasti odvětvové klasifikace ekonomických činností (OKEČ): CB 14 (Těžba a úprava ostatních nerostných surovin), D (Zpracovatelský průmysl), F (Stavebnictví), G (Obchod; opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost, s výjimkou oddílu 51) (např.: truhlářství, tesařství, kovářství, výroba keramiky, pletení košíků, sklářská výroba, rukodělné činnosti a dále zednické práce, zámečnictví, čalounictví, opravy strojů a zařízení, maloobchod apod.). Dále je podpora zaměřena na výstavbu decentralizovaných zařízení pro zpracování a využití obnovitelných zdrojů energie s cílem energetické soběstačnosti venkova a naplnění závazků ČR k dosažení 8 % energie z obnovitelných zdrojů. Přednostně je podporováno využití existujících budov a ploch a prosazování inovačních přístupů.

Cíle opatření

Různorodost zemědělských aktivit ve směru nezemědělské produkce, rozvoj nezemědělské produkce a podpora zaměstnanosti

Různorodost venkovské ekonomiky

Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace ekonomických aktivit

Vymezení podporovaných území

Projekt může být realizován v obci do 2000 obyvatel na území České republiky. V případě zpracování a využití obnovitelných zdrojů energie lze projekt realizovat na území celé ČR kromě hlavního města Prahy.

Podmínky poskytnutí podpory

- Podpora se poskytne na základě předloženého projektu v souladu s platnou právní úpravou,
- pro schválený projekt se může použít pouze jeden zdroj financování Evropské unie,
- projekt byl posouzen z hlediska vlivu na životní prostředí (pokud tak vyžaduje zákon č.100/2001 Sb.),
- projekt musí být v souladu s podmínkami nařízení Komise 70/2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na státní podpory malým a středním podnikům
- projekt se nevztahuje na činnosti související s produkcí, zpracováním nebo uváděním na trh produktů uvedených v příloze I. Smlouvy o založení ES.

Kategorie příjemců podpory

Fyzická nebo právnická osoba nebo skupina fyzických či právnických osob, bez ohledu na právní status, který skupině nebo jejím členům uděluje vnitrostátní právo, která vykonává zemědělskou činnost v zemědělském podniku v době využití podpory, s výjimkou zemědělských pracovníků.

V případě, že „člen zemědělského hospodářství“ je právnická osoba nebo skupina právnických osob, musí tento člen vykonávat zemědělskou činnost v zemědělském podniku v době žádosti o podporu.

V případě projektů zaměřených na výstavbu decentralizovaných zařízení pro zpracování a využití obnovitelných zdrojů energie nemůže být příjemcem pomoci mikropodnik, definovaný v souladu s doporučení Komise č. 2003/361/ES, o definici mikropodniků, malých a středních podniků - podnik, který zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jehož roční obrát a/nebo roční celková účetní rozvaha nepřekračují 2 mil. Eur.

Způsobilé výdaje

- Stavební obnova (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení), případně nová výstavba budov, ploch za účelem diverzifikace zemědělských aktivit, upřednostněno je využití stávajících budov a ploch,
- nákup budov, strojů, technologie, zařízení provozoven a dílen, hardware, software,
- výstavba decentralizovaných zařízení pro zpracování a využití obnovitelných zdrojů paliv a energie (biomasy nebo bioplynu) – pro vytápění nebo výrobu elektrické energie; kotelny, rozvody tepla či energie, bioplynové stanice (homogenizační jímka, reaktor, zásobník bioplynu, uskladňovací nádrž, kogenerační jednotka, tepelný výměník atd.),
- projektová a technická dokumentace, která je součástí pořízení investice.

Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje

Podpora zakládání nových a rozvoje existujících nezemědělských podniků nejmenší velikosti – mikropodniků 8 včetně nových živností v oblasti výroby, zpracování a služeb, zejména v oblasti řemesel a služeb pro hospodářství a obyvatelstvo napomůže zejména naplnování cílů Lisabonské strategie. Sociální struktura a sociální kapitál venkova současně se strukturou zástavby vesnic vytváří přitom významný potenciál pro diverzifikaci činností (volné pracovní síly, nevyužité budovy, zkušenosti z přidružené výroby).

Evropský fond regionálního rozvoje (EFRR) bude navazovat obecnou podporou malého a středního podnikání (nad velikostí mikropodniků s místní spotřebou). Opatření navazuje na opatření 2.2. programu SAPARD. Respektuje cíle Lisabonské strategie a Národního lisabonského programu 2005 - 2008 (Národní program reforem ČR).

Charakteristika opatření

Podpora je zaměřena na zvýšení stability venkova prostřednictvím zakládání a rozvoje mikropodniků s cílem vytváření pracovních míst a rozvoje bohaté hospodářské struktury nezemědělských aktivit. Oblastí podpory je zejména drobná výroba a řemesla (např.: truhlářství, tesařství, kovářství, výroba keramiky, pletení košíků, sklářská výroba, rukodělné práce, zednické práce, zámečnictví, čalounictví apod.), služby pro hospodářství (např. opravy strojů a zařízení) a maloobchod. Dále je podpora zaměřena na výstavbu decentralizovaných zařízení pro zpracování a využití obnovitelných zdrojů energie s cílem energetické soběstačnosti venkova a naplnění závazků ČR k dosažení 8 % energie z obnovitelných zdrojů. Přednostně je podporováno využití existujících budov a ploch a prosazování inovačních přístupů.

Opatření není určeno pro podporu cestovního ruchu.

Cíle opatření

Různorodost zemědělských aktivit ve směru nezemědělské produkce, rozvoj nezemědělské produkce a podpora zaměstnanosti

Různorodost venkovské ekonomiky

Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace ekonomických aktivit. Projekt může být realizován v obci do 2000 obyvatel na území České republiky. V případě zpracování a využití obnovitelných zdrojů energie lze projekt realizovat na území celé ČR kromě hlavního města Prahy.

Podmínky poskytnutí podpory

- Podpora se poskytne na základě předloženého projektu v souladu s platnou právní úpravou,
- pro každý schválený projekt se může použít pouze jeden zdroj financování Evropské unie,
- projekt byl posouzen z hlediska vlivu na životní prostředí (pokud tak vyžaduje zákon č.100/2001 Sb.),
- projekt musí být v souladu s podmínkami nařízení Komise 1628/2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na vnitrostátní regionální investiční podporu,
- projekt se nevztahuje na činnosti související s produkcí, zpracováním nebo uváděním na trh produktů uvedených v příloze I. Smlouvy o založení ES.

Kategorie příjemců podpory

Příjemci podpory mohou být fyzické a právnické osoby (i bez historie), které splňují podmínky pro zařazení do kategorie mikropodniků. V případě, že je žadatelem podnikatel v zemědělství, může být příjemcem podpory pouze u projekty zaměřených na výstavbu decentralizovaných zařízení pro využití obnovitelných zdrojů paliv a energie.

Mikropodnikem je v souladu s doporučení Komise č. 2003/361/ES, o definici mikropodniků, malých a středních podniků, podnik, který zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jehož roční obrát a/nebo roční celková účetní rozvaha nepřekračují 2 mil. Eur.

Způsobilé výdaje

- Stavební obnova (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení), případně nová výstavba budov, ploch s upřednostněním využití stávajících budov a ploch,
- nákup budov, strojů, technologie, zařízení provozoven a dílen, hardware, software,
- výstavba decentralizovaných zařízení pro zpracování a využití obnovitelných zdrojů paliv a energie (biomasy nebo bioplynu) – pro vytápění nebo výrobu elektrické energie; kotelny, rozvody tepla či energie, bioplynové stanice (homogenizační jímka, reaktor, zásobník bioplynu, uskladňovací nádrž, kogenerační jednotka, tepelný výměník atd.),

- projektová a technická dokumentace, která je součástí pořízení investice.

Podpora cestovního ruchu

Opatření rozvíjí aktivity zaměřené na diverzifikaci venkovské ekonomiky rozvojem cestovního ruchu, zejména ve spojení s využitím přírodního a kulturního dědictví oblasti. V České republice doposud není plně rozvinuta venkovská turistika a není využit potenciál zemědělských farem v oblasti agroturistiky. Cestovní ruch přitom vykazuje nejdynamičtější růst a poskytuje mnoho pracovních příležitostí i pro nekvalifikované pracovní síly. Zvyšuje odbyt místních specialit a řemesel.

Evropský fond regionálního rozvoje (EFRR) bude navazovat obecnou podporou regionálního cestovního ruchu (služby, informační centra cestovního ruchu, marketing na celostátních a zahraničních veletrzích) a podporou v obcích nad 2000 obyvatel.

Opatření navazuje na opatření 2.2. programu SAPARD a opatření 2.1.5. operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

Opatření navazuje na priority a cíle Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004 – 2013).

Cíle opatření

Různorodost zemědělských aktivit ve směru nezemědělské produkce, rozvoj nezemědělské produkce a podpora zaměstnanosti

Různorodost venkovské ekonomiky

Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace ekonomických aktivit

Charakteristika opatření

Podpora je určena na vybudování rekreační infrastruktury a rekreačních zařízení.

Podporováno bude také zajištění služeb pro pěší turistiku, vodáctví a lyžování (s výjimkou vleků a lanovek), budování a značení pěších tras, vinařských stezek (tj., síť místních nebo regionálních tras seznamující návštěvníky s historií vinařství a současným stavem výsadby révy vinné ve venkovských oblastech, zejména Jižní Moravy. Na zastaveních jsou umístěny informační panely, např. upozorňující na místní vinohradnické zajímavosti) odpočinkových míst, hippostezek a nákupu a výsadby doprovodné zeleně.

Vymezení podporovaných území

Projekt může být realizován v obci do 2000 obyvatel na území České republiky.

Podmínky poskytnutí podpory

- Podpora se poskytne na základě předloženého projektu v souladu s platnou právní úpravou,
- pro každý schválený projekt se může použít pouze jeden zdroj financování Evropské unie,
- projekt byl posouzen z hlediska vlivu na životní prostředí (pokud tak vyžaduje zákon č.100/2001 Sb.),
- nejedná se o ekonomickou aktivitu,
- rekreační zařízení (koupaliště a plovárny pro veřejné využití, vč. odpovídajícího zázemí, hřiště, jízdárny a jiná rekreační zařízení) **budou průkazně přístupná veřejnosti.**

Kategorie příjemců podpory

Příjemcem podpory může být zemědělský podnikatel - fyzická i právnická osoba, nezemědělský podnikatel pouze pokud činnost zahajuje, nebo má kratší než dvouletou historii a neziskové organizace (včetně zájmových sdružení a spolků) s právní subjektivitou.

Způsobilé výdaje

- Výstavba zařízení služeb pěší turistiky, vodáctví a lyžování (vyjma vleků a lanovek), apod.,
- budování a značení pěších tras, vinařských stezek, odpočinkových míst, hippostezek, mimo území lesů,
- výstavba sportovních zařízení,
- nákup a výsadba doprovodné zeleně

Forma a výše podpory

Přímá nenávratná dotace.

Projekty nezakládají veřejnou podporu dle čl. 87 Smlouvy

Maximální výše podpory činí 90 %

Podpora cestovního ruchu

Opatření rozvíjí aktivity zaměřené na diverzifikaci venkovské ekonomiky rozvojem cestovního ruchu, zejména ve spojení s využitím přírodního a kulturního dědictví oblasti. V České republice doposud není plně rozvinuta venkovská turistika a není využit potenciál zemědělských farem v oblasti agroturistiky. Cestovní ruch přitom vykazuje nejdynamičtější růst a poskytuje mnoho pracovních příležitostí i pro nekvalifikované pracovní síly. Zvyšuje odbyt místních specialit a řemesel.

Evropský fond regionálního rozvoje (EFRR) bude navazovat obecnou podporou regionálního cestovního ruchu (služby, informační centra cestovního ruchu, marketing na celostátních a zahraničních veletrzích).

Opatření navazuje na opatření 2.2. programu SAPARD a opatření 2.1.5. operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

Cíle opatření

Různorodost zemědělských aktivit ve směru nezemědělské produkce, rozvoj nezemědělské produkce a podpora zaměstnanosti

Různorodost venkovské ekonomiky

Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace ekonomických aktivit

Charakteristika opatření

Podpora je určena na vybudování rekreační infrastruktury pro malokapacitní ubytování, včetně stravování a rekreačních zařízení (koupaliště a plovárny pro veřejné využití, vč. odpovídajícího zázemí, hřiště, jízdárny a jiná rekreační zařízení). Podporováno bude také zajištění služeb pro pěší turistiku, vodáctví a lyžování, budování a značení pěších tras, vinařských stezek, odpočinkových míst, hippostezek, vč. využití zvířat v rámci cestovního ruchu a nákupu a výsadby doprovodné zeleně.

Vymezení podporovaných území

Projekt může být realizován v obci do 2000 obyvatel na území České republiky.

Podmínky poskytnutí podpory

- Podpora se poskytne na základě předloženého projektu v souladu s platnou právní úpravou,
- pro každý schválený projekt se může použít pouze jeden zdroj financování Evropské unie, projekt byl posouzen z hlediska vlivu na životní prostředí (pokud tak vyžaduje zákon č.100/2001 Sb.),
- projekt musí být v souladu s podmínkami nařízení Komise 1628/2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na vnitrostátní regionální investiční podporu,
- rekreační zařízení (koupaliště a plovárny pro veřejné využití, vč. odpovídajícího zázemí, hřiště, jízdárny a jiná rekreační zařízení) **budou průkazně přístupná veřejnosti.**

Kategorie příjemců podpory

Příjemcem podpory může být zemědělský podnikatel - fyzická i právnická osoba, nezemědělský podnikatel pouze pokud činnost zahajuje, nebo má kratší než dvouletou historii a neziskové organizace (včetně zájmových sdružení a spolků) s právní subjektivitou.

Způsobilé výdaje

- Stavební obnova (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení), případně nová výstavba malokapacitních ubytovacích zařízení, včetně stravování a dalších budov a ploch v rámci turistické infrastruktury, budování koupališť a plováren pro veřejné využití vč. odpovídajícího zázemí (nejedná se o aquaparky a lázně),
- výstavba zařízení služeb pěší turistiky, vodáctví a lyžování (včetně vleků a lanovek),
- nákup budov, strojů, technologie, zařízení, vybavení, hardware

Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby

Pro venkov je charakteristická rozdílná úroveň vybavenosti, rozsahu a dostupnosti základní infrastruktury. Na veřejný vodovod je napojeno cca 81 % obcí do 2000 obyvatel, a na veřejnou kanalizaci je napojeno pouze 66 % obcí do 2000 obyvatel, na kanalizaci s čistírnou odpadních vod přitom pouze asi 26 %. Opatřením budou podpořeny investice do základní vodohospodářské infrastruktury obcí do 2000 obyvatel (vodovody, kanalizace, ČOV). Dále bude podpořeno budování a obnova místních komunikací do 5 mil., obnova či výstavba inženýrských sítí do 5 mil., zlepšení vzhledu obcí – úprava veřejných prostranství. Opatření by mělo rovněž zajistit zvýšení kvality života obyvatelstva venkova prostřednictvím zlepšení místního občanského vybavení a služeb v obcích do 500 obyvatel.

Budování a rekonstrukce obecních vodovodních a kanalizačních sítí, včetně čistíren odpadních vod a stavby obecních nebo skupinových čistíren i kořenových čistíren odpadních vod do 2000 E.O. ve všech obcích na území ZCHÚ budou podporovány Operačním programem Životní prostředí. Operační program Životní prostředí bude dále podporovat vodohospodářskou infrastrukturu v obcích nad 2000 E.O. Regionální operační programy budou řešit problematiku služeb a základního občanského vybavení (školy, zdravotnická zařízení atd.) v obcích nad 500 obyvatel. Dále budou řešit investice do místních komunikací v obcích nad 500 obyvatel.

Podopatření III.2.1.1. navazuje na opatření 2.1. b) programu SAPARD. Podopatření III.2.1.2. navazuje na opatření 2.1. a) programu SAPARD.

Cíle opatření

Zlepšení základních služeb a rozvoj investic zajistí vyšší atraktivitu venkovských oblastí

Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech

Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace ekonomických aktivit

Obnova a rozvoj vesnic

Charakteristika podopatření

Opatřením budou podpořeny investice do základní vodohospodářské infrastruktury obcí (vodovody, kanalizace, ČOV) a ostatní technické infrastruktury. Dále bude podpořeno budování a obnova místních komunikací (dopravní infrastruktura), zlepšení vzhledu obcí – úprava veřejných prostranství a pořízení územně plánovací dokumentace.

Vymezení podporovaných území

obce do 500 obyvatel

- o projekty budování a obnovy dopravní infrastruktury (místní komunikace)
- o obnova či výstavba technické infrastruktury (mimo vodohospodářskou infrastrukturu)
- o zlepšení vzhledu obcí – úprava veřejných prostranství
- o územně plánovací dokumentace

obce do 2000 obyvatel (aglomerace do 2000 E.O.)

- o vodohospodářská infrastruktura, ČOV, kanalizace

Podmínky poskytnutí podpory

- Podpora se poskytne na základě předloženého projektu v souladu s platnou právní úpravou,
- pro každý schválený projekt se může použít pouze jeden zdroj financování Evropské unie,
- projekt byl posouzen z hlediska vlivu na životní prostředí (pokud tak vyžaduje zákon č.100/2001 Sb.),
- nejedná se o ekonomickou aktivitu,
- v případě investic do budov je budova v užívání příjemce podpory, tzn. obce, sdružení obcí, neziskové organizace s právní subjektivitou včetně církví a jejich organizací, nebo zájmového sdružení právnických osob. Další pronájem jinému subjektu je možný jen v případě nekomerčních aktivit ve veřejném zájmu.

Kategorie příjemců podpory

Obce, sdružení obcí, neziskové organizace s právní subjektivitou včetně církví a jejich organizací, zájmová sdružení právnických osob.

Způsobilé výdaje

- Stavební obnova (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení) budov a ploch - případně nová výstavba související s vodohospodářskou infrastrukturou, ČOV, další technickou infrastrukturou, dopravní infrastrukturou a úpravou veřejných prostranství
- nákup budov, strojů, technologie, zařízení, vybavení, hardware, software v souvislosti s projektem,
- nákup a výsadba veřejné zeleně, parkové úpravy v obci, nákup nezbytné techniky pro údržbu zeleně pro obce,
- zpracování územně plánovací dokumentace obce.

Forma a výše podpory

Projekty nezakládají veřejnou podporu dle čl. 87 Smlouvy
Maximální výše podpory činí 90 %

Občanské vybavení a služby

Charakteristika podopatření

Podpora bude zaměřena na zajištění chybějícího občanského vybavení a služeb (školských, zdravotnických, sociálních, na něž není možné získat mandatorní výdaje státu, včetně předškolní a mimoškolní péče o děti, pečovatelské služby o seniory, základní obchodní infrastruktury, objektů a ploch pro sportovní a kulturní aktivity, doprovodných stravovacích zařízení, objektů pro spolkovou činnost). Podpora bude poskytnuta také na zřizování integrovaných informačních a školicích center s využíváním ICT, využití ICT iniciativ pro lepší dostupnost služeb a práce.

Vymezení podporovaných území

Projekt může být realizován v obci do 500 obyvatel na území České republiky.

Podmínky poskytnutí podpory

- Podpora se poskytne na základě předloženého projektu v souladu s platnou právní úpravou,
- pro každý schválený projekt se může použít pouze jeden zdroj financování Evropské unie,
- projekt byl posouzen z hlediska vlivu na životní prostředí (pokud tak vyžaduje zákon č.100/2001 Sb.),
- nejedná se o ekonomickou aktivitu,
- v případě investic do budov je budova v užívání příjemce podpory, tzn. obce, sdružení obcí, neziskové organizace s právní subjektivitou včetně církví a jejich organizací, nebo zájmového sdružení právnických osob. Další pronájem jinému subjektu je možný jen v případě nekomerčních aktivit ve veřejném zájmu.

Kategorie příjemců podpory

Obce, sdružení obcí, neziskové organizace s právní subjektivitou včetně církví a jejich organizací, zájmová sdružení právnických osob..

Způsobilé výdaje

- Nová výstavba, stavební obnova (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení) budov a ploch sloužících zajištění občanského vybavení v oblasti školství, zdravotnictví, sociálních služeb, péče o děti, kultury, základní obchodní infrastruktury a sportovních aktivit, integrovaných informačních a školicích center,
- nákup budov ve spojitosti s projektem,
- nákup zařízení, vybavení, hardware, software,
- infrastruktura spojená se zavedením vysokorychlostního internetu.

Forma a výše podpory

Projekty nezakládají veřejnou podporu dle čl. 87 Smlouvy.
Maximální výše podpory činí 90 % .

Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova

Na kvalitu života na venkově má nezanedbatelný vliv celková ochrana a rozvoj venkovského prostoru. Opatření by mělo umožnit především architektonický a urbanistický rozvoj českých a moravských vesnic v souladu s požadavky na zachování a posílení jejich charakteristického vzhledu a hodnot a zároveň zvýšení identity a pospolitosti místních obyvatel. Tento záměr je v souladu s evropským zájmem o zachování jedinečnosti, specifik a místních tradic při rozvoji vesnic a posílení rozmanitosti Evropy.

V minulosti došlo k negativním jevům z hlediska péče o kulturní dědictví venkova způsobeným nedostatečným obecným povědomím obyvatel o nezbytnosti ochrany životního prostředí a kulturních hodnot a o způsobech, jak tuto ochranu zajistit. Opatření je zaměřeno na činnosti týkající se zlepšení kvality života zvýšením povědomí o kulturních hodnotách prostředí a jejich obnovou a rehabilitací. Opatření má zamezit problémům, které souvisejí s nedostatečnou interpretací kulturního dědictví, kromě centrálních a komerčně využívaných oblastí.

Evropský fond regionálního rozvoje (EFRR) bude navazovat na EZFRV podporou národních kulturních památek nebo kulturních památek využívaných pro účely služeb cestovního ruchu (ubytování, kongresové využití, velká muzea, zpřístupněné památkové objekty).

Opatření navazuje na priority a cíle Koncepce agrární politiky ČR pro období po vstupu do EU (2004 – 2013).

Podopatření III.2.2 je nové.

Cíle opatření

Rozvoj investic zajišťující vyšší atraktivitu venkovských oblastí

Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech

Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace ekonomických aktivit

Charakteristika opatření

Podpora je určena na vypracování studií obnovy a využití kulturního dědictví (kulturních památek, památkových rezervací, památkových zón, kulturních prvků vesnic a krajiny, památek místního významu, historických parků, zahrad, alejí a skupin stromů), dále zpracování programů regenerace památkově chráněných území a plánů péče o krajinné památkové zóny. Podporovány budou rovněž investice spojené s udržováním, obnovou a zhodnocováním nebo využitím kulturního dědictví, jako například kulturních památek, památkově významných území, kulturních prvků vesnic a venkovské krajiny, včetně historických parků, historických zahrad a alejí. Dále bude podporováno budování nových stálých výstavních expozic a muzeí s vazbou na místní historii, zajímavosti, kulturní a umělecké aktivity a tradiční lidovou kulturu.

Z EFRR budou řešeny památky UNESCO, národní kulturní památky nebo kulturní památky využívaných pro účely služeb cestovního ruchu - ubytování, kongresové využití, velká muzea.

Vymezení podporovaných území

Projekt může být realizován v obci do 500 obyvatel na území České republiky.

Podmínky poskytnutí podpory

- Podpora se poskytne na základě předloženého projektu v souladu s platnou právní úpravou,
- pro každý schválený projekt se může použít pouze jeden zdroj financování Evropské unie,
- projekt týkající se kulturní památky je v souladu s odborným stanoviskem Národního památkového ústavu,
- v případě zpracování studií, programů, soupisů, map, plánů péče a geodetických prací nemůže být žadatelem sám zpracovatel.

Kategorie příjemců podpory

Obce, sdružení obcí, neziskové organizace s právní subjektivitou včetně církví a jejich organizací, zájmová sdružení právnických osob.

Způsobilé výdaje

- Zpracování studií obnovy a využití památek, programů regenerace památkově významných území, soupisů a map památek na venkově, plánů péče, geodetických prací,
- stavební obnova (rekonstrukce, modernizace, statické zabezpečení) památkových budov a ploch,
- revitalizace historických parků, historických zahrad a alejí,
- nákup budov, strojů, zařízení, vybavení, hardware, software,
- investice na realizaci výstavních expozic, muzeí s nabídkou místních kulturních a historických zajímavostí.

Forma a výše podpory

Přímá nenávratná dotace.

Podpora je poskytována v režimu de-minimis, tzn. v souladu s nařízením Komise (ES) č. 1998/2006 ze dne 15. prosince 2006

Maximální výše podpory činí 90 %

Vzdělávání a informace

Hospodářství na venkově vyžaduje rychlejší a dokonalejší přístup k aktuálním informacím a doplnění potřebného vzdělání a kvalifikace hospodářských subjektů.

Evropský sociální fond (ESF) bude navazovat na EZFRV podporami pro obecnou vzdělanost na venkově, začleňování skupin obyvatelstva, rekvalifikačními kurzy a využíváním internetových sítí

Opatření je nové, nenavazuje na opatření z předcházejícího programového období. Umožní naplnění Směrnice Ministerstva zemědělství ze dne 31.1.2002 o dalším odborném vzdělávání.

Charakteristika opatření

Podpora je určena na vzdělávání a informování hospodářských subjektů, které působí nebo hodlají působit na venkově. Vzdělávání bude zaměřeno na možnosti diverzifikace činností nezemědělské povahy, zakládání a rozvoj mikropodniků, možnost uplatnění ve venkovském cestovním ruchu, ve službách pro obyvatelstvo a možnostech rozvoje dědictví venkova.

Podpora se nevztahuje na instruktážní kurzy nebo vzdělávání, které jsou součástí běžných vzdělávacích programů nebo systémů na středoškolské nebo vyšší úrovni.

Cíle opatření

Posílení lidského potenciálu jako základní podmínky pro místní ekonomiku a zajištění místních služeb

Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech

Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace ekonomických aktivit

Vymezení podporovaných území

Projekt může být realizován na celém území České republiky.

Podmínky poskytnutí podpory

- Podpora se poskytne na základě schváleného předloženého projektu, který splňuje podmínky dané požadavky prováděcí legislativy,
- pro každý schválený projekt se může použít pouze jeden zdroj financování Evropské unie,
- zaměření projektu odpovídá prioritám osy III Programu rozvoje venkova.

Kategorie příjemců podpory

Obce, sdružení obcí, neziskové organizace s právní subjektivitou. Uživatel: fyzické nebo právnické osoby se zájmem o zahájení nebo rozšíření podnikání nebo působení na venkově v rámci osy III.

Způsobilé výdaje

- Náklady spojené se zajištěním vhodných prostor,
- technické zabezpečení – náklady spojené s používáním nebo pronájemem informační techniky a technologie,
- výdaje s přípravou a poskytnutím informačních materiálů,
- nákup kancelářských potřeb v nezbytné míře,
- výdaje spojené s vlastní přípravou vzdělávací akce (např. výběrové řízení),
- výdaje na odbornou činnost lektorů,
- výdaje spojené se zajištěním překladů a tlumočení,
- náklady spojené na propagaci vzdělávacích a informačních aktivit,
- nákup služeb vzdělávacího subjektu.

Forma a výše podpory

Projekty nezakládají veřejnou podporu dle čl. 87 Smlouvy.

Podpora je poskytována v režimu de-minimis, tzn. v souladu s nařízením Komise (ES) č. 1998/2006 ze dne 15. prosince 2006 o použití článků 87 a 88 Smlouvy na podporu de minimis

Přímá nenávratná dotace.

Maximální výše podpory činí 100 % celkových způsobilých nákladů.

OSA IV – LEADER

Účelem osy **IV Leader** je především zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově.

Místní akční skupina

Slabá ekonomická situace jednotlivých venkovských obcí a potřeba vzájemně si pomáhat vede k navazování spolupráce obcí v rámci venkovských území a ke vzniku místních partnerství subjektů, které na venkově působí. Program obnovy venkova od roku 1998 obrátil orientaci k rozvoji spolupráce obcí. Rozvojové strategie venkovských mikroregionů jsou v ČR již osvědčeným způsobem koncipování, realizace a správy činností, vedoucích k sociálnímu a hospodářskému rozvoji určité oblasti. Program SAPARD 2000 - 2003 umožnil přípravu a realizaci 210 místních rozvojových strategií.

Prvních 29 místních akčních skupin od roku 2004 a 2005 získává zkušenosti v rámci podopatření LEADER+. Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství a národního Programu LEADER ČR. Území působnosti místních akčních skupin (katastrální území obcí, které leží v území MAS) zapojených do metody Leader zaujímají 12 414 km², tj. 15,7 % území ČR a žije v nich 743 tis. obyvatel, tj. 7,3 % obyvatel ČR. V roce 2006 bylo přijato 7 dalších místních akčních skupin. V tomto programovacím období se očekává, že asi 70 místních akčních skupin bude realizovat strategie rozvoje venkova metodou Leader v rámci nového Programu rozvoje venkova ČR 2007 – 2013 (je evidováno asi 133 připravujících se místních akčních skupin).

Osa IV Leader bude uplatněna pro opatření Programu rozvoje venkova ČR 2007 – 2013. Nelze ji využít pouze pro nárokovou podporu v rámci opatření Programu rozvoje venkova osy II a opatření v ose I: Předčasné ukončení zemědělské činnosti, Seskupení producentů a Pozemkové úpravy.

Opatření navazuje na podopatření 2.1.4. (podopatření typu LEADER+) Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, respektuje cíle Lisabonské strategie a Národního lisabonského programu 2005 - 2008 (Národní program reforem ČR).

Charakteristika opatření

V rámci tohoto opatření budou místní akční skupiny realizovat svůj Strategický plán Leader. Podporu lze poskytnout místním akčním skupinám, které splní kritéria přijatelnosti posuzovaná SZIF a budou vybrány Hodnotitelskou komisí složenou z jmenovaných expertů. Hodnotitelská komise bude ustanovena Ministerstvem zemědělství a místní akční skupiny bude vybírat na základě bodování. Hodnocení a výběr místních akčních skupin bude probíhat ve dvou kolech. Výzvy k výběru místních akčních skupin budou provedeny v souladu s článkem 37 Nařízení Komise č. 1974/2006 nejpozději do dvou let po schválení programu. Podporu lze poskytnout místní akční skupině na provoz, administrativu a poradenství spojené s realizací Strategického plánu Leader.

Opatření se realizuje na základě principů Leader.

Cíle opatření

Růst konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a kvality života na venkově a diverzifikace ekonomiky.

Zavedení místní rozvojové strategie do systému programů rozvoje venkova.

Uplatnění principů Leader

Vymezení podporovaných území

Území působnosti MAS – subregionální venkovské území s 10 000 až 100 000 obyvateli, na celém území České republiky, mimo území hl. města Prahy a měst s více než 25 000 obyvateli. Území je vymezeno hranicí, která obaluje katastrální území všech okrajových obcí zahrnutých do území působnosti MAS, území je souvislé a má společnou charakteristiku a problémy, jsou doloženy doklady

o souhlasu všech obcí se zařazením do území působnosti MAS a o seznámení se Strategickým plánem Leader.

Podmínky a výběrová kritéria pro poskytnutí podpory místní akční skupině

- místní akční skupinu tvoří vhodné partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem na místní úrovni, ve které se na rozhodovací úrovni účastní minimálně 50 % zástupců soukromé sféry (hospodářských a sociálních partnerů, zástupců občanské společnosti - např. zemědělců, žen a mladých lidí z venkova a jejich sdružení),
- místní akční skupina má povinné orgány, schopné spravovat veřejné prostředky a zajišťovat činnost partnerství pro realizaci Strategického plánu Leader: manažer místní akční skupiny, výběrová komise (funkční období členů výběrové komise je maximálně tříleté), orgán pro přípravu Strategického plánu a dozor nad jeho realizací (např. programový výbor), účetní,
- oblast, na niž se vztahuje Strategický plán Leader, musí být ucelená a nabízet dostatečné kritické množství lidských, finančních a hospodářských zdrojů na podporu udržitelné strategie rozvoje,
- členové místní akční skupiny musí mít na území působnosti MAS trvalé bydliště, sídlo nebo provozovnu, nebo být pro toto území místně příslušní,
- místní akční skupina předloží kvalitní Strategický plán Leader na období 2007 – 2013 podle závazné osnovy, včetně fiší vymezujících oblasti podpory podle Programu rozvoje venkova ČR 2007 – 2013 mimo nárokových podpor v rámci osy II a opatření v ose I: Předčasné ukončení zemědělské činnosti, Seskupení producentů a Pozemkové úpravy.,
- místní akční skupina může pro své způsobilé (přijatelné) výdaje použít pouze jeden zdroj financování Evropské unie.

Činnosti místních akčních skupin

Místní akční skupiny podle čl. 62 nařízení Rady uplatňují při místním rozvoji partnerský přístup, navrhuje ucelenou strategii místního rozvoje, resp. Strategický plán Leader a odpovídají za jeho provádění. Vybírají projekty, které budou v souladu se Strategickým plánem Leader v rámci PRV financovány.

Kategorie konečných příjemců podpory - Právní subjektivita místní akční skupiny

Místní akční skupina Leader – obecně prospěšná společnost podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů, občanské sdružení podle zákona č.83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, zájmové sdružení právnických osob podle § 20, písm. f) zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Místní akční skupinou nemůže být obchodní společnost, občanské sdružení podle § 829 zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, svazek obcí.

Způsobilé výdaje

- Animace, informační a osvětová činnost pro žadatele a veřejnost o území a Strategickém plánu Leader (např. semináře, propagační prezentace),
- běžné výdaje vztahující se k:
 - o sběru informací pro monitoring a hodnocení,
 - o vedení složek projektů a uchovávání dokladů o administrativní činnosti,
 - o budování schopností a vzdělávání pracovníků místních akčních skupin zapojených do přípravy a provádění strategie a vedoucích pracovníků,
 - o nákup poradenských služeb,
 - o provoz - nájemné, vybavení, vytápění, elektřina, telefon, cestovní náklady apod.,
- administrativní činnost:
 - o vyhlášení výzvy k podávání žádostí,
 - o příjem žádostí,
 - o administrativní kontrola žádostí a příloh,
 - o hodnocení projektů podle výběrových kritérií, jejich uspořádání do pořadí, výběr projektů k financování a schválení výběru,
 - o kontrola realizace projektů,
- získávání dovedností
- aktualizace, popř. tvorba Strategického plánu Leader pro další období, včetně studií o území

Forma a výše podpory

Podpora režijních výdajů je místní akční skupině vyplácena Akreditovanou platební agenturou na základě vynaložených nákladů.

Přímá nenávratná dotace - maximálně 20 % z finanční částky určené na realizaci Strategického plánu Leader.

Veřejná podpora na provoz, administrativní činnost a poradenské služby pro místní akční skupiny činí 100 % celkových způsobilých nákladů.

Realizace místní rozvojové strategie

Realizace metodou zdola nahoru (bottom-up princip) poskytuje plnou podporu projektům místních žadatelů. Metodou Leader lze využít místní přírodní, lidský a kulturní potenciál a zvýšit jeho efektivnost. Tento princip byl ověřen v ČR v rámci dvou programů – Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství a program LEADER ČR.

Potřebou ve vztahu k ose Leader je především zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově.

Opatření navazuje na podopatření 2.1.4. (podopatření typu LEADER+) Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství.

Charakteristika opatření

Podporu lze poskytnout na projekty, které jsou v souladu se schváleným Strategickým plánem Leader místní akční skupiny a příslušnými podmínkami opatření Programu rozvoje venkova. Projekty k realizaci vybírá na základě předem stanovených bodovacích kritérií místní akční skupina prostřednictvím své výběrové komise. Do bodovacích kritérií musí být jako kritérium zahrnuto uplatňování inovačních přístupů. Výběr projektů Místními akčními skupinami bude probíhat minimálně jednou do roka.

Opatření se realizuje na základě principů Leader.

Cíle opatření

Růst konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a kvality života na venkově a diverzifikace ekonomiky

Zavedení místní rozvojové strategie do systému programů rozvoje venkova

Uplatnění principů Leader.

Vymezení podporovaných území

Projekt musí být realizován na území působnosti příslušné MAS.

Podmínky poskytnutí podpory

- Žadatel může pro své způsobilé výdaje v rámci schváleného projektu použít pouze jeden zdroj financování Evropské unie,
- projekt musí být realizován v daném území působnosti MAS,
- projekt je v souladu s platnou právní úpravou a se Strategickým plánem Leader,
- žadatel musí splňovat podmínky stanovené příslušnou místní akční skupinou.

Vymezení území, kategorie příjemců podpory, forma a výše podpory a další podmínky budou přesněji vymezeny ve Strategickém plánu Leader příslušné místní akční skupiny a v souladu s jednotlivými opatřeními Programu rozvoje venkova a s přihlédnutím ke specifikám metody Leader.

Kategorie příjemců podpory

Kategorie příjemců podpory jsou specifikovány ve Strategickém plánu Leader (místní akční skupina specifikuje kategorie příjemců podle podmínek jednotlivých opatření os I až III s přihlédnutím ke specifikám metody Leader). Příjemce působí na území působnosti MAS

Způsobilé výdaje

Způsobilé výdaje se řídí nařízením Rady 1698/2005, prováděcími předpisy a podle způsobilých výdajů příslušných opatření Programu rozvoje venkova a příslušných fichí stanovených ve Strategickém plánu Leader.

Forma a výše podpory

Přímá nenávratná dotace.

Pro procento podpory z celkových způsobilých nákladů a pro velikost celkových nákladů na projekty fyzických a právnických osob platí podmínky příslušných fichí Strategického plánu Leader, vycházející z příslušných ustanovení nařízení Rady (ES) č. 1698/2005 a podmínek opatření Programu rozvoje venkova.

Realizace projektů spolupráce

Realizace projektů spolupráce umožňuje významně posílit efektivnost osy Leader zaměřením na využití příkladů nejlepší praxe, inovace a přenos znalostí. Tyto možnosti byly ověřeny a potvrzeny v národním Programu LEADER ČR na prvních příkladech.

Potřebou ve vztahu k ose Leader je především zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově.

Charakteristika opatření

Podpora bude poskytována na projekty spolupráce mezi územími na národní úrovni nebo nadnárodní spolupráce s cílem povzbudit spolupráci mezi místními akčními skupinami v rámci členských států a na území třetích zemí. Smyslem tohoto opatření je využití příkladů nejlepší praxe k posílení inovačních postupů a přenosu znalostí. Projekty budou vybírány Státním zemědělským intervenčním fondem (SZIF) na základě splnění kritérií přijatelnosti a dosažené výše bodového hodnocení. Výzvy pro výběr projektů spolupráce mezi územími na národní úrovni, stejně jako spolupráce nadnárodní budou vyhlašovány minimálně jednou do roka, první výzva bude vyhlášena v roce 2008.

Cíle opatření

Rozvoj a propagace spolupráce a nejlepších výsledků a projektů.

Zavedení místní rozvojové strategie do systému programů rozvoje venkova.

Uplatnění principů Leader.

Vymezení podporovaných území

Území působnosti MAS a území působnosti partnerské MAS.

Podmínky poskytnutí podpory

Podporu konečnému žadateli/příjemci podpory na spolupráci poskytne platební agentura na základě žádosti, která je v souladu se Strategickým plánem Leader, s platnou právní úpravou a závaznými pravidly,

žadatel může pro své způsobilé výdaje v rámci schváleného projektu použít pouze jeden zdroj financování Evropské unie na oddělitelné výdaje, mezi partnery je uzavřena Smlouva o spolupráci.

Kategorie příjemců podpory

Příjemci podpory mohou být MAS s právní formou obecně prospěšná společnost podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění pozdějších předpisů, občanské sdružení podle zákona č.83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, zájmové sdružení právnických osob podle § 20, písm. f) zákona č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Způsobilé výdaje

Způsobilé výdaje se řídí nařízením Rady 1698/2005, prováděcími předpisy a podle způsobilých výdajů příslušných opatření stanovených v souladu s Programem rozvoje venkova, příp. ve Strategickém plánu Leader.

Forma a výše podpory

Přímá nenávratná dotace

Regionální operační program Moravskoslezsko

Oblast podpory 4.1 Rozvoj venkova

Venkovský prostor Moravskoslezského kraje není homogenní. Zahrnuje oblasti, ve kterých dochází k vyliďňování, charakterizované nevyvážeností věkového složení obyvatelstva, zhoršující se kvalitou služeb a infrastruktury (Bruntálsko, Rýmařovsko, Krnovsko, Odersko, Fulnecko, Vítkovsko), oblasti čelící tlakům městských center plynoucích z rozvoje městských aglomerací (Karvinsko, Třinecko, Frýdecko-Místeko, okolí Ostravy), oblasti s rekreačním potenciálem (Bruntálsko, Rýmařovsko, Krnovsko, oblast Beskyd, Poodří) i oblasti, které mají potenciál stát se významným hnacím prvkem regenerace venkova (Bruntálsko, Rýmařovsko, Krnovsko, Opavsko, Těšínsko, oblast Beskyd, Fulnecko, Odersko, Bílovecko).

Zaměření / specifikace podpory

Podpora bude zaměřena zachování identity venkovského prostoru na zvýšení atraktivity venkova zlepšením kvality a dostupnosti veřejných služeb, zlepšením vzhledu obcí.

Podporovány budou především takové projekty obcí, které budou založeny na střednědobých a dlouhodobých rozvojových koncepcích obcí a přirozených venkovských celků – mikroregionů. Dle charakteru jednotlivých obcí a venkovských celků budou podporovány projekty na vytváření podmínek pro zajištění dostupnosti veřejných služeb, zvyšování atraktivity pro obyvatele i návštěvníky, s dopadem na rozvoj nezemědělského podnikání, rozvoj cestovního ruchu, zvyšování bezpečnosti, zachování kulturního a přírodního bohatství.

Globální cíl

Podpořit komplexní rozvoj venkova a zachovat základní funkce venkovského prostoru regionu Moravskoslezsko pro obyvatele, návštěvníky i investory.

Specifické cíle

Zlepšit prostředí venkovských obcí.

Zachovat a rozvíjet identitu venkovských oblastí, venkovského kulturního a přírodního dědictví

Budovat a modernizovat infrastrukturu veřejných služeb na venkově, vybavení pro spolkovou a zájmovou činnost.

PODPOROVANÉ AKTIVITY

- Obnova, rekonstrukce, modernizace a estetické zlepšení venkovského prostoru, veřejných budov, veřejných prostranství (jako součást komplexních projektů veřejných prostranství bude podporováno např. veřejné osvětlení, mobiliáře, místní rozhlas a výsadba veřejné zeleně vesnic, památek, místních atraktivit a ostatních důležitých prvků venkovského dědictví).
- Rekonstrukce, případně výstavba nových místních komunikací, jsou-li součástí úprav centra obce nebo přiléhají-li k významným objektům obce nebo je-li na nich ohrožena bezpečnost chodců. Zvyšování atraktivity venkovských obcí, zachování a rozvoj identity venkovských oblastí, venkovského kulturního prostředí (zachování památek lidové architektury, tradičních řemesel, apod.).
- Výstavba, obnova, rekonstrukce a vybavení zařízení pro služby pro obyvatelstvo a podniky – objekty občanské vybavenosti např. zařízení zdravotnických nebo sociálních služeb, hasičských zbrojnic, základní obchodní infrastruktury, tržnic, atd. (s výjimkou přístrojového vybavení zdravotnických služeb).
- Školy a školská zařízení (dle zákona č. 561/2004).
- Výstavba, obnova, rekonstrukce škol a školských zařízení (vyjma komplexních opatření ke snížení tepelné ztráty).
- Modernizace vybavení škol, které odpovídá současnému vývoji a moderním výukovým metodám, zavádění informačních a komunikačních technologií do výuky.
- Podpora komunitní role mateřských a základních škol (vybavení pro další vzdělávání, poskytování komunitních služeb tj. např. mateřská centra apod.) a aktivního využívání volného času dětí a mládeže při školách a školských zařízeních.
- Rozšiřování kulturních a volnočasových zařízení a aktivit – bude podporována rekonstrukce nebo výstavba zařízení a ploch využitelných pro spolkové, sportovní, zájmové i kulturní aktivity obyvatel. Jedná se o zařízení a aktivity klubového, zájmového a spolkového typu pro aktivní trávení volného času (např. klubovny, prostory pro zájmové kroužky, kurzy, hobby centra, spolky apod., dále hřiště, sportoviště, koupaliště, apod.).
- Rozvoj služeb odrážejících měnící se demografickou strukturu – rozvoj terénních služeb pro staré občany, služby pro rodiče s dětmi, které jim umožní návrat do práce.
- Rekonstrukce a využití zchátralých objektů a nevyužívaných ploch pro rozšiřování občanské vybavenosti, rozšiřování ploch zeleně a pro podnikání.
- Regenerace brownfields, které budou využívány z více než 50 % pro jiné účely než pro výrobu a strategické služby - tato aktivita musí zahrnovat také nové využití plochy nebo objektu, není podporována pouhá příprava rozvojové plochy nebo objektu.
- Regenerace veřejných prostranství na sídlištích.

FORMA PODPORY A JEJÍ VÝŠE, TYP PODPORY

Nevratná přímá pomoc (dotace), bude poskytována na území obcí s počtem obyvatel 500 až 5000. Maximální výše dotace z rozpočtu Regionální rady činí 92,5% celkových způsobilých výdajů

I.6 ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL

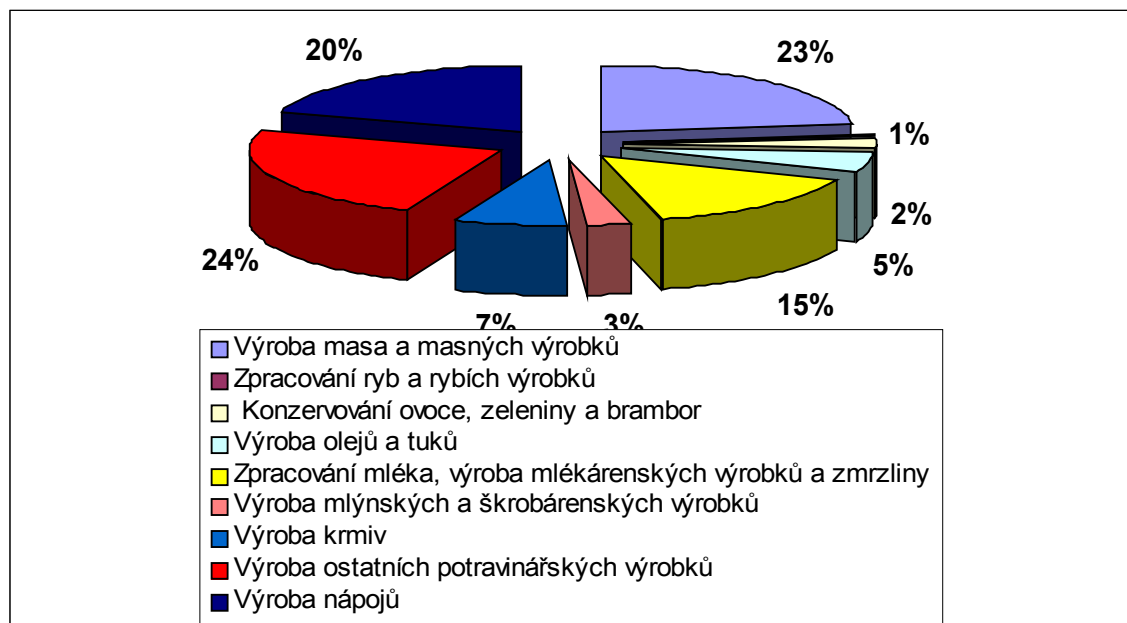
Nejdůležitějším odvětvím zpracovatelského průmyslu, které přímo navazuje na zemědělskou prvovýrobu je výroba potravinářských výrobků a nápojů. V České republice, obdobně jako v Evropské unii, patří výroba potravinářských výrobků a nápojů k nosným odvětvím zpracovatelského průmyslu. Významnost tohoto odvětví je dána zabezpečováním výživy obyvatelstva, výrobou a prodejem zdravotně nezávadných, kvalitních a převážně i cenově dostupných potravin. Dále význam odvětví spočívá v jeho výkonnosti a rostoucí konkurenceschopnosti, kterou však bude nezbytné dále posilovat. S ohledem na významnost potravinářství v ČR a potřebu zvyšovat jeho výkonnost a konkurenceschopnost byla na Ministerstvu zemědělství ve spolupráci s Potravinářskou komorou ČR, VÚZE a dalšími subjekty a experty zpracována koncepce tohoto odvětví po vstupu do EU na léta 2004 až 2013. Potravinářství v této koncepci je charakterizováno jako perspektivní odvětví, s poměrně značným potenciálem dalšího rozvoje.

Potravinářský průmysl je široce strukturován s mnoha výrobami, z nichž některé mají přímou vazbu na zemědělství a další část výrob představuje obory vyšší fáze zpracování agrárních komodit. Trendem v posledním období je dovoz i vývoz agro produktů nejen v rámci ČR, ale je zcela běžný obchod v rámci EU. A tak cestují prasata z Dánska do Masokombinátu v Martinově a naopak naše prasata cestují např. do Chorvatska. Těsné vazby mezi producentem – zemědělcem a zpracovatelem se díky otevření trhu a hranic hodně zpretrhaly.

Podle systému OKEČ jde o následující výrobní obory:

- Výroba, zpracování a konzervování masa a masných výrobků,
- Zpracování a konzervování ryb a rybích výrobků,
- Zpracování a konzervování ovoce, zeleniny a brambor,
- Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků,
- Zpracování mléka, výroba mlékárenských výrobků a zmrzliny
- Výroba mlýnských a škrobárenských výrobků,
- Výroba krmiv,
- Výroba ostatních potravinářských výrobků,
- Výroba nápojů.

Graf č. I.21: Podíly oborů na tržbách za prodej vlastních výrobků a služeb v roce 2003

Tab I. 53 Spotřeba nejdůležitějších druhů potravin na 1 obyvatele

Ukazatel	Měřicí jednotka	1995	1999	2000	2001	2002
Obiloviny ¹⁾	kg	160.8	135.2	136.3	137.4	145.8
Pšeničná mouka	kg	88.1	86.3	86.6	87.7	93.7
Žitná mouka	kg	20.0	11.0	11.1	12.5	13.0
Rýže	kg	4.4	4.3	4.6	4.4	4.8
Chléb	kg	58.5	55.2	56.0	55.1	54.5
Pšeničné pečivo běžné a jemné	kg	42.1	41.8	42.8	43.3	44.3
Těstoviny	kg	3.8	5.6	6.5	6.5	6.0
Maso celkem ²⁾	kg	82.0	83.0	79.4	77.8	79.8
z toho:						
vepřové	kg	46.2	44.7	40.9	40.9	40.9
hovězí	kg	18.5	13.8	12.3	10.2	11.2
telecí	kg	0.3	0.2	0.2	0.2	0.1
drůbež	kg	13.0	20.5	22.3	22.9	23.9
Ryby celkem	kg	4.9	5.2	5.4	5.4	5.3
Mléko a mléčné výrobky ³⁾	kg	187.8	207.3	214.1	215.1	220.6
Mléko konzumní	l	64.6	58.4	57.8	58.8	60.1
Sýry celkem	kg	6.5	9.3	10.5	10.2	10.6
Tvaroh	kg	2.8	3.7	3.4	3.6	3.6
Vejce	kusy	290.0	297.0	275.0	286.0	279.0
Máslo	kg	4.5	4.0	4.1	4.2	4.5
Sádlo vepřové vč. slaniny	kg	5.2	5.0	4.8	4.8	4.8
Tuky a oleje ⁴⁾	kg	22.7	23.1	22.8	22.8	22.9
Rostlinné jedlé tuky a oleje	kg	15.4	16.4	16.3	16.1	16.0
Ovoce v hodnotě čerstvého	kg	72.1	75.6	75.0	70.1	73.5
z toho citrusové plody	kg	15.4	14.0	14.9	14.3	14.7
Zelenina v hodnotě čerstvé	kg	78.0	85.3	82.9	82.1	78.7
Luštěniny	kg	1.9	2.0	2.0	2.2	2.1
Brambory	kg	76.5	75.9	77.0	75.3	76.0
Cukr	kg	38.9	37.1	36.1	39.0	41.5
Cukrovinky čokoládové, čokoláda, kakao	kg	4.8	4.8	4.7	4.8	5.0
Cukrovinky nečokoládové	kg	2.7	2.4	2.5	2.5	2.3
Čaj	kg	0.3	0.3	0.3	0.3	0.2
Zrnková káva pražená	kg	2.3	2.6	2.4	2.6	2.5
Nápoje nealkoholické	l	121.3	180.0	206.0	220.0	246.0
z toho minerální vody	l	18.0	41.0	47.0	50.0	54.0
Nápoje alkoholické ⁵⁾	l	9.4	9.9	9.9	9.9	10.0
Lihoviny (40 %)	l	7.9	8.3	8.3	8.2	8.3
Víno	l	15.4	16.1	16.1	16.2	16.2
Pivo	l	156.9	159.8	159.9	156.9	159.9

¹⁾ v hodnotě zrna

²⁾ maso hovězí, telecí, vepřové, skopové, kozí, koňské a králíčí, drůbež a zvěřina v hodnotě masa na kosti vč. vnitřností

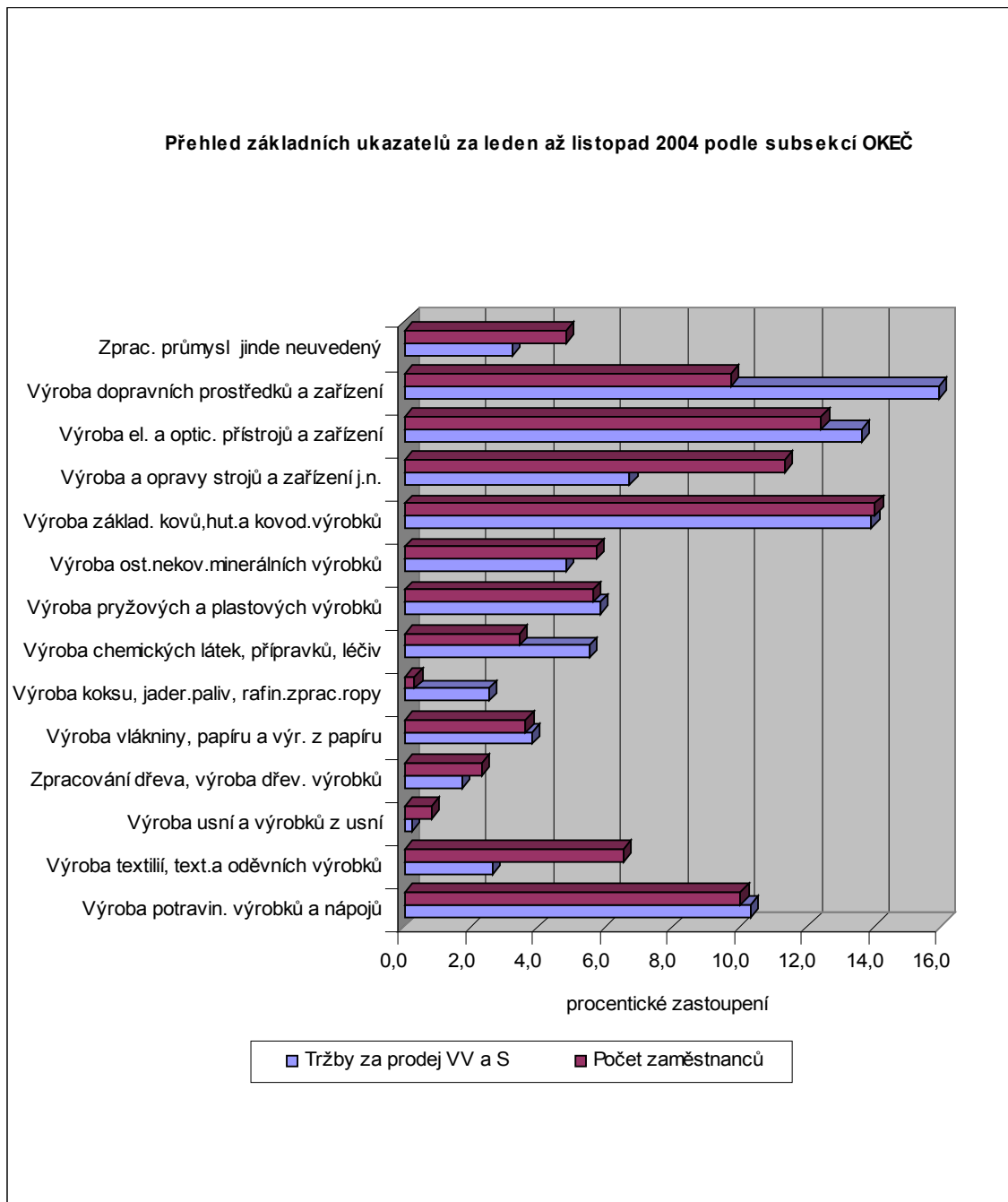
³⁾ v hodnotě mléka, bez másla

⁴⁾ v hodnotě čistého tuku

⁵⁾ v hodnotě čistého lihu (100 %)

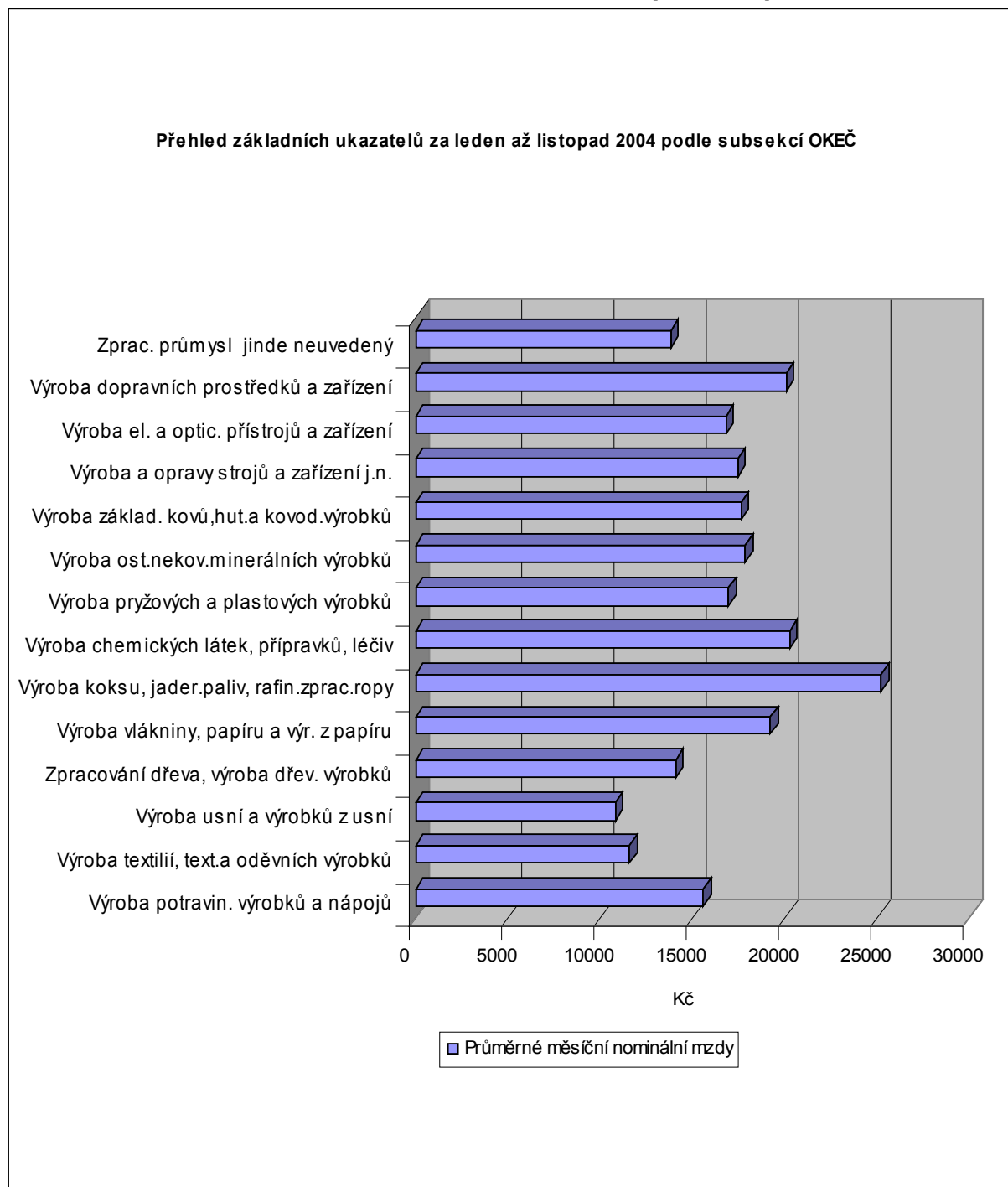
Zdroj: ČSÚ

Graf č. I.22: Přehled základních ukazatelů za leden až listopad 2004 podle subsekcí OKEČ

zdroj: ČSÚ

Graf č. I.23: Přehled základních ukazatelů za leden až listopad 2004 podle subsekcí OKEČ

zdroj: ČSÚ

Pozice odvětví v rámci zpracovatelského průmyslu

Potravinářský sektor podle ekonomické charakteristiky patří i po roce 2000, při nižších tempech růstu než některá jiná odvětví zpracovatelského průmyslu, k jeho nosným odvětvím. Výraznou zásluhu na tomto stavu mají jeho klíčové obory uvedené v předchozí části.

Potravinářský sektor se v roce 2004 podílel tržbami za prodej vlastních výrobků a služeb v běžných cenách na zpracovatelském průmyslu 10,3 %, na počtu zaměstnanců 10 % a průměrná měsíční nominální mzda dosáhla 15 596,- Kč. Pozice hodnoceného odvětví je zachycena v grafech.

V rámci zpracovatelského průmyslu byl potravinářský sektor v hodnoceném období 1998 – 2004 nejvíce zasažen dopady likvidací a konkursů do zaměstnanosti a v obdobné situaci se ocitla i výroba strojů a zařízení. Potravinářství patřilo k odvětvím s největším počtem zaniklých organizací ve zmíněném období.

Malé a střední podniky (dle zákona č. 47/2002 Sb.) plní ve výrobě potravin a nápojů významnou úlohu zejména proto, že se vyskytují u převážné většiny výrobních oborů a tvoří významnou část výrobní základny. Širší uplatnění nacházejí především v pekárenské a cukrářské výrobě, ve výrobě masa, při zpracování ovoce a zeleniny. Jejich význam spočívá v tom, že přispívají k obohacení sortimentu (krajové speciality apod.) a k plošné zaměstnanosti, včetně venkovského prostoru. Význam malých a středních podniků vyžaduje existenci programů podpory pro tyto kategorie podnikatelských subjektů, ať již jsou tyto programy realizovány prostřednictvím specifických či doplňkových programů bankovními ústavy (zejména ČMZRB), daňovými úlevami, resp. jinými formami.

I.6.1 REGIONÁLNÍ STRUKTURA ODVĚTVÍ

I.6.1.1 Mlékárenství

Mlékárenský průmysl nakoupil a zpracoval v roce 2003 podle resortní statistiky Mze ČR 2530,9 mil. litrů mléka, což představuje v porovnání s předcházejícím rokem 2002 pouze nepatrné zvýšení o 7,1 mil. l (0,3 %).

Průměrná realizační cena mléka nakoupeného v roce 2003 se meziročně snížila z 8,12 Kč/l na 7,79 Kč/l. Hlavní příčina této změny byla ovlivněna mimořádným poklesem cen proteinových výrobků a másla na zahraničních trzích a jejich vysokými zásobami.

Nízké ceny mlékařských výrobků na zahraničních trzích a zvýšené objemy dovozů se velmi nepříznivě projeví v bilanci zahraničního obchodu. Celková finanční hodnota dovozu se meziročně zvýšila o 481,1 mil. Kč na 3 720,0 mil. Kč (14,9 %), zatímco hodnota vývozu vzrostla o 578,9 mil. Kč na 5 708,9 mil. Kč (11,3 %). Zvýšená hodnota vývozu v roce 2003 byla ovlivněna dodatečným exportem sušeného mléka vyrobeného v roce 2002, které nebylo možno vyvézt v běžném roce pro nedostatek dotací. Pozitivní saldo zahraničního obchodu se zvýšilo pouze o 97,8 mil. Kč na 1 988,9 mil. Kč.

Výroba mléka v zemědělství a jeho dodávky mlékařskému průmyslu dosáhly v roce 2003, i když byl poznamenán v letním období mimořádně suchým počasím, standardní úroveň odpovídající průměru minulých let.

Tab I. 54 Vývoj obchodních cen vybraných mlékařských výrobků v Kč/l/kg

Výrobek	Prosinec 2002	Prosinec 2003	rozdíl	Index 2003/2002
Mléko polotučné trvanlivé karton 1 l	10,57	10,68	0,11	101,00
Mléko odstředěné trvanlivé karton 1 l	10,12	10,12	-	-
Mléko polotučné sáček 1 l	10,20	9,61	- 0,59	94,20
Mléko polotučné čerstvé karton 1 l	10,52	9,50	- 1,12	89,50
Jogurt bílý do 4,5% tuku 150 g kelímeček – 1 kg	31,90	31,91	-	-
Máslo čerstvé 250 g Al folie 16 % vody	81,70	89,36	8,19	110,10
Tvaroh měkký 250 g Al folie 25 % vody sušiny – 1 kg	43,96	42,89	- 1,07	97,60
Eidamská cihla 30 % - 1 kg	82,89	88,37	5,48	106,60
Eidamská cihla 45 % - 1 kg	89,37	97,55	8,18	118,40

Zdroj: ČSÚ

Zahraniční obchod ČR mlékárenskými výrobky v tis. Kč

Ukazatel / rok	2002	2003	rozdíl	index 2003/2002
Vývoz mléka a výrobků	5 130 052	5 708 961	578 909	111,3
Dovoz mléka a výrobků	3 238 916	3 720 041	481 125	114,9
Bilance (saldo)	1 891 136	1 988 920	97 784	105,2

Zdroj: Údaje celní statistiky

Mlékárenský průmysl – provozy registrované KVS Olomouc

Název podniku	okres	kapacita podniku v t / den
Jesenické mlékárny a.s.	Bruntál	
EKOMILK, s.r.o.	Frýdek-Místek	100
Mlékárna Kunín a.s., provozovna Ostrava - Martinov	Ostrava	300
Wera Nova	Opava	
Simandl, spol. s r.o.	Karviná	

Zdroj: KVS Ostrava

Mlékárna Kunín a.s.

V roce 1947 byla mlékárna v Kuníně uvedena do trvalého provozu. Množství a sortiment se neustále zvyšoval. V roce 1950 bylo v závodě pracováno asi 27 000 litrů mléka denně. Kravařské mlékařské družstvo likvidováno a Mlékárna se stala Mlékařskými závody, národní podnik, Kunín. Během dalších let došlo k mnoha reorganizacím a kunínská mlékárna byla začleněna pod Slezské mlékárny n.p. Opava, později pod Severomoravské mlékárny n.p. Ostrava a nakonec pod Beskydské mlékárny s.p. Frýdek Místek.

V roce 1992 vznikla Mlékárna Kunín a.s. zprivatizováním Beskydských mlékáren s.p. Frýdek Místek, která zaměstnávala asi **400 pracovníků ve třech provozovnách.**

Ke konci roku 2003 a počátkem roku 2004 byl uzavřen závod v Kuníně a výroba byla přestěhována do jednoho místa, do **Ostravy-Martinova**. Minulý rok bylo investováno 110 miliónů korun, z toho podstatná část směřovala právě do stěhování a zapojení výrobních zařízení, na vybudování skladovacího a expedičního zázemí, na 25 miliónů přišla strojovna chlazení.

Jedním z nástrojů jak dosáhnout a jak zvýšit a udržet kvalitu výrobků a služeb je systém managementu jakosti podle ISO 9001. Ve společnosti byl systém jakosti zaveden již v roce 1999. V roce 2002 došlo k jeho recertifikaci podle nové normy EN ISO 9001:2001. Systém zahrnuje procesy a činnosti v rámci vývoje nových produktů, výroby a prodeje mléka a mléčných výrobků.

Kontrolu zdravotní nezávadnosti výrobků a používaných komponentů provádí společnost ve vlastních laboratořích, ale i v nezávislých akreditovaných laboratořích. Systém zabezpečování zdravotní nezávadnosti pomocí analýzy kritických kontrolních bodů HACCP vyústil v jeho certifikaci v roce 2002.

Snahou společnosti je i ochrana životního prostředí. Mlékárna Kunín a.s. se snaží co nejvíce omezit negativní dopady svých činností na životní prostředí, plnit platnou legislativu a požadavky normy ČSN EN ISO 14001:1997. Také tento systém byl v roce 2002 certifikován. Mlékárna Kunín a.s. se tak stala vlastníkem stříbrného certifikátu společných systémů řízení jakosti a ochrany životního prostředí.

Wera Nova

Výrobce mražených smetanových krémů. Hlavním výrobkem je *Ruská zmrzlina* s lahodnou smetanovou chutí. Vyrábí se výhradně z čerstvé smetany, plnotučného mléka, másla a dalších čistě přírodních surovin. V produkci tohoto sortimentu zaujímá tato firma přední postavení na českém potravinářském trhu.

V souladu s potravinářskou legislativou Evropské unie byl pro zajištění maximální kvality a hygienické nezávadnosti výroby zaveden kontrolní systém kritických bodů, tzv. *HACCP* (Hazard Analysis and Critical Control Point). *Certifikační systém kritických bodů* (tj. technologických úseků v procesu výroby, ve kterých je největší riziko porušení zdravotní nezávadnosti) výrobce prokazuje funkční a účinný systém plnění požadavků nad obvyklý rámec vyžadovaný národní legislativou. V roce 2003 proběhla rozsáhlá rekonstrukce a modernizace výrobního závodu, kterou bylo dosaženo výrobního hygienického standardu.

Firmě bylo přiděleno *exportní číslo*, které ji opravňuje k vývozu do zemí EU. V jarních měsících roku 2004 byla zmodernizována také technologie, která splňuje požadavky nejvyšších hygienických norem.

Simandl

SIMANDL, spol. s r. o. byla založena v roce 1995. Jedná se o firmu specializující se v produkci a balení instantní smetany do kávy, cappuccina a instantní kávy. Tyto produkty firma prodává v České republice a také vyváží do jiných evropských zemí. V současné době má sortiment 20 výrobků, ze kterých se v jednom případě jedná o privátní značku COOP.

Firma úspěšně rozšiřuje jak svou produkci, tak i klientskou základnu.

I.6.1.2 Masný průmysl

Dle údajů KVS Ostrava bylo počátkem roku 2005 vedeno v katalogu zpracovatelů masa a KVS dozorováno celkem 164 subjektů. Rozdělení dle jednotlivých okresů je uvedeno v tabulce.

Tab I. 55 Zpracovatelé živočišných produktů – počty provozů k 15. 1. 2005

	OV	KI	FM	NJ	OP	BR	KRAJ
Katalog zpracovatelů	36	10	30	35	39	14	164
Z toho: leg EU	22	5	23	14	19	4	87
leg ČR	14	5	7	21	20	10	77

Zdroj: KVS Ostrava

Zpracovatelé živočišných produktů schválení a registrovaní pro obchodování v rámci EU

Tab I. 56 Čerstvé maso - jatky Moravskoslezský kraj

Název podniku	okres	kapacita podniku v ks za směnu	
		prasata	skot
MILKAGRO a.s. Provozovna Masokombinát Martinov	Ostrava	1200	320
Těšínské jatky, s.r.o.	Karviná	600	30
MORAVAN, a.s., Petřvald	Nový Jičín	30	10
Agroprůmyslový kombinát a.s. Sedlnice	Nový Jičín	40	5
JATKA-KURKA s.r.o., Otice	Opava	800	0
TOZOS spol.s r.o., Vojkovice	Frýdek-Místek	60	0

Zdroj: KVS Ostrava

Zpracovatelé živočišných produktů schválení a registrovaní pro obchodování v rámci EU

Tab I. 57 Čerstvé maso - bourárny Moravskoslezský kraj

Název podniku	okres
MILKAGRO a.s. Provozovna Masokombinát Martinov	Ostrava
Těšínské jatky, s.r.o.	Karviná
MORAVAN, a.s., Petřvald	Nový Jičín
Agroprůmyslový kombinát a.s. Sedlnice	Nový Jičín
JATKA-KURKA s.r.o., Otice	Opava
TOZOS spol.s r.o., Vojkovice	Frýdek-Místek
Vladimír Hájek-H+H, Hladké Životice	Nový Jičín
JABLUNKOVSKÁ JATKA spol. s r.o.	Frýdek-Místek
Bivoj a.s., Opava	Opava
PR market, s.r.o., PR 07, Třinec	Frýdek-Místek
Beskydské uzeniny,a.s.	Frýdek-Místek
Alfréd Latoň - Bruno Wieder, Chlebičov	Opava
Luděk Tirol-FAUNUS	Opava
Josef Přikryl Petr Schweidler, Komárov	Opava
Jaroslava Klemensová – MASOMA, Zábřeh – Dolní Benešov	Opava
Řeznictví Tichý s.r.o., Ostrava - Zábřeh	Ostrava
SUGAL, spol. s r.o.	Ostrava
Morava-maso s.r.o., Karviná - Ráj	Karviná
Pavína Klementová, Kravaře	Opava

Zdroj: KVS Ostrava

Zpracovatelé živočišných produktů schválení a registrovaní pro vnitřní trh ČR

Tab I. 58 Čerstvé maso - jatky Moravskoslezský kraj

Název podniku	okres
ZÁTOR - AGROZAT s.r.o., Světlá Hora	Bruntál
Starojicko, a.s., Loučka	Nový Jičín
MACHÁČ-MALOKAPACITNÍ JATKA s.r.o., Mořkov	Nový Jičín
BEVEX s.r.o., Nižní Lhoty	Frýdek-Místek

Zdroj: KVS Ostrava

Tab I. 59 Čerstvé maso - bourárny Moravskoslezský kraj

Název podniku	okres
Masná výroba Vrbno p.Pr.	Bruntál
ZÁTOR - AGROZAT s.r.o., Světlá Hora	Bruntál
MACHÁČ-MALOKAPACITNÍ JATKA s.r.o., Mořkov	Nový Jičín
BEVEX s.r.o., Nižní Lhoty	Frýdek-Místek
Maso V+W s.r.o., Úvalno	Bruntál
CARBOL S Corp.s.r.o., Dobrá	Frýdek-Místek
Libor Zielonka, Hnojník	Frýdek-Místek
StonAI, spol. s r.o.	Karviná
Wojtas Josef, Dolní Lutyně	Karviná
Gasior Jaromír, Petřvald - Petrnkovice	Karviná
GT 92 s.r.o., Bílovec	Nový Jičín
Hrabovský Miroslav, Bartošovice	Nový Jičín
Mička Jan, Trojanovice	Nový Jičín
Kučera Jan, Mořkov	Nový Jičín
Pitr Václav, Skotnice	Nový Jičín
Scholasterová Milada, Vražné	Nový Jičín
Trefil Alois, Loučka	Nový Jičín
Kučera Jan, Studénka	Nový Jičín
Miroslav Macáš	Opava
Milan Weiss, Litultovice	Opava
Jana Gromanová, Dolní Životice	Opava
Verner Kötula, Opava	Opava
Lubomír Židek a Oldřich Bílovský, Kyjovice	Opava
Vlastimil Raida - Řeznictví Garant, Opava	Opava
Alfréd Kremser, Chuchelná	Opava
Petr Vilášek, Štěpánkovice	Opava
PENSAM s.r.o., Ostrava	Ostrava
Řeznictví-uzenářství Miroslav Janus, Ostrava	Ostrava
Helena Davidová, Ostrava	Ostrava
KARIN, spol. s r.o., Havířov	Karviná
Lukáš Gebauer, Otice	Opava
Wagner Rostislav, Horní Benešov	Bruntál

Zdroj: KVS Ostrava

MILKAGRO a.s. Provozovna Masokombinát Martinov

K 1. únoru 2004 se nedílnou součástí MILKAGRA a.s. stala Provozovna Masokombinát Martinov. Provozovna Masokombinát Martinov je s kapacitou výroby až 30 tisíc tun masa a uzenin ročně jedním z největších producentů masných výrobků v České republice a nepřehlédnutelným partnerem pro tuzemské i zahraniční odběratele a státní instituce. Ve společnosti je zaveden a důsledně dodržován systém řízení jakosti podle norem ISO 9000 v jehož rámci je implementován a je zcela funkční systém HACCP - Hazard Analysis Critical Control Points (analýza nebezpečí a kritické kontrolní body), který představuje převzetí odpovědnosti výrobce za bezpečnost produktu z hlediska zdravotní nezávadnosti.

Provozovna Masokombinát Martinov je také držitelem platného certifikátu jakosti mezinárodní certifikační společnosti Lloyd's Register Quality Assurance se sídlem v Praze. Podmínky této prestižní certifikace jsou plněny nepřetržitě od r. 1997. V současnosti v rámci Provozovny probíhá aktivní implementace systému řízení jakosti podle normy ISO 9001:2000.

Díky značným investicím a důslednému udržování kvality výroby na té nejvyšší možné úrovni, Provozovna splnila veškeré podmínky a obdržela mezinárodně platné exportní oprávnění CZ 95 Státní veterinární správy pro export masa a masných výrobků na náročné trhy zemí Evropské unie a oprávnění zpracovávat suroviny dovezené od certifikovaných producentů. Ve stejném exportním režimu společnost dodává své výrobky i na tuzemský trh, čímž konečnému spotřebiteli poskytuje záruku té nejvyšší možné kvality výrobků a hygieny při jejich výrobě.

O sortimentní skladbu, inovaci a neustálý vývoj se stará oddělení technologie výroby disponující vybavenou laboratoří. Z technologické dílny provozovny Masokombinát Martinov vyšly receptury takových výrobků, jako jsou "Pravé ostravské klobásy", jejichž výrobu má Provozovna chráněnou ochrannou známkou, salám "Vítěz", který byl oceněn na mezinárodní výstavě SALIMA a je nositelem zlatého IBUCOP, dále "Martinovské párky", originální i tradiční výrobní program fermentovaných výrobků, výrobků vařené výroby a mnoho dalších specialit.

V současnosti již úspěšně proběhla reorganizace řídicích procesů uvnitř Provozovny a pokračuje "boj" o získání, v minulosti ztracených, obchodních trhů a obnovení důvěry u nejširšího spektra zákazníků, jak v České republice, tak i v dalších zemích v rámci i mimo EU.

Agropol Food, s.r.o.

Agropol Food, s.r.o., je 100% dceřinou společností **Agropol Group, a. s.** Jediným předmětem podnikání společnosti Agropol Food je nákup a prodej zboží, zejména výrobků z drůbežího masa.

V rámci *divize zpracování drůbeže* holdingu Agropol Group působí tyto drůbežářské závody: *JD Vodňany, JD Mirovice, Moravskoslezské drůbežářské závody Promt a Intergal Vrchovina.*

Všechny tyto společnosti nabízejí široký sortiment chlazených, mražených, uzených a vařených drůbežích výrobků. Při původní organizaci prodeje bohužel nebylo možné odběratelům nabídnout **kompletní sortiment** ze všech výše uvedených drůbežářských závodů. Vedení holdingu Agropol Group se proto rozhodlo vyhovět požadavkům svých zákazníků a zřídilo centrální odbytovou organizaci s názvem Agropol Food, s.r.o.

Distribuční organizace Agropol Food je součástí Divize zpracování drůbeže holdingu Agropol Group. Organizační struktura společnosti Agropol Food, s.r.o. je tvořena vedením firmy se sídlem v Praze a expedičními středisky rozmístěnými po Čechách a Moravě, ze kterých je distribuováno veškeré zboží. Moravskoslezské drůbežářské závody PROMT, a. s.

- Háj ve Slezsku – výroba tepelně zpracovaných masných výrobků
- Modřice – porážka a zpracování drůbežího masa včetně masné výroby (výroba uzenin, párků atd.)

Diema s.r.o.

Společnost se zabývá porážkou a zpracováním hrabavé drůbeže a velkoobchodní a maloobchodní činností v oblasti chlazené a mražené drůbeže. Porážková kapacita je 20 – 30 tis. ks / den.

I.6.1.3 Zpracování cukrové řepy

Po vstupu ČR do EU doznala organizace trhu s cukrem v ČR podstatných změn. Výkonnou organizací trhů s cukrem jsou v jednotlivých zemích EU pověřeny převážně národní intervenční agentury. V ČR je tímto orgánem SZIF.

Změny se dotýkají kvótového systému, který byl již ale v jiné podobě v ČR zaveden dříve. Nově budou v ČR podle SOT (Společná organizace trhu) zavedeny výrobní dávky, vývozní i dovozní licence, vývozní subvence a záruky a výrobní náhrady za cukr použitý v chemickém průmyslu. Jednotlivá ustanovení SOT jsou prakticky platná už pro cukr vyrobený v nových členských zemích v kampani 2004/2005. SOT s cukrem je rozčleněna do následujících oddílů:

- kvótový systém a výrobní dávky
- licence
- vývozní subvence
- záruky
- výrobní náhrady na cukr použitý v chemickém průmyslu

Kvóta A, B – množství cukru stanovené EK, které jsou producenti cukru oprávněni vyrobit. Pouze na toto množství se vztahují cenová, subvenční a intervenční opatření tržního řádu na cukr.

Cukr C – množství cukru vyrobené producentem nad kvótu A a B. Toto množství je třeba vyvézt do třetích zemí bez nároku na vývozní subvenci, nebo je možné převést do kvóty A v rámci následujícího hospodářského roku.

Hospodářský rok – V EU začíná 1. července a končí 30. června následujícího roku.

Vývoj pěstování cukrové řepy v ČR**Tab I. 60 Vývoj výnosů a produkce cukrové řepy a sklizňových ploch (tis. ha)**

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Skliz. plocha	91,1	93,3	103,7	92,3	81,4	59,0	61,3	77,7	77,5	77,3	71,0
Meziroční index	0,85	1,02	1,11	0,89	0,88	0,72	1,04	1,27	1,00	1,00	0,92
Produkce v tis. t	3 240	3 712	4 316	3 722	3 479	2691	2809	3529	3832	3495	3579
Meziroční index	0,75	1,14	1,16	0,86	0,93	0,77	1,04	1,26	1,09	0,91	1,02
Výnos v t/ha	35,57	38,96	41,63	40,32	42,74	45,60	45,83	45,41	49,45	45,20	50,3
Meziroční index	0,88	1,10	1,07	0,97	1,06	1,06	1,01	0,99	1,09	0,91	1,11

Zdroj: ČSÚ

Tab I. 61 Podíl jednotlivých krajů na celkové ploše a sklizni cukrovky v letech 2002 - 2004

Kraj	2002					2003					2004				
	ha	%	t	%	t/ha	ha	%	t	%	t/ha	ha	%	t	%	t/ha
PH	635	1	32 081	1	50,5	467	1	21 850	1	46,7	495	1	25 653	1	51,8
SČ	20 312	26	1 003 786	26	49,4	19 297	25	876 443	25	45,4	17 964	25	904 904	25	50,3
JČ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PL	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
KV	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ÚS	4 455	6	219 045	6	49,1	4 657	6	208 840	6	44,8	3 936	6	196 870	6	50,0
LI	479	1	20 780	1	43,3	452	1	20 730	1	45,8	415	-	21 461	1	51,7
KH	10 707	14	527 805	14	49,3	10 191	12	460 230	12	45,1	9 330	12	471 320	13	50,5
PA	5 759	7	287 240	7	49,8	5 883	7	266 538	8	45,3	5 542	8	278 981	8	50,3
VY	404	1	21 236	1	52,5	422	1	18 602	1	44,0	206	1	10 361	1	50,3
JM	8 791	11	427 218	11	48,6	9 664	13	414 818	12	42,9	9 132	13	444 733	12	48,7
OL	15 719	20	791 253	20	50,3	16 364	21	758 493	21	46,3	15 031	21	773 158	21	51,4
ZL	3 262	4	162 023	4	49,6	3 173	4	143 870	4	45,3	2 989	4	150 827	4	50,4
MS	6 976	9	339 999	9	48,7	6 756	9	304 734	9	45,1	6 056	8	301 010	8	49,7
ČR	77 499		3 832 466		49,4	77 325		3 495 148		45,2	71 096		3 579 278		50,3

Zdroj: ČSÚ

Vývoj cen u zemědělských výrobců cukrové řepy

V roce 2003 dosáhla průměrná cena zemědělských výrobců řepy 949 Kč/t, což je o 20 Kč/t méně než v předchozím roce. 9. dubna 2004 nabylo účinnosti NV č. 160/2004 Sb. Podle odstavce 5, § 16 b tohoto nařízení byla stanovena minimální cena cukrové řepy vypěstované v roce 2004 ve výši **1 470 Kč/t** čisté hmotnosti při cukernatosti 16 %. Tato výše minimální ceny by měla být již zakotvena ve smlouvách mezi pěstiteli a cukrovarem pro dodávku cukrovky v roce 2004/2005. Pěstitelé dodávající řepu v roce 2004/2005 dosáhnou sice mnohem vyšších tržeb než v předchozích letech, zároveň se však budou muset podílet na finančních dávkách z výroby cukru, které platí cukrovary do rozpočtu EU.

Tab I. 62 Ceny u zemědělských výrobců cukrové řepy Kč/t

Rok	září	říjen	listopad	prosinec	leden	Průměrná cena
1997	818	839	833	864		848
1998	880	818	801	781		795
1999	892	806	751	756		763
2000	1 000	959	961	979		969
2001	963	961	964	969	1 006	963
2002	997	987	977	932	956	969
2003	958	964	947	934	911	949
2004					960	

Zdroj: ČSÚ

Přehled cukrovarů

V roce 2004/2005 pracovalo v ČR v kampani celkem 11 cukrovarů, tedy o 2 závody méně než v roce 2003/2004. Z toho jsou 4 cukrovarny v Čechách a 7 na Moravě.

V cukrovarnické kampani 2004/2005 se v České republice vyráběl cukr v rámci sedmi cukrovarnických společností, které dohromady sdružují celkem 12 cukrovarů. Cukrovar v Českém Brodě kampaň 2004/2005 nezačal.

Na území Moravskoslezského kraje se nachází pouze 1 cukrovar, a to cukrovar v Opavě, který patří společnosti Moravskoslezské cukrovary, a.s.. Celková zpracovatelská kapacita cukrovarů v ČR se podle odhadu v roce 2004/2005 snížila na úroveň 44 500 t zpracované řepy denně (meziroční snížení o 700 t/d řepy). Hlavním důvodem snížení celkové kapacity je neuvedení dvou cukrovarů do provozu. Průměrný jmenovitý výkon jednoho cukrovaru v ČR se podle odhadu zvýší v roce 2004/05 na hodnotu 4 045 t/d řepy.

Cukrovar nacházející se na území **Moravskoslezského kraje** představuje celkovou zpracovatelskou kapacitu **3 300 t** zpracované řepy denně, což činí cca **7 %** celkové zpracovatelské kapacity všech cukrovarů v ČR.

EU vyžaduje důslednou kontrolu produkce cukru (sypká i tekutá media) v jednotlivých cukrovaroch, protože celková produkce cukru v daném závodě slouží jako podklad mj. pro výpočet cukru C každého výrobce, který nesmí být prodáván na vnitřním trhu EU. Proto je v NV č. 212/2004 Sb. stanovena povinnost výrobců cukru evidovat množství vyrobeného cukru. Mze ČR pověřilo SZIF, aby vypracovalo návrh příslušných měřidel, resp. metodiku způsobu vykazování těchto údajů. Současně je SZIF pověřen vykonáváním kontroly nad vykazovanými hodnotami výrobců.

Tab I. 63 Přehled cukrovarů

Název skupiny	Cukrovar	Jmenovitý výkon t/d řepy*
1. Skupiny cukrovarů		
	Dobrovice	11 000
	České Meziříčí	5 000
Cukrovary TTD, a.s.		16 000
	Němčice	3 100
	Hrochův Týnec	5 000
	Kojetín	3 500
EASTERN SUGAR ČESKÁ REPUBLIKA, a.s.		11 600
	Hrušovany	4 800
	Opava	3 300
Moravskoslezské cukrovary, a.s.		8 100

	Vrdy	2 800
Manolis, a.s.		2 800
2. Samostatné cukrovary		
Cukrovar Vrbátky a.s.	Vrbátky	2 000
Hanácká potravinářská společnost, a.s.	Prosenice	2 000
Litovelská cukrovarní, a.s.	Litovel	2 000
ČR celkem (t/d)		44 500
ČR průměr jednoho závodu (t/d)		4 045

Zdroj: ČSÚ

Poznámka: * odhady

Výroba cukru a melasy v ČR v kampani 2003/04

Celkem bylo zpracováno 3,35 mil. t cukrové řepy o průměrné cukernatosti 18,2 %. Výnos polarizačního cukru se pohybovaly mezi 6,7 až 9,6 t/ha, s průměrem 8,24 t/ha, což představuje velmi dobrý evropský průměr. V kampani bylo vyrobeno podle odhadu celkem 516,3 tis. t bílého cukru, z toho z řepy 509,3 tis. t. Produkční kvóta cukru byla v kampani překročena o cca 54 tis. t. Bylo dosaženo velmi dobré výtěžnosti 15,2 % a výnosu 6,88 t bílého cukru z hektaru. V kampani bylo dále vyrobeno 157,5 tis. t bilanční melasy s vysokým zůstatkem 2,35 % cukru v melase.

Tab I. 64 Základní ukazatele výroby cukru a melasy v ČR

	Rok	1998-2002	1993-2002	2000	2001	2002	2003	Index 2003/93-2002
Sklizňová plocha	tis.ha	71,16	85,10	61,30	77,70	76,90	77,3	0,91
Zpracovaná řepa	tis.t	3 495	3 698	2 890	3 900	4 003	3 350	0,91
Výnos kořene	t/ha	49,10	43,50	47,14	50,19	52,05	43,34	1,04
Cukernatost	%	16,52	16,45	17,66	15,66	16,13	18,20	1,11
Výnos polar. cukru	t/ha	8,11	7,15	8,33	7,86	8,40	7,89	1,15
Výnos bílého cukru	t/ha	6,62	5,67	7,25	6,42	7,13	6,59	1,21
Výtěžnost	%	13,49	13,05	15,38	12,79	13,69	15,20	1,17
Výroba cukru z řepy	tis.t	471,37	482,6	444,6	498,9	548,0	509,3	1,06
Výroba melasy	tis.t	138,0	164,5	117,2	160,7	152,4	157,45	0,96

Zdroj: ČMCS (kampaňová hlášení cukrovarů)

Poznámka: 1993 a 1998 – 2002 (průměry 5 a 10 let)

I.6.1.4 Konzervářství

Beskyd Agro Palkovice a.s.

Beskyd Agro Palkovice a.s., Frýdek-Místek – Skalice, producent žampionového a hlívového substrátu, čerstvých žampionů, konzervovaných žampionů a hlívy a jiných výrobků.

SELIKO Opava a.s.

Vyrábí produkty jako je ocet, sterilovaná zelenina, sterilované okurky, zelí, rajčatový protlak, ovocné pomazánky, hotová jídla, paštiky, instantní těstoviny a polévky, omáčky k těstovinám.

I.6.1.5 Mlynářství

V Moravskoslezském kraji je mlynářství zastoupeno podnikem **MLÝN HERBER spol. s r.o.** se sídlem v Opavě – Vávrovicích

MLÝN HERBER spol. s r.o. Opava-Vávrovice zajišťuje tradiční výrobu ve dvou provozech:
Pšeničný mlýn PALHANEČ

Kukuřičný mlýn HOLASOVICE.

Moderní technologie a výroba

- Zásadním způsobem byl modernizován mlýn Palhanec
- - novou, moderní mlecí linkou od fy BUHLER
- - moderní moučné hospodářství s expedicí, úsekem moderních prvků a strojů firmy BUHLER
- - účinné předčištění, čištění a příprava zámelu
- Postupná a cílená modernizace mlýna Holasovice
- Moderní technologie, osvědčené postupy a zkušený kolektiv pracovníků
- Dodávané výrobky jsou hodnoceny jako bezpečné
- - vybudován systém jakosti certifikován dle norem ISO 9001:2000, vhodně doplněn certifikovaným systémem HACCP
- - výroba pod soustavným dohledem laboratoře
- - účinné technické prvky technologie - sterilizátory, výkonné expediční kontrolní prosévačky (oka 1,25 mm)
- - vybudován nový kontrolní expediční prosev na 600 mikronů

Sortiment

Pšeničná krupice pro přímé zpracování nebo extruzi. Žádané hrubé a polohrubé mouky pro výrobce těstovin knedlíků nebo přímou spotřebu. Standardní pekařské pšeničné mouky včetně mouky Graham. Speciální výroba zaměřená na pšeničné mouky pro výrobu piškotů, perníků, oplatků, sušenek, cukroví, tyčinek, případně jiných vybraných výrobků. Pšeničná vláknina a pšeničné klíčky. Kukuřičná krupice v kvalitě dle přání zákazníka. Kukuřičná mouka. Pšeničné otruby, pšeničná a kukuřičná krmná mouka .

DUMAT soukromý podnik, v.o.s. Ve vlastním mlýně v Jeseníku nad Odrou vyrábí společnost DUMAT soukromý podnik, v.o.s. celozrnné mouky. Mouky vyrábí v zrnitosti (velikosti a procentním zastoupení jednotlivých frakcí) dle přání zákazníka. Mouky se balí po 50 kg nebo v 1 kg balení po 10 kg v kartonu.

Pro krmné účely vyrábí krmné šroty – pšeničný, ječný, kukuřičný a dle přání zákazníků i další jako např. z luštěnin apod. Zrnitost rovněž dle přání zákazníka.

Výroba extrudovaných potravin v balení 30 až 50 g / kus. Jedná se o trvanlivé výrobky s vysokým obsahem vlákniny a vhodné nejen pro bezlepkovou dietu, ale i další diety a zeštíhlovací kúry.

I.6.1.6 Výroba krmiv a krmných směsí**Tab I. 65 Výrobní premixů, kompletních a doplňkových krmiv pro hospodářská zvířata, Moravskoslezský kraj**

Název výrobce	Sídlo provozovny	Okres
AGROCHOVEX S.R.O.	Třanovice 287, Hnojník	Frýdek Místek
Ladislav Hodura – výroba a prodej krmiv	Bartošovice - Hukovice	Nový Jičín
Sugal spol. s r.o.	Ostravská 314/3 , Bílovec	Nový Jičín
Josef Kurka	Lelkova 3166/46 , Kravaře	Opava
Dolní Mlýn s.r.o.	Jeseník nad Odrou	Nový Jičín
Popak, spol.s.r.o.	Brumovice	Opava
Hospodářské družstvo Hlučín	Hlučín	Opava
Silagra CZ, a.s.	Otická 2902/39, 746 01 Opava	Opava
ZZN Nový Jičín, a.s.	Studenka + Suchdol nad Odrou	Nový Jičín
Březovská zemědělská, a.s.	Březová	Opava
Veterinární a farmaceut. univerzita Brno	Kunín	Nový Jičín

Zdroj: UKZÚZ

I.6.1.7 Výroba piva

Výroba piva je v Moravskoslezském kraji soustředěna do dvou největších pivovarů:

- Pivovar Plzeňský Prazdroj a.s.
- **Pivovary Staropramen a.s. (pobočka Ostrava)**

Výrobu doplňují menší rodinné pivovary:

- Jiří Bobek - Atis Hotel pivovar Excelent, Rýmařov
- HSP v.o.s – Hlučín.
- Vít Lanča - Hukvaldy - Dolní Sklenov

Plzeňský Prazdroj a.s.**Historie:**

1994 Vznik akciové společnosti Plzeňský Prazdroj.

1999 Schválena fúze se společnostmi Pivovar RADEGAST a.s., a Pivovar Velké Popovice a. s.

1999 Plzeňský Prazdroj, a. s. se stal součástí South African Breweries plc.

30. 9. 2002 dokončena fúze se společnostmi Pivovar RADEGAST a.s., a Pivovar Velké Popovice a. s. Vznikla tak jediná akciová společnost s názvem Plzeňský Prazdroj, a. s.

Plzeňský Prazdroj je vedoucí pivovarnickou společností ve střední Evropě. Vykazuje největší výstav v ČR a je největším českým exportérem piva do téměř 50 zemí celého světa.

Na českém trhu je Plzeňský Prazdroj se svými značkami **Pilsner Urquell**, **Gambrinus**, **Radegast** a **Velkopopovický Kozel** na prvním místě v objemu prodeje piva.

Plzeňský Prazdroj, a. s., je členem mezinárodní skupiny **SABMiller plc**, druhé největší světové pivovarnické společnosti. Vlajkovou loď mezinárodního portfolia skupiny představuje značka Pilsner Urquell.

Pivovar Radegast je nejmodernějším pivovarem v České republice. V roce 1995 získal jako první z oboru certifikát **ISO 9002**, v roce 1996 Mezinárodní ocenění za kvalitu a v roce 1999 pak certifikát **ISO 14001**.

Pivovar Radegast vyrábí výborné pivo typu „klasický český ležák“ a po privatizaci firmy v roce 1991, zásluhou dynamické marketingové strategie, vystoupal na druhé místo mezi českými pivovary. Je také druhým (první je pivovar v Plzni) výrobcem kvalitního sladu ve vlastní sladovně.

V oblasti péče o životní prostředí je pivovar Radegast vzorem pro celé odvětví pivovarnictví v ČR. Řadou ekologických projektů přispívá také ke zkrášlení okolí – např. Chráněné krajinné oblasti Beskydy.

V roce končícím 31. března 2005 – v porovnání s předcházejícím finančním rokem – zaznamenala společnost pokles prodeje piva na domácím trhu, způsobený především chladným létem roku 2004. Naproti tomu zahraniční prodeje, včetně licenční výroby, výrazně vzrostly. Nižší objem domácího prodeje ovlivnil i nárůst tržeb, který dosáhl 4 procent. V tomto světle představuje 14,5 procentní nárůst provozního zisku vynikající výsledek.

Pivovary Staropramen a.s. (pobočka Ostrava)

Společnost Pivovary Staropramen je druhým největším výrobcem piva v České republice s 14ti procentním podílem na domácím trhu. Piva jsou vyráběna podle původních receptur s důrazem na výběr prvotřídních surovin. Jsou jedním z nejvýznamnějších exportérů piva a značky se vyvázejí do více než 30 zemí světa.

V současné době provozujeme celkem tři pivovary. Dva pivovary se nacházejí v Praze - smíchovský pivovar Staropramen a pivovar Braník, třetím pivovarem je **ostravský pivovar Ostravar**.

Ostravar je pivo typické pro město Ostravu a okolní region. Jeho tradice výroby sahá až do roku 1897, kdy byl v Ostravě založen Český akciový pivovar v Moravské Ostravě. První várka piva v něm byla uvařena o rok později. Od té doby se v Ostravaru vaří pivo s fortelem typickým pro tento kraj - z nejkvalitnějších surovin, podle střežených receptur, tradičních postupů a se zkušeností několika generací sládků. Výsledkem je pivo výjimečných kvalit a chuti, oceněné řadou významných ocenění.

Výstav společnosti Pivovary Staropramen činil v roce 2004 2,95 milionů hl piva, což je v meziročním srovnání nárůst o 6,5 %. Celkové prodeje společnosti (bez výroby pro zahraniční sesterskou společnost) dosáhly v loňském roce 2,8 mil. hektolitrů piva, což ve srovnání s rokem předchozím představuje nárůst o 2,5 %. Výrazně se na celkovém navýšení prodaných hektolitrů podílel export společnosti.

Jiří Bobek - Atis Hotel pivovar Excelent, Rýmařov

HSP v.o.s – Hlučín

Výroba piva Avar

Vít Lanča - Hukvaldy - Dolní Sklenov

Minipivovar založen 2003 v obci *Hukvaldy*, místní část Dolní Sklenov. Jedná se o malý rodinný pivovar s ročním výstavem cca 30-50 hl. kvasnicového piva, které je vyráběno jednormutovou technologií za použití výhradně českých surovin. Není nijak upravováno obsahuje tedy veškeré významné prvky, včetně vitamínu B, které jsou ve velkých průmyslových provozech odstraněny filtrací a pasterizací. Pivo má jemný zákal a specifickou chuť. Vyrábí se světlá a černá **Hukvaldská 12**. Pivovar se nachází v prostorách pohostinství, kde je téměř celá produkce spotřebována. Výroba navazuje na dlouhodobou tradici bývalého hukvaldského pivovaru, který vznikl v roce 1597 a jeho provoz byl ukončen v roce 1972.

I.7 FORMY ZEMĚDĚLSKÝCH PODNIKATELSKÝCH SUBJEKTŮ**Tab I. 66 Počet zemědělských subjektů - fyzické osoby**

	fyzické osoby	101	102	103	104	105	106	421	000
Moravskoslezský	3 736	225	55	2 603	103	17	0	0	733
ČR celkem	51 587	2 581	530	30 162	1 319	278	16	7	16 394
% podíl kraje z ČR	7,3	8,7	10,4	8,6	7,8	6,1	0,0	0,0	4,5

Právní forma zpravodajské jednotky: fyzické osoby

101 - FO podnikající podle Žz nezapsaná do OR

102 - FO podnikající podle Žz zapsaná do OR

103 - samostatně hospodařící rolník s osvědčením SHR nezapsaný do OR

104 - samostatně hospodařící rolník s osvědčením SHR zapsaný do OR

105 - FO podnikající podle jiných než výše uvedených zákonů nezapsaná do OR

106 - FO podnikající podle jiných než výše uvedených zákonů zapsaná do OR

421 - zahraniční osoba

000 - právní forma neevidována

Pokračování tabulky – počet zemědělských subjektů - právnické osoby

	počet zprav. jednotek	111	112	113	121	205	301	jiné
Moravskoslezský	157	2	91	0	32	24	2	6
ČR celkem	2 784	35	1 400	7	627	631	21	63
% podíl kraje z ČR	5,6	5,7	6,5	0,0	5,1	3,8	9,5	9,5

zdroj: ČSÚ- strukturální šetření 2003

Právní forma zpravodajské jednotky: právnické osoby

111 - veřejná obchodní společnost

112 - společnost s ručením omezeným

113 - komanditní společnost

121 - akciová společnost

205 - družstvo

301 - státní podnik

jiné

Ve srovnání s ČR je v kraji vyšší zastoupení samostatně hospodařících rolníků, kteří podnikají jako fyzické osoby. Z právnických osob je nejrozšířenějším typem podniku společnost s ručením omezením, poté následují družstva a akciové společnosti. Pro moravskou část ČR jsou častější formou družstva, avšak v Moravskoslezském kraji je jejich podíl nižší.

Tab I. 67 Organizační struktura zemědělských podniků . porovnání krajů ČR

ČR, kraje	Zemědělské subjekty				
	celkem	fyzická osoba	v tom podle právní formy		
			celkem	právní osoba	
				obchodní společnost	družstvo
Česká republika	54 071	51 287	2 784	2 069	631
Hl. m. Praha	407	359	48	42	1
Středočeský	6 097	5 729	368	266	90
Jihočeský	5 527	5 184	343	222	113
Plzeňský	2 524	2 333	191	153	35
Karlovarský	465	411	54	46	4
Ústecký	2 500	2 337	163	138	18
Liberecký	2 118	2 025	93	75	15
Královéhradecký	3 382	3 199	183	145	31
Pardubický	3 563	3 393	170	130	36
Vysočina	5 951	5 652	299	175	114
Jihomoravský	10 578	10 198	380	309	64
Olomoucký	3 016	2 836	180	118	59
Zlínský	4 050	3 895	155	125	27
Moravskoslezský	3 893	3 736	157	125	24

^{*)} výsledky Strukturálního šetření v zemědělství v roce 2003

Zaměření zemědělské činnosti v kraji jednotlivých podniků odpovídá

56 % zemědělských podniků má kombinovanou RV a ŽV

21 % - převažuje RV

12 % - převažuje ŽV

3 % - chov ovcí, koz a koní

2 % - pěstování květin a okrasných dřevin

I.8 PRACOVNÍ SÍLY V ZEMĚDĚLSTVÍ

Tab I. 68 Pracovní síly v zemědělství v MSK- rok 2003

	pracovní síly						pracovní síly celkem	Sezónní pracovníci		
	vedoucí pracovník			ostatní pracovníci				muži	ženy	celkem
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem				
Moravskoslezský	1 222	369	1 591	5 243	3 732	8 975	10 566	764	654	1 418
ČR celkem	19 721	3 806	23 527	86 961	52 785	139 746	163 273	23 014	22 039	45 053
% podíl na ČR	6,2	9,7	6,8	6,0	7,1	6,4	6,5	3,3	3,0	3,1

Zdroj: ČSÚ

Věková struktura pracovníků v zemědělství – rok 2003

	Počet pracovníků v zemědělství										
	celkem	v tom ve stáří									
		méně než 25 let	25 - 29 let	30 - 34 let	35 - 39 let	40 - 44 let	45 - 49 let	50 - 54 let	55 - 59 let	60 - 64 let	65 a více let
Moravskoslezský	10 503	665	829	903	1 027	1 354	1 709	1 970	1 247	451	348
ČR celkem	163 273	8 918	11 720	13 594	16 133	19 492	25 949	30 896	23 561	7 657	5 353
	6,4	7,5	7,1	6,6	6,4	6,9	6,6	6,4	5,3	5,9	6,5

Zdroj: ČSÚ – strukturální šetření

V roce 2003 pracovalo v zemědělství **10 566 lidí** (6,5 % z celé ČR). Podíl sezónních pracovníků byl v kraji zhruba o 3 % nižší než v průměru celé ČR. Věková struktura pracovníků v zemědělství je ale v kraji příznivější oproti celé ČR, neboť je zde větší podíl mladších pracovníků a to ve věkové kategorii do 25 let, 25-29 let a i v kategorii 30-34 let.

Rovněž v podílu žen pracujících v zemědělství vykazuje kraj vyšší podíl než je v celé ČR – 42 % (v ČR 38) a u vedoucích pracovníků je rozdíl ještě vyšší – v kraji dosahuje podíl žen 23 % (v ČR pouze 16 %),

Tab I. 69 Průměrný počet zaměstnanců ve fyzických osobách *

	počet zaměstnanců	zemědělství, lesnictví, rybolov	průmysl	stavebnictví	% podíl zemědělství a lesnictví
Moravskoslezský	316 420	7 749	145 651	17 439	2,4
ČR	3 224 852	137 079	1 153 829	162 079	4,3
% podíl na ČR	9,8	5,7	12,6	10,8	

*bez podniků do 20 zaměstnanců, podle sídla podniku

Zdroj: ČSÚ

Z tabulky průměrného počtu zaměstnanců je patrné, že přesto, že má kraj nadprůměrný počet zaměstnanců (vysoká lidnatost kraje) činí podíl zaměstnanosti v zemědělství a lesnictví pouze 2,4 % (4,3 % v rámci ČR)

Tab I. 70 ČR podle územního členění - podniky právnických osob

Kraj, ČR	Pracovní síly						Pracovní síly celkem
	vedoucí pracovník			ostatní pracovníci			
	muž	žena	celkem	muži	ženy	celkem	
Moravskoslezský	125	12	137	4 192	2 798	6 990	7 127
ČR celkem	2 544	195	2 739	75 255	42 980	118 235	120 974
% podíl z ČR	4,9	6,2	5,0	5,6	6,5	5,9	5,9

Tab I. 71 ČR podle územního členění - podniky fyzických osob

Kraj, ČR	Pracovní síly						Pracovní síly celkem
	hospodář			ostatní pracovníci			
	muž	žena	celkem	muži	ženy	celkem	
Moravskoslezský	1 097	357	1 454	1 051	934	1 985	3 439
ČR celkem	17 177	3 611	20 788	11 706	9 805	21 511	42 299
% podíl z ČR	6,4	9,9	7,0	9,0	9,5	9,2	8,1

Zdroj: ČSÚ, 2004

vysvětlivky k tabulce:

Údaje týkající se pracovních sil v zemědělství byly vzhledem k metodice (AWU - Annual Work Unit) zjišťovány ve všech zpravodajských jednotkách za celé roční období, které šetření předcházelo, což byl říjen 2002 - září 2003. V podnicích fyzických osob byli podle metodiky EU do pracovních sil prvně zahrnuti jednotlivě všichni pracující i vypomáhající členové rodiny hospodáře starší 15 let, dále nerodinní pracovníci, kteří ve sledovaném ročním období pravidelně vykonávali zemědělské práce. Podniky právnických osob vykazaly údaje za své pracovníky v hlavním zaměstnání, a to za zaměstnance i pracující majitele, pro které je práce v hospodářství jediným nebo hlavním zaměstnáním. Pro účely sledování vynaložené pracovní síly v zemědělství jsou pracovníci členění podle odpracovaného podílu ročního fondu pracovní doby. Za základ ročního fondu pracovní doby byl stanoven počet 1800 hodin, který odpovídá práci plný pracovní úvazek. V obou skupinách podniků byli sledováni i sezónní pracovníci, jejichž vynaložená práce pak byla ze stejného důvodu přepočtena na počet plně odpracovaných dnů za sledovaný rok.

V kraji je více zastoupena zaměstnanost v podnicích fyzických osob, s počtem 3 439 pracovníků je to 5-6 místo mezi kraji – **33 %** z celkového počtu pracovních sil (v rámci celé ČR činí tento podíl pouze 26 %).

V podnicích právnických osob je v kraji zaměstnáno 7 127 osob (9. místo mezi kraji).

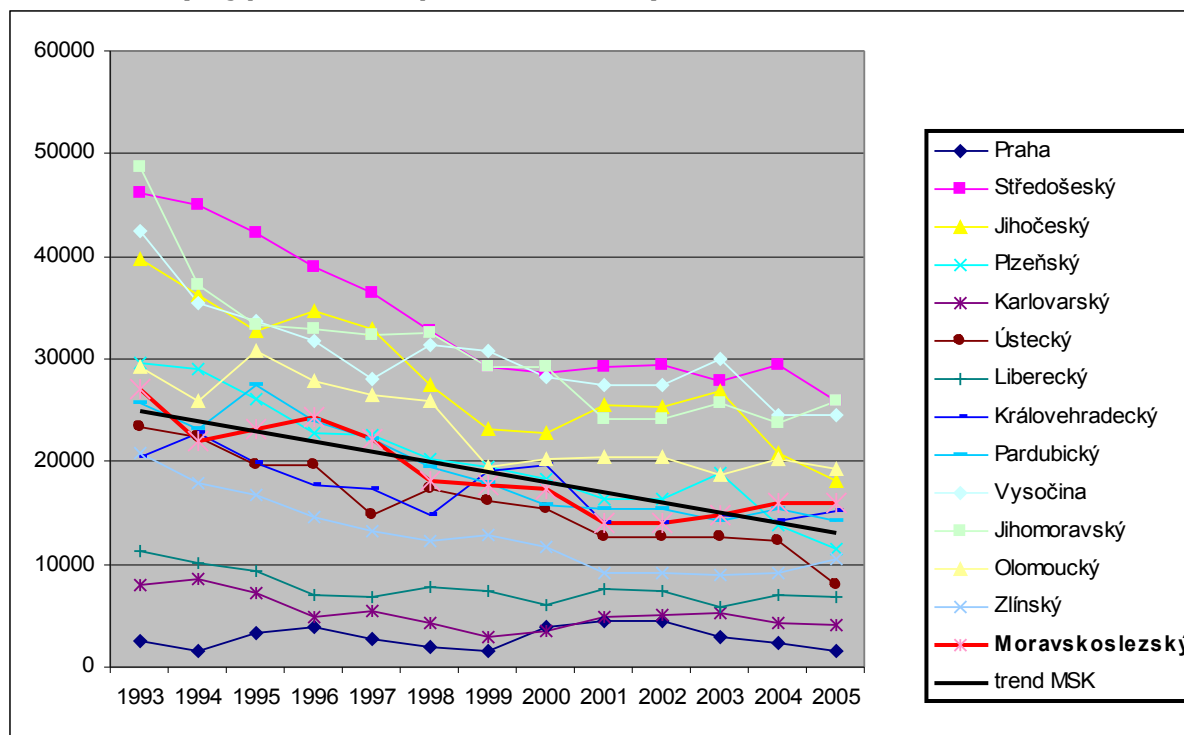
Tab I. 72 Sezónní pracovníci v podnicích

Kraj, ČR	Sezónní pracovníci v podnicích právnických osob			Sezónní pracovníci v podnicích fyzických osob		
	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem
Moravskoslezský	562	545	1 107	202	109	311
ČR celkem	18 107	17 247	35 354	4 907	4 792	9 699
% podíl z ČR	3,1	3,2	3,1	4,1	2,3	3,2

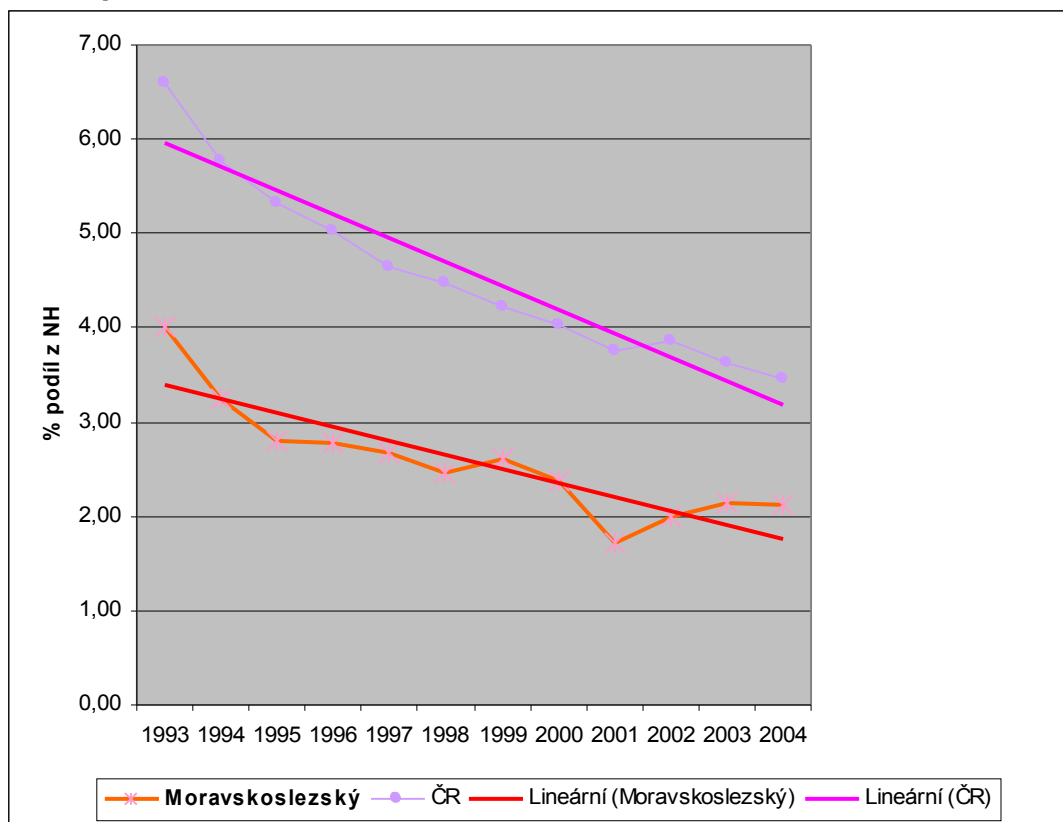
Zdroj: ČSÚ, 2004

Důležitou kategorií v zemědělství je i **sezónní práce**. V kraji bylo sezónně v zemědělství zaměstnáno 1 418 osob, což je výrazně nižší podíl – 12 % z celkově zaměstnaných osob v zemědělství, v rámci ČR činí tento podíl 22 %.

Graf č. I.24: Vývoj průměrného počtu zaměstnaných v členění dle OKEČ

zdroj: ČSÚ

Graf č. I.25: Vývoj % podílu pracovníků v zemědělství a lesnictví na celkovém počtu pracovníků NH

Klasifikační systém **OKEČ** (= odvětvová klasifikace ekonomických činností) je vypracován pro kategorizaci údajů, které souvisí s organizační jednotkou - ekonomickým subjektem. Předmětem odvětvové klasifikace ekonomických činností jsou všechny pracovní činnosti vykonávané ekonomickými subjekty a jsou určované jejich vývojem

Zahrnuje členění na jednotlivé sekce a podsekce a oddíly. Pro naše účely byly použity údaje za sekci:

A – Zemědělství, myslivost, lesnictví

B – Rybolov a chov ryb

Tab I. 73 Počty pracovních sil dle členění OKEČ dle okresů

	Celkem NH	Zemědělství, lesnictví, myslivost, rybolov a chov ryb	% podíl zem. a les. Na NH
Bruntál	19 084	2 266	11,9
Frýdek.Místek	39 319	3 417	8,7
Karviná	39 281	984	2,5
Nový Jičín	28 499	2 001	7,0
Opava	32 854	2 037	6,2
Ostrava	64 734	522	0,8
Moravskoslezský kraj	223 771	11 227	5,0
ČR	2 325 977	134 534	5,8

Zdroj: ČSÚ, dopočet EKOTOXA s.r.o

Dle členění OKEČ je v primárním sektoru, který zahrnuje zemědělství, myslivost, lesnictví, rybolov a chov ryb v kraji zaměstnáno 11 227 osob, tj. 5 % z celkového počtu zaměstnaných.. V rámci krajů jde o podprůměrné zastoupení priméru, jen kraj Karlovarský (s podílem 4,3 %) a hl. město Praha (0,6 %) mají nižší zastoupení.

Velký rozdíl je také v rámci kraje mezi jednotlivými okresy. Nejvyšší podíl zaměstnaných osob v priméru má okres Bruntál – 11,9 % a naopak Ostrava pouze 0,8 % (obdobu hl. města Prahy).

I.8.1 ZEMĚDĚLSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ A ŠKOLSTVÍ

Od 1. října 2001 přešlo celé zemědělské školství pod kraje, které jsou samosprávnými orgány, a tvorba sítě zemědělských škol je plně v jejich kompetenci.

Středního zemědělské a lesnické školství je tvořeno středními odbornými školami, středními odbornými učilišti a školními hospodářstvími.

Střední zemědělské školství se potýká se základním problémem. Na jedné straně úbytek zaměstnaných lidí v zemědělství a tím pádem i menší zájem o tyto obory, nízké mzdy a na druhé straně tradice a vybudované kapacity zemědělských škol. Školy hledají své uplatnění i v jiných oborech. Pro potřeby agrárního sektoru jsou však vychovávaní vyučenci a studenti i na jiných typech škol.

Podmínky pro praktické vyučování žáků zemědělských a zahradnických oborů a jejich zájmovou odbornou činnost plní 2 samostatná **školní hospodářství**, které v kraji tvoří:

- Školní statek v Opavě
- Školní zahradnictví, Ostrava-Nová Ves

Kromě těchto dvou samostatných školních hospodářství mají další dvě střední školy školní hospodářství zařazené jako svou součást. Jsou to SZeŠ Český Těšín a SZeŠ, Bruntál.

Tab I. 74 Počty škol a žáků v Moravskoslezském kraji

	ZŠ		gymnázia		SOŠ		SOU		VOŠ		VŠ
	počet	žáci	počet	žáci	počet	žáci		žáci	počet	žáci	počet fakult
Bruntál	44	10563	5	1631	9	2167	7	2118	0	0	0
Frýdek-Místek	95	23346	6	2155	13	3328	8	3430	2	359	0
Karviná	70	28043	8	3893	20	5668	10	6589	1	251	1
Nový Jičín	70	16651	4	1953	11	2914	11	2904	1	231	0
Opava	80	17969	4	1809	12	3331	8	2732	1	235	1
Ostrava	68	29409	10	4701	22	6803	10	7253	6	1095	12
kraj celkem	427	125981	37	16142	87	24211	54	25026	11	2171	14
ČR	3870	956324	344	142167	815	198993	544	195834	169	25550	152
% z ČR	11,0	13,2	10,8	11,4	10,7	12,2	9,9	12,8	6,5	8,5	9,2

Zdroj: ČSÚ

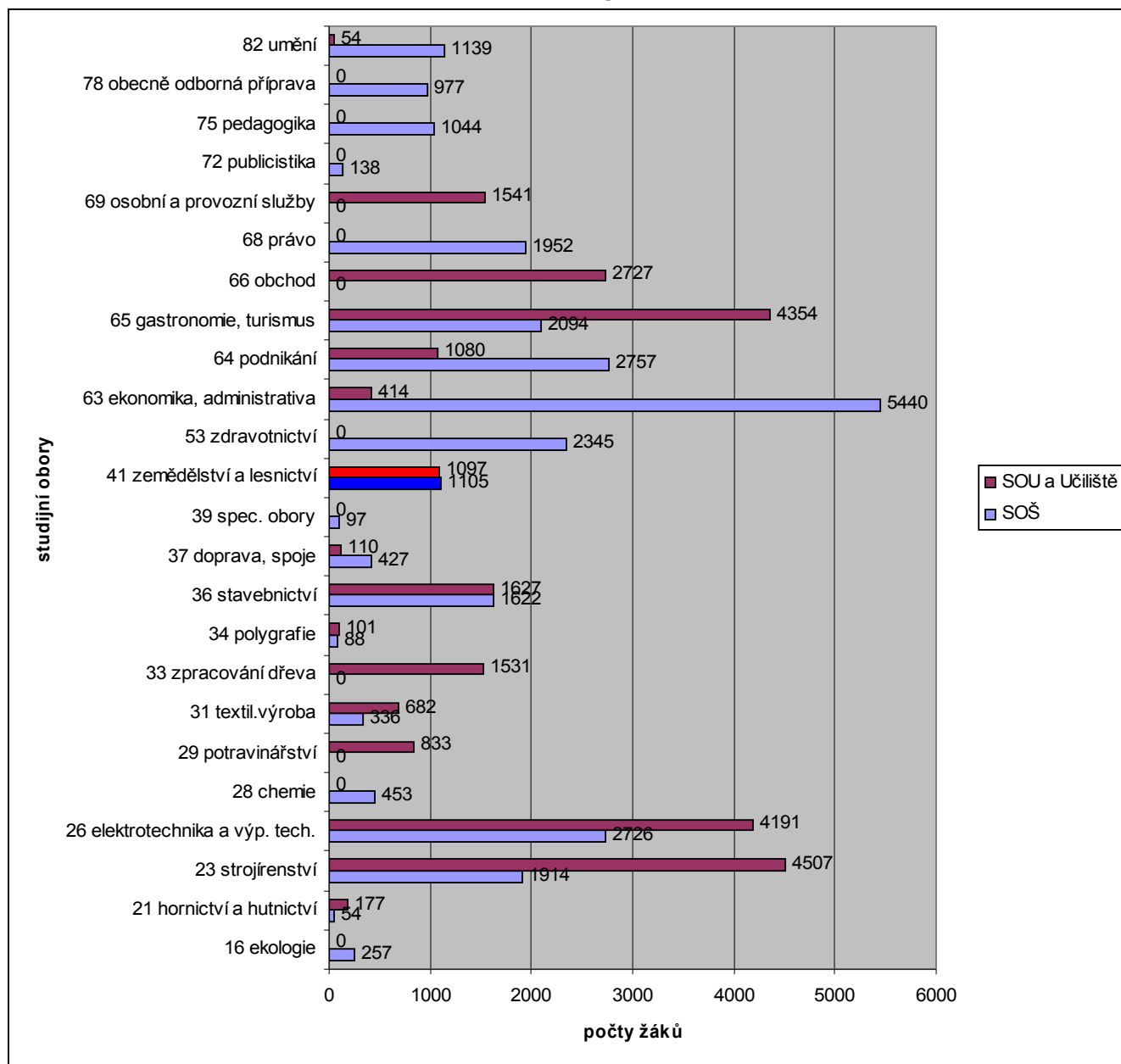
Tab I. 75 Seznam středních zemědělských škol a učilišť v Moravskoslezském kraji

Opava			
Odborné učiliště	Opavská 1	Velké Heraltice	747 75
SOU zemědělské	Olomoucká 18	Opava	746 01
Střední zemědělská škola	Purkyňova 12	Opava	746 01
Ostrava			
Střední zahradnická škola	Žákovská 20 - 22	Ostrava - Hulváky	709 00
Nový Jičín			
Odborné učiliště	Komenského 112	Klimkovice	742 83
Střední odborné učiliště	Komenského 112	Klimkovice	742 83

Střední odborné učiliště	U Jezu 7	Nový Jičín	741 11
Střední odborné učiliště	Dukelská 458	Bílovec	743 01
Střední zemědělská škola	U Jezu 7	Nový Jičín	741 11
Frýdek			
SOU lesnické	Bílá 144	Staré Hamry	739 15
SOU zemědělské	Na Hrázi 1449	Frýdek-Místek	738 01
Střední odborné učiliště	Školní 416	Jablunkov	739 91
Karviná			
Odborné učiliště	Školní 2	Havířov - Šumbark	736 01
SOU zemědělské	Tyršova 2	Český Těšín	737 01
Střední zemědělská škola	Tyršova 2	Český Těšín	737 01
Učiliště	Tyršova 2	Český Těšín	737 01
Bruntál			
OA a SZeŠ	nám. J. Žižky 10	Bruntál	792 01
Odborné učiliště	Julia Sedláka 16	Rýmařov	795 01
Odborné učiliště	Nemocniční 11	Město Albrechtice	793 95
SOU zemědělské	Nemocniční 11	Město Albrechtice	793 95
Střední odborná škola	Opavská 49	Krnov	794 01
Střední odborné učiliště	Julia Sedláka 16	Rýmařov	795 01
Střední odborné učiliště	Opavská 49	Krnov	794 01
Střední odborné učiliště	Krnovská 9	Bruntál	792 01
Učiliště	Nemocniční 11	Město Albrechtice	793 95

Zdroj: UIV Praha – internet (registr škol)

SZeŠ a SOU Nový Jičín využívá pro praktickou výuku mechanizační středisko Veterinární a farmaceutické univerzity Brno na pracovišti Školní zemědělský podnik Nový Jičín. Největší potíží školních statků je jejich nízká ekonomická síla, která do značné míry souvisí s nedostupností státních dotací na zemědělskou výrobu či odstraňování škod způsobených např. počasím. Školská zařízení jako příspěvkové organizace nemají ze zákona nárok na dotace MZe nebo příspěvek z fondů EU.

Graf č. I.26: Počty žáků středních odborných škol, odborných učilišť a učilišť ve školním roce 2003/2004 v Moravskoslezském kraji

Ve skupině oborů **41 – zemědělství a lesnictví** (skupina zahrnuje i zahradnické obory) studovalo ve školním roce 2003/04 **2 704 žáků** (4 % z celkového počtu žáků středních odborných škol a učilišť). Pro potřeby resortu lze využít i další příbuzné obory a to zejména 16 – ekologie a ochrana životního prostředí a rostlinolékařství a rovněž 64 – podnikání.

Tab I. 76 Studijní/učební obor a počty žáků

Studijní/učební obor	Počet žáků
64-41-L/518 Podnikání v oborech zem. a lesního hosp. (N, DE)	145
64-41-L/518 Podnikání v oborech zem. a lesního hosp. (N, DA)	30
41-45-L/505 Mechanizace zem. a lesního hosp. (N, DE)	20
41-41-M/001 Agropodnikání	634
41-45-M/001 Mechanizace a služby	197
16-01-M/004 Ekologie a ochrana krajiny	115
16-01-M/005 Ochrana a obnova živ. prostředí	32
41-04-M/001 Rostlinolékařství	15
41-44-M/001 Zahradnictví (DE, EX)	259
41-41-L/007 Zemědělský podnikatel	106
41-51-H/011 Farmář	25
41-55-H/003 Opravář zemědělských strojů	397
41-51-H/007 Zemědělec, hospodyňka	205
41-56-H/001 Mechanizátor lesní výroby	93
41-53-H/006 Chovatel koní a jezdec z povolání	54
41-52-H/001 Zahradník	177
41-52-E/010 Zahradnická výroba	20
41-52-E/004 Květinářské, zelinářské a ovocnářské práce	41
41-55-E/002 Opravářské práce	77
41-52-E/008 Květinářské práce – květinářské a aranžérské práce	62
Celkem	2 704

Zdroj: Koncepce zemědělského školství 2005-2008 MSK

Vysvětlivky:

N nástavbové studium

DE denní forma studia

DA dálková forma studia

EX externí forma studia

L obory poskytující úplné střední odborné vzdělání v SOU ukončené maturitou

M obory poskytující úplné střední odborné vzdělání v SOŠ ukončené maturitou

H obory poskytující střední odborné vzdělání v SOU ukončené závěrečnou zkouškou

E vzdělávací obory učilišť a odborných učilišť ukončené závěrečnou zkouškou

Z uvedeného přehledu vyplývá, že nejvíce zastoupeným oborem s nejvyšším počtem žáků ve středních odborných školách je **studijní obor Agropodnikání**, jeho žáci **tvoří 23,4 %** z celkového počtu všech žáků zemědělských, zahradnických a lesnických oborů středních škol zřizovaných MSK, **v učebních oborech je nejčastěji** a s nejvyšším počtem žáků **zastoupen obor Opravář zemědělských strojů, tj. 14,7 %**

V MSK není zřízena VOŠ se zaměřením na zemědělské nebo lesnické obory a kde by absolventi středních škol mohli doplnit své odborné vzdělání. Jedinou možností je v tomto případě pokračovat v profesní přípravě ve VOŠ v jiných krajích.

Šetřením agrární komory byla zjišťována potřeba obměny pracovních sil v zemědělství v letech 2006 – 2008 v okresech Opava, Ostrava, Nový Jičín a Bruntál. Na základě provedeného **šetření byla stanovena potřeba cca 600 pracovníků v Moravskoslezském kraji v letech 2006 – 2008, tj. 200 pracovníků ročně**. V přehledu není zahrnuta potřeba obměn soukromě hospodařících zemědělců a potřeba pracovníků státních institucí působících v zemědělství a souvisejících oborech. Potřeba těchto dalších pracovníků je odhadována asi na 600, **tj. asi 200 pracovníků ročně**. **Vzhledem k předpokladu MZe, že počet 40 % absolventů škol (asi 160 absolventů ze 400) se uplatní mimo obor přípravy, je nutné, aby střední školy s resortními obory ročně**

1. část – Popisná část - zemědělství

EKOTOXA s.r.o.

produkovaly celkem 560 absolventů. Skutečný počet bude částečně snížen o absolventy, kteří do resortu přijdou z jiných oborů přípravy.

(převzato z koncepce zemědělského školství 2005-2008 MSK)

Zemědělské poradenství

1. Rozvoj zemědělského poradenství po roce 1989

Zemědělské poradenství před rokem 1990 v České republice prakticky neexistovalo. Odborné činnosti prováděli specialisté státních statků a zemědělských družstev. Transfer informací a prostor pro výměnu zkušeností poskytovaly okresní a krajské porady agronomů, zootechniků atd. Léta 1990-92 ovládla v poradenství, které se začalo formovat, legislativní a transformační problematika na úkor odborných témat. Roku 1992 MZe ve snaze pomoci zemědělským podnikům v nových poměrech evropského agro prostoru začalo poskytovat poradenské služby prostřednictvím dotačních programů. První pokus o vytvoření státní poradenské organizace byl učiněn v r. 1993, kdy bylo v rámci Institutu výchovy a vzdělávání MZe ČR (IVV) vytvořeno oddělení poradenství. To se zúčastnilo tvorby a organizace celostátního programu podpory ekonomického poradenství DIGIT I. Po zrušení úseku vzdělávání dospělých IVV, jehož součástí bylo i odd. poradenství, převzal Zemědělský výzkumný ústav Kroměříž, s.r.o., organizaci programu ekonomického vzdělávání poradců s názvem „Optimalizace hospodaření zemědělských podniků“. Celý systém však potřeboval vhodnější institucionální zakotvení. MZe řešilo situaci v r. 1999 zpracováním koncepce zemědělského poradenství zaměřeného nejen na soukromě hospodařící rolníky, ale nově na „poradenství ve veřejném zájmu“ k prosazování státní zemědělské politiky.

2. Současný stav zemědělského poradenství v České republice

Zemědělské poradenství se profilovalo do dvou proudů - privátního a státního.

Část poradenského systému MZe, která se opírá o činnost privátních poradců, je realizována výhradně prostřednictvím dotačních programů. Toto poradenství bylo zajišťováno s finanční spoluúčastí zemědělských podnikatelů ve výši minimálně 30 % nákladů spojených s poradenskou službou.

Od r. 1998 bylo kromě finanční spoluúčasti požadováno, aby se zemědělství podnikatelé pro přijímání této pomoci sdružili do „poradenských“ kroužků a stanovili si formou zpracování společného projektu poradenský cíl. Předkládání a realizace kolektivní žádosti poskytlo záruku průhledného financování a kontroly použité finanční subvence. Poradenské kroužky přispěly k získání zpětné informace o jakosti práce poradců působících v programu. Přes poskytovanou státní podporu se počet poradenských subjektů a jejich skladba měnila, protože poradenství bez výkonu doplňujících činností nebylo schopno poskytnout poradcům dostatečnou obživu. V současné době je registrováno cca 208 poradců.

Činnost státních poradců- metodiků je zahrnuta do organizační struktury Ústavu zemědělských a potravinářských informací (ÚZPI). Celkový počet státních poradců – metodiků je 27.

Poradenství ve veřejném zájmu je prostřednictvím schvalování a financování poradenských projektů strategicky řízeno odborem výzkumu, vzdělávání a zakladatelské činnosti MZe. Metodickou, vzdělávací a informační podporu systému a koordinaci aktivit KS zajišťuje Koordinační centrum pro poradenství ÚZPI. Na základě dohody o spolupráci jsou do poradenství ve veřejném zájmu zapojeny také univerzity v Praze, v Brně a v Českých Budějovicích.

Významnou iniciativou MZe je systematické vzdělávání poradců vedených v registru MZe. V roce 2003 byla zahájena jejich akreditace s cílem zajistit, aby poradenské a informační služby poskytované zemědělcům s finanční podporou MZe vykonávali pouze ti poradci, kteří jsou k této činnosti odborně způsobilí. Počínaje rokem 2003 musí akreditaci povinně projít také každý státní poradce.

Celoživotní vzdělávání v agrárním sektoru je realizováno v souladu se schválenou koncepcí MZe ČR zemědělského poradenského systému na období od roku 2004 do roku 2010. Jedním z pilířů této národní koncepce je vybudování Krajských informačních středisek pro rozvoj zemědělství a venkova v každém kraji ČR. **Regionální agrární komora Ostravsko** (RAK Ostravsko) získala statut Krajského informačního střediska pro rozvoj zemědělství a venkova (KIS) pro období let 2005 – 2010, ve výběrovém řízení MZe ČR. **Moravskoslezské krajské informační středisko** (MS KIS) při

Regionální agrární komoře (RAK) Ostravsko zahájilo svou činnost 1. května a spolupracuje s mnohými institucemi a firmami, např. **Moravskoslezské centrum odborného vzdělávání** (MS Centrum)
Horní nám. 2, 746 01 Opava
tel.: 553 607 111
e-mail: skststek.opava@worldonline.cz

MS KIS při RAK Ostravsko *

Horní náměstí 2
46 01 Opava
8.p. kancelář č. 802

tel.: 553 696 139
fax: 553 718 061
mobil: 775 590 465
e-mail: mskis@opava.cz
www.mskis.cz

Úkolem MS KIS je nediskriminační, plošný, adresný a cílený přenos resortních informací k cílovým skupinám a jejich provázanost s regionálními rozvojovými aktivitami, přenos informací od centrálních orgánů a krajských úřadů, přenos informací ze ZA a PÚ a ÚZPI, včetně zajištění zpětné vazby je zajištěno bezplatně. Jedná se o informace s tematikou

Společná zemědělská politika, její změny, priority, programy k podpoře prosazování jejích cílů, programy národních dotací, bezpečnost potravin a program rozvoje venkovského prostoru. Dále zajišťuje informační podporu systému zemědělského poradenství, podporuje šíření posledních poznatků z oblasti vědy, výzkumu a vývoje, napomáhá zlepšení informovanosti o aktivitách zemědělských škol a výzkumných ústavů v regionu, spolupracuje a vyměňuje zkušenosti s KIS ostatních krajů a to vše chce zpřístupnit svým respondentům. Cílovými skupinami Moravskoslezského KIS jsou soukromí zemědělci, zemědělské podnikatelé a management, profesní sdružení zemědělských podnikatelů a podniků, regionální iniciativy rozvoje venkova, samosprávy obcí, místní iniciativy typu LEADER, Moravskoslezské centrum odborného vzdělávání, regionální poradenské a informační centrum Opava a celostátní, krajské i okresní nevládní organizace s resortním zaměřením. Chceme, aby společné úsilí v rámci navázané spolupráce přispělo k dalšímu rozvoji a prosperitě zemědělství a venkovského prostoru Moravskoslezského kraje

Cíle KIS

Bezplatné poskytování informací různými způsoby především elektronickými formami komunikace (internet, e-mail, SMS) ale i písemně (dopis, informační letáky apod.) i osobním kontaktem (v průběhu seminářů a konzultací), nediskriminačně, všem cílovým skupinám v kraji se zaměřením na problematiku zemědělství a rozvoje venkovského prostoru. Zlepšenou informovaností cílových skupin napomoci:

- Uplatňování principů společné zemědělské politiky
- Rozvoji venkovského prostoru
- Náležitě aplikaci zákonných požadavků a dodržování zásad správné zemědělské praxe
- Ochrane spotřebitelů (potravinová bezpečnost)

Poskytované informace budou zaměřeny zejména na :

- uplatňování principů společné zemědělské politiky
- rozvoj venkovského prostoru
- náležitou aplikaci zákonných požadavků a dodržování zásad správné zemědělské praxe
- ochranu spotřebitelů (potravinovou bezpečnost)
- zvýšení informovanosti potenciálních žadatelů o možnostech SF EU
- zvýšení schopností potenciálních žadatelů připravit kvalitní projekty
- zvýšení schopností potenciálních žadatelů úspěšně projekty realizovat
- posílení programové přípravy na příští období s důrazem na přesné zacílení nových programů
- prohlubování principu partnerství na regionální i nadregionální úrovni

Další aktivity MZe ČR a její příspěvkové organizace Ústavu zemědělských a potravinářských informací – ÚZPI jsou vedeny snahou pravidelně proškolovat pracovníky v agrárním sektoru formou seminářů, předávání informací prostřednictvím webového portálu www.agroporadenstvi.cz apod. V Moravskoslezském kraji působí několik akreditovaných poradců MZe ČR, kteří jsou pravidelně proškoleni odbornými pracovišti MZe ČR a jejich úkolem je tyto informace a poradenskou činnost přenášet do agrárního sektoru.

Trvale vzdělávací základna MZe

MZe institucionalizovalo síť škol tzv. trvalé vzdělávací základny, kterou tvoří vybrané střední, vyšší odborné a vysoké školy z ČR. Tyto školy spolupracují při šíření poznatků v celoživotním vzdělávání a poradenství. Na doporučení výběrové komise MZe, kterou tvoří zástupci odborných útvarů MZe, Agrární komory ČR, MŠMT a Ústavu zemědělských a potravinářských informací, jsou do trvale vzdělávací základny resortu zemědělství zahrnuty tyto školy MSK:

- Masarykova SZeŠ a SOU zemědělské, Opava, Purkyňova 12,
- SZeŠ, SOU zemědělské a U, Český Těšín, Tyršova 2,
- OA a SZeŠ, Bruntál, Žižkovo náměstí 10,
- SOU zemědělské, OU a U, Město Albrechtice, Nemocniční 11,
- SOŠ a SOU, Krnov, Opavská 49.

I.9 PEDOLOGICKÁ CHARAKTERISTIKA

Západní a východní část území se od sebe podstatně liší geologicky (odlišným horninovým podložím), georeliéfem a geomorfologickým vývojem. Tyto rozdíly měly a mají vliv na ráz půdního pokryvu. Kromě činitelů přírodních (matečná hornina, povrch, podnebí, vodní režim, vegetace aj.) je půda v tomto průmyslovém regionu ovlivněna jak lidskými zásahy (nejvíce na Ostravsku a Třinecku), tak dálkovým transportem emisí. Charakter podložních hornin a jejich zvětralin (především zrnitost) vedly ke vzniku různých půdních druhů. Ve vrcholových horských oblastech západní části území (v Hrubém Jeseníku) na metamorfovaných horninách a východní části na flyši Moravskoslezských a Slezských Beskyd převládají hlinitopísčité a písčitohlinité půdy s obsahem skeletu v rozmezí 10 – 50 %. Ve vrchovinách (Nízký Jeseník a území severně od něho až po hranici s Polskem) mají půdy zrnitost převážně jílovitohlinitou. V níže položených územích (Moravská brána, Ostravská pánev, vnitrohorské kotliny a široká údolí), převládají půdy hlinité. Výraznou měrou se na vývoji půd regionu resp. jejich chemismu podílí kromě podloží také acidifikace kyselými dešti. Půda je na mnoha místech kontaminována rovněž těžkými kovy (kadmium, zinek, olovo aj.) nejen z průmyslových provozů na Ostravsku, ale také z polského Horního Slezska.

Vzhledem k odlišným výškovým poměrům je území pedologicky velmi bohaté. K hlavním typům půd ve vrcholových oblastech Hrubého Jeseníku a Moravskoslezských i Slezských Beskyd náležejí horské podzoly. V nižších polohách na ně navazují přechodné typy mezi podzoly a kambiem – kryptopodzoly (rezivé půdy). V oblastech podél četných toků, prameništ' a v okolí soustav rybníků na řece Odře a Opavě se nacházejí glejové půdy. Ve středohorských oblastech a vyšších polohách vrchovin (celá východní část Bruntálska, jih Opavska a Novojičínska) jsou vytvořeny především kyselé až silně kyselé hnědé půdy. Přechodný půdní typ mezi černozeměmi a luviseměmi se nachází na severu Opavska (Hlučínská pahorkatina).

Převážná část půd je poznamenána zemědělskými, ale v horských polohách také lesnickými zásahy. V Ostravské pánvi je výrazně znehodnocen půdní pokryv kontaminací těžkými kovy z velkých průmyslových provozů (hutě, elektrárny, koksovny, velké chemické závody) a následky dolování (přemíslením horizontů vznikly antrozemě).

Půda, jak zemědělská, tak lesní, je poškozována také mechanicky, především vodní erozí (v Moravské bráně zčásti také erozí větrnou). Zvýšený odnos půdy a živin (humusu) je mnohde podpořen používáním těžkých mechanismů. Tyto destrukční jevy se projevují zvláště výrazně v době mimořádných hydrometeorologických situací a mnohdy jsou spojeny s gravitačními procesy na svazích tvorbou nových nebo obnovováním starých sesuvů.

I.9.1 GEOGRAFICKÉ A HYDROLOGICKÉ POMĚRY

Území Moravskoslezského kraje se vyznačuje rozmanitým povrchem od rovin a nížinných pahorkatin až po hornatiny Hrubého Jeseníku a Moravskoslezských Beskyd. Území kraje spadá do tří geomorfologických provincií, na severozápadě do provincie Česká vysočina, na jihovýchodě do provincie Západních Karpat a malou severní část území řadíme k provincii Středoevropská nížina.

20. století přineslo vlnu zásadních změn krajiny. Velké změny v krajině způsobila kolektivizace a intenzifikace zemědělství po roce 1950. Z mozaiky mnoha malých políček vznikly velké lány vhodné pro mechanizované obdělávání. Špatně dostupná a málo úrodná pole na horských svazích byly zalesněna. Výrazným rysem krajiny se staly kravíny a hospodářské dvory zemědělských družstev. Rozšířila se plocha urbanizované krajiny. Velkou událostí v regionu byla katastrofická povodeň po mimořádných atmosférických srážkách od 5. do 8. července 1997.

Moravskoslezský kraj je při celkově převládajících projevech kontinentálního typu podnebí díky velmi pestrému georeliéfu typický značnou proměnlivostí počasí. Na ní se velmi významně podílí jak nadmořská výška horských oblastí na jihovýchodě a západě regionu, tak směr JZ-SV Moravské brány a otevřenost severních a jižních oblastí účinkům meridionálního proudění vzduchu. Po většinu roku v regionu sice převládá vliv vzduchových hmot mírných šířek, ale krátkodobě se právě díky morfografii Vněkarpatských sníženin, projevuje i vliv chladných arktických vzduchových hmot z jižních směrů. Kromě přírodních vlivů je v regionu významným klimatotvorným činitelem i člověk, a to jak díky odlesnění, tak díky průmyslovým aktivitám v kraji (např. výrazné změny v morfografii terénu a charakteru aktivního povrchu vlivem těžby uhlí, znečištění ovzduší ovlivňující i oblasti značně vzdálené od emisních zdrojů).

Lokální antropogenní zásahy ovlivňují významně podnebí především ve velkých městech a průmyslových aglomeracích Moravskoslezského kraje, kde dochází, ve srovnání s okolím, ke zvýšení teploty vzduchu, snížení absolutní i relativní vlhkosti vzduchu, snížení počtu dní se sněžením a dní se sněhovou pokrývkou, změně rychlosti a směru přízemního proudění, zvýšení znečištění přízemní vrstvy atmosféry, včetně vzniku krátkodobých smogových situací a situací se zvýšenou koncentrací přízemního ozónu aj.

V Moravskoslezském kraji jsou zastoupeny chladná a mírně teplá klimatická oblast. Chladná klimatická oblast zaujímá převážně vrchoviny a hornatiny Jeseníků a Vnějších Západních Karpat. Je zde typická velmi krátkým až krátkým létem, které je mírně chladné a vlhké až velmi vlhké, dlouhým přechodným obdobím s mírně chladným až chladným jarem a mírným až mírně chladným podzimem a dlouhou až velmi dlouhou zimou, která je mírná až mírně chladná, vlhká a s dlouhým trváním sněhové pokrývky.

Ostravská pánev, Moravská brána a přilehlé pahorkatiny leží v mírně teplé klimatické oblasti. V nejnižších polohách regionu je mírně teplá klimatická oblast charakteristická dlouhým létem, které je teplé, suché až mírně suché, krátkým přechodným obdobím s mírným až mírně teplým jarem a mírně teplým podzimem a krátkou mírnou až mírně teplou zimou, která je obvykle suchá až velmi suchá s krátkým trváním sněhové pokrývky. Jako celek je mírně teplá klimatická oblast charakterizována v Moravskoslezském kraji průměrnou teplotou vzduchu v červenci 16 až 18 °C a lednu -2 až -4 °C, průměrným počtem letních dní 20 až 50, průměrným počtem mrazových dní 110 až 160 a průměrným ročním úhrnem atmosférických srážek 600 až 800 mm.

Průměrná roční teplota vzduchu je na vrcholu Pradědu 1,1 °C a na Lysé hoře 2,6 °C. V nejnižších polohách kraje se pohybuje kolem 8 °C a ve vrchovinách kolem 6 °C.

Větší část regionu náleží převážně k povodí horního toku Odry (úmoří Baltského moře). Odra pramení v Oderských vrších, podcelku Nízkého Jeseníku, v nadmořské výšce 632 m a na soutoku s Olší opouští území České republiky. Odra s Olší odvodňují více než 5 800 km², z toho asi 7 % území České republiky, přibližně 5 200 km². Povodí má dvě z hydrologického hlediska specifické části – rozsáhlejší jesenickou a menší část beskydskou. Odra sama po výtoku z Nízkého Jeseníku protéká Vněkarpatskými sníženinami přibližně na rozhraní České vysočiny a Západních Karpat. Spolu s hlavními přítoky, levostrannou Opavou s Moravicí a pravostrannou Ostravicí a Olší vytváří kostru hydrografické sítě sbíhající se v Ostravské pánvi. Povodí Odry tady nabývá výrazně vějířovitého tvaru. Celková hustota vodní sítě povodí Odry činí 1,02 km.km⁻² a převyšuje hustotu toků v povodí Labe i Moravy.

Jižní část CHKO Beskydy (resp. část Moravskoslezských Beskyd, Javorníků, Hostýnsko-vsetínské hornatiny, Podbeskydské pahorkatiny a Rožnovská brázda) náleží povodí Bečvy (úmoří Černého moře), které zasahuje jen velmi malou částí do okresu Nový Jičín.

Jižní část okresu Bruntál, resp. jihozápadní část Nízkého Jeseníku, náleží k povodí Moravy. Odvodňují ji levostranné přítoky Moravy – Oskava (s přítoky Oslavou, Teplíčkou a Sitkou), Trusovický potok a Bystřice.

K zajištění obytné a výrobní funkce průmyslové oblasti a jejího zázemí přispívá vodohospodářská soustava povodí Odry. Tvoří ji osm nádrží, několik odběrových uzlů na tocích, převody vody, vodárenské rozvodné soustavy a průmyslové vodovody.

Kromě jednotlivých rybníků byly vybudovány rozsáhlejší rybníční soustavy v oblasti CHKO Poodří, na Karvinsku a na Opavsku v okolí Dolního Benešova.

Na Ostravsku jsou tři významné typy minerálních vod. Uhličitě vody – kyselky se nachází v údolí Opavy a Moravice, ojedinele i přímo v údolí Odry v Moravské bráně. Celkem je známo přibližně 25 – 30 lokalit kyselek. Celostátní význam jako přírodní léčivý zdroj má uhličitá minerální voda jímaná v Karlově Studánce.

Hydrologie

Z celkové plochy 5 554 km² Moravskoslezského kraje náleží:

5295 km² (95 %) k **povodí Odry** (úmoří Baltského moře)

244 km² k povodí Moravy (úmoří Černého moře)

14 km² k povodí Váhu (úmoří Černého moře)

Celková délka vodních toků v kraji je **6 592 km**, významných vodních toků je 1 069 km

Nejdůležitější toky:

Odra – pramení v Oderských Vrších (v nadm. v. 632 m n.m.), délka 120 km, plocha povodí: 4721 km²

Opava – levostranný přítok Odry, povodí 2089 km², , délka 104 km

Oiše – pravostranný přítok Odry, délka 72 km, plocha povodí 1115 km²

Charakteristika povodí Odry :

průměrná nadm. výška 443 m n. m

dlouhodobý průměrný průtok v hl. toku v hraničním profilu 62 m³s⁻¹

specifický průtok 10,8 l s⁻¹km²

roční odtoková výška 341 mm

průměrný roční úhrn srážek 808 mm

Tab I. 77 Vodní nádrže – základní prvky vodohospodářské soustavy povodí Odry

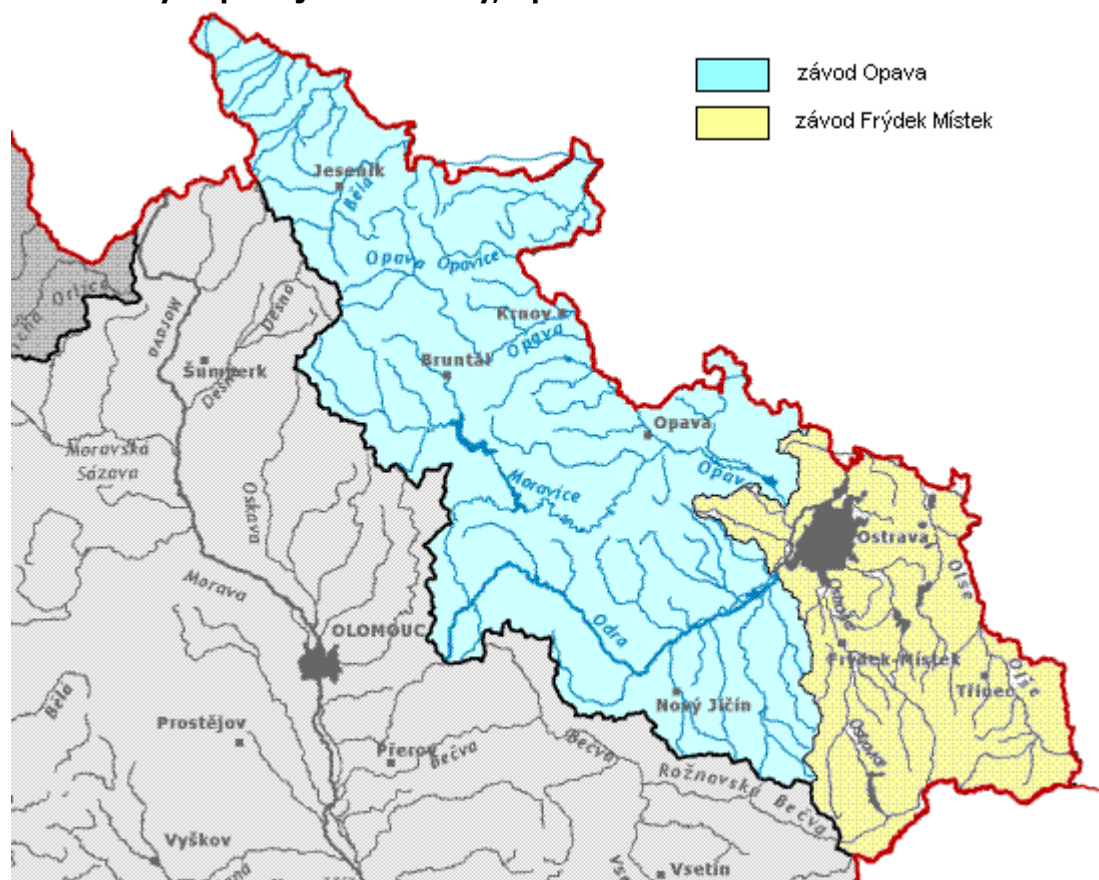
název vodní nádrže	nadm. výška max. hladiny v m n.m.	povodí nádrže v km ²	max. výška hráze v m	celkový objem nádrže v mil. km ³	zatopená plocha v km ²	účel *
Baška-Baštice	320,9	12,3	7,9	1,08	33	1, 2, 3
Kružberk-Moravice	431,1	567	34,5	35,5	280	6, 2, 3, 4
Morávka- Morávka	516,9	63,3	39	12,1	79,5	6, 2, 3, 4
Olešná- Olešná	304,39	33,6	18	4,4	88	7, 2, 3, 1, 5
Slezská Harta-Moravice	498,8	464,1	64,8	218,7	870	6, 2, 3, 7, 4
Šance-Ostravice	506,91	146,4	65	61,8	337	6, 2, 3, 7
Těrlicko- Stonávka	277,4	82	25	27,4	267,6	7, 2, 3, 1
Žermanice- Lučina	293,6	45,5	32	25,3	248	7, 2, 3, 1, 4

Zdroj: Povodí Odry, s.p. - internet

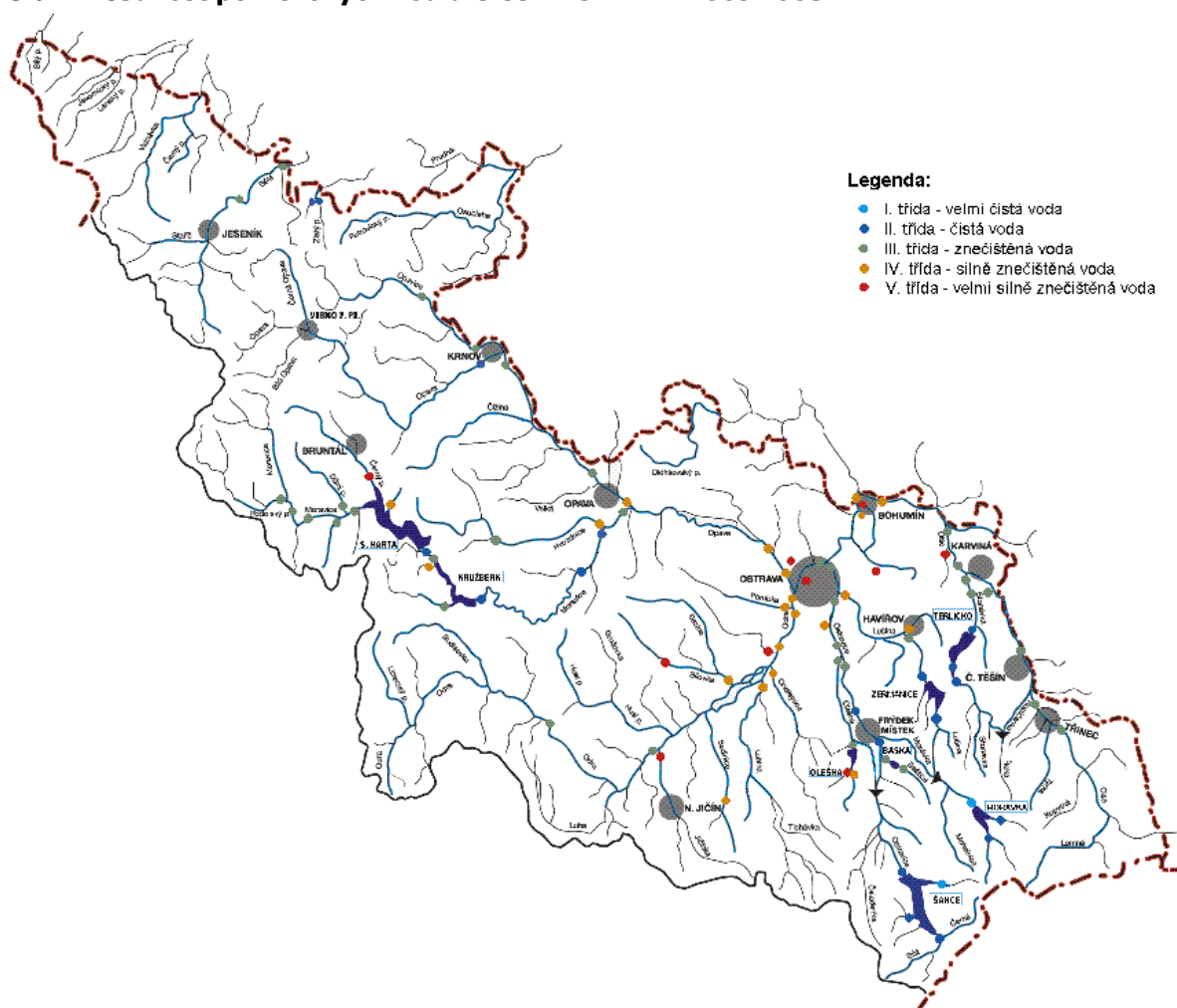
* Vysvětlivky:

- 1 rekreace
- 2 ochrana před povodněmi
- 3 nalepšení průtoků
- 4 energetika
- 5 chov ryb
- 6 vodárenský
- 7 průmyslový odběr

Povodí Odry – spravuje Povodí Odry, s.p.

Obr. 10 Jakost povrchových vod dle ČSN 752221 v roce 2003

I.10 LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

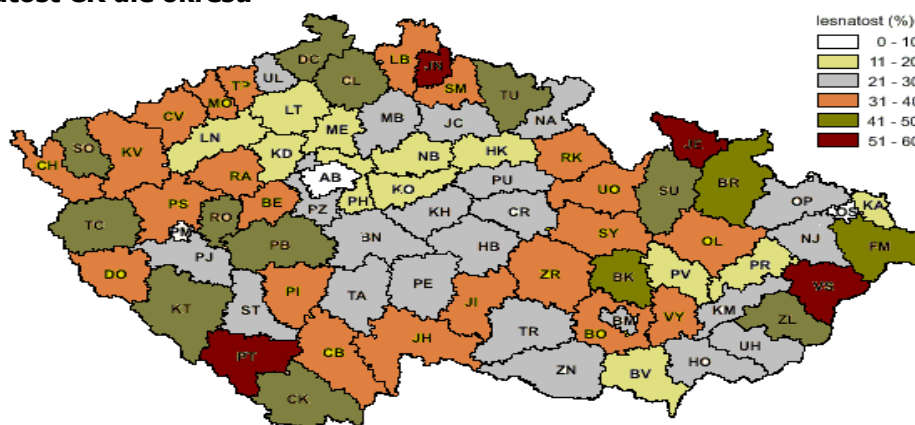
Lesy vymezuje zákon o lesích č. 289/1995 Sb. ve znění pozdějších předpisů jako lesní porosty s jejich prostředím a pozemky určené k plnění funkcí lesa (= pozemky kde byly porosty odstraněny za účelem obnovy, lesní průseky, lesní cesty, drobné vodní plochy, hole, lesní pastviny a políčka pokud nejsou součástí ZPF)

Rozloha lesů v Moravskoslezském kraji činí **196 038 ha**, což při celkové katastrální výměře Moravskoslezského kraje 553 535 ha znamená **lesnatost 35,4 %**, která je mírně nad průměrem ČR (32,2 %) – 7. místo mezi kraji. V přepočtu na 1 obyvatele připadá 0,15 ha lesa (průměr za Českou republiku je 0,25 ha).

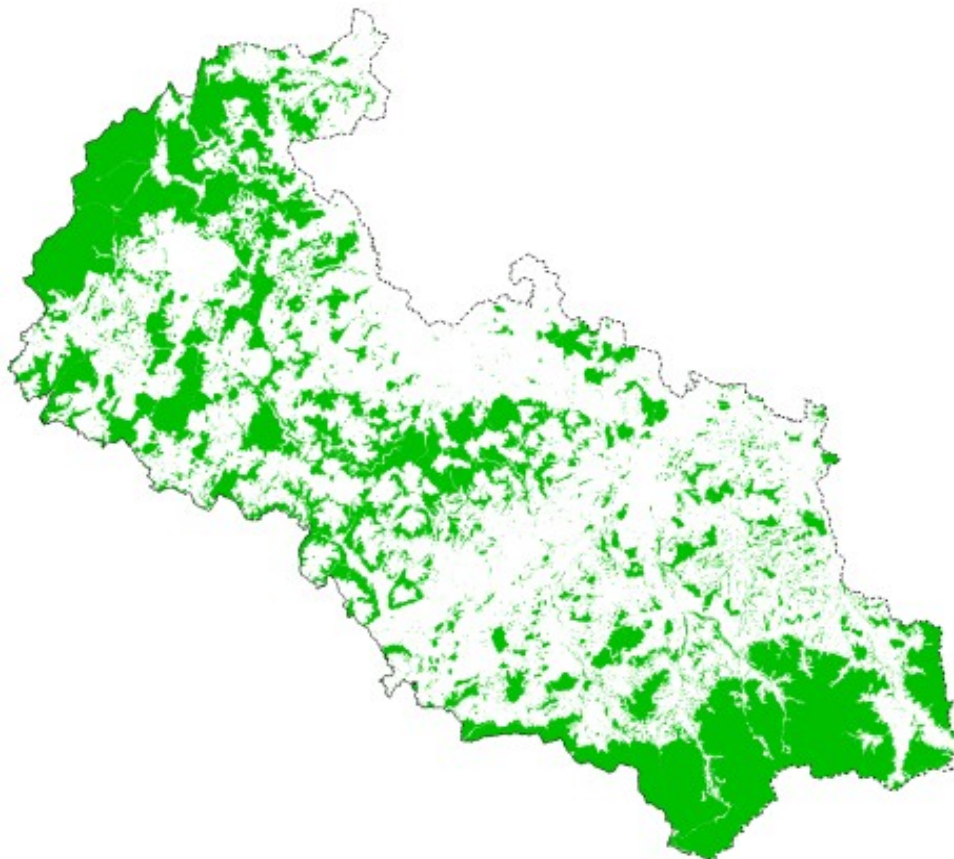
Lesnatost v Moravskoslezském kraji je velmi nerovnoměrně rozložena. Nejvyšší lesnatost mají okresy Bruntál a Frýdek-Místek – 40-50 %, v okresech Opava a Nový Jičín je lesnatost 20-30 % a nejmenší – pod 20 % je v okrese Karviná a Ostravě.

Na území kraje jsou kromě menších lesních celků dva ucelené komplexy lesa a to na severozápadě část Jeseníků a na jihovýchodě Moravskoslezské Beskydy.

Obr. 11 Lesnatost ČR dle okresů

Zdroj: ÚHÚL

Obr. 12 Rozložení lesů v Moravskoslezském kraji

Zdroj: Převzato z koncepce ochrany přírody a krajiny

Tab I. 78 Údaje o lesní půdě k 31.12.2004

území	Obhospodařovaná plocha k 31.12. v ha			prořezávky celkem ha	Probírky	
	celkem	z toho			ha	m ³ b.k.
		lesní půda	z toho porost. půda			
Moravskoslezský	168 826,89	167 297,83	162 555,53	3 075,11	7 111,54	198 805
ČR celkem	2 111 884,10	2 068 822,06	2 018 200,03	33 952,08	70 348,18	1 937 619

pokračování tabulky

území	lesní školky v ha	meliorace lesních půd v ha	lesní půda ošetřena chem. a biologicky v ha	hnojení lesních porostů
Moravskoslezský	55,76	28,70	269,36	0

ČR celkem	1 074,06	1 066,59	18 133,25	6 438,32
-----------	----------	----------	-----------	----------

Zdroj: ČSÚ

Tab I. 79 Vývoj lesní půdy v Moravskoslezském kraji

	2001	2002	2003	2004
lesní půda v ha	167 813,89	167 717,94	167 264,67	167 297,83
z toho porostní půda	164 012,81	162 375,35	160 793,88	162 555,53

Zdroj: ČSÚ

Tab I. 80 Zalesňování a spotřeba sazenic v Moravskoslezském kraji v roce 2004

	zalesňování celkem ha	v tom				Spotřeba sazenic v ks	
		sadbou		síjí		celkem tis. ks	na 1 ha půdy
		celkem	% podíl sadbou	celkem	% podíl síjí		
jehličnany	905,2	893,3	98,7	11,9	1,3	4 057	4 542
listnáče	713,8	710,6	99,6	3,2	0,4	5 447	7 665
celkem	1 619,0	1 603,9	99,1	15,1	0,9	9 504	5 926
% podíl z ČR	10,9	11,0		6,3		10,6	10,9

Zdroj: ČSÚ, dopočet EKOTOXA

Zalesňování zemědělské půdy bylo podporováno dotační politikou Mze ČR (nařízení vlády 505/2000 Sb.) a tato podpora pokračuje i po vstupu ČR do EU, a to jednak v rámci HRDP (zalesnění zemědělské půdy) a v rámci OP „zemědělství“ (dotace na zalesnění nezemědělské půdy). V obou případech se poskytuje jednorázová dotace na zalesnění, dotace na zajištění porostu a v případě zalesnění zemědělské půdy se poskytuje ještě 20 let náhrada.

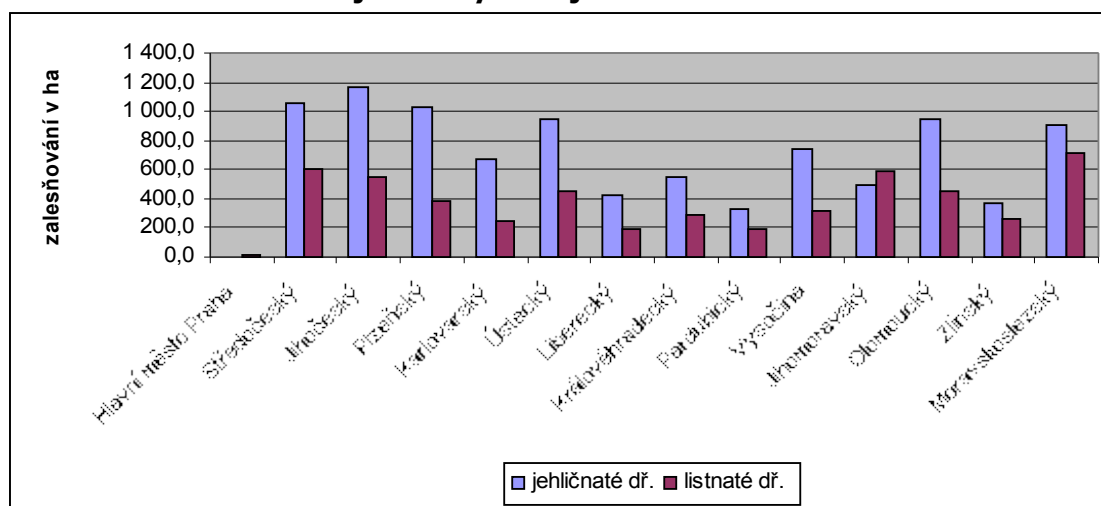
Tab I. 81 Těžba a dodávky dříví v m³ b.k. v Moravskoslezském kraji v roce 2004

dříví	těžba dřeva celkem	dodávky dříví celkem *	z toho	
			dříví na pni	surové kmeny
jehličnaté	1 255 499	2 116 145	1 118 359	224 537
% podíl z ČR	12,5	13,5	17,7	15,1
listnaté	99 306	188 090	90 685	27 343
% podíl z ČR	7,4	9,2	10,2	9,2

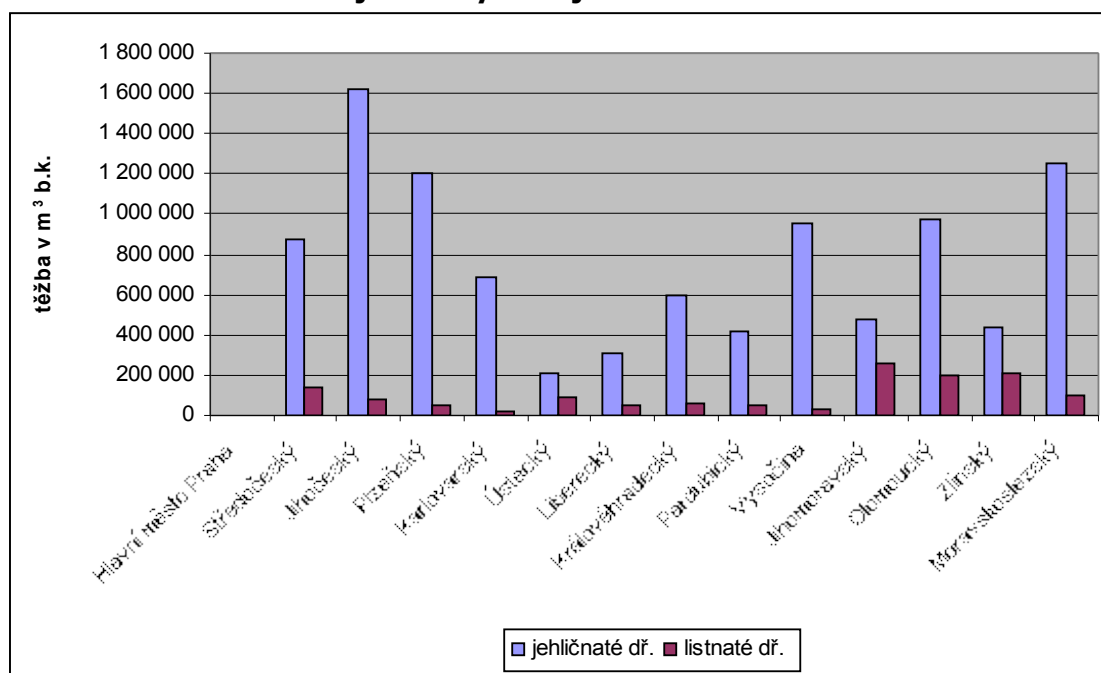
Zdroj: ČSÚ, dopočet EKOTOXA

(*dodávky dříví = obchod s dřívím, dle ČSÚ je v dodávka započtená některé dřevo i vícekrát, až v republikové statistice se tato chyba opravuje)

Graf č. I.27: Zalesňování v jednotlivých krajích v roce 2004

Graf č. I.28: Těžba dřeva v jednotlivých krajích v roce 2004

zdroj: ČSÚ

Kategorizace lesů:

Lesy jsou členěny podle převažujících funkcí do 3 kategorií:

- lesy ochranné (na mimořádně nepříznivých stanovištích, vysokohorské lesy, lesy v klečovém vegetačním stupni, rašeliniště, prudké svahy, na exponovaných hřebenech)
- lesy zvláštního určení (v pásmech: hygienické ochrany vodních zdrojů, zdrojů minerálních a léčivých vod, v národních parcích a národních přírodních rezervacích, lesy lázeňské, příměstské, lesy výzkumných ústavů, lesy se zvýšenou funkcí půdoochrannou, vodoochranou, klimatickou nebo krajinnotvornou, lesy v uznaných oborách a bažantnicích tam kde je veřejný zájem na ochranu ŽP), slouží k jiným účelům než je produkce dřeva
- lesy hospodářské – pozemky s lesními porosty, jejichž převažující funkce je produkce dřeva

V Moravskoslezském kraji bylo v roce 2003 **85,6 %** lesů v kategorii hospodářské lesy, **1,2 %** byly lesy ochranné a **13,2 %** tvořily lesy zvláštního určení.

Tab I. 82 Základní údaje o kategoriích lesa v MSK

kategorie	subkategorie	porostní plocha v ha	% podíl z porostní plochy ČR	zásoba v m ³ /ha v MSK	zásoba v m ³ /ha v ČR
hospodářské		162 625,84	8,3	287,49	255,45
ochranné	mimořádně nepříznivá stanoviště	510,68	0,8	186,00	202,70
	vysokohorské lesy	1 519,49	7,0	207,44	137,90
	lesy v klečovém veg. stupni	302,64	6,8	23,96	30,19
	celkem	2 332,81	2,6	178,94	178,57
zvláštního určení	pásma ochrany vodních zdrojů I. stupně	1 188,29	10,1	314,43	230,76
	ochranná pásma zdrojů léčivých a minerálních vod	2 230,61	3,8	245,89	239,23
	nár. parky a nar. přír. rezervace	1 237,44	1,3	300,06	251,10
	1. zóna CHKO, přír. rezervace a přír. památky	321,09	1,9	322,35	249,39
	lázeňské lesy	59,53	28,7	199,45	232,73
	příměstské a rekreační lesy	1 999,21	11,0	230,26	229,38
	lesy sloužící les. výzkumu a výuce	388,04	2,1	168,38	270,92
	lesy se zvýšenou funkcí ochrannou	2 164,84	3,9	306,69	139,25
	lesy významné pro uchování biodiverzity	7 719,12	13,5	319,62	297,61
	uznané obory a samostatné bažantnice	944,09	3,2	186,64	234,96
	jiný veřejný zájem	6 804,72	3,8	317,64	267,77
	celkem	25 056,98	4,6	295,46	247,12
	celkem		190 015,63	7,3	287,21

Zdroj: ÚHUL – informace o stavu lesa z LHP k 31.12.2003, dopočet EKOTOXA

V porovnání s ČR má kraj nadprůměrné zastoupení (v porostní ploše) lázeňských lesů (okres Nový Jičín), příměstských a rekreačních lesů a lesů pro uchování biodiverzity. Rovněž v zásobě lesa vyjádřené v m³/ha je kraj nad průměrem ČR.

Hospodaření v lese zahrnuje obnovu, ochranu, výchovu a těžbu lesních porostů a ostatní činnosti zabezpečující plnění funkcí lesa (produkční i mimoprodukční).

Úlohu kraje jako orgánu státní správy lesů vymezuje § 48a zákona o lesích.

Meziokresní bilance lesů Moravskoslezského kraje

	porostní plocha v ha	zásoba v 1000m ³ b.k.	zásoba v m ³ na ha	průměrné obmýetí	podíl jehličnanů v % ze zásoby
Bruntál	72 709,14	21 547,89	296,36	114	90
Frýdek-Místek	60 349,26	19 013,64	315,06	118	79
Karviná	4 544,72	907,09	199,59	94	45
Nový Jičín	20 005,88	4 767,74	238,32	108	67
Opava	30 229,78	7 857,32	259,92	105	82
Ostrava-město	2 176,85	479,97	220,49	98	38
MSK celkem	190 015,63	54 573,65	287,21	113	82
ČR	2 589 162,08	649 954,32	251,03		83
	7,3	8,4			

Zdroj: ÚHUL – informace o stavu lesa, dopočet EKOTOXA

I.10.1 PŘÍRODNÍ LESNÍ OBLASTI

Celá ČR je rozdělena na 41 přírodních lesních oblastí (příloha 1 lesního zákona). Jsou to oblasti s příbuznými přírodními podmínkami, vývojově spolu souvisejícími. Jedná se především o charakteristické zastoupení některých dřevin a jejich ekotypů, jejich potenciální produkci, podstatnější rozdíly v půdotvorných matečných horninách, které podmiňují půdní vlastnosti typologických jednotek, rozdíly v konfiguraci terénu vyhraněných geomorfologických celků a rozdíly v makroklimatu

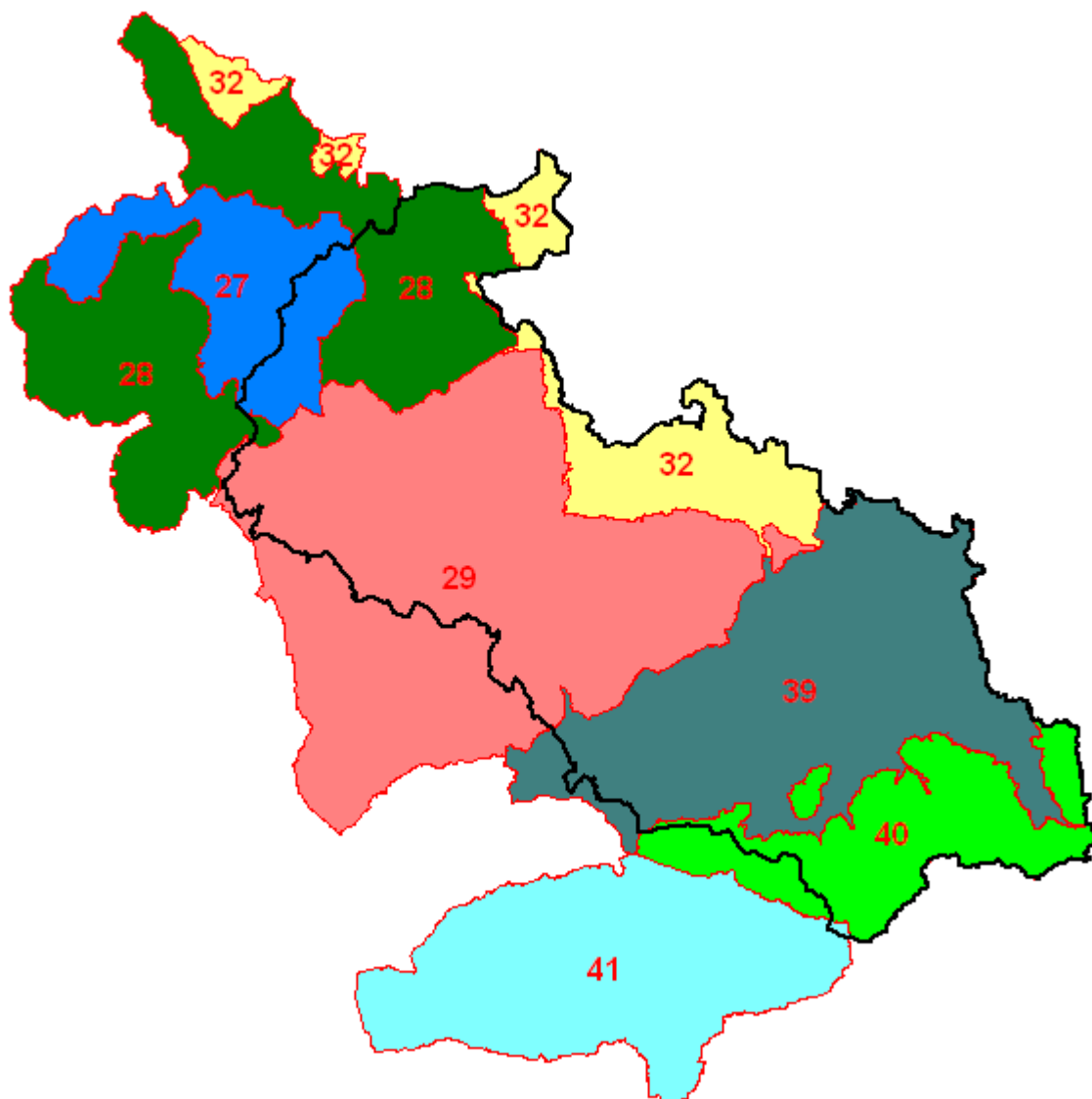
Moravskoslezský kraj zasahuje **7 přírodních lesních oblastí** a všechny zasahují i do sousedních krajů.

Tab I. 83 Přírodní lesní oblasti Moravskoslezského kraje

PLO	jméno oblasti	porostní plocha v ha	zásoba v m3	podíl jehličnanů v %	průměrné obmýetí
27	Hrubý Jeseník	53 671	24 240 322	86	125
28	Předhoří Hrubého Jeseníku	84 374	24 184 748	79	112
29	Nízký Jeseník	96 328	27 281 220	78	109
32	Slezská nížina	6 415	1 222 724	50	109
39	Podbeskydská pahorkatina	25 244	5 893 779	46	103
40	Moravskoslezské Beskydy	61 516	19 509 424	77	120
41	Hostýnskovsetínské vrchy	68 140	21 306 656	72	111

Zdroj: internet ÚHUL (stav k 31.12.2000)

Pásma **ohrožení imisemi** jsou stanovena dle stupně poškození lesního porostu (ten určen podílem středně a silně poškozených stromů z celkového počtu v porostu). Jsou **4 kategorie** pásem ohrožení (vyhláška č. 78/1996 Sb.): A, B, C, D (A – nejvíce poškozené porosty, D – nejméně).

Obr. 13 Přírodní lesní oblasti zasahující do Moravskoslezského kraje

27 – Hrubý Jeseník, 28 – Předhoří Hrubého Jeseníku, 29 – Nízký Jeseník, 32 – Slezská nížina, 39 – Podbeskydská pahorkatina, 40 – Moravskoslezské Beskydy, 41 – Hostýnsko-vsetínská vrchovina a Javorníky

Tab I. 84 Přehled pásem ohrožení v lesích Moravskoslezského kraje

pásmo ohrožení	plocha v ha	% podíl
A	0	0
B	7 472	4,05
C	56 328	30,50
D	120 864	65,45

Zásady hospodaření v lesích dle přírodních lesních oblastí ČR definují **Oblastní plány rozvoje lesa** (= OPRL). Tyto plány obsahují souhrnné údaje o stavu lesů, potřebách plnění funkcí lesů jako veřejného zájmu a doporučení o způsobech hospodaření v ekosystémovém pojetí. Jejich součástí je i rámcové stanovení funkčního potenciálu lesů pro funkce produkční a mimoprodukční, přehled prioritních funkcí lesa a případných střetů zájmů a návrh dlouhodobých opatření ochrany lesa včetně vymezeného a schváleného územního systému ekologické stability. Vycházejí z principu udržitelného obhospodařování lesů a vytvářejí předpoklady pro minimalizaci střetu mezi celospolečenskými zájmy

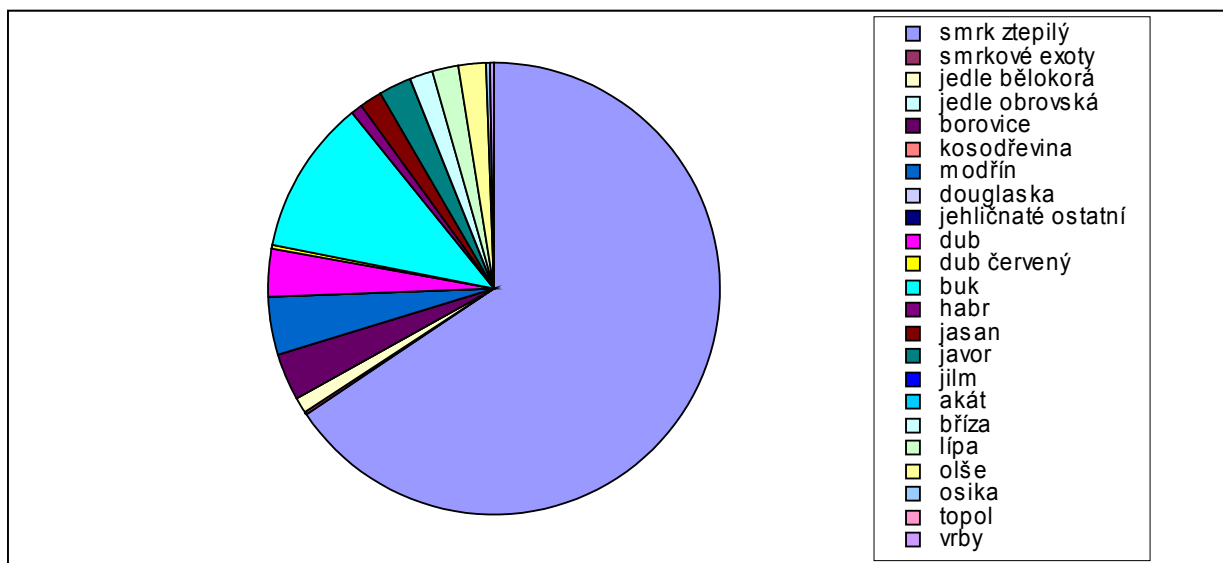
a zájmy jednotlivých vlastníků lesů. Oblastní plány rozvoje lesa jsou metodickým nástrojem státní lesnické politiky (podpora pro rozhodování orgánů státní správy) a tvoří podklad pro vypracování lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov. Data OPRL poskytuje Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem (= ÚHUL). Zpracovávají se na období 20 let (vyhláška MZe č.83/1996 Sb.). Skládají se z textové části a digitálních tematických map. Obsahují informace o přírodních podmínkách a lesnické typologii, funkcích lesů, ochraně lesů a lesní dopravní síti.

Druhová skladba dřevin Moravskoslezského kraje

dřevina	porostní plocha		zásoba		bonita	střední věk
	[ha]	%	1000 [m ³] b.k.	%		
smrk ztepilý	123 292,46	64,89	40 133,80	73,54	2,11	59
smrkové exoty	188,45	0,10	0,59	0,00	3,48	10
jedle bělokorá	2 386,58	1,26	778,74	1,43	2,21	75
jedle obrovská	26,27	0,01	0,76	0,00	1,05	11
borovice	6 131,84	3,23	1 506,14	2,76	2,23	66
kosodřevina	174,24	0,09	0,00	0,00	0,00	85
modřín	7 489,36	3,94	2 399,95	4,40	1,27	61
douglaska	165,82	0,09	32,51	0,06	4,62	33
jehličnaté ostatní	93,90	0,05	18,67	0,03	7,48	148
dub	6 180,18	3,25	1 127,96	2,07	3,04	60
dub červený	532,85	0,28	65,00	0,12	1,35	27
buk	20 958,77	11,03	5 212,41	9,55	2,76	70
habr	1 619,85	0,85	297,43	0,55	3,21	73
jasan	2 832,43	1,49	493,04	0,90	1,72	52
javor	4 047,58	2,13	680,72	1,25	2,16	46
jilm	40,81	0,02	7,20	0,01	1,92	49
akát	107,64	0,06	17,13	0,03	5,43	60
bříza	3 042,53	1,60	338,02	0,62	1,53	41
lípa	3 969,69	2,09	846,18	1,55	2,40	55
olše	3 567,92	1,88	462,48	0,85	2,78	48
osika	162,62	0,09	12,05	0,02	5,21	33
topol	384,48	0,20	93,08	0,17	6,55	46
vrby	373,05	0,20	30,44	0,06	8,60	42
listnaté ostatní	455,95	0,24	19,35	0,04	2,52	28
jehličnaté celkem	139 948,92	73,65	44 871,15	82,22	2,08	60
listnaté celkem	48 276,35	25,41	9 702,49	17,78	2,66	59
celkem	188 225,27	99,06	54 573,65	100,00	2,23	60
holina	1 790,36	0,94				
úhrnem	190 015,63	100,00				

Zdroj: ÚHUL – informace o stavu lesa z LHP k 31.12.2003, dopočet EKOTOXA

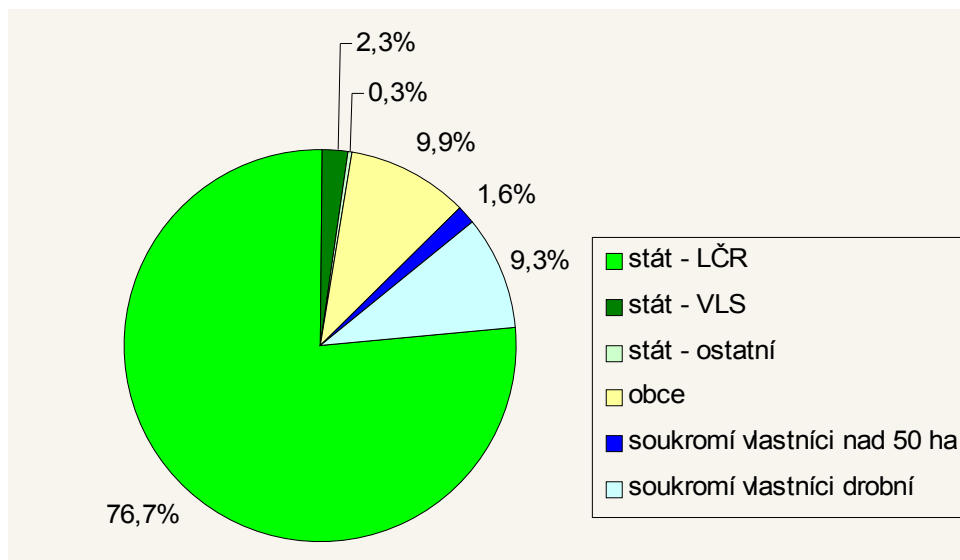
Graf č. I.29: Graf: Dřevinná skladba lesů MSK

I.10.2 MAJETKOVÉ POMĚRY

Bezmála 4/5 lesů v Moravskoslezském kraji jsou v majetku státu: státní podnik Lesy České republiky obhospodařuje cca 127,8 tis. ha lesů, tj. 76,1 % výměry lesů v Moravskoslezském kraji. Další 2,3 % výměry lesů (přes 4000 ha) spravují organizace zřizované Ministerstvem obrany ČR (Vojenské lesy a statky), několik set ha (0,3 % výměry lesů) patří dalším státním organizacím, nejčastěji někdejšími státními podniky nyní v likvidaci, kde ještě nebylo provedeno (zaneseno do katastru nemovitostí) majetkové vypořádání. Více než 10 % výměry lesů v Moravskoslezském kraji (17,2 tis. ha) je v majetku měst a obcí. Cca 11 % lesů v Moravskoslezském kraji (18,5 tis. ha) patří soukromým vlastníkům, většina (téměř 16 tis. ha) drobným vlastníkům s vlastnictvím menším než 50 ha.

Graf č. I.30: Podíl druhů majetků na vlastnické struktuře lesů

zdroj : koncepce OPK

Lesy ČR s.p. – obhospodařují

V Moravskoslezském kraji spravují státní lesy následující organizační jednotky:

lesní správa	obhospodař.	výměra v Ol- kraji
LS Bruntál	14768	
LS Frenštát pod Radhoštěm	10161	
LS Frýdek Místek	12084	
LS Jablunkov	13401	
LS Janovice	13271	
LS Jeseník	51	
LS Karlovice	12533	
LS Město Albrechtice	17193	17193
LS Opava	14024	
LS Ostravice	18600	
LS Šenov	8079	
LS Šternberk	1759	
LS Vítkov	11599	

zdroj: Lesy ČR a.s. –internet

Tab I. 85 Hospodářské a ekonomické údaje organizačních jednotek Lesů ČR v rámci Moravskoslezského kraje

	statisticky	matematicky
	podle sídla OJ	podle % podílu OJ
Výměra lesní půdy (ha)	154 183	148 361
Výměra porostní plochy (ha)	149 449	143 810
Výměra OLH ze zákona (ha)	16 535	15 232
Výměra OLH smluvně (ha)	2 177	2 061
Těžba dřeva (m ³)	1 406 459	1 365 780
Kilometráž lesních cest celkem (km)	3 828,8	
Hustota cestní sítě (m/ha)	23,82	
Investice celkem (Kč)	98 331 000	
Investice z vlastních zdrojů (Kč)	76 392 000	
Investice z rozpočtu státu (Kč)	21 939 000	
Investice z jiných zdrojů (Kč)	-	
Investice OI, ředitelství (Kč)	495 000	
Investice OST (Kč)	49 362 000	
Investice výrobní	48 474 000	

Zdroj: Lesy ČR a.s. 2003

Tab I. 86 Stav a lov zvěře v Moravskoslezském kraji

	zvěř – kmenové stavy k 31.3.2003							
	jeleni	dančí	moufloni	srnčí	černá	zajíci	koroptve	bažanti
Moravskoslezský kraj	1 865	1 471	466	19 831	2 277	14 058	1 416	10 307
ČR	25 012	19 055	15 891	295 092	44 666	298 767	63 173	244 895
% z ČR	7,5	7,7	2,9	6,7	5,1	4,7	2,2	4,2
pořadí v rámci krajů	7	5	13	7	8	9	11	10
	zvěř – odstřel v roce 2002							
	jeleni	dančí	moufloni	srnčí	černá	zajíci	koroptve	bažanti
Moravskoslezský kraj	1 383	634	139	8 247	3 153	2 565	-	38 759
ČR	18 477	8 420	6 106	118 781	77 871	46 584	-	479 107
% z ČR	7,5	7,5	2,3	6,9	4,0	5,5		8,1
pořadí v rámci krajů	7	5	13	7	10	7		5

Zdroj: ČSÚ, dopočet EKOTOXA OPAVA s.r.o.

I.10.3LES A VENKOV

Podle statistik ČSÚ bylo v roce 2006 zaměstnáno v lesnictví celkem 19,8 tis obyvatel, z toho však nelze zjistit kolik obyvatel z toho připadá na venkovské oblasti a kolik na města.

Z výsledků jiných průzkumů zabývajících se venkovem a lesnictvím však lze zjistit určité vztahy fungující mezi venkovem a lesnictvím. Například to, že lidé žijící na venkově se zajímají o stav lesa, zejména o les v jejich nejbližším okolí a všimají si změn probíhajících v lese průběhu svého života, což se týká jak těžeb a vůbec prací v lese jako takových, les často bývá i jejich pracovištěm.

Pro obyvatele venkova je les především zdrojem palivového dříví, které si celoročně vyrábějí ve vlastní režii, ať už ve svém vlastním lese nebo dle zadání vlastníka (zejména LČR).

Zájem o tuto činnost rok od roku roste, což je způsobeno především rostoucími cenami energií, zejména v oblastech, kde jsou lesy v blízkosti obcí a kde je poměrně dobrý přístup do lesního komplexu.

Kromě dřeva les poskytuje okolním obyvatelům rovněž lesní plody a houby a v menší míře slouží jako místo ke krátkodobé rekreaci.

I.11 RYBNÍKÁŘSTVÍ A RYBÁŘSTVÍ

Přirozené a umělé vodní nádrže jsou součástí kulturní krajiny. V České republice mají rybníky a ostatní vodní nádrže se svoji bohatou historií nepostradatelný význam. Rybníky měly od nejstarších dob převážně víceúčelový charakter a tato víceúčelovost se růstem kulturnosti krajiny a vzájemným prolínáním rozdílné hospodářské činnosti člověka v krajině stále více prohlubovala. Velkou předností rybníčních nádrží je zpomalení odtoku při povodních a zvýšení retenční kapacity krajiny. Vedle chovu ryb se rybníky a ostatní malé vodní nádrže podílí především:

- na přímém a nepřímém zásobování vodou
- pozitivně ovlivňují hladinu podzemních vod
- skýtají prostředí pro obratlovce a pro chráněné druhy rostlin
- rybníční okraje poskytují ochranu zvěři
- téměř polovina rybníků plní i dočišťovací funkce

Narušenou ekologickou rovnováhu vodních nádrží by měla řešit jejich revitalizace. Jejím hlavním cílem je ochrana břehových a litorálních částí.

Největší nebezpečí ohrožující naše rybníky:

- havarijní vypouštění odpadních vod
- přísun smyvů a sedimentů z povodí
- neúměrné znečišťování eutrofizací vod

V současné době zaujímají v ČR vodní nádrže asi 80 tisíc ha, z toho více než 24 tisíc rybníků má výměru 51 tisíc ha a více než 100 údolních nádrží představuje katastrální plochu kolem 30 tisíc ha. Rybníky jsou na území ČR rozmístěny nerovnoměrně, nejvíce rybníků má rozlohu do 5 ha. Nejvíce rybníků je soustředěno do **24 hlavních rybníčních soustav** (výběr soustav byl orientován zejména na rybníky, situované na tocích nebo v jejich okolí, tvořící interaktivně provázané vodohospodářské celky, soustavy, zařazené soustavy přes 10 ha, které zahrnují přibližně 15% celkového počtu rybníků). Žádná hlavní rybníční soustava se nenachází na území Moravskoslezského kraje. Mimo tyto hlavní soustavy jsou další důležité soustavy a z nich je v Moravskoslezském kraji nejdůležitější soustava rybníků na Ostravsku.

České i moravské rybníkářství má neodlučitelnou vazbu na životní prostředí a na hospodaření s vodou v krajině. Také výsledky v chovu ryb jsou ovlivňovány opatřeními realizovanými za účelem ochrany přírody.

Většina rybníků je v současnosti obhospodařována členy Rybářského sdružení

Chov ryb má v Čechách a na Moravě typické rysy extenzivní až polointenzivní produkce.

Tab I. 87 Přehled o výlovu, prodeji a zpracování tržních ryb v ČR (v t)

	2002	2003	2004
Výlov z rybníků	18505	18972	18639
Výlov ze speciálních zařízení	649	646	674
Výlov z přehrad	56	52	71
Výlov celkem	19210	19670	19384
Prodej živých ryb v tuzemsku	7625	7820	8177
Prodej živých ryb na export	9688	9423	9461
Zpracování ryb v živé hmotnosti	1610	1800	1720

Zdroj: Rybářské sdružení ČR

Průměrný výnos z rybníků v rámci ČR v roce 2004 byl 443,4 kg ryb z ha (v roce 2000 - 400 kg). Rybníkářství využívalo celkem plochy 42 036 ha rybníků (z toho 35857 ha členové Rybářského sdružení ČR, ostatní chovatelé – nečlenové sdružení 4177 ha a další neevidované subjekty mohly odhadem extenzivním způsobem využívat 20000 ha rybníků různé kvality).

Rybníky jsou významným stabilizačním prvkem krajiny se schopností chránit území před povodněmi. Jakost vody v rybnících je závislá na situaci a činnostech v celém, území jejich povodí, především na zemědělské výrobě a zároveň na intenzitě vlastního obhospodařování rybníka. S jakostí vody

v rybnících souvisí bezprostředně charakter drnových sedimentů, který ovlivňuje zpětně jakost vody. Sedimenty obsahují obvykle značné množství živin a v řadě případů také další znečišťující látky včetně toxických látek, které se mohou za určitých okolností uvolnit do vodního prostředí.

Dotace v rybářském sektoru:

1. Národní resortní programy – dle „Zásad“
 - udržování a zlepšování genetického potenciálu ryb
 - poradenství a vzdělávání
 - podpora mimoprodukčních funkcí rybníků
2. Operační program „Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství“
 - opatření 2.3. Rybářství
(zpracování ryb a marketing výrobků z ryb, chov vodních živočichů – akvakultura, činnosti prováděné odborníky v rybářství a propagační opatření)
3. PGRLF (záruka na úvěr podnikatelských subjektů v oblasti zemědělství, lesnictví, vodního hospodářství a subvence části úroků z úvěrů)
4. Podpory dle přílohy č. 11 k zákonu č. 675/2004 Sb.:
 - obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží
 - odstranění škod na rybnících a vodních nádržích po povodních v srpnu 2002

Počet zpracoven ryb v ČR je **15**, z toho 13 má povolení k vývozu vyráběného sortimentu do zemí EU

Rybářství Rychvald s.r.o.

Podnik v Moravskoslezském kraji jehož činnost je zaměřena na výrobu, chov a zpracování sladkovodních ryb (80 % činnosti). Podnik nabízí i služby stavební a vodohospodářské činnosti (mimo jiné i rekonstrukce a opravy vodních nádrží, revitalizace vodních toků, odbahňování rybníků apod.) Pečují o 53 rybníků (400 ha vodní plochy) a 4 vodní toky.

Chovatelé nad 1 ha a 1 t mají povinnost hlásit produkci ryb na kraje, které tyto informace předávají na MZe.

Rybex CZ a. s., Třinec-

Společnost Rybex CZ a. s. působí na českém trhu od roku 1998. Svou činnost zahájila pod obchodním jménem EVRIKA a. s. v pronajatých výrobních prostorech, v současnosti se s vlastním výrobním závodem v Třinci a obchodně-logistickým střediskem v Praze řadí mezi největší domácí zpracovatele a producenty výrobků z mořských ryb.

Zpracování rybí suroviny ve výrobním závodě společnosti Rybex CZ a. s. probíhá prostřednictvím moderního technologického zařízení, které plně vyhovuje hygienickým a veterinárním předpisům EU. Systém dodržování kontroly kritických bodů výroby HACCP, intenzivní hygiena a sanitace společně s přísnými vnitřními normami zahrnujícími všechny kroky výrobního procesu jsou zárukou zdravotní nezávadnosti a vysoké kvality našich výrobků.

I.12 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

Jde o druh hospodaření, který dbá na životní prostředí a jeho jednotlivé složky stanovením omezení či zákazů používání látek a postupů, které zatěžují, znečišťují nebo zamožují životní prostředí nebo zvyšují rizika kontaminace potravního řetězce, a který zvýšeně dbá na vnější životní projevy a chování a na pohodu chovaných hospodářských zvířat. Jde o alternativu intenzivního (konvenčního) zemědělství. V ČR se rozvíjí od roku 1990 (tehdy v ČR hospodařily pouze 3 farmy dle zásad ekologického zemědělství). Právní rámec celého systému tvoří **zákon 242/2000 Sb.**, o ekologickém zemědělství a stanoví pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin, dále zpracování, dovozní požadavky na výrobky z jiných zemí a označování výrobků pocházejících z ekologického zemědělství, stejně jako všeobecné požadavky na kontrolní postupy pro tento typ produkce. Zákon provádí vyhláška č. 53/2001 Sb., novelizovaná vyhláškami: 263/2003 Sb. a **174/2004 Sb.**

Tab I. 88 Vývoj výměry půdy a počtu podniků v ekologickém zemědělství v ČR

Rok	Počet podniků celkem	Výměra půdy v EZ v ha	Procentický podíl ze zem. půdního fondu
1990	3	480	-
1991	132	17 507	0,41
1992	135	15 371	0,36
1993	141	15 667	0,37
1994	187	15 818	0,37
1995	181	14 982	0,35
1996	182	17 022	0,4
1997	211	20 239	0,47
1998	348	71 621	1,67
1999	473	110 756	2,58
2000	563	165 699	3,86
2001	654	217 869	5,09
2002	721	235 136	5,5
2003	810	254 995	5,97
2004	836	263 299	6,16

Zdroj: PRO-BIO Šumperk

Tab I. 89 Počet podnikatelských subjektů registrovaných v EZ v ČR k 31.12.2004

Provozní jednotky podle předmětu činnosti	2001	2002	2003	2004
Ekologičtí podnikatelé, žadatelé o registraci	654	717	810	836
Výrobci biopotravin (včetně vlastní distribuční činnosti)	75	92	96	116
Osoby uvádějící bioprodukty a biopotraviny do oběhu	49	164	189	193
Výrobci vstupů do EZ (osiva, krmiva, min. krmiva)	-	-	19	10
Celkem	779	973	1 114	1 155

Zdroj: PRO-BIO Šumperk

I.12.1ZÁSADY EKOLOGICKÝCH ZEMĚDĚLCŮ:

- hospodaří s šetrným přístupem ke zvířatům, půdě, rostlinám a přírodě s ohledem na přirozené koloběhy a závislosti
- pečují o úrodnost půdy, zachování kvality podzemních i povrchových vod a vyváženost krajiny
- při pěstování rostlin nepoužívají syntetická hnojiva a pesticidy
- nepoužívají geneticky manipulované organismy (GMO)
- zvířata chovají s možností výběhu nebo pastvy
- starají se o pohodu chovaných zvířat (welfare)
- krmí zvířata bez použití preventivních antibiotik, hormonálních přípravků, umělých stimulátorů růstu apod.
- produkují nutričně vysoce kvalitní suroviny
- podrobují se přísné kontrole zásad ekologického zemědělství
- označují své výrobky BIO

I.12.2CÍLE EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ:

- udržet a zlepšit dlouhodobou úrodnost půdy a její ekologickou funkci (zvyšovat obsah organické hmoty a humusu v půdě, zlepšovat její fyzikální vlastnosti a umožnit bohatý rozvoj společenstva půdních organismů)
- vyvarovat se všech forem znečištění pocházejících ze zemědělského podnikání (využívání všech odpadů pro výrobu organických hnojiv)
- pracovat v co nejvíce uzavřeném systému, využívat místní zdroje, minimalizovat ztráty
- produkovat potraviny a hnojiva o vysoké nutriční hodnotě a v dostatečném množství (kvalita není dána jen přítomností nutričně hodnotných látek, ale znamená také praktickou absenci cizorodých látek, dobrý vzhled, jakostní chuť a vhodnost pro skladování a další zpracování)
- minimalizovat používání neobnovitelných zdrojů energie (odmítnutí syntetických minerálních hnojiv a přípravků na ochranu rostlin)
- hospodářským zvířatům vytvořit podmínky, které odpovídají jejich fyziologickým a etologickým potřebám a humánním a etickým zásadám (způsob chovu musí zvířatům umožnit přirozené chování včetně pohybu venku, jejich zdravý růst, vývoj a reprodukci)
- umožnit zemědělcům a jejich rodinám ekonomický a sociální rozvoj a uspokojení z práce (ekologický způsob hospodaření vyžaduje hluboký zájem a zodpovědnost)
- udržet osídlení venkova a tradiční ráz kulturní zemědělské krajiny

Plochy obhospodařované v systému ekologického zemědělství v ČR dynamicky narůstají, v roce 2004 hospodařilo 836 farem na výměře 263 299 ha (včetně ploch v přechodném období). Dále bylo v tomto roce evidováno 96 výrobců biopotravin (včetně vlastní distribuční činnosti a 189 osob uvádějících bioprodukty a biopotraviny do oběhu.

Oblasti ekologického zemědělství jsou převážně doménou horských a podhorských podniků hospodařících na trvalých travních porostech, zaměřených zejména na chov dobytka a údržbu krajiny. Ekozemědělci na orné půdě je málo a chybí zpracovatelé a hotové výrobky.

Největší koncentrace ekologických farmářů je v severozápadních Čechách, v oblasti Bílých Karpat a Jeseníkách. S podílem zhruba 6 % z celkové výměry půdy je ČR v ekologickém zemědělství v čele nových členských zemí EU, ale ne již v nízkém podílu orné půdy.

Tab I. 90 **Struktura ekologického zemědělství v roce 2004 v Moravskoslezském kraji**

	počet ekol. farem	zemědělská půda v EZ v ha	z toho				% půdy v EZ z celkové zem. půdy
			orná půda	TTP	trvalé kultury	ostatní půda	
Bruntál	41	25 698,6	1 378,6	23 746,6	0	573,5	35,7
Frýdek-Místek	8	1 316,0	4,4	1 289,8	0,6	21,2	2,6
Karviná	0	0	0	0	0	0	0
Nový Jičín	5	1 489,2	31,8	1 441,4	0	15,9	2,5
Opava	6	5 439,8	607,4	4 800,7	0	31,7	7,8
Ostrava-město	0	0	0	0	0	0	0
Moravskoslezský kraj	60	33 943,6	2 022,2	31 278,5	0,6	642,3	12,2
ČR	836	263 299	19 694	235 379	1 170	7 056	6,16

Zdroj: KEZ, doplněk EKOTOXA s.r.o

Moravskoslezský kraj má nadprůměrné zastoupení půdy vedené v ekologickém zemědělství – **33 944 ha**, což představuje **12,2 %** z celkové zemědělské půdy (v rámci celé ČR je podíl 6,16 %). Největší zastoupení ploch je v okrese Bruntál – podíl ekologicky obhospodařované půdy zde dosahuje 36 % ze zemědělské půdy. Rovněž okres Opava má nadprůměrné ekologické zemědělství – 7,8 %.

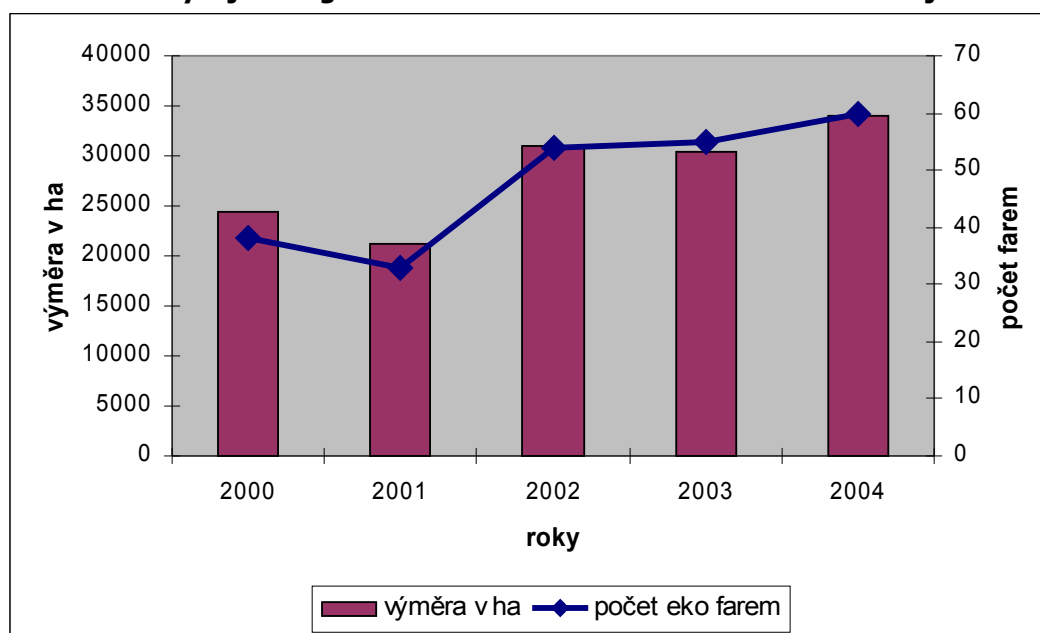
Celkem bylo v kraji ke konci roku 2004 evidováno **60** ekologických farem. Z toho 3 farmy mají sídlo v Huzové a jedna v Moravském Berouně, které od 1.1.2005 jsou součástí Olomouckého kraje (v roce 2004 jsou započítány). Největší koncentrace ekologických farem je v okrese Bruntál - 41. Průmyslové okresy Karviná a Ostrava neměly v roce 2004 žádné zastoupení ekologických farem.

Struktura půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR a rovněž i v Moravskoslezském kraji je charakterizována velkou převahou trvalých travních porostů: 92 % tvoří TTP (91 % je podíl v celé ČR).

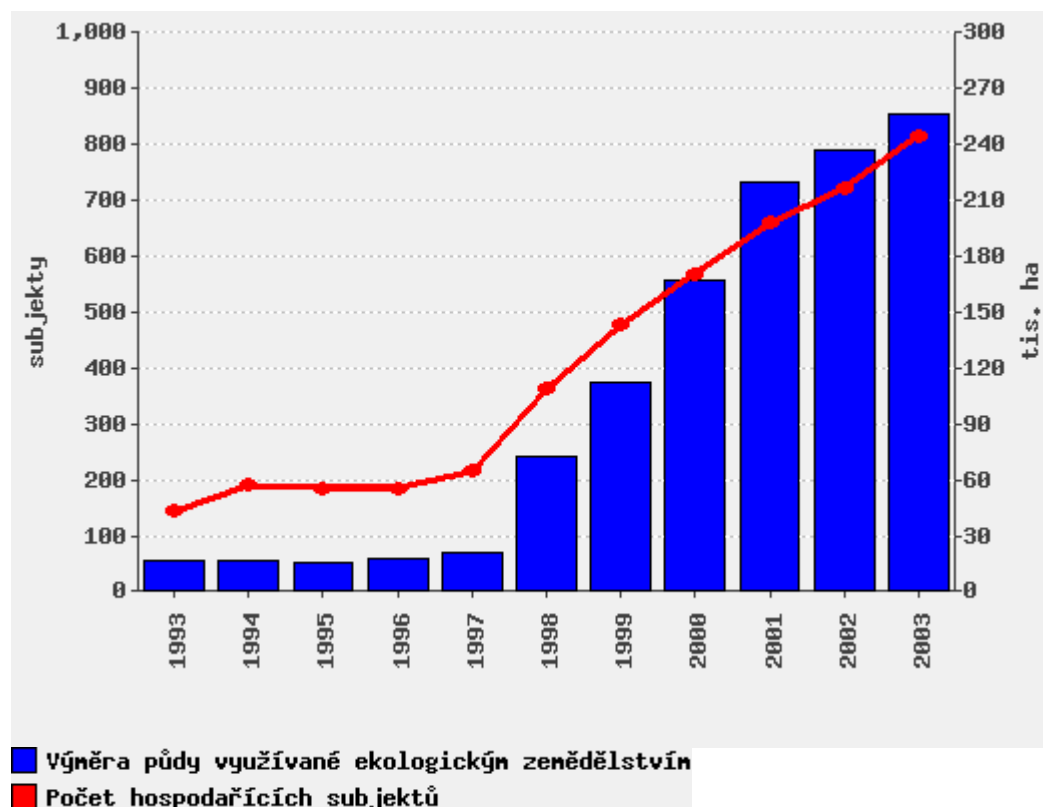
Orná půda ekologicky obhospodařovaná činí **2 022 ha**. Největší zastoupení ploch v absolutní hodnotě je na okrese Bruntál avšak v % vyjádření (podíl orné ekologicky obhospodařované půdy k celkové orné půdě) je v okrese Opava 11 %. V rámci celého kraje činí tento podíl pouze 1 %.

Tab I. 91 Vývoj výměry zemědělské půdy v ekologickém zemědělství v MSK a ČR

rok	Moravskoslezský kraj			ČR			% podíl výměry MSK z ČR
	počet farem	výměra v ha	meziroční index	počet farem	výměra v ha	meziroční index	
2000	38	24 367		563	165 699		14,7
2001	33	21 252	87	654	217 869	131	9,8
2002	54	31 009	146	721	235 136	108	13,2
2003	55	30 384	98	810	254 995	108	11,9
2004	60	33 944	112	836	263 299	103	12,9

Graf č. I.31: Vývoj ekologického zemědělství v Moravskoslezském kraji

Graf č. I.32: Vývoj ekologického zemědělství v ČR

Co se týče živočišné výroby byla k 31.12.2004 nejčastější certifikace v kraji na chov skotu bez tržní produkce mléka – celkem 53 osvědčení. Dále 19 osvědčení na ekologický chov koní, 11 na chov ovcí, 4 na chov koz, 3 na chov prasat, 10 na chov drůbeže a 1 osvědčení na ekologický chov včel. Většina má certifikaci k chovu více druhů zvířat. Z 60 ekofarm v kraji se jen 4 farmy zabývají pouze RV (mají certifikované zemědělské pozemky).

V Moravskoslezském kraji bylo k 31.12. 2004 nejčastější osvědčení na bioprodukt z ŽV: jatečný skot (všechny kategorie) a ovce, dále je zde 1 osvědčení na husy, vejce slepičí a mléko a 4 osvědčení na chlévskou mrvu.

Nejčastější osvědčení na bioprodukty RV:

seno a senáž, pohanka, obiloviny (pšenice, žito, tritikale, ječmen, oves), brambory a hrách. V malém množství na trávy (bojínka, srha, jílek, psárka) a léčivky (pelyněk, kontryhel, meduňka, kopřiva, měsíček, yzop, máta, černý kořen).

Seznam ekologických zemědělců v Moravskoslezském kraji je uveden v příloze.

I.12.3 KONTROLNÍ SYSTÉM V EKOLOGICKÉM ZEMĚDĚLSTVÍ

- všechny stupně výroby a prodeje musí být zahrnuty do systému inspekce výroby ekologických potravin
- všichni, kteří vyrábí, připravují, či importují ekologické výrobky ze třetích zemí, jsou povinni podílet se na inspekčním systému Společenství
- systém inspekce, zavedený Nařízením zabezpečuje kontrolu výroby pomocí dozoru v každé etapě a uplatnění pravidel označování výrobků v každém jeho stupni
- kontrolu EZ provádí kontrolní organizace pověřená MZe
- dozor nad dodržováním zákona provádí Ministerstvo zemědělství.
- v ČR pověřená organizace **KEZ o.p.s.** - akreditována pro výkon kontrolní a certifikační činnosti podle **ČSN EN 45 004 a ČSN EN 45 011**

KEZ o.p.s. je nevládní nezisková organizace, která byla založena v roce 1999 jako obecně prospěšná společnost podle zákona č.248/1995 Sb.

Základní činnost kontrolní organizace:

1. Certifikační činnost

- udělování osvědčení o původu bioproduktů a biopotravin

2. Kontrolní činnost

- kontroly – řádná – ohlášená, min 1x za rok
- nařízené, namátkové – mohou být i neohlášené
- vstupní – v podniku, který podá k MZe žádost o registraci k EZ a u nově ohlášených výrobců biopotravin a osob uvádějících bioprodukty a biopotravin

3. Osvědčování

- produkt může být osvědčen jako BIO, jestliže:
- byl vyprodukovan nebo dovezen v souladu s NR a zákonem
- produkt vyrobil nebo dovezl subjekt, který podléhá kontrolnímu systému
- proběhlo přechodné období nebo nejkratší doba chovu
- Označování bioproduktů a biopotravin - ČR
- Dle zák. 242/2000 Sb. – pokud to dovoluje povaha výrobku, musí být označen:
- grafickým znakem
- mezinárodním kódem kontrolní organizace: CZ-KEZ.
- Označování bioproduktů a biopotravin - EU
- Mohou být označeny logem společenství (vzory pro jednotlivé členské státy v NR)
- Musí být označeny mezinárodním kódem kontrolní organizace:CZ-KEZ.

Bioprodukt je surovina rostlinného nebo živočišného původu získaná v ekologickém zemědělství a určená k výrobě biopotravin, na niž bylo vydáno **osvědčení o původu bioproduktu**. Může to být například zelenina, ovoce, obiloviny, luskoviny, olejniny, přadné a aromatické rostliny, ale také syrové mléko, vejce nebo zvířata v kusech.

Biopotravina je potravina vyrobená za podmínek uvedených v zákoně č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a splňující požadavky na jakost a zdravotní nezávadnost stanovené zvláštními předpisy, na nichž bylo vydáno osvědčení o původu biopotravin a naleznete ji na seznamu schválených biopotravin

Biopotravin se k zákazníkovi mohou dostat různými cestami. Počínaje prodejem ze dvora přes tržnice a specializované prodejny zdravé výživy až po obchodní řetězce.

Označování biopotravin

Označování biopotravin a bioproduktů upravuje § 23, § 24 a § 25 zákona č. 242/2000 Sb. Označování biopotravin se řídí také zákonem č. 119/2000 Sb.

Pravé a certifikované biopotravin jsou označeny grafickým znakem BIO (případně jeho schválenými modifikacemi) s nápisem "Produkt ekologického zemědělství".

Tato značka zaručuje, že produkty byly kontrolovány na každém kroku od výrobce až ke konečnému spotřebiteli. Správně označený bioprodukt nese i číslo kontrolní organizace: CZ-KEZ.

Titul Česká biopotravina roku 2005 získal kváskový chléb a pečivo z biopekárny Albio v Praze, kterou provozují manželé Zemanovi.

Tuto soutěž vyhlašuje Nadace Partnerství ve spolupráci se svazem ekologických zemědělců Pro-bio. V roce 2005 udělila vedle hlavní ceny také tři čestná uznání. Za pokračování a rozšíření kvalitního masného bio programu je získal loňský držitel titulu, Josef Sklenář z Biofarmy Sasov. Kozí farmu Břeží ocenila porota čestným uznáním za její Jihočeské kozí máslo čerstvé. Třetí čestné uznání obdržely Jizerské pekárny za směs na bio chléb vhodný pro pečení například v domácí pekárničce.

Dotační podpora EZ

Podmínky státní podpory pro ekologické zemědělství jsou upraveny v programovém dokumentu „Horizontální plán rozvoje venkova na období 2004-2006“, který byl připraven v souladu s nařízením Rady 1257/99 o podpoře rozvoje venkova a umožňuje čerpat finanční prostředky z EAGGF.

Výše dotace na ekologické zemědělství je rozdílná v závislosti na pěstované kultuře a pro rok 2004 byla následující:

- 520 Kč/ha, při hospodaření na orné půdě, s výjimkou pěstování zeleniny nebo speciálních bylin
- 1 100 Kč/ha, při hospodaření na travních porostech
- 12 235 Kč/ha, při pěstování vinic, ovocných sadů nebo chmelnic
- 11 050 Kč/ha, při pěstování zeleniny nebo speciálních bylin na orné půdě

PRO-BIO Šumperk

Svaz ekologických zemědělců ČR (=PRO-BIO), Nemocniční 53, 787 01 Šumperk. Jde o celostátní nevládní organizaci sdružující rolníky, zpracovatelské a obchodní organizace, spotřebitele, školy a podniky služeb orientující se na ekologické zemědělství a uplatnění jeho produktů.

Má 10 regionálních center na území ČR, pro Moravskoslezský kraj jsou to:

- PRO-BIO regionální centrum Jeseníky (pro okresy: Bruntál), Hynčice nad Moravou 49, 788 33 Hanušovice
- PRO-BIO regionální centrum Moravská Brána (pro okresy Frýdek-Místek, Nový Jičín, Opava a Ostrava), Tyršova 705, 742 58 Příbor

Tab I. 92 Seznam ohlášených výrobců biopotravin dle zákona 242/02 Sb. v Moravskoslezském kraji k 31.12.2004

podnik	sídlo	OKEC	evidence od
Carrefour ČR s.r.o	Ostrava	výroba pekárenských a cukrářských výrobků kromě trvanlivých	6.4.2001
SEMIX PLUSO, spol. s.r.o.	Optice, Rybníčky	Výroba mlýnských výrobků	13.11.2002
Interspar	Ostrava	výroba pekárenských a cukrářských výrobků kromě trvanlivých	22.10.2004
Interspar	Frýdek - Místek	výroba pekárenských a cukrářských výrobků kromě trvanlivých	22.10.2004

Zdroj: KEZ o.p.s. (internet: www.kez.cz)

Tab I. 93 Seznam ohlášených osob uvádějících bioprodukty a biopotravin do oběhu dle zákona 242/02 Sb. k 31.12.2004 v Moravskoslezském kraji

podnik	sídlo	způsob uvádění do oběhu	evidence od
Ahold Czech Republic	Hypernova Ostrava - Zábřeh	maloobchod	18.6.2001
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Frýdek - Místek	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Bruntál	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Bohumín	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Havířov	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Opava	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Český Těšín	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Ostrava II	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Opava - Kateřinky	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Orlová	maloobchod	24.9.2002
BILLA, spol. s.r.o	filiálka Ostrava	maloobchod	24.9.2002

BILLA, spol. s.r.o	filiálka Krnov	maloobchod	24.9.2002
ERZOTI, s.r.o	Opava	maloobchod	17.5.2001
Globus ČR, k.s.	hypermarket Opava	maloobchod	10.9.2002
MAKRO Cash & Carry CR s.r.o.	obch. Středisko Ostrava	velkoobchod	6.10.2003
Prchala Stanislav - VITALAND	Opava	maloobchod	3.10.2002
Tesco Stores	Hypermarket Ostrava II	maloobchod	24.9.2002
Tesco Stores	Hypermarket Havířov	maloobchod	24.9.2002
Tesco Stores	Hypermarket Frýdek - Místek	maloobchod	24.9.2002
Tesco Stores	Hypermarket Ostrava	maloobchod	24.9.2002

Zdroj: KEZ o.p.s. (internet: www.kez.cz)

Mimo to působí ještě 2 sekce s celorepublikovou působností:

- PRO-BIO Liga ochrany spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství, Truhlářská 20, 110 00 Praha 1
- PRO-BIO prodej a marketing biopotravin, Vinohradská 261. 664 34 Moravské Knínice

Ekologické zemědělství představuje perspektivní způsob hospodaření, který vytváří nový trh s produkty ekologického zemědělství včetně nových pracovních příležitostí, přispívá k rozvoji a údržbě venkovské krajiny a k ochraně všech složek životního prostředí a nejvíce se tak přibližuje pojetí trvale udržitelného způsobu hospodaření.